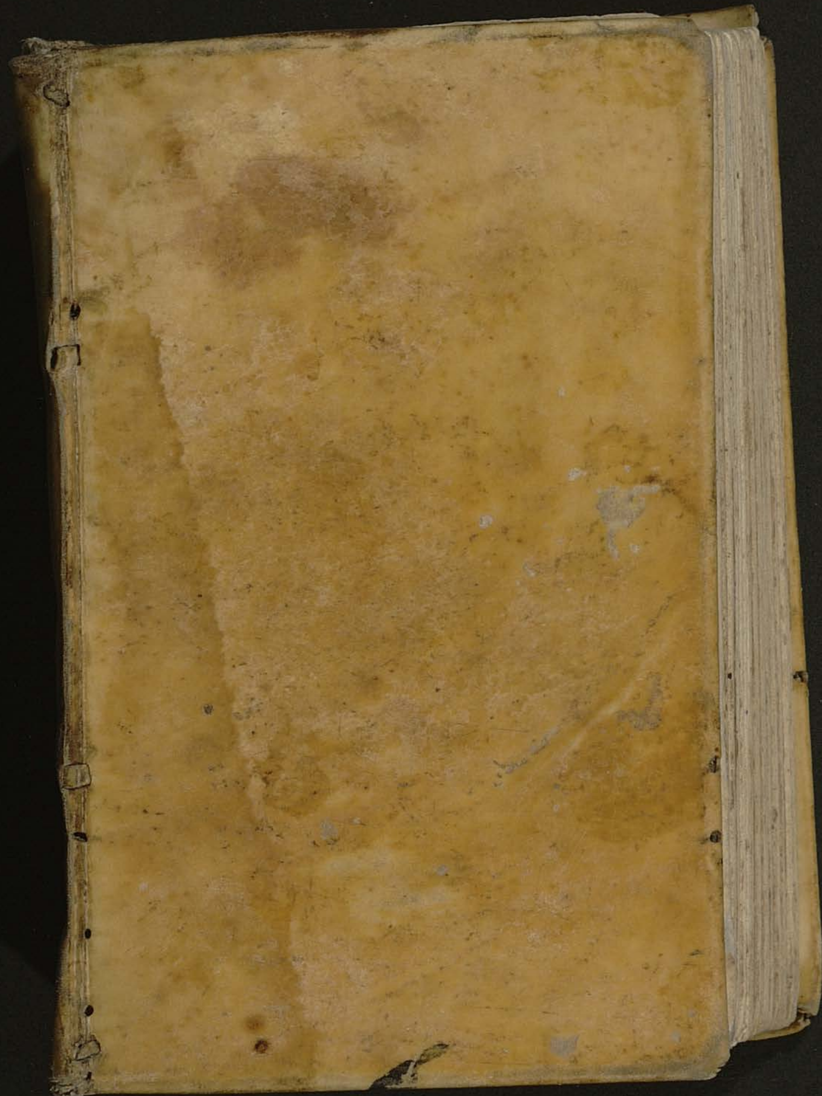

/ vmiał wierać do

cáć rzeczy złe, kto

leś/ że głupi

á mądremu

WE C

Modlitwá

nie/rc. iáko wy.

Stánąć zno

wyn

á rozmy

O koronowa

vśmierz

z Wáś

nien

o skrw

i potą

niebi

. Oto

Crwi:w mitoś

adecr

miał erać do

yzie, to z

łupi

emu

E C

jako wy.

ać zno

wyn

rozm

onow

śmierz

Daś

etw

potaś

nieb

Oto

SOLITVDO HAGIOPHILÆ:

SIVE

INSTRVCTIO

Ad annua octo vel decem dierum Exercitia spiritualia vtiliter peragenda;

Cum Meditationibus, Considerationibus, Examinibus, & spiritualibus Lectionibus, quæ fieri eo tempore poterunt.

AVTHORE

R. P. PAVLO DE BARRY

SOCIETATIS IESV

Gallicè conscripta,

INTERPRETE

R. P. MICHAELE CVVELIER, eiusdem Societatis IESV Sacerdote.

Editio tertia, emendatior, & dierum singulorum Iconismis ornata.

MONACHII,

Sumptibus Ioannis VVagneri Biblipolæ.

Cum facultate Superiorum & Priuilegio.

Formis, LVCÆ STRAVB.

M. DC. LV.

S. Hieronymus in Proœmio Epistolæ D. Pauli ad Ephesios.

Parum eloquens sum: quid ad te? disertiorem lege. Non dignè Græca (Gallica) *in Latinum transfero: aut Græcos* (Gallicos) *lege, si eiusdem linguæ habes scientiam; aut si tantùm Latinus es, noli te gratuito munere iudicare, & vt vulgare prouerbium est: Equi dentes inspicere donati.*

[illegible]

GLORIOSO S. IOSEPHO MAXIME AMABILI ET MAXIME

Post IESVM & MARIAM prae reliquis Sanctis dilecto,

DIGNISSIMO SPONSO Matris DEI ET VERBI INCARNATI Sapientissimo moderatori.

MAGNE sancte, amator animarum sanctitatem amantium, & quę in amabili solitudine ad insignem profectum vitę latentis, cuius tu fuisti Idea incomparabilis, anhelant. Oblatum venio Aris tuis omnes meas

cogitationes, quas in hoc opere Hagiophilæ impendi, & nolo, vt prius illa in ſolitudinem ingrediatur, fructúmque ſancti huius ſeceſſus iuxta directionem illi à me propoſitam, deguſtet, quàm intelligat, quid tibi debeam, & quo iure tuus ſim, cùm credam hanc operam meam fore inutilem, niſi prodeat ſub tui nominis auſpicijs. Id verò à bonitate tua expecto, vti has omnes paginas, eóſque, qui illis vtentur, tuis proſequi fauoribus ne dedigneris, & vt me ab aris tuis non repellas, ſi non ſatis expleo debitum perſonæ tibi penitus deuinctæ, quęque cùm in vno domiciliorum tuorum ſit, maximo iure obſtringitur, vt honori tuo laboret, præſertim poſt acceptũ illud

lud recens beneficium, quo me ope tuâ benignissimâ à contagione, quæ Lugduni grassata domum hanc nomini tuo dicatam periculosissimè cingebat, liberum incolumémque conseruasti. Verùm quidem est: nisi amor ipse aut pennam, aut verba sua subministret, exprimi non posse teneritudines affectuum, obligationum, desideriorúmq; magnitudinem, quibus ij, qui IESVM amant & Mariam, in obsequia tua, & glorię tuę amplificationem rapiuntur; abstinere tamen idcircò non debeo, quòd videam nihil adorandis tuis meritis à me dignum adferri posse. Beneficia, quæ à te accepi, quæque in dies à paterna tua benignitate mihi conferũtur, minus

non exigunt, quàm huius ſaltem debiti teſtificationem; neque erat cauſſa, cur hic deeſſem, quandoquidem pluris facio, proſequi te reuerentiâ, amore, & oblatione meiipſius, quàm Vniuerſo imperare, & omnibus hominum omnium delitijs voluptatibùſque affluere.

Propositum Authoris.

HAGIOPHILA, *didici aliquando à veteri, sed ingenioso scriptore, ad sapientiam nihil aliud requiri, quàm vt benè quis sciat vnam personam agere; eo quod multitudo negotiorum quæ amplectimur, & curarum varietas, quibus nos intricamus, dissipat diuidítque miserum cor, palámque facit inconstantiæ reum, dum iam illi, iam alteri obiecto nos non totos applicat; cùm si vnius tantùm rei occupatio in manibus sit, eâdem rectè defungamur, & aliunde liberi cogitationes omnes conferamus in istud negotium, cui vni intendimus. Hæc lectio maximè est proposito meo oportuna & ad rem eorum, quæ in vsu huius libri à te exigo. Si igitur tibi decretum est propositis hisce Exercitationibus vacare, vnam tantùm personam agito, neq; alteri, quàm negotio salutis tuæ & perfectionis incumbe. Huic per octo vel decem dies impende omnes cogitationes, & reputa te in semotissima Eremo degere, vbi cum solo Deo & animâ tuâ loqui liceat, Omni quidem tempore hanc agere*

personam deberemus: verùm quia vitæ nostræ ratio id non permittit, semel in anno saltem, optimo, quo potest, modo faciamus. In hisce Exercitationibus anima sanctitatem addiscit, & veluti in munitione securissima soli Deo placere contendit. Hic profectui suo vtilissimam locat operam, & certiore, quàm aliàs victoria procliues in malum affectus domat. In hac solitudine eximitur à vana inutilique hominum familiaritate, & eorum vitiorum occursu, quæ conuersatione veluti contagione quâdam inficiunt: in hoc secessu maxima conscientiæ puritate, & animi pace viuitur, ita vt nihil illius quietem possit perturbare, aut officere pulchris istis luminibus & solidis veritatibus, quas Deus extra tumultum & impedimenta creaturæ suggerit & docet. Quod si huic inuitationi meæ obedis, & tali secessu afficeris; en me ad obsequia tua promptum, paratúmque tibi huius libelli officio deseruire: neque alium apparatum, quàm ductoris munus præstabo, qui porrecta veluti manu aliquot dierum spatio te per actiones deducat, quæ iuxta Me-

thodum

thodum à me in monitis generalibus notatam erunt instituenda. Vt verò tibi etiam perspectum sit propositum meum, ducam te hac solitudine per tres vias consuetas, Purgatiuam, Illuminatiuam, & Vnitiuam; iisque Meditationes, Considerationes & spirituales Dissertationes accommodaturus sum, vt si desit aliorum libellorum spiritualium copia, huius vnius lectione possis aliorum defectum supplere: & quia hæc Exercitia ad generalem vitæ nostræ renouationem instituuntur, non solùm dicam, quid fieri necesse sit ad vitia vitæ præterita per annuam Confessionem emendanda, verùm etiam quid fieri deinceps oporteat ad augendos Dei fauores, eiusque gratias copiosiùs consequendas, deductis Examinibus virtutum particularium, & allatis Deuotionibus præcipuis, vt cùm, quæ desint, viderimus, redintegremus tandem seriò animæ nostræ paruam œconomiam, eáque ratione omnia suauiter disponamus, ne mors imparatis obrepat; qui fructus præcipuè his Exercitationibus intenditur.

Ita habes proximè, Hagiophila, ſcopum meum: nam quod ad titulum attinet, huic operi præfixum, & ad promptitudinem meam, quâ illud typis euulgo, poſt tot præclaros ſcriptores, qui me præceſſere, non existimo lumen aliquod à te deſiderari: patet idcircò vocari Solitudinem, quia qui illa vti volet, Solitarij perſonã per aliquot dies agat neceſſe eſt, omni vſu familiaritatéque aliorum, præter quam Dei, excluſo: addere poſſem, quod eſſe in ſolitudine, & occupare ſe ſpiritualibus Exercitijs, idem omninò ſit, ſi ad amorem loquendi aſcetarum attendimus. Quod verò nuncupem Solitudinem Hagiophilæ, ideò eſt, vt oſtendam hæc potiſſimum pertinere ad animas ſanctitatis amantes, & ad eos, qui impensè ſtatuunt in perfectionem incumbere, ſiue ij inter Religioſos viuant, ſiue inter ſæculares: cùm ſanctitas vbiq; obuia ſit, & tàm hi, quàm illi poſſint eius fieri participes. Id ſupereſt, vt dicam, me non detrectauiſſe ſequi ſcriptores alios, qui dignius hanc materiam tractarunt; quia cùm guſtus admodum differentes ſint inter tot, qui annis ſingulis ſeponunt

nunt

nunt alia negotia, vt animæ suæ vacent, tanto electio erit liberior; aut cùm nihil gratius sit varietate, poterunt nunc esse in vsu Exercitia præclarorum illorum virorum, nunc aliorum, aliquando horum, aliquando istorum, quæ commodissima videbuntur. Idem accidit animæ gustui, quod linguæ; Perdix bubulâ melior est: nihilominùs eo sunt nonnulli appetitu, vt hanc illi præponant, aut nunc huius, nunc illius gustu delectentur. Hagiophila, tibi eligendi libertas est; mihi sufficit hæc tibi obtulisse: quidquid feceris, probabo: modò tandem eâ ratione animam tuam disponas, vt morte accedente omnia sint parata: seriùs enim illa dignoscitur, quando præ foribus est.

MONITA GENERALIA.

Legenda pridiè, quàm Exercitijs te applices.

HAGIOPHILA, tanti momenti eſt actio, quam ſuſcipis, cùm tota tendat in DEI gloriam, & animæ tuæ commodum, vt importunus videri poſſim, ſi eam velim tibi commendare: ſatis ipſa ſe commendat abſque verborum lenocinijs & rationum adiecto apparatu. Neceſſe tamen eſt, vt de quibuſdam moneam, quæ tibi reddant iter per hanc ſolitudinem & commodius, & vtilius ad fructum illum, quem tibi propoſuiſti conſequendum: omnia facilia ſunt, ideóque magis amplectenda.

I.

Pridie Exercitiorum ſic negotia tua diſpones, vt te ſancto illo tempore non diſtrahant, aut ea prius abſoluendo, quàm ſecedas, aut donec ſeceſſeris, differendo. Illo tempore tanquam in deſerto viuere volumus, vt maiori libertate tantùm cogitemus de illo DEO amoris

ris, qui totâ æternitate de nobis cogitauit: ideò fieri nihil minus poteſt, quàm vt omnes curæ ſeponantur, quæ mentem poſſent ab illo auertere. Eandem ob cauſam nullius admittendum eſt alloquium, quàm Directoris, caſu quo neceſſitas id exigat: quin & hoc parcè agẽdum & horis conſtitutis. Iſta verò officia viſitationum, ſalutationum, aue & valedictionum, commendationum in preces & ſacrificia, illa obiter & perpaucis dicta, illæ nouorum relationes, illi occurſus affectati, & ſimilia, quæ nonnunquam Iunioribus (qui exiguo ſunt in DEVM affectu, & nimio in perſonas ſibi ſimiles abripiũtur) excidunt, omninò reſcindantur, veluti penitus contraria iſti animi decreto, quo ſtatuere debemus, nulli nos placere velle, quàm ſponſo animarum noſtrarum, maximè eo tempore, quod illi integrum dedicamus, vt illum nobis, & nos ipſos illi perfectè conciliemus: ſi contingat nos egere aliqua poſt ſumptum cibum recreatione, fiat; ſed cum ijs perſonis, quæ nos poſſint

poſſint occupare religioſo ſermone, nos ſolari, & ſtimulos ad virtutem adijcere, omnia ex eorum conſilio, qui nos moderantur: quin primis duobus aut tribus diebus melius abſtinebitur, vt nihil in mentem veniat, niſi deteſtatio vitæ anteactæ, & temporis inutiliter impenſi ex naturæ noſtræ deprauatione.

II.

Procurandi ſunt libri noſtris vſibus idonei, quales ſunt vitæ Sanctorum, præſertim eorum, qui excellentius DEVM dilexerunt; Opera Rodericij de perfectione; Thomas de Kempis de Imitatione Chriſti; P. Pinellus de perfectione Religioſâ, alijq́ue ſimiles, quorum lectione potiſſimum capimur, & qui ſtatui vocationíque noſtræ maximè congruunt, ita tamen vt ij ſolùm legantur, qui feriunt cor & pios ſenſus animis noſtris imprimunt, non verò illi noui moris, qui potiùs auribus delicias faciunt, quàm cor perſtringant: ſi tamen forent admodum ſpirituales, in vſu eſſe poſſent. Quod ſi contingat deeſſe libros tam vtiles, in eo-

rum

rum locum venire poterunt Dissertationes illæ, quas hîc inserui, vt explerem defectum aliorum, qui omnibus ad manum non sunt, & maximo tamen emolumento legerentur. Singulis diebus binas attribuo, quarum vna à prandio, altera à cæna relaxationis loco legi possit, modò suscipiatur integra exactáque solitudo, neque isto tempore lubeat cum aliquo colloqui: si tum non leguntur, nulla erit iactura, cùm aliàs resarciri possit; tam prolixæ non sunt, vt absolui nequeant eo tempore, quod spirituali lectioni destinatum est.

III.

Exercitiorum tempore requiritur inusitata Pietas, & deuotio: Primò visitando Venerabile Sacramentum, minimùm quotidie quinies, vt illud adores, vt cor tuum cum otio illi pandas, vt feruentibus tuis precibus illud sollicites: si hæc visitandi commoditas desit, suppleri potest corpore in aliquam Ecclesiam, in qua asseruatur, conuerso. Secundò, frequenti inuocatione eius Sancti,

cti, quem pridie tuorum Exercitiorum Protectorem, & Patronum elegisti. Tempus matutinum, quo Venerabile adibimus, eius inuocationi erit oportunissimum. Electio sit pro affectu & propensione, quâ in alios atque alios Sanctos feremur. Neque dubito, quin S. Ioseph, S. Alexius, & similes excellenti sanctitate Cælites, aliquẽ in hac Electione locum habituri sint; dedita opera S. Iosephum primò nominaui, quòd singulari quodam subsidio adsit ijs, qui hanc solitudinem ingrediuntur; id saltem triginta & ampliùs annorum spatio, obseruauimus, neminem eorum, qui se, in Domo Societatis IESV Lugduni, quæ ab illo nomen habet, Exercitijs spiritualibus excolendos tradidere, vnquam illo tempore, morbo fuisse afflictum, etsi plerumque mensis integer ijs impendatur; imò fuerunt, qui valetudinem etiam labefactam eâ Exercitatione persanârunt. Noui aliquem continuo capitis dolore vexatum, simul atque eam suscepit, ita conualuisse, vt felicissimè

pere-

peregerit. Si tantam Sanctus iste operam confert corpori, quid non animæ præstabit? Tertiò, per amorosas Detestationes vitæ transactæ & tepiditatis, quæ nos & bonis maximis spoliauit, & in antiqua vitia egit præcipites. Commodissimè tamen id fiet quatuor primis diebus, qui Viæ Purgatiuæ annuæque Confessioni, de qua suo loco dicam, sunt assignati Quartò, per Communiones, die Confessionis generalis, aut postridie; die ingressûs, aut exitûs Exercitiorum, aut alijs, quos Deus suggeret, & ij, quorum ductum sequimur, approbabunt. Quintò, per quasdam corporis afflictationes, disciplinas, cilicia, cingula, armillas, abstinentias, ieiunia, mortificationes in quantitate, vel qualitate ciborum, iuxta facultatem nobis permissam, & vt feruor animi promptáque voluntas nos stimulabit. Sextò, sancta constantíque perseuerantia, quantum valetudo patietur, per octo, vel decem dies; maximè cùm Paulus V. Religiosis plenam Indulgentiam addixerit, qui decem

totos

totos dies impenderint. Vnde materiam pro totidem diebus diuisi, in gratiam eorum, qui eò contendent: ita tamen, vt quibus octo dies sufficiunt, in octauo consistant; quandoquidem huius diei Meditationes ad concludendum sint æquè idoneæ, ac istæ aliorum duorum subsequentium. Suadeo nihilominùs, vt quisquis finit octauo die, reliqua nono, decimóque die præscripta, attentè posteà perlegat: expendatque.

IV.

Verùm in his pietatis officijs potissimùm requiro, primò, vt diligenter faciamus non solùm Examina conscientiæ generalia, vt vocant, & particularia: vt rectè, quales simus, quidque nobis desit, discernamus; sed etiam illa Examina virtutum, quas in dies singulos propono, veluti speculum, in quo videamus nos parum in virtutibus promouisse, & vnde accendamur ad animas nostras Sanctorum operibus exornandas, cum firmo & generoso animi decreto vsurpandi eas pro Examine particulari, quibus

bus nos maximè indigere deprehenderimus. Secundò, vt quotidie assumamus tesseram aliquam spiritualem, hoc est, pulchram breuémque sententiam, axioma luculentum, quod centies in die, in cubiculo, foris, eundo, redeundo, & quâuis aliâ occasione iteretur. Simile verbulum aptum est ad nos in diuino obsequio excitandos, subijciendúmque illum animo ignem, quo sanctiores calent: conabor dare semper congruam materiam meditationi, quæ si palato tuo non arridet, plura sunt eiusmodi, quæ deligere tibi possis. Tertiò, vt sensu affectúque eodem expendas additas Considerationes, quo Meditationes: cùm experientia mihi probatissimum sit, illas tantundem atque has, & nonnunquam ampliùs efficere. Vt te tamen ijs occupes eâ attentione, quâ Orationes peraguntur, non est opus; imò liber esto situs corporis, aut stes, aut sedeas, aut etiam deambules per cubiculum, vt placidè commodéque notata puncta perpendens & ruminans, accenden-

dentibus Spiritûs ſancti illuſtrationibus plurimos affectus, & optima ad proficiendum, & ad animæ tuæ tranquillitatem & ſolatium propoſita elicias. Quartò, vt quotidie innoues propenſam tuã voluntatẽ erga ſalutares quaſdam praxes, in quibus per omnem vitam exercere te decernis; qualis eſt deuotio erga Auguſtiſſimam Trinitatem, B. Virginem, & aliæ, quas tibi in memoriam reuocabo. In eam rem ſeruire poſſent: a *Paradiſus apertus; ſanctus apud* IESVM *fauor; vtile cum cælitibus fœdus*, quæ ſunt tria opuſcula à me tibi elaborata, quæque deuotiones proponendas reddent expeditiores.

a *Le Paradis ouvert; la ſaincte faveur aupres de* IESVS; *la riche alliance avec les ſaincts de Paradis.*

§. V.

De Intentione, quam in hoc ſeceſſu habere oportet, quæque alia eſſe non debet, quàm vt imperfectiones noſtras corrigamus, nouúmque robur ad virtutes, maximè Amorem Dei comparandum

dum resumamus; de electione personæ, quæ nos dirigat, iuuet, soletur, cuique omnes difficultates nostras pandamus, vti è re nostra esse videbitur; de communi illa Instructione, ne Meditationes, aliáque hîc proposita ex curiositate percurrantur, sed vt legantur tum studiosè, quando ijs vtendum est; vtque inter meditandum illi maximè puncto inhæreamus, quo nos vehementiùs affici aduerterimus, déque alijs similibus, quorum pleni sunt libelli, qui artem meditandi docent, nihil est, quod dicam. Mihi cum Hagiophila rerum omnium istarum peritâ sermo est. Quantum ad materiam Meditationum, quam accipio, ne illam quidem video hîc collocandam, vti neque Dissertationum, quòd suus omnibus locus deputatus sit, aut in Tabella præmissa in gratiam eorum, qui anticipata nosse desiderant, videri poterunt.

VI.

Quod ad temporis distributionem spectat, difficile est talem præscribere, quæ omnibus arrideat, & singulis vsui

esse possit, quandoquidem sint, qui tres tantùm Meditationes in diem desiderent, alij quaternas velint; nonnulli septem horas somni requirant, alij octo; nonnulli Communitatis legibus ratione statûs sui adstringantur, alij liberi sint; spero me tamen omnibus facturum satis, & æquus videri possum, cum cuiusque postulatis assentiar. Qui octo horas quietis exigit, habeat; tantum coarctet tempus Lectionum, aut Orationum vocalium, & cuncta in idem recident. Magnum à corpore obsequium exspectamus, cedamus illi hunc somnum, blanditijs illud obstringamus; ob rem tantillam ne reddamus illud languidum ineptúmque, neque efficiamus, vt toto die cogatur oscitare. Quoad Meditationes, existimo ternas sufficere, cum Consideratione, quæ si benè peragatur, quartæ Meditationis vicem & fructum præstabit: si quaternas vis, & satis firmo capite es, permitto, quartam facias ex duarum præcedentium Repetitione, quod tantopere in suis Exercitijs laudat S. Igna-

S. Ignatius, & numerum tuum habebis. Superest vt dicam, quid agendum tibi sit, si viuis in Communitate, quæ cibum capit aut seriùs, aut citiùs; accommoda te alijs; ante cibi sumptionem expedi, quæ pòst fecisses; aut posteà fac, quæ priùs voluisses expediuisse, ita tibi erit satisfactum; quo etiam modo facies aliquâ die ieiunij, præsertim Lectionem, aut Examen virtutis, cui aliàs posteà vacasses, & sic de cæteris: promoue, aut remoue, produc aut contrahe, vti occasio exiget: vtinam hæc in tuis exercitijs maxima sit molestia! & æquè facile te totam consecres, atque hæc difficultas composita est! præsagit enim animus, multa te tergiuersatione vsuram prius, seriò quàm te dones. Falli nihilominus velim, & iudicio errare.

VII.

Loquamur de ista distributione temporis, & ordinem, qui teneri debet, videamus. Viginti quatuor horas quotidie habemus, quæ disponendæ sunt. Octo iam tum quieti assignauimus: tres

Meditationibus, vna conſiderationi debetur, vna duplici refectioni, duæ vtrique recreationi à prandio & cœnâ; duæ Lectioni ſpirituali, niſi, cui ſeptem horæ ſomni ſufficiunt, tertiam addere placeat, Vna tum pro ſacro, tum pro duobus conſcientiæ Examinibus, vna pro Oratione vocali partim matutinâ, partim pomeridianâ iuxta cuiuſque obligationem, aut peculiarem erga Roſarium aut Officia B. Virginis, S. Ioſephi, Angeli cuſtodis, & aliorum Sanctorum deuotionem; vna pro animi relaxatione, quando à meridie fieri licebit, aut alio negotio, quod maximè videbitur; ſiue ad corporis aliquam exercitationem, laborando aut in horto deambulando, ſiue ad conferendum cum Directore, ſiue ad vtrumque, aut aliud, quod ex vſu tuo erit. Vna detur tum Examini virtutis, quam hodie proponam, tum decernendæ, aut exercendæ alicui deuotioni, quam notabo Vna pro ſemiquadrantibus, vel quadrantibus horæ, qui requiruntur tum ad recollectionem poſt Medita-

ditationes faciendam, tum ad eius præparationem; tum vt quis ſe veſperi ad quietem diſponat, tum vt manè ſe veſtiat. Atque hæc omnia, ſi numerandi artem rectè calleo, proximè horas viginti quatuor conficiunt, id eſt, diem integrum. Si quid ſubinde temporis vacuum eſt, impendatur viſitando Venerabili, aut legendo Thomæ de Kempis, aut Pinello, libro temerè aperto; aut luminibus, quæ Deus immiſerit, deſcribendis; aut Orationi pro tuis benefactoribus, aut relegendis hiſce monitis, & Authoris propoſito, aut teſſeræ centies centiéſque repetendæ; quæ dico, ne nihil omittam & vt tradam tibi diem bonis operibus refertum: offerens tibi vltimi moniti loco, vt cùm priuilegium ſit tui receſſus, ſtatim & è veſtigio adeas ad Sanctiſſimum Sacramentũ, ibíque roges diuinam bonitatem, vt in opere tanti momenti tibi adeſſe ne dedignetur, illíque pandas animi tui decretum, quo aliter, atque hactenus, illum ſtatuis amare, & complecti.

TABELLA
MATERIARVM HOC OPERE CONTENTARVM.

PRIMO DIE EXERCITIORVM.

De Fine, propter quem creati ſumus.

I. Meditatio. *De fine, & beneficio Creationis noſtræ.*
II. Meditatio. *De Amore, quem reddere Deo debemus.*
III. Meditatio. *De Seruitute, quam debemus Deo.*
I. Diſſertatio. *De fructu Solitudinis cum vita communi conſiſtentis.*
II. Diſſertatio. *De ſpiritu ſeceſſus, & collectionis internæ, quæ eſt vera, & appetenda Cordis Solitudo.*
Conſideratio pro primo die.
Examen circa Amorem & Charitatem Deo debitam.

SECVNDO DIE.

De Deteſtatione vitæ anteactæ.

I. Meditatio. *De horrore peccati mortalis.*

II. Meditatio. *De conditione peccatorum venialium, & quanto ea ſtudio declinanda ſint.*

III. Meditatio. *De fructibus veræ pœnitentiæ.*

I. Diſſertatio. *De Confeſſione annua & extraordinaria.*

II. Diſſertatio. *De Examine ad Confeſſionem annuam directo.*

Conſideratio.

Examen de Amore, & Charitate proximis impendenda.

TERTIO DIE.

De miſerijs vitæ tepidæ, & in Dei ſeruitio languentis.

I. Meditatio. *De miſerijs & damnis vitæ tepidæ.*

II. Meditatio. *De damnis, quæ proue-*

niunt ex actionibus tepidè & ex consuetudine factis.

III. Meditatio. *Motiua ad feruorem & perfectionem consequendam.*

I. Dissertatio. *De Confessione ordinaria.*

II. Dissertatio. *De spiritu feruoris erga actiones etiam heroicas.*

Consideratio.

Examen de diligentia spiritali.

QVARTO DIE.

De ijs, quæ homini in extremis accidunt.

I. Meditatio. *De Morte.*

II. Meditatio. *De Iudicio particulari.*

III. Meditatio. *De Purgatorio.*

I. Dissertatio. *Plurimum referre, perspectas esse Mortis qualitates.*

II. Dissertatio. *Prodesse ad benè moriendum, Tempus vtiliter impendere.*

Consideratio.

Examen circa Humilitatem.

QVIN-

QVINTO DIE.

De virtutibus in Infantia, & vitâ latente Seruatoris nostri imitandis.

I. Meditatio. *Quòd Deus nobis dederit Filium suum, vt eius virtutes imitemur.*

II. Meditatio. *De Paupertate Filij Dei Infantis.*

III. Meditatio. *De vita occulta Filij Dei, & eius obedientia per annos octodecim.*

I. Dissertatio. *De particularibus Amicitijs.*

II. Dissertatio. *De felicitate vitæ occultæ.*

Consideratio.

Examen circa Simplicitatem & candorem Animi.

SEXTO DIE.

De virtutibus imitandis in vita Apostolica Christi IESV.

I. Meditatio. *De Humilitate Filij Dei.*

II. Meditatio. *De Comitate & Mansuetudine eiusdem.*
III. Meditatio. *De Zelo Filij Dei erga salutem animarum.*
I. Dissertatio. *De Mansuetudine.*
II. Dissertatio. *De respectibus humanis.*
Consideratio.
Examen circa Mansuetudinem.

SEPTIMO DIE.

De virtutibus in Passione & Morte Christi imitandis.

I. Meditatio. *De Resignatione Filij Dei tempore Passionis.*
II. Meditatio. *De Amore eiusdem erga proximum.*
III. Meditatio. *De Patientia Filij Dei.*
I. Dissertatio. *De Mortificatione.*
II. Dissertatio. *De Lingua.*
Consideratio.
Examen circa Patientiam.

OCTA-

OCTAVO DIE.

De Amore, quem Deo debemus.

I. Meditatio. *De Motiuis ad amandum Deum.*

II. Meditatio. *De Conditionibus veri Amoris Dei.*

III. Meditatio. *De Exemplis Sanctorum in amando Deo.*

I. Dissertatio. *De curâ minimorum.*

II. Dissertatio. *De felicitate Vocationis Religiosæ.*

Consideratio.

Examen circa tria vota Religionis.

NONO DIE.

De Conformitate nostræ voluntatis cum Diuinâ.

I. Meditatio. *De incitamentis ad conformandam nostram voluntatem cum diuinâ.*

II. Meditatio. *De excellentijs & prærogatiuis huius conformitatis.*

III. Meditatio. *De Exemplis Sanctorum in hac Conformitate.*

I. Dissertatio. *De damnis voluntatis propriæ.*

II. Dissertatio. *De felicitate eorum, qui se Deo totos tradunt.*

Consideratio.

Examen de Sobrietate.

DECIMO DIE.

De Amore erga Venerabile Sacramentum.

I Meditatio. *De Amore, quem Deus in Venerabili Sacramento nobis testatur.*

II. Meditatio. *De Amore, quem nos Venerabili Sacramento debemus.*

III. Meditatio. *De tribus admirandis qualitatibus Venerabilis Sacramenti, quæ nobis illud reddunt amabile.*

I. Dissertatio. *De Communione.*

II. Dissertatio. *De desiderio Sanctitatis & profectûs spiritalis.*

Consideratio.

Examen de Modestiâ.

PRI-

PRIMVS DIES EXERCITIORVM.

De Fine, propter quem creati sumus.

CVM deceat ante omnia emundari animas noſtras, & tolli, quidquid mali reſidet in nobis, dabis, Hagiophila, hunc & tres proximos dies viæ Purgatiuæ; inde ornabis te virtutibus ex conſideratione triduana Vitæ & Exemplorum, quæ nobis Seruator noſter propoſuit; atque hi dies ad vitam illuminatiuam pertinebunt. Reliquum quod erit temporis, impendes, vt te vnias dilectiſſimo ſponſo animarum noſtrarum, idque per ſemitas viæ vnitiuæ, quibus te deducemus. Hæc agenda tibi ſunt, quamdiu in iſta ſolitudine deliteſces.

Hoc die, quod neque reliquis diebus negligentes, primùm ſaluta Venerabile Sacramentum, ſi domi tuæ illud aſſeruatur: ab hac viſitatione præpara te ſequenti Meditationi.

PRIMA MEDITATIO PRIMÆ DIEI.

De fine & beneficio nostræ Creationis.

ORationem præparatoriam in hac Meditatione, & reliquis omnibus comitetur profunda animi demiſſio, quâ poſtules à Deo gratiam, vt hora Meditationis benè & cum fructu impendatur, vtque omnes animæ potentiæ ritè munere ſuo defungantur; Memoria, ſuggerendo quidquid facit ad propoſitam materiam, Intellectus, penetrando occurrentes veritates; voluntas reſoluendo ſe ad ea, quæ ad maiorē Dei gloriam, & vtilitatē tuam eſſe videbuntur.

I. *Præludium.* Imaginare regem aliquem, qui è viliſſimo Pago eductum ruſticellum Aulæ ſuæ non tantùm proponit, verùm etiam inter intimos adoptatum ijs afficit honoribus, diuitijs & fauore, qui ſolis Regni primatibus donari conſueuêre.

II. *Præludium.* Pete lumen à Deo, vt cognoſcere poſſis gratias, quas te creando tibi contulit; cùm eæ ſine comparatione

tione maiores ſint, quam ſi Rex aliquis te de luto & fimo ſublatam ad ſummos honores & gloriam euexiſſet.

I. *Punctum.* Creauit Deus animam meam eo fine, vt illum amem, eíque ſeruiam; & vt eum amando eíque ſeruiendo fiam capax gloriæ cæleſtis, vbi eum videam, & amem æternùm ſine vllo vllius mali periculo, imò in poſſeſſione omni boni, & felicitatis. Non alium ob finem in mundo ſum. O quantum hinc debeo ſic amanti Creatori! Angeli propter illum ſunt, & ego. Maria ſanctiſſima illius Mater, & omnium creatarum rerum nobiliſſima eſt propter illum, & ego. Deus ipſe non alium ſibi propoſitum finem habet, quàm ſeipſum, ipſe & meus finis eſt. O anima mea, inter creaturas omnes ingratiſſima es, ſi tanti beneficij magnitudine non tangeris. Es perfidiſſima, ſi non perſequeris finem tuum: ſi non iſtud agis, propter quod in Mundo es. Ipſum cælum, ipſe ſol, ipſa Elementa & Creaturæ omnes Deo obtemperant, & ad finem ſuum contendunt,

dunt, præter te vnam, ô anima mea! ſed non ſic impoſterum. Actum eſt, Deus meus, nolo amplius eſſe de numero rebellium tuorum: nolo alias deinceps cogitationes, nolo intentiones, quæ non ad ſeruitium tuum dirigantur.

II. *Punctum.* Quando Deus creauit animam meam è nihilo, poterat creare infinitas alias, quas tamen in nihilo ſuo reliquit, neque vnquam educturus eſt. Ah anima mea, quo tuo opere diuinam bonitatem excitaras, vt hoc tibi beneficium conferret? & nunc quantùm illi debes propterea? an non conſtantem animi gratitudinem, ſeruitium & amorem? ſed hæc fortaſſe cogitatio animum tuum hactenus non pupugit, pungat ſane impoſterum; & iam nunc obſtupeſce hanc amabilem bonitatem, hoc opus amoris incomparabilis, quo te Deus dilexit, dum eſſe te voluit, tot alijs in ſuo nihilo relictis.

III. *Punctum.* Quando Deus ex nihilo produxit animam meam, inter innumeras illas, quas creare poterat, &

quas

quas tamen nunquam producturus est, fuere plurimę, quę me fidelitate, sapientia & sanctitate superassent; quæ illum amassent ardentiùs, quæ minus offendissent, quæ maiora pro illius honore perpetrassent; & nihilominus ijs neglectis meam selegit, vt illam crearet, & huic corpori commodaret. An non dolendum est, tot tamque præclaras animas, quæ tanta vitæ sanctitate, tanto in Deum suum amore floruissent, creatas non esse? nonnullæ sine dubio illarum æquassent S. Tereſiam, aliæ S. Catharinam Genuensem, aliæ S. Benedictum, S. Vrsulam, S Ignatium; alios aliæ virtutibus etiam anteiuissent. O anima mea, cum locum illarum occupes, an non deceret te viuere eo ritu, quo aliqua illarum vixisset? quid igitur decernis imposterum, qua ratione viuere statuis? Aperi mentem tuam Creatori tuo, & tanti beneficij magnitudinem solidis propositis & resolutionibus adæqua.

Colloquium. Primò age gratias SS. Trinitati pro beneficio Creationis. Secun-

cundò roga Beatiſsimam Virginem Matrem, quæ tam ſingulariter in finem ſuũ tetendit, vt tibi adſit in propoſitis tuis. Tertiò recurre ad aliquem Patronum tuum his ſimilibúſue verbis: ſic eſt, Patrone mi, vitio meo accidit, quòd tibi ſimilis non ſim! vtinam parem amorem, parem humilitatem, & parem ſanctimoniam haberem! Pater, Aue.

Peracta Oratione inſtituenda Recollectio eſt, & quædam reuiſio Meditationis, quomodo ſucceſſerit, quem fructum hauſeris, qui defectus ſeſe inſinuarint. Fieri poteſt deambulando per cubiculum, aut alio quouis commodo corporis ſitu: plerumque illi medius quadrans impenditur. Concludes illam denique, deprecando defectus, qui in Oratione admiſſi ſunt, & pollicendo vſum eorum luminum, quæ tibi DEVS largitus eſt, eorúmque propoſitorum, quæ concepiſti.

A Recollectione deliges tibi Teſſeram aliquam ſpiritalem, quam in die vſurpes: ſeruire tibi hodie poteſt illa D. Auguſtini DEVM alloquentis: *Væ tempori illi, in quo non amaui te.* Illam extemplo decies itera, ac deinde quoties per diem

lube-

iubebit; iubeat verò frequentissimè & vbique, vt animum tuum teneat occupatum, suggeratque tibi suaues conceptus & amantia ad illum suspiria, quem heu! serius amasti. Si hæc tessera tibi non arridet, aliam tu delige, ista hoc & sequentibus diebus arbitrio tuo commissa libertas est; sed delige pulchram, piam & breuem, & plus centies in die repete. Aliud eiusdem D. Augustini dictum: *Domine, inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te*, affectu plenum est, & huic diei opportunum. Vide an præ alterâ tibi sapiat.

Sequitur Oratio vocalis, aut officij ex obligatione recitandi, aut Precum aliarum siue Rosarij, siue Officij B. Virginis aut S. Iosephi, aut alterius.

Hinc ad sacrum te præpara & Communionem, si forte ea frui felicitate debeas.

A Sacro lege librum spiritualem, aut hanc subiectam Dissertationem, (nisi malis illam differre in tempus recreationis post sumptum prandium) aut aliud aliquid, prout tibi post Dissertationem designabo.

DISSERTATIO SPIRITVALIS MATVTINA,

De Fructu Solitudinis cum vita communi consistentis.

HAgiophila, cùm iam in ſolitudine ſis, & paruo cubiculi tui deſerto; patieris me tribus verbis excurrere in commendationem vitæ ſolitariæ, vt tantò faciliùs tui ſeceſſus felicitatem agnoſcas, vtque deinceps maiore animo ſtatuas ſubinde in Eremum conuertere cellulam tuam, quod medium præſentiſsimum eſt, ad illam cordis ſolitudinẽ & collectionem internam, in qua rerum ſpiritualium Magiſtri plurimum momenti ad profectum animarum conſtituunt, acquirendam. Nunc de priore ſeu externa ſolitudine agamus, à prandio de altera tecum diſſeram.

Iam nunc ſecurus ſum, tibi futuram cordi hanc vitam: qui enim animo perpendit ſuauem conditionem ſolitarij, & deſerti delicias, non poteſt non propenſiſſimo affectu in ſolitudinem inclinari.

S.Hieronymus, ſi quis alius deguſtauerat voluptatem omnem, quæ poſſet ex hominum vſu & familiaritate prouenire: ille tamen ipſe, ſimul atque auram deſerti delibauit, ah! nemo, inquit, mihi ingerat vrbium frequentiam, conuerſationem hominum, fœminarum occurſum, & ſimilium creaturarum importunitatem; nullus cum ſolitudine conferri locus poteſt, hic mille moleſtijs exemptus ſum, hic occaſionibus Deum offendendi careo, hic ſecretò & ex animi ſententia cum Deo meo conuerſor. Nullus interpellator auocat, nulla redhibenda ſunt officia, nullis litteris petor, quibus reſpondere ſit opus, nulli attendere neceſſe eſt niſi Deo & mihi: denique hic delicias omnes reperio, hic cælicas prælibo voluptates. *Oppidum mihi carcer eſt, & ſolitudo Paradiſus.* Et reuera ſolitudinem gratam eſſe oportet, cum S. Ioannes Baptiſta ab incunabulis eam adiuerit, pluribuſque annis coluerit; ille, inquam, inter natos mulierum maximus, Sancta Magdale-

na, etsi singulari iam gratia valeret apud Christum, aliam sedem non elegit, & sic triginta annos, qui reliqui erant vitæ, voluit transigere. Carolus huius nominis postremus Imperator, postquam regna sua in Philippum filium deriuasset, eandem non minore gloriâ, quàm animi voluptate amplexus est, vt annalium nostrorum scriptor asserere audeat, Carolum maiorem fuisse in sua Eremo, quàm in Imperio. Eius nepos Philippus Tertius reipsa quidem id non præstitit, sæpius tamen in hæc verba prorupit morti vicinus (quantumuis vitam duxisset innocentem) vtinam Corona caput non cinxisset! pœnitet fuisse Regem! meliùs in aliquo deserti angulo, extra mundanorum negotiorum tumultum, extra commercium hominum vixissem. Nondum lubet, Hagiophila, centies iterare? viuat desertum, viuat solitudo! id tamen à te modò non exigo, non adeuntur amplius deserta; extra vsum iam eæ solitudines sunt: ad aliam te magisque commodam inuito;

nimi-

nimirum ad Cellulę, ad Cubiculi, ad domus tuæ ſolitudinem, in qua ſubinde à cæterorum hominum commercio ſeiuncta cum Deo & Angelo tuo tutelari ſola verſeris. Neque auctor ſum, vt illic te ſemper contineas, ſed quantum poteris, & quantum id officium tuum & occupationes patientur. Si ſeruitio diuino mancipata es in domo religiosâ, ſingulari affectu cellulam tuam complectere. Ne ſis ex eorum vagorum, inquietorum, & libertinorum numero, qui in angulis omnibus reperiuntur, ad portam frequentiſsimi, vt obſeruent intrantes exeunteſque, vt quid fiat, quid dicatur; explorent. Tu in cubiculo tuo te contine, & ama ſeceſſum & ſolitudinem, quando id temporis ratio exigit; ne per domum vaga diſcurras, ſed ex cubiculo tuo paruulam Eremum conſtrue. Si verò ſecularis es, ſecede in conclaue tuum, minimùm ſemel iterumque per diem, potius quàm vt curioſitati tuæ ad portam, in feneſtris, in horto facias ſatis. Recipe te ad orandum, ad cogitan-
dum

dum de diuinis tuiſque rebus, ad legendum libellum aliquem ſpiritalem, age denique Eremitam, ex animo, vt inſignem aliquam ſanctitatem conſequaris, fruariſque Solitariorum felicitate, vnâ ſaltem quotidie horâ.

A multis ſtudiosè inquiritur: vbinam locorum aër ſit ſaluberrimus, ſuauiſſimus, iucundiſſimus? alij aſſerunt in monte Olympo, alij in Arabia felici, alij alia loca aſſignant: quiſque quod volet definiat, mea ſententia eſt, aërem cellulæ eſſe ſaluberrimum, ſuauiſſimum, & maximè vtilem illi, qui magnos facere in virtutibus progreſſus, ſe Deo penitus tradere contendit, & quidni? poſt Choros, Ædiculas & Templa, in quibus ſeruator noſter quieſcit, nihil reperio auguſtius, nihil præſtantius cellulâ & conclaui alicuius probæ animæ, modò in illud tanquam dilectiſſimam ſuam ſolitudinem ſubinde ſe ſubducat. Vt dictis fidem faciam, audi, Hagiophila, opinionem meam de cellulæ tuæ excellentijs: quid illam eſſe arbitraris? E-

remus

remus eſt paruula in medio Ciuitatis alicuius, in qua tu anachoretam agis, quamdiu tibi libuerit illic commorari. Illic ſine teſte peragis tua pietatis opera, tuas deuotiones, nemine obloquente; illic humiliter terram deoſcularis, illic adoras ſeruatorem tuum, eiuſq; vulneribus labia affigis, quod alibi, & in hominum oculis non auderes. Illic oculos in Cælũ extollis, iungis manus, pectus pulſas abſq; metu humani reſpectus, eiuſq; peſſimi verbi, *quid dicetur?* denique agis illic omnia, quæ ſolitarius in eremo ſua perageret. Quid enim obſtat? Quid Cellula? conclaue eſt diuini amoris: in eo mille ſuſpiria iacularis in cælum, in dilectum ſponſum tuum, nemine, extra illum, conſcio; in eo pandis illi minutulas moleſtias tuas, amantia vota tua, innocentes & caſtos affectus tuos; in eo cum ſanctiſſima eius Matre miſces ſermones, cum Angelis, cum illius intimis, ad eius gratiam & fauorem promerendum; in eo extra omnem garriendi, nugandi, murmurandi, detrahendi, mentem tuam diſſi-

dissipandi, tempus & conscientiam prodigendi occasionem constituta, illum amanti gratoq; animo compellare potes, & dicere: O felicem; Deus meus, cui ad te offendendum desunt irritamenta! Quid censes esse cellulam? ex mente Diui Bernardi Cælum est. *Cæli & Cellæ, inquit, habitatio cognata; Cella & Cælum cognationem habent nominis, sic & pietatis Cælum dicitur à celando, & quod celatur in cælis, hoc & in cellis; quod quæritur in cælis, hoc & in cellis, nempe vacare Deo, frui Deo; Angeli Dei cellas habent pro cælis & æquè delectantur in cellis atque in cælis, à cella in cælum ascenditur. Cella terra sancta est & locus sanctus, ibi anima Deo iungitur.* Quid gloriosius dici potest in commendationem solitudinis, quæ in cellæ custodia habetur? quid optatius, quàm in via esse, qua ad cælum itur? à Cella ascenditur in Cælum. Cætera prosequamur: Cubiculum (præsertim animæ virtutibus deditæ) Tempellum est, & sacra ædicula, cuius, qui in illa comoratur, sacerdos est,

&

& administer. Oratorium vicem subit-
aræ principis, Imagines & picturæ Chri-
sti cruci affixi, & B. Matris, aqua lustra-
lis non desunt: eadem prope peragun-
tur, quæ in Ecclesijs, imò teste eodem
Bernardo: *In templo & in cella diuina tra-
ctantur, sed crebriùs in cella.* Cubiculum
est hortus deliciarum, & area præstan-
tis animæ: hic illa recreat se suauissimo
vsu piarum cogitationum; nunquam in-
nocentiùs suis affectibus indulget quàm
quando sola est, & à creaturarum tu-
multu seiuncta. Nimirum *Cogitationes
robusti semper in abundantia* ait sapiens,
& vt alij vertunt: *Cogitationes collecti.*
Qui enim Collectus est, & secessum au-
ramque cubiculi sui diligit, sanctis &
pijs cogitationibus abundat. Cubicu-
lum est Tablinum animæ, vbi illa rei suæ
spirituali attendit, vbi omnia ad calcu-
los & rationem reuocat, expendit quid
habeat, quid desit; vbi de componendis
suis imperfectionibus, vitijs & affecti-
bus deliberat. Solitudo similibus actio-
nibus maximè idonea est, cùm per eam

animus in se facilè reducatur. Huius opinionis etiam fuere Ethnici, ex quibus Poëta canit: *Tecum habita, & noris quam sit tibi curta supellex.* Conclaue est illi, qui eo veluti solitudine quadam delectatur, non conclaue, sed aula congressus & colloquij cum Angelis & sanctis. Quantumuis illic quis solus sit, optima tamen Societate stipatur, minimùm quatuor personarum, Patris, Filij, Spiritus Sancti; & Angeli Tutelaris. Vt meritò dici hic possit: *Numquam minus solus sum, quàm cùm solus*, cùm fruar eorum consortio, quorum vnus multis millibus mortalium antecellit, & verò sum cum tanta satisfactione illius, qui cor meum possidet, vt si alius interpellator se ingerat, præpediàtque solitudinem meam ægrè laturus sit, & consuetos fauores subtracturus. Vir sanctitatis fama celeberrimus singulariter Annuntiatis Bituricensibus commendabat, vt ab ingressu cubiculi alieni abstinerent, quòd à Religiosa didicisset: IESVM illam inuisere solitum, noluisse amplius re-

uer-

uerti, postquam nonnullas alias in suum cubiculum admisisset; factiq; rationem addidisse: quòd sponsus probè zelotypus sit sponsæ suæ, neq; alteri, quàm sibi præberi aditum patiatur. Conclaue, si illud diligis, arx est aduersus hostes munita æquè atque secura. Tribus fortissimis & molestissimis inimicis nos impeti aiebat S. Antonius, Oculis, Auribus, & Lingua. At si Cellam meam custodiam, cùm neminem videam, nihil audiam, & silentium accuratum sit, summa fruor tranquillitate & pace. Denique Cubiculum Paradisus est, & quietis locus de quo iure meritissimo idem dicere possumus, quod Hieronymus de suo deserto: *Mihi cætera carcer, & solitudo Paradisus.* Id saltem non ignoro, pientissimum Thomam de Kempis non alibi, quàm in Cella securiorem quietem, maiusque solatium inuenisse. Verba illius sunt, quæ grandioribus descripta characteribus tibi semper ob oculos versari deberent: *In omnibus requiem quæsiui & non inueni, nisi in angello cum libello.* Ha-

giophila, nonne iniurius tibi fuissem si te celassem singulares illas prærogatiuas, & felices excellentias, quas ex cubiculi tui solitudine consequi potes? satis dixisse me puto, vt te eius amore inflammarem, & vt cognosceres, magno sibi damno esse eos, qui continere illic se nequeunt, seque cuiusuis obuij arbitrio indulgent. Nonne felix es, quòd per dies aliquot te ad Cellæ tuæ solitudinem obstrinxeris? si me audis, præstabis idem annis singulis. Imò amplius, singulis mensibus integrum aut medium diem delige, quo Eremitam agas, & seclusis tantillo tempore negotijs omnibus, nullam aliam, quàm de Deo & conscientia tua cogitationem admittas. Principio cuiusque mensis tempus ad hoc opportunissimum est, vbi fructus referes eximios; saltem perspicies statū animæ tuæ, num in propositis tuis fueris constans, num ad mortem, quæ magnis passibus accedit, sis præparata. Atque is affectus annuæ & menstruæ secessionis procedet à quotidiana illa cellæ cu-

læ custodia, quam hac dissertatione proposui. Quo vt efficacius te permoueam, finio verbis elegantissimis S. Bernardi: *O anima sancta, sola esto, vt soli omnium serues teipsam, quem ex omnibus tibi elegisti; fuge publicum, fuge & ipsos domesticos. An nescis te habere sponsum verecundum, qui nequaquam suam tibi velit indulgere præsentiam, præsentibus cæteris?* Quî monitum hoc arridet? optimè iudicio meo facies, si fidem adhibes verbis tanti Abbatis, & Spiritui Sancto, quoties te interno instinctu ad cubiculum inuitauerit, obtemperas. Simul atque ea cogitatio in animum tuum incurrit, recipe te, quamcumque societatem interrumpe, nullo habito hominum respectu, desere omnia, nisi muneris tui ratio aut obedientia alibi te habeat occupatam. Imitare Thomam de Kempis, qui impelli se sentiens, vt in cellam orandi vel scribendi gratia se reciperet, planè fratribus dicebat, & ijs quibus cũ versabatur: *Charissimi Fratres, oportet me recedere; est enim in Cella, qui me exspectat.*

ctat. Cellam verò ingressus demittebat sese in genua, opusque suum his Samuelis verbis: *Loquere Domine, quia audit seruus tuus*, auspicabatur.

Habes, Hagiophila, Dissertationem, quam tibi promiseram; si aliam lectionem desideras, lege priora quinq; capita primi Tractatus Rodericij in prima parte: Aut nonum, decimum & vndecimum caput libri tertij de Imitatione Christi.

Absoluta hac Lectione renoua proposita tua circa deuotionem, quam debes Augustissimæ Trinitati: hæc deuotio deuotionum est, quam tibi præ reliquis omnibus comendo, præsertim, vt sæpius iteres Gloria Patri, &c. & actiones tuas bonaque opera facias numero ternario in honorem trium diuinarum Personarum. Et ne cogar dicta repetere, vide nunc (si otium est) aut à meridie tempore recreationis, quæ de ea deuotione dixi in Sancto Fauore apud IESVM Cap. 7. præcipuè prima & quarta Deuotione, & Statue maiore quodam affectu, quàm hactenus, ferri in hoc sacrum mysteriũ.

Deinde para te ad Meditationem sequentem: cùm enim ad amandum & seruiendum Deo conditi simus, vt eo sic aliquando perfruamur, sciri necesse est, quid

quid ſit eum amare, quid illi ſeruire & circa ea etiam binæ Meditationes verſabuntur, quas adhuc hodie peragi oportet.

II. MEDITATIO.

De Amore; quem DEO *debemus.*

Oratio præparatoria vt ſuprà.

PRælud. I. Imaginare bonam aliquam & prudentem Matrem, quæ Filiam ad Amorem ſollicitat, cuique reſpondeat Filia, ſe officio ſuo nunquam defuturam, eò adigi pluribus nominibus, in illam vnā tendere omnes affectus ſuos.

Prælud. II. Roga Deum, vt cum ſimilia à te poſtulet, det tibi lumen, vt agnoſcas immenſum illud deſiderium, quo amari cupit à te.

I. *Punctum.* Deus nos condidit, vt eum amemus, & vt amemus præcipit. Conſidera Amorem illum titulis omnibus ei deberi; tum quia Pater noſter eſt, cuius beneficio viuimus & ſumus. At quid naturæ conformius, quā amare Pa-

rentem? tum quia noſter benefactor eſt, qui de victu, veſtitu, habitatione, de omnibus denique prouidet nobis; atquis ita naturam exuit, vt eos non diligat, quorum beneficijs fruitur? tum quia Princeps noſter eſt, & Dominus & Rex eius clementiæ & affectus, vt maximè velit nos participes & hæredes efficere Regni ſui & cæleſtis & æterni; at quis non ferret in oculis eum Principē, quem ſciret amicis ſuis talia deſtinare? Hiſce omnibus titulis & alijs Deus amandus eſt. O amabiliſſime Creator qui potes omnia, iube vt te amet cor meum, & da quod iubes, rebellem meam compellendo voluntatem! ô mi ſint corda mille & millies mille, eaque omnia plena ijs affectibus, quibus abundauit cor maximi Sancti tui, vt deſiderijs meis & meritis tuis reſpondeat amor meus.

II. *Punctum*. Deus amari vult, ſed ſine modo & menſura, id eſt ex toto corde: cùm enim cor noſtrum, etſi exiguum, ſemper poſſit amorem ſuum dilatare, non vult terminum Deus; neque

que vnquam dicat amans, sufficit, & hucusque, non vltra amare illum volo. Primò, quia aliter tractandus est Deus, quàm res ab illo creatæ: atqui in his amandis modus est: *Diliges proximum tuum, sicut teipsum*: en mensuram. Secundò, Deus infinitè amabilis est: cùm ergo reponere amorem non possis infinitum & reciprocum, quod præscribunt amantium leges, repone quàm potes maximum, continuâ noui amoris accessione, vti S. Augustinus, S. Franciscus, S. Teresia, & tot fecere alij. Confundi igitur meritò hîc potes anima mea, quæ toties mensuram præfixisti amori tuo, dum diceres, id quod patrabas non omninò esse mortale, esse ex leuioribus venialibus; istud consilium, istam regulam, istam ordinationem non grauiter obligare. Itáne deinceps loqueris? tam parum amabis?

III. *Punctum.* Considera, quid imposterum facere possis, & velis, vt eum ames, vbi, quando, & quomodo, iuxta facultates & omnes vires tuas. Percurre

ſingula, & vbique accende ignem amoris ardentis more Sanctorum, & potiſſimum exemplo Sancti Sanctorum Iesv Chriſti, qui tanta facit pro ſalute noſtra, quam procurare vel vnico ſuſpirio potuiſſet. Luculentum teſtimonium dederat amoris erga nos ſui, quando carne noſtrâ indutus iacuit in præſepi: ſed an iſtud ei ſufficit? Minimè. Et adhuc torpeſcit animus, neque flammæ mei Iesv patientis & morientis, poſſunt depellere pertinax frigus cordis mei?

Colloq. Ad Dei Filium, cuius cor fornax eſt immenſi amoris. Ora illum, vt te flammarum ſuarum faciat participem, faciat te in amore Seraphicum. O Deus, digniſſimum totius amoris obiectum! cur non ardenter ab omnibus hominibus diligeris? vtinam ex illis eſſem, qui te vnicè amant! *Tempus erat quando non amabā te*: at *væ tempori illi, quo non amaui te.* Seriò emendandum hoc crimen eſt: eſſe volo inter amatores tuos, volo etiam cum diſpendio ſanguinis & vitæ meæ, & quidquid in hac vita charum

poſſi-

possideo. Ita contestor: aut moriendum, aut amandus Deus est, & quidem sine mensura, ad morem Seraphinorum est amandus. Pater, Aue.

Recollectio Meditationis, Visita deinde Venerabile, institue Conscientiæ Examen, & prande.

Hagiophila, reuerteris à sumpto prandio: an non huc rediens submissâ voce recitasti: *De profundis?* pro defunctis benefactoribus tuis, qui suâ liberalitate & munificentiâ sumptus, quibus alereris, necessarios reliquere? Laudabilis illa consuetudo est, eidem assuesce, seu adiens, seu rediens à mensa, certóque huius officij gratiam à Deo exspecta. Quid verò nunc, quâ ratione hanc horam perages? eius omnino sententiæ sum, vt animum relaxes aut ambulatione per cubiculū, per porticum aliquam commodam, per hortum, si tempestas anni & aëris permittat, sisque extra aliorum occursum, vt centies repetas tesseram tuam, quæ fortasse iam nunc memoriâ excidit, aut collocutione cum tali persona, quæ nullos, quàm de rebus spiritualibus sermones misceat; nisi tantum animi tibi sit, vt velis te modico hoc solatio priuare; aut lectione matutinæ dissertationis, vel

ſeptimi capitis ex *ſancto fauore*, niſi ea iam lecta ſint. Saltem aliquo horum modorum te occupa, deinde nos reuiſemus.

Hagiophila, iam hora recreationis peracta eſt, & tempus adeundi ad Venerabile Sacramentum, vt inter cętera eam quoque gratiam poſtules pomeridiani temporis benè impendendi.

Hinc applica te Examini particulari, inde ſcriptioni eorum, quæ idonea iudicabis, vt tantiſper te occupes, aut quæ voles propriâ manu exarata tibi impoſterum deſeruire, aut vt ſomnolentiâ te expedias; cui pellendæ ſcriptio peropportuna eſt. Sed age; nunquid indulgere tibi ante vel poſt ſcriptionem debebam, vt ſemihoræ quadrante paullulùm oculis conniueres, quò ad Orationem reddaris aptior? nullum mihi ius in oculos tuos vſurpo. Scient illi exigere neceſſitates ſuas, & tu eius prudentiæ es, vt plus ijs non concedas. Ad me hoc ſolùm pertinuit, vt ſignificarem hoc tempus eſſe ſcriptioni commodiſſimum.

Quod ad ſcriptionis materiam attinet, grauatè illam definio, cùm neſciam, cuius tu genij ſis, quid tibi arrideat, quibus deuotionis exercitijs ſis addicta. Verùm vtut es, ſuadeo, quotidie ſcribas ea lumina, quæ tibi Deus largiri dignabitur;

tum bona propoſita, quæ feceris, deinde quod libuerit. Neque dubito, quin libellum habeas, in quo ſecretiſſimas tuas deuotiones, & ſanctiores affectus annotes, & quem ſubinde, præſertim feſtis ſolennioribus, aut ſemel in menſe perſuolas ad renouandam tuorum propoſitorum memoriam: libellum arcanum, quèmque non facilè alijs pandas. In hoc igitur notari debebunt omnia. Similem memini me nuper vidiſſe, ſpectantem ad eximium quendam Dei ſeruum; in quo hæc continebantur. Primò Litaniæ ſuorum Patronorum, vt eas quotidie recitaret. Secundò, Beneficiorum tum communium, tum priuatorum Catalogus, vt de ijs diuinæ bonitati gratias ſæpiùs referret. Tertiò, Series præcipuorum benefactorum & amicorum, quibus preces ſuas aut pro ſacro, aut pro fine Examinum addixerat. Quartò, Res plures, quas à Deo poſtulabat quotidie, veluti ſaluti ſuæ conſequendæ neceſſarias. Quintò, Nomina amicorum defunctorum, quos ſperabat in cælum admiſſos, vt eos inuocaret, aut eſſe in Purgatorio, vt eos iuuaret ſuffragijs ſuis. Sextò, Nõnullæ virtutes, circa quas particulare Examen inſtituere volebat, vnà cum vitijs, quę eodem Exercitij ge-

nere statuebat oppugnare. Septimò, Opera pietatis, quæ ad honorem Deiparæ singulis diebus, mensibus, & annis exercuit. Octauò, Alio, quæ ad cultum Venerabilis Sacramenti, & Passionis memoriam referebat. Nonò, Variæ Orationes iaculatoriæ, quibus totâ vitâ in oblatis occasionibus vteretur. Decimò, Diuersæ pœnitentiæ, singulis septimanis & festorum peruigilijs subeundæ, cum breui Testamento animæ, ad imitationem eius, quod S. Borromæus fecit, concepto. Atque hæc præcipuè libellus ille complectebatur, Auctorique suo seruiebat loco Diurnalis, Ducis, & Directorij, ad suas deuotiones exequendas. Ex ijs punctis delige, quæ maximè tibi commoda videbuntur, & sequentibus diebus in ijs, cùm scribendum erit, te occupa; nunc in hoc, deinde in altero, vt in fine secessûs rem habeas confectam. Incipe iam, etsi temporis aliquid tibi suffuratus fuerim, aliàs emendabo me, neque hac de re ampliùs conueniam.

A scriptione transfer te ad Lectionem sequentis Dissertationis, aut eorum, quæ tibi posteà notabo, vt liberior sis; notabo autem, quæ maximè in rem tuam faciunt, & repertu sunt facilia.

DIS-

DISSERTATIO POME-RIDIANA.

De Spiritu Secessûs & Collectionis internæ, quæ est vera, & appetenda animi solitudo.

HAgiophila, si polliceor me ostensurum tibi rationem, quâ euadas felicissima, non tantùm in cælo, vbi omnis beatitudinis & felicitatis cumulus est, verùm etiam in hac ipsa vita tot miserijs calamitatibúsque subiecta, nonne dignus videbor, quem audias? & an non lubens has paginas euolues, in quibus hac de ratione dissero? ita facti dimidium à te obtinui: perficies, si ea, quæ dixero, exequaris. Sed numquid nimia sum fiducia, dum asserere audeo solitudinem cordis, de qua nobis sermo est, reddere posse te beatam in hac sede lacrymarum, calamitatúmque? dicant de me, quod volent: vti non sum in extollenda cordis solitudine, & collectione interiori præsidentissimus, ita nec videri debeo præ reliquis dignus, qui nomine reprehendar. Nostro sæculo Martyr in

Hol-

Hollandia Cornelius Musius de ea loquebatur, quando summo animi sensu affectúque erumpebat in hæc paucula verba, sed omni auro mihi chariora: *O beata solitudo! ô sola beatitudo!* planè quasi tota vitę nostrę felicitas in ea consisteret, & ita quidem, vt inter omnia infortunia, & aduersa nouo quodam, & inaudito miraculo non desinamus esse contenti. Quam si semel possederimus, nulla erit creatura tam potens, nullus casus tam violentus, qui nos possit, nisi vltrò præcipites, de tranquillitate & beatitudine nostra deturbare: nulla fortunæ, seu blandientis, seu aduersantis conditio mouebit, aut affliget. Meritò igitur dicere & iterare frequenter possumus: *O beata solitudo! ô sola beatitudo!* vt verò maiore animi sensu id dicas, nonne rationi consentaneum tibi videtur, vt me declarem, vt confirmem propositionem meam, vt explicem, quid sit cordis solitudo, vt neque hoc reticeam, quàm facilè eius vsum tibi possis reddere familiarem? id omninò est, quod

propoſui, nullam volens illius excellentiam præterire. Vt enim verum fatear, ſolitudo illa corporis, de qua hodie diſſerebam, bona, vtilis, & aliquando optanda eſt, animâ tamen caret, ſi ei hæc cordis ſolitudo non adiungatur, cùm hæc grauioris momenti ſit, & maximè neceſſaria, ſummæque perfectionis, illa verò non, niſi quatenus ad aliam diſponit. Vnde iſta eſt Magni Gregorij maxima vox omnia complectens: *Quid poteſt ſolitudo corporis, ſi deſit ſolitudo cordis?* cuius dicti veritatem tunc clariſſimè perſpicies, vbi dixerimus, in quo ſita ſit hæc cordis ſolitudo. Et dicere paratus ſum, velim tamen prius mihi dicas: an non aliquando quâdam animi propenſione & amore perſonam aliquam ſis complexa? affirmabis omninò: itáque eſſe ſuſpicabar. At nónne id temporis creatura illa ſemper in corde tuo verſabatur, ita vt aliam nullam admitteres, aut ſiqua ſe forſan inſinuaſſet, non illicò excluderes, vt huic vni cogitationes omnes tuas applicares? ſoli illi pa-

tebat aditus ad cor tuum, illa ſola iſtud poſſidebat, deſipiebant omnia, niſi illam verſares animo, niſi de illa loquerere. Deum eâ ratione habere in corde, eóque modo complecti, eſt præſtans illa cordis ſolitudo, quam tibi conor perſuadere. Cùm eouſque perueneris, vt omnes creaturæ flocci pilíque ſint, & ratione dilecti tui deſipiant, illéque ſolus ſit obiectum amorum tuorum tuarum cogitationum, tuarúmque voluptatum, tunc nimirum eâ ſolitudine perfrueris, de qua mihi ſermo eſt. In mundo eſſe, & viuere, quaſi nihil illic eſſet præter Deum, & te animatam, eo propoſito, vt illi vni placere velis, ſine cura alia, quàm vt illi ſatisfacias, præſertim in vſu & conuerſatione hominum, (quæ tamen idcircò inculta, & aduerſa charitati non erit) hoc demum eſt habere eam, quam deprædico, ſolitudinem. S. Eucherius ſcribens S. Hilario tradit, curioſum quendam, adijſſe perſonam fama virtutis celebrem, ſciſcitatum: vbi Deus habitaret. Bone vir, re-

ſpon-

spondit alter, scire hoc compendio vis? manum porrige, méque sequere. Illum igitur apprehensâ manu duxit in desertum: Hîc, inquit, locus est, vbi Deus habitat. Innuens eo pacto, quòd quisquis Deum reperire desiderat, eundem quærere debet extra turbam, & Mundi tumultum, & in paruo cordis sui, ab omni creaturarum affectu semoti, deserto.

Hagiophila, nondum scire appetis, an in omni loco, & in quouis occupationum genere seruari possit hæc cordis solitudo? imò verò, dicam. Audi igitur, quòd aliquando Deus dixerit Philippo Nerio in Metropoli Orbis habitanti: Philippe, in vrbe Româ tanquam in deserto viuendum est. Id enimuerò docere erat, posse vbiuis locorum haberi illam cordis solitudinem, ita vt nec impedire eam possint occupationes ex charitate susceptæ, neque conuersatio hominum, quam status cuiusque exigit, & cui se hic Sanctus ex instituto Ordinis sui impendebat. In hoc totius rei cardo vertitur, vt scias illam vsu ipso exer-

exercere : & ne dissimulem, eò pertingere solæ animæ regiæ possunt. Sic enim, teste D. Gregorio, intelligi debent verba illa Iobi: *Nunc silerem cum regibus terræ, qui ædificant sibi solitudines* : a quasi diceret : Vis illæ abiectæque animæ, quæ non habent generosa perfectionis consequendæ proposita, ad illam collectionis internæ felicitatem peruenire non possunt defectu cordis regij, & sublimia tantùm appetentis. Cùm verò tu ex numero sis earum animarum regalium, & desiderare videaris, vt cor tuum vertatur in solitudinem, quâ id ratione fieri possit, explanabo. Artem omnem complectitur D. Bernardus his verbis: *Deus spiritus est, ideò sola tibi indicitur solitudo mentis, non corporis. Sede solitarius, sede non corpore sed intentione, & deuotione.* b Hæc quisquis habuerit, habet materiam omnem, & apparatum tali in corde suo solitudini ædificandæ necessarium. Doleo sanctum hunc Abbatem pluribus

men-

a *Iob. 3. v. 13. 14.*
b *Serm. 40. in Cant.*

mentem ſuam non explicuiſſe : quæ mea ſit, & quomodo illum intelligam, expono. Ac imprimis arbitror, intentionem illam requiſitam ad cordis ſolitudinem, & collectionem internam in eo conſiſtere, vt in omnibus actionibus noſtris ſolum Deum nobis propoſitum habeamus, vtq́ue hæc præcipua & ſola noſtra intentio ſit, adeò vt cor noſtrum ſit ab omnibus creaturis abſtractum, nudum & vacuum, itáque omnem rerum terrenarum affectum exuerit, vt inter homines, in recreationibus, in occupationibus, & negotijs ſit nihilominùs ſolùm illi vni attentum, nihil quærens niſi ipſum, ipſiúſque gloriam, nihil aliunde ſatisfactionis, aut commodi mendicans. Hâc ratione conſtitutum cor non tantùm manè, & in principio actionum ſuarum de Deo cogitat, eius opem implorat, eíque offert, quidquid aggreditur, verùm etiam nullum alium ſuorum operum, cogitationum, & dictorum ſcopum habet, quàm Deum eiuſque beneplacitum; eo planè modo, quo Archi-

tectus

tectus murum erigens continuò regulam & perpendiculum singulis lapidibus, quos ædificio applicat, adhibere consueuit.

Hagiophila, si istud agis, iam nosti ex corde tuo solitudinem construere, quæ tantùm Creatori tuo & tibi seruiat. Ædificium profectò, quantumuis exiguum, superbissimis tamen Regum palatijs præstantius! & ne existimes opus esse arduum molestúmque, patieris, vt narrem præclaram illam attentionem, quâ actiones omnes suas peragebat (vt eas in Deum referret) is Anachoreta, de quo vitæ Patrum: quando opus aliquod aggrediebatur seu precum, seu laboris, seu conuersationis, aut alterius rei cuiuscumque, paululùm consistebat, ac veluti quid ageret, rogaretur, vide, aiebat, actiones nostræ nullius pretij sunt, multum saltem ijs decedit, si eo non collimamus, quò oportet. Reuocat id mihi in memoriam responsum illud obseruatione dignissimum, quod non ita pridem dæmon aliquis dedit. Intellexeris

affli-

afflictionem Religiosarum Laudunensium, quas maligni spiritus possidebant. Accidit aliquando, vt inter sacros ritus, qui pellendis dæmonibus adhibentur, proponeretur pulcherrima D. Dominici imago: vix apparuerat, cùm subitò possessæ omnes terga illi obuertunt, neque adduci possunt, vt in eam oculos defigant; tandem vi exorcismorum coactæ intuentur, vnica excepta, quæ mirum in modum reluctabatur: nihilominus eâdem virtute compulsa non solùm aspexit, verùm etiam obtutum defixit in imaginis oculos, vti Sacerdos diabolo præceperat. His peractis exigitur à dæmone ratio, cur tantâ difficultate picturam hanc intueri detrectâsset? vix obtineri responsum potuit: tandem exortæ hæ voces: Ha, inquit, cùm hic Sanctus inter mortales degeret, semper in Deum intuebatur, in omnibus actionibus suis oculos habebat in illum obuersos; nos verò nos ipsas aspeximus & quia aspeximus, perijmus, & in hanc conditionem miserrimam delapsæ sumus, Post hæc

maturè conſiderata, fierínе poterit, vt non flagremus deſiderio Deum ſemper habendi præ oculis, eum alloquendi, & in nobis ipſis illum pręſentem continuò intuendi? longè iſtud præſtat, quàm in ſe oculos conuertere, quàm opera omnia, propriæ ſatisfactionis, commodi, vanitatis, & lubentiæ vitio labefactare. Vtinam, Hagiophila, haberemus oculos Diui Dominici! vtinam nunquam noſ ipſos reſpiceremus! vtinam tandem ſaperemus inſtructi admirandâ hac ſententiâ, quam veriſſimam Deus à diabolo (mendaciorum aliàs patre) voluit enunciari! quin fructum aliquem ex hac hiſtoria perceptura ſis, nullus dubito.

Sed quis modus perueniendi ad hanc Collectionem tam ſublimem, támque arduam, quæ tantâ occupationum multitudine, tantâ negotiorum varietate, tantâ licentiâ imaginationis noſtræ non perturbetur? aptiorem non inuenio, quàm illum S. Bernardi præcipientis, vt nonnulla deuotionis exercitia vſurpemus, quibus mirum in modum ſeceſſus

ille interior redditur facilis: *Secede non corpore, sed intentione, & deuotione*, quasi cordis solitudo ex duabus alijs componeretur, solitudine intentionis, de qua nobis hactenus sermo fuit, & solitudine deuotionis, de qua nunc loquendum est. Has deuotiones ad quatuor capita refero, quæ vnita, imò verò etiam singula spiritum nostrum facili negotio collectum conseruant: eáque tantò libentiùs hîc commemoro, quòd Sanctis in vsu fuerint ad finem eundem, aut consequendum, aut conseruandum. Primum est, habere quædam quasi refugij loca, ad quæ quis se recipiat, quibúsque animo semper inhæreat: sed ita suauiter, vt propterea negotium, quod præ manibus est, nihil detrimenti patiatur. Sic Religiosissimus Berchmannus recurrebat ad vulnera Seruatoris, & ad pallium Matris Deiparæ, vt illic protegeretur. Sic S. Catharina Senensis ex prouidentia Diuina sibi struxerat conclaue, quo se recipiebat. Ita S. Paulus iuxta mentem D. Gregorij ex occupationibus, quæ illum in-

terris detinebant, animo in cælum euolabat. *Nostra* inquit, *conuersatio in cælis est*. Alterum est, vt Dei præsentiam vbique, & in omnibus tibi reddas familiarem, Regij Vatis exemplo, qui eum semper *à dextris* imaginabatur. Tertium est ab Orationibus iaculatorijs, breuibus, sed sæpe iteratis, quæ mentem nostram accendant. Aut à tessera quadam spiritali, quam singulis diebus deligere oportebit. Noui virum, cui hæc frequentissimè in ore: *Nullum bonum, nisi æternum, nullum malum, nisi æternum.* Alteri fuit hæc communissima tessera: *Pro* IESV *quid vis agere, & pati decet.* Sancto Xauerio illa: *Mater Dei memento mei.* His illi sententijs manebant continuò collecti & sui. Quartum est, quod ex ipsis occupationibus desumitur. Ita S. Catharina Parentibus, alijsque domesticis inseruiens IESVM, Mariam & Apostolos sibi proponebat. Ita pientissimus P. Faber (primus S. Ignatio socius in itineribus Angelos locorum, & hominum Tutelares, sibi comites adsciscebat, iisque

Clien-

Clientes commendabat. Ad eum modum, quoties hora audiebatur, S. Ignatius animam citabat ad examen actionum suarum, vt perspiceret, recténe essent omnia. S. Teresia refricabat memoriam mortis, & Venerabilis Buzo Sancti alicuius ex ijs, quos peculiari cultu venerabatur. Hac ratione alij, si in oculos incurrat creatura formæ præstantis: ah! inquiunt, quàm formosior Iesvs est, quàm Maria amabilior! si sunt in hominum conuersatione, aut ab ea digrediuntur; tacitè dicunt: ah! amantissime Seruator, quantò suauior est illa, quæ tecum initur necessitudo, & familiaritas! si adesse coguntur personis deformibus, incultis, asperis, aut aliqua corporis, vel animi molestia laborant; ah! aiunt, quàm hoc dulce & iucundum est, si cum Inferno Purgatorióque conferatur, quæ loca toties peccatis meis promerui! Ita illi pro occupationum varietate alias atque alias, sed semper pias & sanctas cogitationes eliciunt, nō minore fructu, quàm animi voluptate.

Habes, Hagiophila, modum, quem ad facilitandam illam internam collectionem tibi promiſeram; qualis verò foret ea tibi & mihi felicitas, ſi eius compotes fieri poſſemus? Caue rem æſtimes difficilem; vt enim talis eſſet, minúſne animi tibi eſt, quàm fuerit tot alijs, qui id conſecuti ſunt? quique, quod vel ſemel firmo mentis propoſito dixerint: iſtud volo, vt cor meum ſemper in Deum dirigatur: eo tandem peruenêre, vſúmque ſibi reddidêre perfacilem. Neque pertimeſcas, ne hæc attentio te moroſam reddat & triſtiorem, quin è contrario, lætitiam pariet, & alacritatem. Nullum enim lætius cor, quàm quod amore diuino ſaucium eſt, quódque liberis & crebris cogitationibus verſari poteſt circa id, quod caſtiſſimè ſanctiſſiméque amat. Nullam alibi quære voluptatem; in hac ſede mortalitatis non eſt vlla ſincerior. Iterum inculcare placet: *O beata ſolitudo! ô ſola beatitudo!* Scire exercitium huius deuotionis, eſt in hoc miſeriarum loco, beatum eſſe, &

in-

inchoare felicitatem æternam: Eſt Angelorum ritu viuere, qui noſtræ tutelæ deputati ſunt; quantumuis enim opi nobis ferendæ, & curandis noſtris negotijs intentiſſimi ſint, non omittunt tamen Deum aſpicere, de illo cogitare, illum continuo ſtabilíque amore complecti. Ire licet, & hoc voto te dimitto, vt Raphaëlem viuendo exprimas. Hic Angelus, Tobiæ comes, & inter homines verſatus, omnia peragebat more aliorum, differebat loquebatur, tractabat negotia, cibum ſumebat, credebatúrq; in hæc ferri cogitationibus omnibus, velut è triuio homo. Interim verſabatur ille cum Deo, eundem ſibi ſemper propoſitum & præſentem habebat, *alio cibo & potu, qui ab hominibus videri non poteſt*, vtebatur, & Angelus erat. Eiuſmodi plures in domibus Religioſis, etiam in ſæculo viuunt, quos ſi occupatos aſpexeris, dices ipſis negotijs abſorberi, nullámque aliam, quàm de re præſenti voluere cogitationem. Nihilominus cor alibi eſt, nimirum cum Deo. Di-

centur, omnia facere vt alij, & tamen plus longè faciunt, quia faciunt omninò vt Angelus Tobiæ, omninò vt tu factura es. Amen.

Si hęc Lectio displicet, aut non sufficit, lege cap. 6. 7. & 8. Partis primę Roderici tract. 1. vel cap. 1. lib. 1. de Imitatione Christi, aut cap. 22. & 34. lib. 3.

Post Lectionem applica te Examini virtutis alicuius, vt discas, qualis in schola Dei sis, quantúmque proficias: vt erubescas, te tam parum in virtute promouisse; & maiora eius imposterum exercendę desideria concipias. Examen istud institui debet suauiter ad modum Lectionis, singulis tamen punctis pauxillùm inhęrendo. Deambula, si placet, aut prope Oratorium tuum intereà consiste.

EXAMEN CIRCA AMOREM ET CHARITATEM DEO DEBITAM.

EN vicenas notas sinceri amoris diuini.

Prima. *Nullum unquam mortale peccatum admittere, qualiscumq; sese offerat occasio, imò mori malle, quàm se in labendi occasionem admittere.*

Secun-

Secunda. *Ne venialibus quidem peccatis deditâ operâ & deliberatò consentire.*

Tertia. *Dolere & detestari omnia delicta, seu magna, seu parua, quæ aduersus Deum committuntur.*

Quarta. *Publicè profiteri amorem virtutis, & odium cuiuscumque vitij.*

Quinta. *Amare Deum ex toto corde, integrum illud ei consecrando, neque in creaturas cum præiudicio reuerentiæ, honoris, & obedientiæ Creatori debitæ dispertiendo.*

Sexta. *Amare Deum purè propter ipsum, nullo intento proprio commodo, quamuis nullam neque in hac, neque in altera vita huius Amoris mercedem esset relaturus.*

Septima. *Amare quidquid Dei est, & in illo, & propter illum creaturas omnes, & non aliter.*

Octaua. *Amare quidquid Deus amat, præsertim ipsius mandata, consilia, & virtutes.*

Nona. *Maiori amore ferri in eos, quos ipse plus diligit, vt est sanctissima Virgo,*

Sancti alij, viri probi, & qui peculiariter ipsius obsequijs dediti sunt.

Decimò. *Dare operam, vt ametur, & gloria illius amplificetur apud omnes creaturas Amoris capaces.*

Vndecima. *Amare & approbare, quidquid circa nos & alios operatur, amanter omnia de manu paternæ suæ bonitatis acceptando.*

Duodecima. *Velle & delectari in omnibus, quæ ipse vult, siue illa factu facilia sint, siue toleratu molesta.*

Decima tertia. *Priuare se creaturis, earúmque solatijs, & voluptatibus propter eius amorem.*

Decima quarta. *Sæpe illum versare animo, & libentiùs, quàm creaturas.*

Decima quinta. *Libenter de illo loqui.*

Decima sexta. *De eius Maiestate, & adorandis perfectionibus gaudere.*

Decima septima. *Pluris facere minimum gradum gratiæ eius, & minimum donorum & fauorum illius, quàm omnes totius Orbis honores & delicias.*

Decima octaua. *Optare quocumque pre-*

tio

tio Amorem illius, etiam tolerantia quorumcunq; incommodorum & cruciatuum non tantùm ad tempus vitæ mortalis, sed etiam ad millia annorum, si Deus ea nobis largiretur.

Decima nona. *Ad visionem eius ferventer anhelare.*

Vigesima. *Crescere in dies in Amore, & aspirare ad ardentissimam, & quotidie augescentem sui Creatoris dilectionem.*

Hagiophila, vt verum fatear, credo te attonitam, dum vides, te plurimùm aberrâsse eâ opinione, quâ rebaris te Dei amantem, dúmque adeò paucas diuini amoris notas in te animaduertis. Habeas fortasse primam, prætereà nihil. Aggredere iam nunc, & intra annum plures obtinebis; quin Deo & Virgine Matre opem ferentibus, omnes.

Succedit Examini Oratio vocalis, seu Vesperarum alicuius Officij, seu Precum aliarum ex obligatione, aut deuotione recitandarum.

Hinc aggredere Considerationem hîc propositam. Quid in ea agendum iam in Monitis Generalibus declaraui. Si nimium

mium tibi videtur horam impendi integram, prudenter nunc & aliàs digere tempus tuum, & tantùm semihoram impende. Sic sum, vt voluntati tuę me penitùs accommodem.

CONSIDERATIO.

I. QVæ tibi felicitas, Hagiophila, octo, vel decem habere dies integros, quibus nullam aliam, quàm de Deo atque anima tua cogitationem, curámque suscipias? Milleni Ethnici sunt, & totidem Christiani, qui mirabiles in virtute progressus facerent, magnámque vitæ sanctimoniam consequerentur, si tali otio, similibus cogitationibus, & luminibus fruerentur, quibus iam tu abundas, & quæ Deus in hoc secessu tecum adhuc communicabit.

II Fatere verum, nunquid è numero earum animarum es; quæ velut in tenebris palpantes ad Deum accedunt? nondum ruisti in eius amplexum neque de omni iure penitùs illi cessisti; dudum est quòd cum illo licitaris. Tantáne tergiuersatione opus, vt tibi bonum cudas?

ah

ah quantam tibi iacturam paris! Tandem aliquando insiste vestigijs eorum Sanctorum, qui ardentissimè ea complectuntur, quæ tu tantoperè metuis; quique tantò feruentiùs profectum suum persequuntur, quantò propius abesse se vident à fine, propter quem conditi sunt.

III. Nonne iucundius & tranquillius est Deo seruire, quàm Mundo, & sibi? quid tibi nunc prodest, laxasse habenas cupiditatibus tuis? quem fructum retulisti ab amore huius, vel illius creaturæ? nihil melius est, quàm Deum diligere, illíque seruire: cætera omnia vanitas, & afflictio animi. O Anima mea toties perfidia creaturarum decepta & afflicta, nonne tandem in sinu conquiesces vnici & fidissimi amantis tui? nonne pertæsa insaniæ & vanitatum tuarum, omnem curam & amorem transferes in Deum sincerè amicum & vnicè amabilem! qui nunquam fallit, aut destituit suos, nisi quando contemptu legum suarum ignauissimè deseritur.

IV. Vbi eram ante centum annos? æternitas præcessit. Vbi eris post annos centum? sequetur æternitas, & quidem breui: cuncta enim incredibili celeritate præteruolant: sola tu anima mea testudineo passu graderis, & lentè repis in diuino seruitio, cùm plurimum itineris tibi restet peragendum.

V. Omnes illæ voluptates, quas nunc hic, nunc illic decerpit animus meus, quæq; non totæ, sed diuisim succedunt, relinquunt in fine quendam cordis amarorem & occultas anxietates: vnde istud? nisi quòd animus ad finem suum anhelat, exspectatque visionem Dei, qui solus vti obiectum infinitum, explere potest animæ & amoris mei capacitatem, nunquam saturandam ijs, quibus hactenus cum salutis meæ periculo intendi.

VI. Hoc fortasse vltimum tuum otium est; hæc postrema Exercitia, quibus incumbes. Si id tibi constaret, quid ageres? hoc age nunc omni posito metu & respectu, age propter Deum & te: ne

tibi

tibi blandiaris, ne procrastines. Negotium hoc tuum est, negotium maximi momenti, & cardo prædestinationis tuæ.

Peracta Consideratione trade horam animi relaxationi; declaraui ad finem monitorum Generalium, qua ratione transigi illa possit: si integra redundat impende semihoram: ita denique tempus dispesce, vt omnibus sufficiat.

Inde ora Officium, aut alias preces vocales. Visita Venerabile, ac demum præpara te ad Meditationem.

III. MEDITATIO.

De seruitute, quam DEO *debemus.*

Oratio præparatoria consueta.

I. P*Raludium,* Vide & admirare Apostolum Paulum, qui personam suam alio titulo noluit exornare, quàm serui Iesu Christi: *Paulus seruus Iesu Christi,* hoc potissimum elogio vtitur, non dicit se patratorem mirabilium, non Apostolum Nationum, non Gentilium Magistrum, sed seruum Iesu Christi.

II. *Praeud,* Pete à Deo gratiam, vt

cognoſcere poſſis, in quo ſita ſit felicitas, excellentia & materia ſeruitutis Deo debitæ, vt ex huius cognitione tranſeamus ad vſum eius rei, propter quam conditi ſumus.

I. *Punctum.* Immenſam eſſe Dei maieſtatem neceſſe eſt, cùm illi ſeruire, regnare ſit, & maximus titulus, quem homines etiã honore & ſanctimonia præſtantiſſimi ambiunt, ſit eſſe ſeruos Dei. Et verò nihil excelſius de aliquo dici poteſt, quàm, magnus eſt ſeruus Dei, hæc bona Dei ancilla eſt; multoque ampliùs, quàm ſi dicatur: Princeps eſt, Regina eſt, præſtans creatura eſt, homo ſapientiſſimus eſt. Malè mundo & omnibus qui illi ſeruiunt! Viuat Ieſus & ſerui eius! Anima mea, quæ tanta honorum ambitione teneris, cui vis ſeruire?

II. *Punctum.* Seruire Deo, eſt primò Deum Magiſtri & Domini loco habere. Dominus arbitratu ſuo de rebus ad ſe ſpectantibus diſponit. Qui agri Dominus eſt, poteſt illum diuendere, illum colere, illum negligere, in eo ſerere triticum,

ticum, legumina, plantare arbores, illas euellere & comburere vtcumque libitum illi fuerit. Eodémne pacto ad arbitrium Dei diſpoſita es anima mea? liberè de te diſponit? produciſne fructus quos requirit à te? multùm abeſt, etſi propterea ab eo condita ſis. Secundò eſt conſumere ſe omnino ad voluntatem eius, qui Magiſter & Dominus eſt omnium Creaturarum. Ita Domino candela ſeruit ſe conſumens; ita cibis ſeruit ſal, dùm conſumitur. Quæ ea felicitas mihi foret, ſi vita mea, quæ ad modum candelæ deficit, quæ diffluit ſalis inſtar, pro Deo conſumeretur? quando anima mea cum Regio Pſalte exclamabis: *O Domine, quia ego ſeruus tuus?* Tertiò eſt viuere cum reſpectu in eius præſentia, eique promptè, hilariter, & ad minimum nutum voluntatis eius obtemperare.

III. *Punctum.* Tria genera ſeruitiorum ſunt. Primò Mancipij, quod pœnis & verberibus ad officium vrgendum eſt, Secundò Mercenarij, qui mercedem

dem ſpectat & lucrum. Tertio Filij, qui ex amore ſeruit Patri. Quo pacto hactenus ego Deo meo ſeruiui, qua ratione deinceps ſeruiam?

Colloquium ad SS. Virginem, quæ ſe Ancillam Domini nominabat, & ad alios Sanctos, qui præcipuo affectu Deo ſeruiuerunt. Pater. Aue.

Recollectio. Lectio obuia Thomæ de Kempis. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna Recreatio. Litaniæ SS. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Preparatio craſtinę meditationis. Examen. Quies.

SECVN-

SECVNDVS DIES.

De Pœnitentia vitæ tranſactæ, qua Deum offendimus.

HAgiophila, peccata impediunt, quô minus ad finem, propter quem creati ſumus, pertingere valeamus. Idcirco hunc diem tranſiges in conſideratione peccati tum mortalis, tum venialis, vt inde horrorem, compunctionem & veræ pœnitentiæ fructus elicias.

Inchoanda dies eſt à Viſitatione Venerabilis Sacramenti, inde te para huic Meditationi.

MEDITATIO I.

De horrore peccati mortalis.

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRælud. Statue te coram Deo veluti reum aliquem grauiſſimorum criminum, qui ſtet ante Iudicem catenatus, vinctus & manibus pedibuſque arctiſſimè conſtrictus.

II. *Prælud.* Pete à Deo lumen, quo rectè miſeriam peccati mortalis agnoſcas,

ſcas, & vt illud tibi ignoſcat, ſi fortaſſis eo animam tuam aliquando contaminaueris.

I. *Punctum.* Peccatum mortale tam terribile eſt, & tantopere Deo fonti omnis ſanctitatis diſplicet, cùm actus rebellionis ſit, & iniuriæ aduerſus diuinam illius maieſtatem, vt vel ob vnicum, è cælo detruſi ſint Angeli, & in Infernum præcipitati, vbi etiam diuinæ Iuſtitiæ Carnifices effecti ſunt. Adam hominum Princeps & Parens vnum admiſerat, & illico non ſolùm ipſe Paradiſi delicijs excluſus eſt, verùm etiam tota eius poſteritas ad miſerias peccati morborum, peſtilentiæ, belli, reliquorumque incommodorum & aduerſitatum per totam vitam damnatur. Centum millia damnatorum ardent & æternum ardebunt ob vnicum ſolum commiſſum peccatum mortale, in quo mors illos occupauit. Tam horrendum eſt mortale peccatum. O Deus meus quas tibi gratias debeo, quòd, cùm eorum imitatus ſim culpam, eodem tamen loco cum illis non ſim.

II. *Pun-*

II. *Punctum.* Nihil in mundo odibilius & detestabilius est peccato mortali. Satius foret affligi quacunque alia calamitate in bonis fortunæ, honorisque, valetudinis & vitæ, imò dæmonibus omnibus possideri præstaret: cùm nihil execrabilius dici excogitariue possit, quàm Dei esse inimicum. Deus ipse nihil odit nisi peccatum: vbique præsens cooperatur omnibus, præterquam peccato. Nulla alia re offenditur quàm peccato, aduersus aliud non indignatur, quàm peccatum, idque modo tam terribili, vt non minus, quàm æterno incendio puniat, cùm est mortale. Quî fieri ergo potuit; vt insurgerem in Deum meum, in Dominum, in Patrem optimum, & in leges ipsius & æquissima præcepta? ob frustulum pomi Adamum accuso, & quid hoc, si cum meis sceleribus componatur! Confusio, deprecatio, propositum.

III. *Punctum.* Peccatum mortale incredibilium damnorum causa est: gratia Dei & illius amicitia nos priuat. Plurimi,

rimi, quod gratiâ alicuius Principis aut hominis excidissent, in summam animi ægritudinem, quin & mortem ipsam, inciderunt: & ego qui toties Dei gratiam perdidi, minori dolore commouear! Atque hanc iacturam plura alia detrimenta consequuntur. Priuatur peccator merito sanguinis Iesu Christi, curâ & singulari prouidentiâ, quam Deus gerit iustorum, iure Cæli & gloriæ, felici societate sanctorum, eorundem meritis & suffragijs, tranquillitate Conscientiæ, qua nihil præstantius, denique Deo ipso priuatur, quod damnorum omnium damnosissimum est. Tantis me malis, peccatum mortale inuoluisti! quàm charus Deo nunc essem, quàm me complecteretur, si non inescatus à te, aliò cor meum amandassem! O amabilissime Deus, rogo te, mortem (minus est) infernum volo, potius, quàm vt te mortaliter offendam. Suaues erunt æternæ flammæ, modò te amem, & indulta sint illa, quæ aduersum te commisi.

Col-

Colloquium ad SS. Patronos orando vt dignentur in re tanti momenti adesse misellæ animæ meæ, pro eo affectu, quo me prosequuntur. Oratio, suspiria & protestatio, Pater, Aue.

Recollectio, Electio Tesseræ. Accommoda videtur hęc: *Momentum quod delectat, æternum quod cruciat.* Aut illa Dauidis: *Domine ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum.* Sequitur. Oratio Vocalis aut Officij aut alia: Deinde Sacrum: Tum Lectio spiritualis.

DISSERTATIO MATVTINA.

De annua aut extraordinaria Confeßione.

INcredibile quoddam solatium à Confessione generali ritè facta colligitur, quando omnia dicta sunt, singula perspicuè explicata, & totus animæ nostræ status, personæ idoneæ, spiritali & industriæ commissus est. Nequit explicari linguâ, neque calamo describi ea tranquillitas animi, illa interea voluptas, quâ

quâ fruitur is, qui molestum conscientiæ onus deposuit. Noui præcipuæ dignitatis virum, qui, posteaquam similem de tota vita, non optimè traducta, confessionem instituisset, ad quam se magno studio diligentiaque (vti rei momentum exigit) præparauerat, dicere erat solitus: montem videri suis ab humeris semotum, neque quinquaginta annorum spatio, quos in omni deliciarum genere transegerat, se tanta voluptate atque animi lætitia fuisse perfusum, quantam illi ista suorum peccatorum exoneratio attulisset. Hanc autem spiritus tranquillitatē illico consequuntur feruentia desideria Deum amandi, & aliam melioremque vitæ rationem instituendi B Maria Veneta puella nobilis fuerat, vt quæ maximè, tum ante, tum in matrimonio dedita vanitati Accidit, vt marito absente & bellis detento, statuerit audiendis Concionibus temperare tædium & mærorem suum; quod ipsi plurimùm, imò summùm profuit; nam ita tactus illius animus est, vt

omni-

omninò decreuerit vanitati ſuæ valedi-
cere, ſeque ſeriâ Confeſsione generali
expiare; quod & fecit tam generosè ta-
lique propoſito, vt à Confeſsione do-
mum regreſſa, conſcenderit in ſuperio-
rem ædium partem, vbi vniones, cate-
nulas, annulos, ſpecula, cæteraque vani-
tatis & ſuperbiæ inſtrumenta ita diffre-
git, vt vſui amplius eſſe non poſſent;
cúmque Mater, quæ fortuito acceſſerat,
eum mundum muliebrẽ ſororibus, do-
nec adoleſcerent, ſeruandum fuiſſe af-
firmaret; ah! inquit, ſorores meæ plus
nimio ijs affluent! quod egi, feci eo in-
ſtituto, vt mihi omnem occaſionẽ præ-
ſcinderem repetundarum mearum va-
nitatum, & primum gradum ſeriæ con-
uerſionis meæ & ſanctitatis, ad quam
contendo, ſolidarem. Quid ad hæc, Ha-
giophila? credis forſitan à me tantopere
genus iſtud Confeſsionis commendari,
vt eam tibi modò perſuadeam? minimè
iſtud eſt quod à te exigo. Suppono pri-
dem à te generalem factam Confeſsio-
nem, imò eius opinionis ſum vt ne men-
tem

tem quidem amplius aduertas, neq; implices cor temporis acti recordatione, nisi vrgens adsit necessitas; qualis foret, si dedita opera peccatum aliquod in Confessionibus particularibus conticuisses, ac deinde in Generali non declarasses numerum, neque species differentes peccatorum lethalium; aut debitum & sufficiens conscientiæ Examen non præmisisses. Absque his rationibus ne cogita quidem de tali Confessione iteranda. Reperiuntur nonnulli Confessarij, qui audita semel iterumque aliqua persona, statim hanc illi mentem inijciunt, aut zelo superuacaneo & imprudenti; aut specie imbibendæ notitiæ melioris, vt commodius animas regant; aut alijs de causis, quas ipsi quidem sciunt, sed quas Deus non probat. Si tales tibi ocuurrunt, ne moueare & de labore, quem impensum tibi vellent, gratias habe maximas. Sunt verò etiam nonnullæ animæ sic constitutæ, quæ quotannis, si earum arbitrio res permitteretur, duodecim Confessiones generales

les peragerent, ſingulis menſibus vnam, aut quotieſcunque nouos Confeſſarios nanciſcerentur, ſiue ex tacita quadam, & occulta complacentia vitæ præteritæ, ſiue ex ſcrupulis conſcientiæ ſemper anxiæ, & ne poſt centum quidem eiuſmodi confeſſiones pacandæ, cùm fidem habere nolint ijs, qui prudentiſſimè monent, ne præteritorum recordentur. Caue, ſis ex earum numero, & acquieſce illi gratiæ, quam tibi Deus pręſtitit, vt vnam ſeriam faceres. Quod ſi ſingulari affectu capereris, aut ad animi ſolatium, aut ad maiorem confuſionem & contritionem eliciendam, aut ad alia, quæ Deus tibi ſuggereret, per me licet, itera. Temporis tamen habe rationem, vt exſpectes aut ſingulare aliquod Iubilæũ, aut morbum fatalem, quando pluribus id eſt in vſu, & eo quidem pacto, vt ſolùm ea repetas quæ grauiora ſunt, & momenti maioris, neque venias ad iſta minuta, quæ & ægritudini incommodum adferrent, & impedirent deuotionem.

Non eſt igitur Confeſſio generalis,

quam à te postulo, sed annua. Quòd verò in illius commendationem excurrerim, feci vt simili ratione tibi annuam & extraordinariam persuaderem, de qua nunc differo, occasione illius, quam hodie vel cras facere proposuisti. Dixi, simili ratione, quia fructus maximus & ineffabilis animi lætitia colligitur, si fiat ab anno, vel vltima generali, vti oportet. Simul enim atque peracta est, tantæ mentem inuadunt voluptates, tam seria emendationis & nouæ vitæ desideria occupant, vt nihil magis luberet, quàm octo diebus in eo statu peractis, statim emori, ne consueta leuitate in antiquum torporem perfidiamque (cuius adhuc recens est dolor) relabamur. Atque hoc adeo verum est, vt pro vsu, quem earum rerum habeo, testari possim, me reperisse animas post Confessionem annuam siue extraordinariam, ita contentas, & in talibus melioris vitæ decretis, vt elicerent mihi lacrymas solatij testes, & vnà tacitos sensus ingererent: fore me felicissimum, si vel semel talem confessio-

fessionem pari fructu, similibusque affectibus possem peragere. Hagiophila, vti præsagit animus, ab his tua non abludet. Et cùm viribus omnibus commodo tuo studeam, habe quæ in præsentem materiam velim à te considerari, duobus capitibus distincta. Primò. Quid attendendum, vt Confessio annua bene instituatur. Secundò. Qui accidere defectus possint, vt eos deuites. Quantùm ad Examen attinet, etsi huic Dissertationi videatur annecti debuisse, seposui tamen in pomeridianam; duo ista puncta hic sufficient.

Primum facile expediam, cùm satis intelligas, quid requiratur, vt Confessio seu particularis, seu Annua bona validaque sit. Sufficiet igitur, vt de quibusdam moneam, quæ reddere possunt illam perfectiorem & numeris suis magis absolutam. Primò. In ipso Confessionis exordio accusa te de ijs, quæ ab vltima particulari commisisti, tum ad confusionem peculiarem, tum ad euitandam aliquorum astutiam, qui sub terminis

generalibus peccatorum aliàs confesso-rum suauiter insinuant ea, quæ paucis ante diebus patrauere: quo modo Confessarijs occasionẽ præscindunt numerũ & speciem indagandi, quod tamen forsitan res exigeret. Secundò. Dic deinde ea, quæ potissimum conscientiam tuam cruciant, quæ te in diuino seruitio maximè præpediunt, & morantur, & quæ, opinione tua est vitiorum tuorum origo. Ita sufficientem accipiet tui notitiam Pater spiritualis, maximè si eo ordinariè vteris, vt nulla futura sit necessitas aperiendi peccata, quæ Confessione generali aliquando expiasti. Tertiò. Si aliquid occurrit, quod nunquam es confessa, idipsum Confessario significa, vt te circa id interroget, si opus est. Quartò. Multò magis maturè declarandum est, si fortè in confessione particulari peccatum aliquod silentio pressisses, siue ex verecundia, siue alia quacumque ratione id accidisset. Hoc enim casu Confessarius attentior erit ad singula, vt te iuuet, & satisfiat confessionibus,

quæ

quæ potuerunt eſſe vitioſæ & inutiles. Quintò. Si Confeſſario nondum innotuiſti, conditio & ſtatus vitæ tuæ manifeſtandus eſt. Si enim in ſæculo es, vnde ſciet te eſſe matrimonio copulatam aut adhuc liberam? ſi in ordine religioſo, vnde coniectabit, profeſſane ſis an non? An vis iſtud onus illi incumbere, vt quotieſcumque aperis peccatum aliquod contra votum admiſſum, te continuò percunctetur, an nouitia ſis, an verò feceris profeſſionem? quod fieri etiam neceſſe foret in quibuſdam alijs peccatis, quę ſpecie differunt, grauioraque ſunt in vno aliquo, quàm in alio, ob adiunctam obligationem. Sextò. Peccatis tuis etiam venialibus adijce numerũ quantum fieri poterit, vt tanto magis erubeſcas, ſi modò numerus frequens eſt. Septimò. Explica te in omni materia verbis decentibus honeſtiſque, vt caſtæ aures Confeſſarij offendi non poſſint, aut ſuggeri imaginationes impuræ; vtere tamen talibus, vt te perfectè intelligat. Octauò. Perfice denique tantam

animi tui ſatisfactione hanc Confeſſionem, vt poſt abſolutionem paratiſſima eſſes mortem obire, ſi Deus ita ſtatueret. Verbo, ita perage omnia, quaſi poſtremùm in vita tua confitereris. Atque hæc ad primum caput ſpectant; ſi quid hic deſit, ſupplebit Diſſertatio de confeſſione ordinaria, quam aliàs proponam: nunc iſta ſufficiunt.

Ad alterum progrediamur, de defectibus qui in confeſſione annua poſſunt accidere. Eoſdem fateor committi poſſe in alijs quoque Confeſſionibus: video nihilominus aptiſſimè hoc loco referri, quando nobis propoſitum eſt, per illam ſupplere præcipuos ordinariæ confeſſionis defectus. Primus eſt, quando adferuntur termini generales & ambigui ex quibus Confeſſarius perfectam ſcelerum admiſſorum cognitionem aſſequi non poteſt. Vt ſi dicas: feciſſe te actiones immodeſtas. At quas? fortaſſe inſtar famuli à pedibus, porticum aliquam, aut ad modum cuniculi hortum vel aream percurriſti? forte calceos induens,

duens, excessisti decentiæ modum? an protuleris obscura & ambigui sensûs verba, quæ ineptas audientibus imaginationes impresserunt? an alium traxeris, tetigeris, percusseris, aut indecoro aliquo gestu læseris castitatem? hæc aliáque similia immodestiæ nomine veniunt. At nonne vides, ita Confessarium assequi non posse, quid velis? Angitur tamen intereà, & si dissimulat, inde est, quòd arbitretur ea à te in confessionibus particularibus esse clariùs explicata. Pari ratione dicet alius, malas se habuisse cogitationes: quid? voluítne naso mutilare Turcarum Imperatorem? an proximo malam crucem & mortem optauit? an consensit inhonestis affectibus? omnia ista malæ cogitationes sunt. Hinc disce melius declarare te, & nominatim dicere actionem, vt eius species, & qualis sit agnoscatur. Secundus defectus est, quando cogitur Confessarius interloqui, & interrogare, eò quòd peccata, non vt oportet, proferantur. Dices habuisse te suspiciones & iudicia teme-

temeraria; non ſufficit. Addendum eſt, an in materia graui, an leui: an deliberatè ita iudicaueris, an inaduertentem ea opinio perſtrinxerit. Accuſabis te, diſtractionibus indulſiſſe, in Officio aut ſacro, ad quod obligabaris: ſi aliud non dicis, vnde diuinabit, fuerintne longæ, an breues; exiguæ an capaces peccati mortalis? Prôh Deum immortalem! quidni ita te explicas, vt ſtatim intelligat, an graui, an leui crimine te obſtrinxeris? an deliberatè, an inaduertenter, aut modica quadam admiſſa negligentia? Tertius eſt, inter confitendum abuti verbis quibuſdam, & modis loquendi, qui affectationem ſapiunt & vanitatem. Iſte ſui amor & complacentia vbique comes eſt, etiam in hoc ſacro Tribnnali. At animo ſimplici accedere oportet, ſéque claris & ſignificantibus terminis explicare. Et optima hîc eloquentia eſt, quam candor & dolor exornat. Quartus eſt, deligere ſibi Confeſſarium, qui nobis aduletur, qui vitia noſtra non carpat, aut cui ſimus ignoti;

cùm

cùm tamen hic ad eum modum nos gerere deberemus, quo in electione medici corporum nostrorum; hunc volumus scientissimum, longo vsu experientiáque probatum, & gnarissimum nostri, nostrarúmque omnium infirmitatum. Tanti profectò anima est, quanti corpus, & aliquantò præstantior. Quintus est, proprio marte sibi formare conscientiam, nimis facilè decernendo non petitâ vllius Auctoris idonei sententia, actionem hanc peccatum non esse, aut non esse lethale, cùm tamen eiusmodi sit; vnde euenit animam aliquando esse mortali peccato infectam, nec ritè confiteri, aut sacram synaxim accedere, exponíque periculo in tali statu moriendi, æternúmque pereundi. Quare consultissimum est, eos audire, qui doctrinâ pollent, qui animarum saluti incumbunt, quíque hoc negotium peritè tractant, non verò sibi fidere, & suis affectibus blandiri, qui sæpe, quod reuera peccatum est, & subinde mortale, rem esse licitam, aut aliàs indifferen-

tem proponunt. Memini, quantum aliàs laborauerim, vt quibuſdam hominibus perſuaderem, res à tota Theologorum ſchola peccati damnatas, eſſe malas, & periculi plenas, neque ſatis ſcio, an fidem obtinuerim. Nonne lepidum eſt, quod creaturæ aliquæ, quæ nunquam ſtuduerunt, nullius rei, quàm garrulitatis ſunt peritæ, quæque nullum in Eccleſiâ munus obtinent, agant Doctrices, velintque reſoluere & determinare puncta, ſoli ſubiecta iudicio Clauium, quas Deus Eccleſiæ ſuiſque adminiſtris concredidit. Si ſua illa loquacitate nimiáque fiducia perdiderint nonnullas animas, aut plurimorum ſcelerum fuerint authores, vide qualem ab ijs, alijſque qui conſcientiam ſibi fingunt, rationem aliquando exacturus ſit ſupremus Iudex. Hæc hactenus: à meridie reliqua ad annuam confeſsionem attinentia, proſequamur.

Si aliam cupis lectionem, lege cap. 9. & 10. & 11. tract 4. primi voluminis, partis tertiæ Rodericij aut 21. & 25. cap. lib. 1. Thomæ de Kempis.

A lectione renoua proposita tua erga cultum D. Virginis. Non dubito, quin habeas certa honoris & pietatis obsequia quotidie illi exhibenda. Vide hodie, an non officio tuo desis, aut quid imposterum exhibere velis, decerne. Si ad manum est Paradisus apertus centum deuotionibus erga Deiparam, ne pigeat ictum oculi commodare Libelli Epilogo, Monitóque illi, quod agit de perseuerantia in cultu Virginis; reperies in vsum tuum opportuna. Aut lege deuotionem quintam, in octauo Purificationis; eáque obfirma animum tuum, ne aliam Matrem velis, quàm Mariam Dei parentem. Hinc ad sequentem meditationem te para.

II. MEDITATIO.

De conditione Peccatorum venialium, & quanto ea studio declinanda sunt.

Oratio præparatoria consueta.

I. PRæludium. Imaginare cymbam, in quam se quotidie insinuant plurimæ guttæ aquæ, vel arenæ granula, à quibus tandem sic oneratur, vt versetur in proximo demersionis periculo. Par ratio animæ est, quæ indulget peccatis venialibus.

II. *Præl.* Roga Deum, vt agnoscere possis detrimenta animæ tuæ à peccatis venialibus illata, & periculum, cui illam exposuerunt.

I. *Punctum.* Peccata venialia displicent Deo, quia sunt immoderationes quædam voluntariæ siue cogitationis, siue verbi, siue operis contra rationem, contra Dei voluntatem, & præcepta. Et quamuis non adæquent malitiam peccati mortalis vt tamen sunt, Deus illa vehementer auersatur, adeò vt præstaret

omnes

omnes homines mori, annihilari Angelos, & perire mundũ vniuersum, quàm vnico leui peccato veniali, verbulo aliquo otioso, offendi supremam Maiestatem: cùm minima iniuria Creatoris, & Dei præ malis omnibus, quæ creaturas afficere possunt, magis metuenda sit, & omni conatu impedienda. Vnde consequitur, hæc peccata venialia esse totidem paruas contumelias, paruas iniurias, modicas rebelliones, modicos contemptus diuinæ Maiestatis: qui seriò amat, nullâ in re displicere vult amico. Cur ergo toties Deum meum venialiter offendi? innumeræ sunt eæ paruæ contumeliæ, quibus te lacessiui; nolo amplius tibi displicere, nolo ne minimum quidem temnere, ô amabilissime Deus meus! an non satis est, quòd alij peccatores iniuriam tibi inferant, nisi & ego, qui me tui amantem profiteor, contumelias adijciam? ah nimis quàm perfidum es cor meum, cùm metuas ijs displicere, quos in hac vita charos habes, & potueris toties displicere vnicè amabili!

II. *Punctum*. Peccata venialia sunt diuersi generis, alia leuia sunt, alia grauiora; alia per malitiam, alia per inaduertentiam; alia ex consuetudine, alia ex fragilitate; alia coram hominibus, alia clàm; alia cogitationis, alia operis. O infelicissimum me, qui omnium sum reus! tantò deterius, quòd præ stupore, ista vulnera non sentiam, quasi Deus hisce non offenderetur, & quasi non aliquando meritas de ijs pœnas essem daturus; cùm tamen certissimum sit, Deum ista, non solùm in hac vita, per morbos, afflictiones, desolationes, derelictiones, per lapsus in alia peccata venialia, & nonnunquam permittendo, vt in mortale ruatur, verùm etiam in Purgatorio flammis ardentissimis castigare. O charissime Deus, aperi mihi nunc oculos, subueni mihi gratijs tuis, & esto mihi misericors.

III. *Punctum*. Ex peccatis tuis venialibus animæ tuæ constitutionem agnosce. Primò, si ex malitia liberè, & sæpe ea committis, indicium est, miseram

ani-

animam tuam in ſtatu verſari periculoſo, & in proxima diſpoſitione peccati mortalis; tandem hydria frangitur, quâ ſæpe aquatum ijſti. Secundò, quando ex inordinato animi affectu venialia grauiora admittuntur; Exempli gratiâ, obtrectare alicui, violare charitatem, non obtemperare, & ſimilia, ex occulto quodam odio, ex peruicacia, item non agnoſcere defectus ſuos, aut eos tanti non facere, vt corrigere quis velit, vel confiteri; malum ſignum eſt, & conditio metuenda. Tertiò, non cohibere peccata venialia, ſed quâuis datâ occaſione illa committere, ſignum eſt, quòd quis nulla profectûs ſui & perfectionis cupiditate teneatur, cùm hæc requirat, amitti potiùs vitam, quàm vel vnicum deliberatè admitti, & velit eâdem animi fortitudine, minima atque mortalia excludi.

Colloquium ad Spiritum Sanctum. O diuine Conſolator animarum, quid tandem fiet de animâ meâ tot læsâ vulneribus? quâ fronte inter tot imperfectio-

ctiones dicere se audet sponsam tuam? quo modo in tanta deformitate diligere illam poteris? deprecare, protestare, & ora. Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Examen. Prandium. Recreatio. Visitatio Venerabilis Sacramanti, & Examen particulare.

Sequitur tempus scriptionis, quam hodie velim te impendere scribendæ Confessioni annuæ, ad illam te disponendo iuxta instructionem in proximè subiecto Examine tibi oblatam, quod erit tibi loco Lectionis, & admissorum peccatorum memoriam refricabit.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

Continens Examen ad instituendam Confessionem annuam.

DIssertatio, Hagiophila, quæ vix aliud complectitur, quàm Examen ad annuam tuam Confessionem directum, facilè æquabit Lectionem spiritalem, si noueris fructum hunc colligere, vt memineris omnium tuorum vitiorum, ad Confessionem ritè faciendam.

Vti

Vti verò diuerſas perſonas alloquor, ita non mireris, me tangere plures chordas. Excerpe, quæ tibi propria, cætera alijs relinque. Quòd ſi Methodus hæc & Examen tibi non arrideat, aliunde tibi proſpice, plures libri ſunt, qui hac in re te iuuent; ſed vide, ne illam imiteris, quæ generalem totius vitæ Confeſſionem peractura, omnia genera peccatorum, quæ talis libellus proponebat, nullo adhibito delectu annotauit, neque omiſit deinde coram Confeſſario enunciare, quidquid chartæ mandauerat; illæ qui aliunde perſpectam habebat huius Virginis virtutem, & innocentiam, cùm audiret opinioni ſuæ tam contraria, primùm obſtupeſcere, demum etiam interrogare: feciſſétne illa omnia, de quibus ſe accuſabat? Ah non, inquit, mi Pater, auertat tantum malum Deus! Cur ergo iſta confiteris, ſubiungit Confeſſarius? quia ita in libello meo reperi, inquit, & exiſtimaui ex demiſsione animi, & virtute omnia proferri debere. Quid fieret? proximum fuit, vt lacerato imprudenti

ſche-

ſchediaſmate, ipſa ſua peccata bonâ fide enuntiaret, quod fecit paucis: vitam enim viuebat Angelicam, quam etiam produxit ad annum ætatis quinquageſimum, virginitate ſemper illibatâ, & inſigni opinione ſanctitatis, cuius præmium aliquot abhinc annis in cælo conſecuta eſt. Rem hanc tantò ſecuriùs retuli, quòd ex ipſius ore didicerim. Fortaſsis tamen melius coram te ſiluiſſem, quòd non videaris eius genij, vt vel in Tribunali ſacro, vel alibi plura contra te dicas, quàm feceris. At ſi non tibi, alijs certè prodeſſe poterit, ſaltem vt nihil dicant, quod non rectè intelligunt. Nam negotium mihi fuit aliquando cum nonnullis, qui adferebant terminos, aut repertos in libris, aut ſuggeſtos ab alijs, quorum verum ſenſum non aſſequebantur, vnde eueniebat, vt Confeſſarius hoc, aliud illi intelligerent. Nihil dicere debes, quin ſcias quis ſit, neque amplius quàm feceris. Quod ad me attinet, ſpero me vſurum ijs verbis, & terminis, qui capi ab omnibus poſsint;
ad-

addenda tamen fuit hæc monitio pro ijs, qui aliâ quàm nostrâ instructione sunt vsuri. Etiam hoc prædico, Examen futurum satis breue, neque penè alia tacturum peccata quàm venialia: non enim credo te tam esse infelicem, vt mortalibus te obstringas. Si tamen quædam propiùs eò accederent, tantùm dicam, vt eorum posśis recordari. Tui muneris erit diligenter attendere, & singulis paululùm immorari, expendendo num in ijs leuiter, an grauiter deliqueris, & quoties proximè, vt deinde annotes, & scribas peccata tua. Ordinis verò mei ratio facilis est, exordior à peccatis contra Deum, contra proximum, contra seipsum; deinde enumero cætera, prout sese offerunt. Incipio:

EXAMEN PRO ANNVA CONFESSIONE.

EXamina te primò circa ea, quæ proximè ad Deum pertinent, & incipe ab exercitijs spiritualibus, sacro Officio, Rosario, Oratione tum vocali, tum men-

mentali, Confeſſione, Communione, Examine conſcientiæ generali, & particulari, quâ ratione omnia peracta ſint: quæ in ijs diſtractiones, longæ, an breues, voluntariæ, an indeliberatæ? quæ in illis omiſſiones, an tempus contraxeris, an ex eorum vſu profeceris, an peregeris ſine ſeria applicatione animi, & ex conſuetudine? Fuítne Confeſsio cum dolore, & emendationis propóſito, ſincera & ſufficienter præparata? Communio habuítne ſuam præparationem, & deinde actionem gratiarum? & Lectio ſpiritualis tempore menſæ, & alibi peracta cum fructu, & attentione? Nihílne neglectum in vſu Indulgentiarum, aquæ luſtralis, inuocationis S. Patroni menſtrui, & annui, Orationum pro ijs, quibus promiſimus, aut quibus debemus? De gratiarum actione poſt cibum ſumptum, de benedictione illum præcedente. De vſu pœnitentiarum publicarum, aut priuatarum, aut in Sacramento Confeſsionis impoſitarum. De Religione erga Auguſtiſsimum Sacramentum,

&

&Paſsionem Seruatoris, erga Deiparam, Angelum Tutelarem, & alios electos Patronos. De Verbo Dei in Concionibus, aut Exhortationibus, illi non attendendo, dormiendo, fabulando, non adeundo. *D*e modeſtia in templis ſeruanda, per ſilentium, & debitam reuerentiam. De colloquijs in recreatione, & congreſsionibus hominum. De exercitio diuinæ præſentiæ. De matutina oblatione actionum noſtrarũ ad Dei gloriam, & quoties aliquid maioris momenti aggredimur, per diem. De deuotione erga Salutationem Angelicam ad pulſum campanæ, & erga Roſarium quotidianum. De cura dies feſtos maiori feruore, & pietate, quàm feriatos peragendi. De gratitudine erga diuina beneficia, Deo rariùs & tepidiùs gratias referendo. De gloria Deo reddenda, de bonis ſucceſsibus, non verò illam ſibi vanè attribuendo. De fiducia in Deum, in afflictionibus tum animi, tum corporis De refugio ad illum in noſtris neceſsitatibus, & actionibus omnibus, De curioſitate, & dubitatione

tione circa res fidei, non ſtatim repellendo. De exiguo zelo in impediendis Dei offenſis, dando noſtra indulgentia & diſsimulatione occaſionem alijs peccandi liberiùs. De repugnantia,& tepiditate in exequendis ſanctis inſpirationibus.

Secundò. Circa defectus aduerſus proximum vide, an non peccaueris eum vilipendendo aut in animo, aut etiam ſignis externis, aut illi adulando, aut nimiùm laudando, aut ſilendo, tum, cùm opportunitas benè de illo loquēdi offerebatur, manifeſtando eius imperfectiones magnas an paruas, publicas an occultas. Calumniando aut iniurioſè accuſando. Multum aut modicum mali illi optando; famæ illius detrahendo, non ſalutando; faſtidiendo, aut contemptim alloquendo, grauibus, aut leuibus imprecationibus illi maledicendo. Congreſſum eius declinando, & alloquium. Volendo te leuiter, aut grauiter vindicare de iniurijs tibi illatis, prodendo alijs antipathiam, & animi tui ab illo auerſio-

ſionem, carpendo omnes illius actiones, genus, patriam: verbis amarioribus, & aculeatis illum inuadendo, petendo illum iniurijs, minis, verberibus. Reprehendendo indiſcretè, imperiosè citra authoritatem; exprobrando illi defectus ſuos, & vitia à naturâ inſita; negando illi operam, aut ſubſidium poſtulatum; inuidendo quòd plus aliquid præſtet, magíſque ametur; illum deridendo; illum exempli prauitate offendendo, & ſcandalizando; malè illi conſulendo, eius ſecreta alijs prodendo. Referendo illi, quæ ab alijs dicta ad irritandum; ſeminando inter illum, & alios diſcordiam. Mendacij arguendo, delectando te, dum ſtomachantem vides, neque, cùm poſſes, impediendo. Gaudendo de ipſius infortunio de felicitate dolendo; illius afflictionibus non compatiendo; curiosè indagando, quidquid ad eum ſpectat; ſuſpicando aut temerè iudicando de ipſius actionibus in materia parui, aut magni ponderis, cum firma adhæſione, imò illas ipſas ſuſpiciones, & iudicia alijs ſigni-

ſignificando. Ipſius opera in peiorem partem interpretando, aſtutiæ nomine afficiendo ipſius prudentiam, religionem & pietatem vocando hypocriſim. Clamosè, ægrè & pertinaciter contradicendo: Amando perſonam aliquam, potius vt propenſioni naturali facias ſatis quàm in commodum animæ; priuatis amicitijs indulgendo, neque abſtinendo, etſi eâ re alij offendantur; permittendo quibuſdam (eiuſdem quidem ſexus) aliquos actus familiaritatis, quos præſente Confeſſario, aut bonæ notæ homine non permitteres. Contemnendo Parentes, aut alios, quibus reuerentiam debes: Impendendo te operibus charitatis cum perſonarum acceptione.

Tertiò. In ijs, quæ te contingunt, cogita, an non defuerit tibi in tuis bonis propoſitis conſtantia, maximè quoad ſeruitium Dei. An non fuerint recidiuæ nimis frequentes; triſtitiæ quando res è voto tuo non ſucceſſerunt; ineptæ & nimiæ lætitiæ nullâ vel vana de cauſa; indignationes internæ, oſtentationes in

ver-

verbis; laudes tuiipſius, Parentum, & aliorum ad te ſpectantium; puſillanimitas in virtute proſequenda; nimia cura, & ſtudium cōmodorum corporis; amor nimius tui; fuga mortificationum; vana complacentia in donis, & talentis tuis naturalibus, aut ſupernaturalibus; excuſationes in peccatis, mendacia in colloquijs; verba otioſa, & inutilia; cogitationes vanæ, impatientiæ, immoderati erga rem aliquam affectus; amor inordinatus, continuò rem amatam menti obijciens; euagatio animi in creaturas effuſi; ſimultates, cupiditates vindictæ, præteritorum ſcelerum complacentia; actiones vanæ gloriæ, aut ad tui æſtimationem & amorem directæ; præſumptio & nimia tui fiducia ad res benè gerendas, ſi adhibereris. Pigritia, nimius ſomni vſus, aut intempeſtiuus; tempus otio perditum, aut malè impenſum; ingratitudo in Deum, & homines; ambitio, & appetitus honorum, & officiorum. Repugnantia ad benefaciendum, aut ad emendationem, etiam cùm mo-

 neris;

neris; facilior lapſus in peccatum, eò quòd aliàs id admiſeris, aut quòd cogites eâdem operâ etiam iſtud confeſſione expiandum; neglectus pœnitentiarum tùm ex obligatione ſubeundarum, tùm ex deuotione aſſumendarum; propoſitum non confitendi quædam venialia, eò quòd corrigere illa nolis; deſtructio valetudinis, nimium ſenſualitati indulgendo: nimia rerum nouarum curioſitas, vt nihil te domi foríſque lateat; Lectio lbrorum inutilium, iocoſorum, periculoſorum, & ſimilium, qui animum diſſipant, & aliquando ſpecies minus honeſtas menti ſuggerunt; credulitas ſomnijs & diuinationibus adhibita; hypocriſis virtutem ſimulans; pertinacia tui ſensûs, & proprij iudicij; immodeſtia in inceſſu, riſu, clamore, ſermone, aſpectu; delectatio in audiendis obtrectationibus; vanitas in habitu, ornatúque; prudentia carnis, & ſæculi; diſſimulationes, vtendo in conuerſatione verbis æquiuocis, ambiguis; auliciſmis, & vanis officiorum delationibus. Agendorum

dorum cura, aut nimijs negotijs te implicando, aut ſuſcipiendo ea, quæ à vocatione tua ſunt aliena, aut laboribus te eximendo ſub prætextu ſeu ſanitatis, ſeu imbecillitatis, niſi ſint ſpecioſi, & honorifici. Contemptus virtutis, & virtuti ſtudentium; eos ſimplicitatis aut hypocriſis arguendo, qui plura præſtant officia charitatis, quíque ad omnia ſunt promptiſſimi; eos etiam aſperius alloquendo, carpendóque tanquam nimis faciles, & credulos. Arrogantia: nolendo ſequi, nec petere aliorum conſilia in rebus dubijs, neque patienter audiendo monitiones tuorum Confeſſariorum, Superiorum, Concionatorum, alijs non cedendo, téque ijs meliorem reputando & digniorem. Gula: Intempeſtiuè edendo, aut vt appetitui tuo ſatisfacias, aut ne minùs facias quàm cæteri; quærendo cibos peculiares, ſpecie quidem valetudinis, cùm reuerà aliud non ſit, quàm cura cuticulæ; effundendo te in cibos, eóſque tantâ auiditate ſumendo, vt neque lectioni, neque ſermoni at-

tendas; conquerendo etiam, ſi quid palato tuo non arrideat. Libertas periculoſa; nihil ſenſibus negando, viuendo ad arbitrium quaſi nullæ tibi regulæ præſcriptæ forent; repetendo morem viuendi antiquum, & ſæcularem; ſeparando te à communitate ex pertinacia, vel quòd ita lubeat, aut ex affectu aliquo ſingularitatis.

Quartò. Circa Caſtitatem conſidera, an non dederis aliquam occaſionem iſtis turpibus ſomnijs iſtis miſerijs, & illuſionibus nocturnis, quæ ſubinde dormienti accidunt; & an euigilans aliquam delectationem, & conſenſum non adhibueris. An cuſtodieris ita oculos, vt nihil laſciuum, nihil nudum præter manus, & faciem, ſiue in alijs, ſiue in te videris. An ab obſcœnis imaginibus, à vultibus formoſis, alijſque obiectis, quæ ad incontinentiam alliciunt, & impuras cogitationes, & motus periculoſos generant, auerteris? An non commiſeris, aut permiſeris actum aliquem indecorum, & huic virtuti contrarium ſiue tecum,

cum, siue cum alia persona, & quâ intentione, cùm nulla bona sit, nisi quæ est necessitatis. An non facilè vultum, caput, manus alterius contrectaueris, & an id ex leuitate, an verò ex voluptate. An non blandiori quâdam agendi ratione, alios in tui amorem excitare volueris. An non minùs casto, & nimis ardenti affectu dilexeris aliquam creaturam, illam pascendo verbis mollibus & amatorijs, muneribus, litteris, nimiâ familiaritate, eáque priuata, continuò de illa cogitans. An diligenter cogitationes inhonestas repuleris, & tentationum occasiones vitaueris. An verba protuleris minùs casta, eáque libenter audieris ab alijs. An non habeas turpes libros, an eos legeris, turpia cecineris, aut cum voluptate attenderis alijs legentibus, aut cantantibus ea, quæ puritati, & decoro aduersabantur.

Quintò. Quod ad obedientiam attinet, si in statu es Religioso, reuoca in mentem, an promptè sine oblocutione & murmure obedíueris. An non volun-

tatem Superioris pertraxeris in tuam. An non malè de illo ſis locuta, an debitam reuerentiam ei detuleris, cùm Dei loco te regat. An non declinaueris illius occurſum, vel ad fouendam auerſionem tuam ab illo, vel ne tibi aliquid mandaret. An candidè patefeceris illi omnia, quæ ſcire illum oportebat. An eum non contriſtaueris tuâ agendi ratione, peruicaciâ, murmurationibus, dictis aculeatis, repulsâ aut obtemperandi difficultate, aut ſimilibus ſuperbiæ & inobedientiæ actionibus.

Sextò, Supereſt paupertas, ſi eius voto teneris. Nihílne accepiſti, dediſti, commodâſti ſine facultate? nihil habes in cubiculo, aut alibi ſuperfluum? an non ſatagis, vt optima ad vſus tuos concedantur? an ea, quorum vſus tibi permiſſus eſt, benè conſeruaris, an rem domeſticam prodegeris, corruperis, & malè impenderis? an non immoderato affectu adhæreſcis rei alicui, ita vt ægrè illa tibi eriperetur? nihílne habes reconditum, ne reperiat Superior? nihílne

ne eſt, quod tibi proprium facis, ſiue pecunia, ſiue aliud aliquid in cubiculo, aut alibi ſine facultate & ſcitu Superioris?

Septimò. Adde his omnibus examen circa Regulas tuas, ſi es in Religione, aut Societate, Congregatione, Confraternitate: circa officium tuum, ſtatum & conditionem; circa præcepta Dei, & Eccleſiæ, caſu quo in ijs deliqueris. Hæc enim omnia vbi ſtudioſè perpenſa diſcuſſáque fuerint, maximè ſi acceſſerit etiam inſpectio eorum Examinum, quæ circa virtutes, & tria vota hîc in ſingulos dies addidi, dubitari non debet, quin anima, quæ aliquo Dei timore tangitur, inueniat ſibi factum ſatis, vt bonam integrámque Confeſſionem annuam inſtituat, Amen.

Confeſſione iuxta hanc diſſertationem parata, & deſcripta, ſi tempus adhuc Lectioni ſuppetit, lege cap. 8. & 9. tract. 7. vol. 2. Part. 1. Roderici, aut cap. 24. lib. 1. & c. 5. & 6. lib. 2. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen circa charitatem proximi, quod eodem modo inſtitues, quo heſternum hâc eâdem horâ,

EXAMEN DE AMORE ET Charitate proximis impendenda.

EN tibi nunc quindenas notas ſinceri amoris erga proximum.

Primò. *Illum diligere ſicut ſeipſum.* Secundò. *Nihil illi facere, niſi quòd velimus nobis fieri.* Tertiò. *Gaudere de omni illius felicitate, & commodo.* Quartò. *Illius incommodis & aduerſis addolere.* Quintò. *Non offendere, neque vlla, vel minima moleſtia afficere.* Sextò. *Nullo indicio ſeu abſentem, ſeu præſentem vilipendere.* Septimò. *Nunquam illum reprehendere, niſi id muneris noſtri ratio poſtulet.* Octauò. *Nullum illi denegare ſubſidium conſentaneum rationi.* Nonò. *Vitia illius excuſare.* Decimò. *Illi non obloqui contentiosè.* Vndecimò. *Cordatè, & ingenuè cum illo agere.* Duodecimò. *Tolerare ipſius defectus, & imperfectiones.* Decimò tertiò. *Honore, & officijs humanitatis illum præuenire.* Decimò quartò. *Non inuidere, ſed illius laudibus oblectari.* Decimò quintò.

Pa-

Patienter ſuſtinere, quidquid nobis moleſtia intulerit.

Hagiophila, hinc arbitrare, num proximum diligas: ægrè primam, & vltimam notam in te reperies: ſed ne deiecto ſis animo, & has & alias ſufficere poteſt Deus, quando promptam reperit voluntatem, qualem tuam eſſe non diffido. Nunc erubeſce, quòd tam parum inſtructa ſis vero proximi amore, & ſtatue peculiari ſtudio deinceps ill incumbere.

Examen excipit Oratio vocalis, aut Officij, aut alia, hanc ſequitur conſideratio.

CONSIDERATIO.

I. OMnis Theologia conſentit, nullum eſſe dolorem tam acerbum, nullam tam moleſtam ægritudinem, nullum tormentum neque rotæ, neque ignis, neq; plumbi liquati, aut aliud, eſſe tam terribile, vt maiora non mereatur etiam vnum peccatum veniale. Cur iſtud igitur non expendo, qui tam facilè in ea peccata labor, quíque tam ægrè in-

ducor ad pœnitentias, delendis & expiandis vitę præteritę peccatis necessarias.

II. Ah! qui animo assequeretur, quantùm Deo displiceat minimùm peccatum veniale, quàm se studiosè contineret! exigua Dauidis Regis vanitas, quâ subditorum numerum iniri iusserat, trium dierum pestilentia, & iactura septuaginta millium hominum castigata fuit. Post hæc ausim ego aliquando me permittere vanitati, aut minimo veniali peccato indulgere?

III. O Deus! quàm immeritò querimur de aduersis, quæ sustinemus, quæque Deus nobis immittit, si aduertamus animum ad scelera, quæ perpetrauimus, & ad pœnas, quæ ista promerentur. Etiamsi non admisissemus nisi peccatum vnicum, diuina Maiestas (quæ eo læditur) tanti est, vt omnes totius Mundi cruciatus præstandæ satisfactioni legitimæ non sufficiant. Irruat igitur in me, quidquid durum, quidquid asperum, non querar, quin vbique & semper profitebor me duriora, asperioráq; mereri.

IV. Fer-

IV. Fertur diuina bonitas visâ nostrorum peccatorum, etiam venialium, multitudine, plurimum remittere de amore erga nos suo; & protectionis suæ, & auxiliorum gratiam subtrahere, quâ deficiente pronissimus in ruinam & lethale peccatum est lapsus. Heu! & istud mihi infortunium, æternæque damnationis periculum accidere posset propter insignem illam licentiam, quâ minutis istis me noxis obruo. Mortem, ô amantissime Deus, mortem ipsam flagito, aut verò gratiam, quâ à vitijs istis venialibus sim immunis.

V. O quanta harum animarum felicitas, quæ cælum incolunt! nullo vnquam scelere offendunt Deum. O quàm illas vel inde complector, quòd æternùm cælo excludi mallent, eâque affluentiâ, & magnitudine gloriæ, quâ fruuntur, priuari, quin & præcipitari in æternos inferorum cruciatus, aut annihilari quàm minimam venialem noxam committere. Is modus est, quo viuere deinceps desidero, & eligere infernum,

& in nihilum meũ reuerti potiùs quàm peccare.

VI. Verè dictum olim à S. Catharina Genuensi, quòd si homo cognosceret, quando dignum odio, fugáque esset peccatum vel vnicum, existere mallet in ardenti fornace, ibíque viuus consumi, quàm illud admittere; & si totum mare foret igneum, potiùs in illud ad fundum vsque se demergeret, neque vnquam enataret, si crederet sibi emersuro obuium fore peccatum, eóque se contaminandum. Nihil illo verius, cùm nihil in Mundo præter peccatum, & offensionem Dei timeri debeat: si scirent istud homines, & ego, vt par est, istud apprehenderem, in alium sanè virum ab eo qui sum, euaderem, & omnes sancti essemus.

Adest hora relaxationis: Deinde Officij aut orationis vocalis, tum visitandi Venerabile, denique præparandi sequentem Meditationem.

III. ME-

III. MEDITATIO.

De fructibus veræ Pœnitentiæ.

Oratio præparatoria vt aliàs.

PRælud. I. Propone tibi ob oculos S. Ioannem Baptistam alta voce clamantem: facite fructus dignos pœnitentiæ; & quidem hæc tibi denunciari cogita, cùm maximè ex vsu tuo sint.

Prælud. II. Pete à Deo peculiare subsidium, quo possis penetrare hos fructus, & vt eosdem in anima tua, producere & conseruare dignetur.

I. *Punctum.* Insignis pœnitentiæ fructus est, contritio & dolor habitualis de offenso Deo, quem si tota vita continues, sic vt passim in actum erumpat, indicio est, fructum esse maturum. Considera varijs id modis fieri posse, eiusque exercitium esse vtilissimum. Recordor me Deum offendisse, & quid vetat, ne suspiriolum, ne oculos in cælum dirigam, ne leui pugno contingam pectus? quid prohibet, ne submissa, aut etiã elata, si sine arbitris sum, voce con-

tester: Deus meus propitius esto mihi peccatori; delicta iuuentutis meæ & ignorantias meas ne memineris Domine? O dulcissime, mallem mortuus esse, quàm te offendisse? Statue igitur vti simili exercitio, sine quo nulla tibi dies abeat; & iam nunc incipe iuxta instinctum Spiritus Sancti. En actum perfectæ Contritionis, quo nunc & aliàs vti poteris: Dulcissime Iesu, vere Deus & Homo, diligo te ex toto corde meo, & quia infinitè bonus es, detestor & execror omnia peccata mea supra quidquid detestabile & execrabile est, & propono me nunquam amplius te offensurum, succurrente gratia tua & meritis mortis & Passionis tuæ, in quarum vnione offero tibi omnes actiones meas, Amen.

II. *Punctum*. Alter fructus pœnitentiæ satisfactio est, cui idcirco danda opera, quòd in domo Dei omnia persoluantur seriùs aut ociùs. Et verò præstat, vt nos ipsi soluamus Deo, dum viuimus, quàm vt in Purgatorio tradamur

mur tortoribus infernalibus, donec de nouiſſimo quadrante ſatisfiat. Statuam igitur & decernam pœnitentias, quibus tota vita conſtanter vti volo delendis tum præſentibus peccatis, tum præteritis: in hebdomade vel menſe tot diſciplinas, toties cilicium, toties ieiunium, toties abſtinentiam, & alia, ad quæ me Deus ſtimulabit, & quæ non negligam niſi coactus aduerſa valetudine. Confuſio ob præteritam ignauiam. O anima mea! quis ſenſus Dei tui & ſanctorum, qui vident tam parum te ad hæc attendiſſe, tam nihil te motam conſideratione talium flammarum Purgantium? inauditus hactenus tepor tuus eſt. Centum anni Purgatorij, & ſuppliciorum, & aſpectus dæmonum, & ardentium flammarum tibi minimùm debentur, neque commoueris? ô Deus miſericordiarum, quid tandem erit de me? loco caſtigationum, quas corpori deberem, blanditijs illud mulceo, & omnes patiendi occaſiones declino. Largire mihi, Deus meus, cor aliquod Dauidis contritum

tritum & humiliatum, da cor Magdalenæ, quod triginta annis egit pœnitentiam: Hic vre, hic ſeca, modò in æternum parcas

III. *Punctum*. Excellens etiam eſt fructus pœnitentiæ, horror peccati præſertim mortalis, & metus vel leuiſſima offenſione Deum prouocandi. Plurima me ad hunc timorem inſtigant, ac imprimis inconſtans naturæ noſtræ conditio; tot præclari viri poſt tam ſingulares conuerſiones & pœnitentias, poſt tam ſeria bene viuendi propoſita, poſt tot illuſtrationes animi, poſt exercitationes ſpirituales tam accuratè obitas, tandem defecere, & fortaſſis periere: ipſe ego ſæpius mores mutaui; adeò vt qui totos quinquaginta annos diuino ſeruitio impendiſſet, nullam ſibi ſecuritatem poſſet polliceri, & ego ea ætate iuuenis non metuā? maximis præditi virtutibus deficere poſſunt, quid ego, qui nullam habeo, aut admodum exiguam? Angelus ſimili carne, parique naturæ genio indutus timeret: & ego conſcius rebel-

rebellionis & violentiæ, qua me caro lacessit, cuius indoles mutabilis, ſuperba, & impatiens, non verebor? quid ſcio, qualis mea poſt annum, poſt decenniũ, ſi eo vita prorogetur, futura ſit voluntas? ſuſpectam igitur anima mea habe inconſtantiam tuam, & relapſum, & ruinam time. O Saluator animæ meæ! moriar nunc; ſi periculum eſt, vt aliquando te deſeram, aut ab hiſce propoſitis meis diſcedam. Permittite, aiebat B. Aloyſius Gonzaga morti proximus, & viginti quinque tantum annos natus permittite, vt moriar; ſi enim vixero diutius, quid de me futurum ſit, ignoro. Ita omnino forſitan ſatius tibi eſſet, ô anima, vt hinc diſcederes ociſſimè, quàm vt vitam longiùs trahendo, degeneres in deteriora.

Colloquium ad tres Perſonas Auguſtiſſimæ Trinitatis, quæ im̃utabiles ſunt, & conſtantes in amore & decretis ſuis. Vtinam eas æmularer! vtinam de conſtantia, veræ pœnitentiæ comite, forem ſecura! dabis mihi illam, ô adoranda

Tri-

Trinitas: hâc ipsâ viuo, & sic mori spero, Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Lectio Thomæ de Kempis, temere libro aperto. Rosarium Visitatio Venerabilis Sacramenti, Cæna, Recreatio, Litaniæ SS. Visitatio Venerab. Sacramenti. Præparatio Meditationis in sequentem diem. Examen. Quies: sed memineris prius à B. Virgine petere benedictionem obuertendo te, ad aliquam eius sacram ædem. Fuit hæc olim Religio B. Stanislai Kostkæ Tyronis in Societate nostrâ, quam tu imitaberis, vt tantò securiùs dormias. *Quidquid enim B. Virgo benedixerit, erit benedictum.*

TER-

TERTIVS DIES.

De miserijs vitæ tepidæ, & in seruitio diuino languentis.

ORigo peccatorum nostrorum maximè prouenit ex languore spirituali, & ex tepiditate negligentiaque, quâ Deo seruimus. Illam igitur meritissimo iure oppugnabimus hodie, & sic indagabimus calamitates, quibus animam nostram depopulatur, vt eam reliquo vitæ tempore velimus exclusissimam.

More tuo adi Venerabile Sacramentum; inde ad Meditationem hanc te dispone.

MEDITATIO I.

De miserijs & damnis vitæ tepidæ.

Oratio præparatoria vt aliàs.

I. PRælud. Statue te in conspectu Dei, veluti hominem, cuius membra omnia inutilia sint, sine auribus, sine naso, sine labijs, corpore toto vlceribus & plagis operto, ita tamen vt nulla letha-

lis

lis ſit. Talis proximè conditio eſt animæ, plurimis defectibus, & tepiditati ſubiectæ.

II. *Pralud.* Ora Deum, vt videre poſſis, an talis conditio ſit animæ tuæ.

I. *Punctum.* Infelix eſt vita tepida in Dei ſeruitio, quòd Deum prouocet ad faſtidium, nauſeam, & indignationem aduersùs animas torpentes, vſque eò, vt parum abſit ab illo vomitu, de quo Scriptura loquitur, plane quaſi obnoxius illi eſſet, & ad inſtar eius, qui potá aquâ tepidâ, vix vomitum cohiberet: *Quia tepidus es*, inquit, *ego incipiam te euomere ex ore meo.* Vt vt eſt, ſtatus hîc plurimum Deo diſplicet, & maxima damna inducit. Primò hebetat ſplendorem & pulcritudinem Communitatis Deo ſeruientis. Vnus tepidus ſufficit ad turbandã dedecorandamque domum integram; Par inſolenti Militi, qui ordinem militarem diſſoluit; ſimilis amico perfido, Filio inobedienti, ſponſæ infideli. Secundò anima tepida prorſus ingrata eſt, malum bono rependit, & amori iniuriam. Ter-

tiò à communitate benignas prouidentiæ diuinæ diſpoſitiones auertit, & fontem donorum cæleſtium, tum ſpiritualium, tum temporalium obſtruit. Quartò ſemper diuinis inſpirationibus reſiſtit. Quintò valetudine corporis, quam Deus ad feruenter ſibi ſeruiendum impertit, abutitur. Sextò decipit eos, qui ſiue in cælo, ſiue in terris mira à nobis ſperant & exſpectant. Quid tibi videtur anima mea, nonne examuſſim hiſce coloribus depicta es, & vti vixiſti, expreſſa? verbo tantum opus eſt. Dic Duci tuo, Patri & ſponſo tuo, quid impoſterum? vt vel præteritas negligentias tibi indulgeat, vel omnino te deſtituat, indignam tali Principe, tali Patre, & ſponſo tali, quem nihil delectat, niſi feruor, & alacritas bonæ vitæ.

II. *Punctum.* Tepidus iniuriam facit Eccleſiæ, & ijs quibuſcum viuit. Primò alter aliquis, millies melius ageret quàm ego: cur igitur locum illius occupo & abſumo panem eius, qui eſſet feruens? Secundò, Vana ſunt omnia auxilia, quæ

Deus largitur per Sacramenta Confessionis & Communionis, per pœnitentias, per lectiones & colloquia spiritualia, per adhortationes, per Exercitia: frustra his omnibus tempus teritur. Tertiò. Communitas, in qua viuo, magnum famæ, & existimationis patitur detrimentum: cùm enim ex toto habitu corporis mei, ex verbis, & actionibus meis appareat tepiditas, facilè de Sodalibus meis concipitur eadem opinio. Quartò. Tantundem alij meo abrepti exemplo faciunt, facientque, & dicent, ista olim in me fuisse dissimulata & tolerata. Quintò. Non sit vllus processus ad virtutem, sed potius regressus, cùm in domo Dei non progredi, regredi sit. Sextò. Tandem obduratur cor, neque amplius aduertit ad conscientiæ morsus, quos pridem neglexerat, vt nihil iam propius sit, quàm ruina in grauem aliquam noxam.

III. *Punctum.* Vita tepida est febris hectica, qua, qui laborat, dũ credit plurimum adhuc vitæ superesse; ita paulatim

tim consumitur, vt subitò extinguatur: vnde tepido idem inculcari potest, quod Angelus cuidam in Apocalypsi obijcit: Dicis quod Diues sis, & locupletatus, & nullius egeas; & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & cæcus, & nudus. Nomen habes, quòd viuas, & es mortuus. Mortuus! ô Deus meus, quid erit de me? en paratissimus sum, ad omnia deinceps feruenter peragenda.

Colloq: ad sanctos, quos meminero in vita sua feruentes fuisse. Pater, Aue.

Recollectio. Electio Tesseræ. Idonea hodie videtur hæc: *Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter.* Aut ista S. Gregorij: *Dominus vigilat iustis, dormit tepidis.*

Deinde Oratio vocalis, aut Officium, Sacrum, Spiritualis Lectio.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Confessione ordinaria, quæ hebdomatim, aut frequentiùs instituitur.

ABripior stupore, Hagiophila, quoties mecum reputo, tot personas, quæ

quæ ſiue in Religione, ſiue in ſæculo, virtutis & deuotionis ſtudium profitentur, cùm progredi maximè deberent, turpiſſimè retro ferri, & vitam in Dei ſeruitio ducere penitus tepidam, ſegnem & ignauam; ita vt pluribus annis hoc pacto decurſis, ſint imperfectiores, minus deditæ pietatis exercitijs, quàm ipſo Conuerſionis exordio; quin & vitijs ſcateant crebrioribus, & grauioribus, magiſque periculoſis. Sæpe cauſam huius indagaui curioſiùs, & poſtquam verſaui animo plurima, non reperio aliam, quantùm ego quidem iudico, ſolidiorem, quàm à frequenti vſu Sactamentorum, ſine debita animi diſpoſitione. Itur enim ad Confeſſionem, ad Communionem ex more quodam, ex conſuetudine, & defunctoriè, animo non præparato, ſine feruore, & ſine ſerio (quod tamen requireretur) emendationis propoſito: vnde accidit, vt Sacramenta, quæ non operantur niſi iuxta diſpoſitionem ſuſcipientis, careant effectu ſuo, hominemque relinquant ijſdem vitijs

tijs obnoxium, & immersum: eadem semper in Confessione proferuntur, & in peiora prolabimur, eodem frigore, & ariditate Comunicamus, & è malo ruimus in deterius: vbi è contrario, si accederemus, vti par est, eas reciperemus gratias, quæ bonæ dispositioni admensurantur, & singulari fortitudine roboraremur aduersus vitia & peccata, quorum seriam Deo generosamque promiseramus emendationem.

Quamobrem dissertationem hanc accomodo Confessioni ordinariæ: quandoquidē ea, si malè instituitur, sit ignauiæ nostræ, & tepidæ vitæ, quam hodie impugnamus, origo. Alibi de Communione loquemur, decimo nimirum die, quando de religione erga diuinissimum Sacramentum dillerere proposui. Obuia tamen Confessionis fundamenta nō attingo: suppono enim ab ijs satis instructam Hagiophilam meam, neque ignorare quid huic Sacramento essentiale sit. Neque etiam dubito, quin adhuc eorum meminerit, quæ de Confes-

ſione annua, huc referenda, diſceptaui. Verſor hic circa conditiones, quas habere neceſſe eſt Confeſſionē illam, quæ octonis diebus, aut etiam ſæpiùs inſtituitur, prout quemque deuotio ad vſum huius Sacramenti exſtimulat. Varius enim, etiam apud Sanctos, fuit. S. Epictetus, non niſi ſemel in hebdomade fieri volebat. S. Catharina Senenſis, S. Birgitta, S. Carolus Borromæus, & S. Patriarcha noſter Ignatius quotidie vſurpabant; vtcumque libuerit, ego eas qualitates proponā, quas arbitror eſſe conſideratione dignißimas: ad decadem omnes reuoco, & ex occaſione dico, quidquid attendi debet, ne erretur, & quid obſeruandum ſit, vt bene & cum fructu peragatur. Ordiamur à præparatione.

I. *Præparanda* eſt non ſolùm quotidianis Conſcientiæ examinibus, vbi defectus annotantur, & eo, quod prius paulò, quàm Sacerdoti nos ſiſtamus, inſtituitur, quando præuidemus ea, quæ nobis dicenda ſunt; verùm etiam, idque

præ-

præcipua quadam ratione, per actum doloris, & boni propositi, peccatorum Confessioni præmittendum: quod commendare satis non possum, cùm sciam subinde grauiter hic delinqui etiam à viris probis, qui istud Sacramentum, sine actu contritionis, aut attritionis accedunt: fatebuntur quidem omnia, verùm defectu doloris sufficientis, siue omisso motiuo contritionis, aut attritionis, & quia deest vitæ emendandæ propositũ, eorum Confessio erit nulla, quin & insigni sacrilegio, mortalique crimine vitiata, iuxta rationem admissæ negligentiæ: accedit huic Cõmunio, aliæque deinceps eodem fortassis pacto institutæ Confessiones, & proinde miserrimus animæ status: è quo non emergitur, nisi tempore Confessionis annuæ, quando accuratiùs omnia discutiuntur. Vt verò hic tibi aperiã, quod sit Contritionis, quod Attritionis motiuum, quin iam scias, nullus dubito: quisquis contritus est, dolet se Deum offendisse ob eius bonitatem & amorem; qui autem est

eſt Attritus, etiam dolet, ſed ob peccati fœditatem, & ratione pœnarum ſibi impendentium. Dixi, alterutrum horum actuum eſſe Confeſſioni præmittendũ, gratia ſecuritatis; quia illum differre velle, donec aut Sacerdos te adhortetur, aut abſoluat, periculo te exponis, aut vt illius non ſis memor, aut ne otium deſit illi vacandi: cùm animus alibi diſtineri poſſit, ſiue an dixeris omnia, ſiue in recolenda pœnitentia tibi à Sacerdote impoſita, ſiue alia quacumque re. Quando verò actus ille præceſſit, iam extra ſolicitudinem es, & diſcrimen ſacrilegæ Confeſſionis: & in poteſtate tua eſt, eundem in fine iterandi, ſi opportunitas & otium ſeſe offerat.

II. *Sit vtilis & proficua.* Nunquam enim adire debemus ad Confeſſionem, quin peccatum aliquod deponamus; etſi enim optima ſumus voluntate emendandi omnia, tamẽ eò potiſſimùm conniti debemus, vt ab vno aliquo peculiariter expediamur, cui deinde poſt Confeſſionem ſtudioſiùs intenti, omnes relaben-

labendi occasiones euitemus. Atque in eo nostrarum Confessionum fructus existit; nam, vt corrigamus omnia, difficile est: miseri peccatores sumus, innumeris lapsibus obnoxij: ea tamen animi magnitudine, & propositi firmitate esse possumus, vt superemus illud, quod nobis præfixerimus peccatum, aut penitus non admittendo, aut quàm anteà, rariùs, aut saltem minori deliberatione, malitiáque; quod maximum sanè erit emolumentum: fiétq; vt inter pauculos annos, quin & menses, multam de peruersis nostris habitibus, & malâ naturæ propensione victoriam reportemus.

III. *Animosa*. Ipso statim exordio dicendo id, quod acriùs grauat conscientiam, & cuius nos præcipuè pudet; idque non tantùm nostro ordinario Confessori, verùm etiam illi, qui eius locum occupauerit, si fortasse contingat alterum absentem esse, aut ægritudine impeditum; memores, quòd quicumque nos audierit, Dei vices gerat. Quo in genere nonnulli deficiunt, quibus tam ægrè est,

vt alteri confiteantur, vt vel aliqua subticeant cum periculo sacrilegij, vel sui reditum Confessarij præstolantes, malint se confessione Communionéq; priuare. Qui profectò defectus non leues sunt in ijs, qui virtutem vitámque spiritalem videntur profiteri: multúmque abeunt ab imitatione B. Mariæ Venetæ, quæ sui Confessarij absentiam æquissimo animo tolerabat. Consultissimum quidem est, eodem vti Confessario: verùm si casus aliquis accidat, quo mutare cogamur, generosè id faciendum est, & cogitandum, Confessarios omnes Diuini numinis esse Vicarios, neque graui culpâ vacaturos, si propter illorum æmulationem aut imprudentiam, libertas nobis demeretur alteri confitendi.

IV. *Breuis.* Quia non omnia peccata venialia dicenda sunt, neque eo esse decreto debemus, vt ne vnicum quidem omittamus: sic enim nullum reperiremus dicendi finem, vsque adeò fragiles sumus. Sufficit pandi nonnulla, præcipuáque, cæteris diuinæ misericordiæ

com-

commiſſis, aut in Confeſſionem annuam dilatis. Neque etiam ad eum modum peccata referenda ſunt, quo narrari hiſtoriæ ſolent, plenè omnia minutímque recenſendo; aut certis quibuſdam dicendi formulis, more eorum, qui reliquias publicè oſtendunt, à quibus ſi vel minimùm aberraſſes, credas te irritam feciſſe Confeſſionem: cuius adeò genij reperiuntur homines, vt ad alium ſe Sacerdotem conferant, qui talibus hiſtorijs, & narrationibus patientes aures accommodet. Cauendum prætereà eſt, ne talia dicantur, quæ vſum alium non habent, quàm vt Confeſſariũ reddant ſollicitum, vt materiam conferendæ abſolutioni reperiat. Erunt, qui dicent: non amaui Deum, quemadmodum decuit; non oraui, vti debui; charitatem non exercui, quantùm oportuiſſet, & alia lyræ ſimilis, quæ aliò non ſpectant, quàm vt Confeſſio protrahatur, aut vt impatientiâ vexetur Confeſſarius, & illi, qui poſt te confeſſuri ſunt. Dic ſolidum aliquid, hoc eſt, aliquid factum malè, &

ſpecie benè expreſſa, & mitte inutiles il-
las Litanias, vt Confeſſio tua breuis ſit, &
ſine faſtidio. Nihilominus quando exi-
go, vt ſit breuis, non intelligo talem eſſe
debere, vt tibi non ſatisfacias, neque ani-
mus tuus plenè Confeſſario tuo perſpe-
ctus ſit: ad hoc inſtituta Confeſſio eſt, &
ſi quiſquam ſeſe opponeret, meo nomi-
ne ſignifica, nefas eſſe, quamuis ipſe tuus
Confeſſarius foret: munus ipſius eſt, au-
dire te debet, modò dicas ſolida (neque
eandem cantilenam perpetuò recantes,
aut iſta, de quibus ſæpe monita es, vt in
cogitationem amplius non admittas)
faciáſque ea, quæ fieri oportet. Quòd ſi
pœnitentibus alijs te ſecuturis tua Con-
feſſio non ſatis breuis eſſe videatur, quod
volent, dicant, modò tu tibi in re tanti
momenti ſatisfeceris, quid curas? dic, vt
patientiam habeant; te illis non aduer-
ſari, cùm lentè placidéque ſumunt ci-
bum: velle te ſpiritale iſtud alimentum
capere cum otio, properare te hîc non
poſſe. Iſta mihi reuocant in memoriam
domos quaſdam Religioſarum diuerſi
Ordi-

Ordinis, in quibus quæcumque breuiſſimè confeſſionem abſoluebat, maximè egregia habebatur; quæ diutiſſimè, pungebatur potiſsimum, vexabatúrq; à Reuerendis ſcilicet matribus & chariſsimis ſororibus. Ita vſuueniebat, vt plures non omnia, neque integrè confiterentur. Quod idcirco affirmare poſſum, quia nonnullæ me rogarunt, vt huius rei querimoniam apud eos, ad quos ſpectabat, deponerem, emendarémque. Quod feci, & cum diuina gratia faciam hoc ſcripto, vbi demonſtrabo zelum, quo volunt adeò breues eſſe Confeſsiones, vt ſi paupercula Virgo ſuam protrahat vltra ſpatium vnius *Miſerere*, oporteat eandem veſtis attractu moneri, tumultum excitari in vicinia, pulſari ſedem Confeſsionalem, vt ſciat abunde ſe feciſſe, deinde etiam verbis illam caſtigare, & extorquere lacrymas: neque eſſe Deo acceptum, neque conſentaneum rationi, quæ vult animas in hac actione, quæ nulla ad ſalutem grauior eſt, quiete ſuâ & ſolatio frui, cæteris, (quæ forſan re-

dundarent) prudentiæ Confessarij commissis: qui sciet prouidere, finémque imponere, vt locus alijs concedatur. Non omnibus vna conscientiæ ratio est. Huic plura dicenda erunt, illi pauciora; hic proferet omnia, ille mediam & potiorem partem subticebit. Hic magnam molestiam, ille nullam experitur: modò nihil illi producatur, quod non spectet ad Confessionem, & ad hoc Tribunal, quis queri meritò poterit? quod lubet, obtrectent alij: ego existimo maiorem exhiberi charitatem homini non posse, quàm permittendo, dandóque operam, vt illius anima veram pacem, tranquillitatémque consequatur, quantumuis Confessio etiã cum nausea protraheretur. Quid prodest lætitiam ficto vultu gestúque simulare, si cor dolore premitur, & pacis est expers? valde metuo, ne ij, qui hanc animorum tranquillitatem impediunt, insignem aliquando Iudici supremo rationem reddant, exsoluántque, aut in hac, aut altera vita, id quod indiscretus, & ineptus ille zelus
com-

commeretur. Suaderem nihilominus, vt qui præuideret ſe inſolita quadam prolixitate vſurum, tempus aliud opportunum deligeret, ne exſpectantium patientiâ abutatur. Abſque hoc caſu, habeat patientiam, qui volet, Hagiophila, vtere commoditate tuâ, dic accuratè omnia, & contenta recede ab hoc opere, ſepoſitis humanis reſpectibus. Recta facientem, dicta aliorum curare non decet. Neque patere, vt te genio quarundam perſonarum, minus pietati deuotioníque addictarum accommodes, vt Sacerdos te non dirigat, non ſoletur, non plenam (cum ijs quæ antecedere & ſubſequi ſolent) formulã proferat abſolutionis. Bonæ enim apprecationes ſunt, & Eccleſiæ orationes pro te, quæ id etiam efficiunt, vt omnes ſecuturæ actiones tuæ & gloriam cæleſtem mereantur, & expiandis peccatis tuis ſeruiant. Quo fructu priuareris, ſi temporis lucrandi gratia, ſolùm ſimplicem abſolutionem verbis pauculis comprehenſam enuntiaret. Vbi otium tibi fuerit,

inquire, quid velint ea verba, quæ abſolutioni præmittuntur, & poſtponuntur, Videbíſque non imeritò tibi à me commendari, vt ea dici à Confeſſario poſtules, quemadmodum comunis fert vſus, niſi obſtet pœnitentium multitudo.

V. *Prudens*, tum in modo confitendi, non nominatis complicibus, aut alijs perſonis, quæ ad peccatum aliquid contulerunt: tum ratione Confeſſarij non tam prope accedendo, vt eum contingas, deinde non vtendo nimiâ cum illo familiaritate: fiducia adeſſe debet, non familiaritas; grauiter adeundus eſt, & cum terminis honore reuerentiáq; plenis; quòd etiam extra Confeſsionem obſeruandum, ſi contingat illum adiri oportere: quod ego quidem fieri velim rariſsimè, & ſolùm occaſione vel dubij alicuius reſoluendi, vel obtinendæ cuiuſdam facultatis, vel ex ſingulari quodam deſiderio profectûs, & diuini amoris augendi, quæ ſola motiua B. Mariam Venetam, vt Confeſſarium extra Confeſsionem conueniret, impellebant.

VI.

VI. *Seria*: vt te geras tanquam in actione maximi ad ſalutem momenti, & ſingula ita peragas, quaſi ſtatim pòſt moritura: exemplo Religioſi illius ex ordine D. Dominici, qui in infirmitate grauiſsima monitus, vt ad mortem ſeſe diſponeret, Superiori reſpondit: ah mi Pater! triginta iam anni ſunt, quibus quotidie confeſſus ſum, & Miſſam celebraui, quaſi ijs peractis vitâ eſſem illicò exceſſurus. Vnde concludo, omnem actionem eo tempore procul abeſſe debere, quæ aliquam redoleat leuitatem. Reperiuntur, qui eâ tunc ſunt immodeſtiâ, quaſi recreando animo tempus concederetur: quin eouſque ſe effundunt, vt ſua apud alios peccata inquirant, aut aliorum inſpicere Confeſsionem velint, vt forment ſuam. Quæ agendi ratio nequitiam & animum arguit inſolenter diſsipatum.

VII. *Humilis*: oportet enim accuſare ſe potiùs, quàm excuſare, vituperare, quàm adulari: ad maiorem deinde humilitatem, & confuſionem dici debet,

non solùm numerus proximus peccatorum venialium, sed etiam scelus aliquod vitæ anteactæ. Verum quidem est id vltimum pluribus esse in vsu, sed non hoc instituto. Satagunt illi dare materiam absolutioni sufficientem, planè quasi deesset, si non emendicaretur à leui aliquo mendacio, aut actu vanę glorię aliàs admissæ, cuius ad finem mentio fit. Magni istud non facio, si aliud non intenditur, cùm inde pœnitenti sit aliqua vanitatis occasio, sibi de innocentia sua sic blandienti, vt pro materiâ confessionis necessaria, sit opus recurrere ad manifestum aliquod crimen præteriti temporis. Quare consuetudo quidem illa retineri potest, sed alio ex motiuo subeunda, nimirum vt magis te humilies, vt actiones vitæ tuæ magis magísque detestere: quo pacto; si in cæteris defuerit absolutionis materia, in hoc vltimo subijcietur, & occasio subtrahetur vanitati.

VIII. *Fidelis* Confessario: vt non referas alijs, quę ille tecum confidenter, & ad animæ tuæ salutem communicauit.

Non

Non quòd eodem iure obstringaris, quo ille tua silere cogitur: è re tamen esse videtur, vt non recantes ea, quę ille tibi dixerit: aliàs reddes Confessionem ex parte illius odiosam, adiméſque libertatem, ne tibi aliiſq; ex animi sententia loquatur, ne rectè fungi audeat officio suo. Patereris tu, vt referret ea (non dico scelera) sed alia quædam, quæ ex occasione, & fiduciá, illi hoc loco sacro commisisti? quâ igitur fronte tu reuelas ea, quæ ipse arcana esse voluit? si me audis, nihil euulgabis eorum, quę tibi in hoc Sacramento dicuntur, ne pœnitentias quidem tibi impositas: displicet id Confessario; præterquam quòd illa etiam ratione animi tui statum alijs manifestas, qui probè norunt æstimare, quibus casibus eæ pœnæ debeantur.

IX. *Secreta*: Cùm æquum non sit, vt alteri, quàm Confessario, peccata nostra innotescant, malè illa cum vllo alio communicantur: neque facilitatem illam nimiam, quà Confessio seu particularis, seu generalis subinde familiaribus,

aut

aut alijs, quantumuis aliquo officij genere præpositis, ostenditur, possum alio quàm leuitatis, aut impudentię, aut puerilitatis nomine compellare. Grauiùs profectò apprehendi debent eæ, quæ in Deum admissæ sunt iniuriæ, etsi exiguæ videantur. Néque mihi probari similes communicationes possunt, & quæcumque rationes adferantur, non assequor, nec vt illum agendi modum admittam, inducor. Non augetur inde Contritio, imò contrà accidit: nam insinuat se hîc tacita peccatorũ complacentia, & quædam approbatio, quòd hoc illúdue feceris, aut quòd vitam minùs peruersam duxeris: vnde vanitas animum titillat. Non redditur hinc pœnitens instructior, ne quidem, quando Nouitia illam Superiori suæ, aut Præfectæ ostenderet: nam illarum officia ad Confessiones non ordinantur, neque solet Deus ijs conferre spiritum directionis tali vsui necessariũ: præterquam quòd assequi nequeant intentiones, quibus huic vel illi vitio indultum est; & sæpe ne naturam quidem

horum

horum peccatorum intelligant, fortaſſe nec nomen, cùm primâ ætate Religionem ingreſſæ ſint: itáque diſcent ea, quæ nunquam ſciuerunt, quæque ſcire nunquam deberent. Quòd valde abſurdum eſt, &, quàm credi poſsit, periculoſius. Atque inde plurimum anguntur, vt decernant, quid ex ijs, quæ chartæ commiſſa ſunt, confiteri, aut reticere oporteat; niſi eorum intelligentiam ſibi velint arrogare, eouſq; vt animas exponant periculo ruinæ, bonámque Confeſsionem impediant. Sed ponamus aliquam hinc hauriri poſſe inſtructionem, ſatius tamen foret eam à Confeſſario proficiſci, quamquam conſtaret aliquo temporis & patientiæ diſpendio, quàm ab ope alterius perſonæ, ad quam talium rerum notitia non ſpectat. Et Confeſſarij (cuius aliàs officium eſt) moleſtia, tanti non eſt momenti quanti periculum quod alteri ex lectione, & notitiâ eorum, quæ in arcano Confeſsionis tribunali tantùm tractanda ſunt, impendet. Ita vt non videam, cur modus iſte, & libertas inſpicien-

ciendi Confeſſiones, debeat tolerari. Quòd ſi in quibuſdam Religioſis domibus ea viguerit conſuetudo, non ſequitur eam debere propagari: non vſus eſt, ſed abuſus, íſque grauiſsimus, quem imprudentia introduxit, fouítque mala curioſitas earum perſonarũ, quæ nec Confeſsionis dignitatem (pace illarum dixerim) intelligebant, neq; inſtitutum ſuum à ſimilibus facultatibus alienum; neque incommoda inde emanantia, neq; morſus Conſcientiæ, quibus impeti meritò poſſent, & à quibus aliquando, ad rem illã confeſsione expiandã, adigerentur.

Tantùm igitur abeſt, vt ille abuſus tolerari debeat, vt è contrario ſit penitùs abolendus, diffamandúſque narratione damnorum inde emergentium, quæ ſanè exigua non ſunt. Primum eſt à ſacrilegijs, quæ hâc occaſione committi ſolent. Perſona enim, quæ nouit priùs inſpiciendam ſuam Confeſsionem, quam Sacerdoti eam enuntiet, neq; aliàs conſiderat, non teneri ſe, vt eam ſic ſcribat, quemadmodũ Confeſſario dicenda eſt,

ex horrore ignominiæ, & ne ſuam viuendi rationem ipſa publicet, certò certiùs admittet grande ſacrilegium, niſi aliud Confeſſario dicat, quàm quod inſcriptum eſt, cùm omnia non inſcripſerit, quæ Confeſsione forent expianda; vt ſi aliquid mortale in Confeſsionibus ordinarijs ſciens reticuiſſet. Neque iſta cerebri mei inuenta ſunt, aut ſine certa cognitione prolata. Scio talia ſacrilegia accidiſſe, & ad eum quidem modũ, vt miſera quædam creatura per plures menſes (ne dicam annos) & ante, & poſt Profeſsionem in hoc ſtatu damnationis hæſerit: & quæ huius mali cauſa? præclara illa Superior, quæ ſcire omnia cupiebat, omnium perluſtrare Confeſſiones, quæque iram vultu prodidiſſet, & peius aliquid, ſi quæpiam fuiſſet eius frontis, & animi, vt chartulam porrigere detrectâſſet: at audacter iſta, inquies, imò verò loquor audaciſsimè, & quidni? cùm malo medicina adhibenda ſit, & facultatem habeam hîc iſta proclamandi, vt cæteri reſipiſcant, & vt mul-

tùm dicam, non metuo, ne innotescat, in quem agrum hic lapis destinetur. Cùm enim me pluribus Congregationibus diuersorum Ordinum impenderem, quis poterit assequi coniecturâ, vnde hic ictus accidat? præsertim cùm non sit vnicus tantùm Ordo, in quo istud, quod persequor, fuerit vsurpatum. Alterum est à curiositatibus, quibus eæ Confessionum inspectrices in vitam alterius intendunt; & ijs, quæ (præcipuè in materia Castitatis) cogitationes suggerunt impudicas, & tentationes (adeò vt etiam periculo exponantur, nisi magna sint præditæ virtute) plurium notitiam quæstionibus extorquēdi, quod facere Confessarius non auderet, quódque grauiter eas offendit, quæ suam Confessionem ostendunt: vnde non omittunt hæ conqueri datâ opportunitate, vti reipsâ sæpe questæ sunt, & detestatæ illam agendi rationem, dolentes quòd aliquando chartam suam inspiciendam porrexissent, aut omnia adolescentię suę flagitia adnotassent. Tertium est à periculo mani-

nife-

nifestandi id, quod hoc pacto cognoscitur, aut exprobrandi, vt alicubi factum scio: cùm enim secretum hîc tale non sit, quale in sacro tribunali Confessionis, facillimè aliquid excidit, præsertim apud fœminas, quæ secreti tenaces esse non possunt. Quartum est à molestia, quam pleræque in ostendenda sua Confessione experiuntur: ægrè faciunt, quidquid vultu simulent, faciunt inuitæ, ne displiceant, ne minùs cæteris præstent, ne incurrant indignationem: nihil adfero, quòd non sciam, quódque non multis, grauibúsque experimentis didicerim. Nec miror horrorem illum & difficultatem: si enim molestum sit vitam suam & occultas actiones patefacere Confessario, qui tantâ secreti lege tenetur, & qui aliunde supremi Sacerdotis Christi locum occupat: quid tandem erit se manifestare fœminæ, ab istis conditionibus remotissimæ, & cui ius nullum est penetrandi abdita conscientiarum, soli Deo, eiusq; Vicario reseranda?

Hisce ergo rationibus & incommo-

dis impulſas eſſe arbitror Superiores Ordinis cuiuſdam Religioſarum, quas magno affectu honoréque proſequor, vt ad euitandam notam, quæ à tali conſuetudine illis imminebat; ſtatuerent, velléntque promulgari in omnibus ſui Inſtituti domicilijs: nō eſſe mentem ſuam, vt ea facultas per Ordinem proſerpat, & ſi alicubi abuſus aliquis aut imprudentia circa illam accidiſſet, illicò remedium adhibeatur, neque vlla Superiorum Directricum, aut Nouitijs Præfectarum ſit tam temeraria, vt deinceps defectum tam pernicioſum, qui infamare Ordinem, & multiplici culpâ Deum poſſet offendere, admittat. Spero illarum exemplo cæteros Ordines, conſuetudini huic obnoxios, pariter proſpecturos, & opportunis occurſuros edictis ex ſententia ſuorum Prelatorum, quos propenſos experientur. Quod ad te attinet, Hagiophila, ne tuam alteri quàm Confeſſario Confeſsionē indices, aut oſtendas, veto. Si alicui teſtari velis ſincerum, & confidentem animum tuum, per me

licet, teſtare, ſed in negotio alio: in hoc, iterum veto, & vt mihi auſcultes, rogo. Vtvt ſum, ſi etiam poſteà quàm mihi confeſſa es, legendam mihi porrigeres chartam tuam, certò tibi perſuaſum habeas, me eâ facultate non vſurum; acciperem quidem eam ad comburendum, non verò vt eam inſpicerem, etſi omniũ per te iam forem conſcius. Et quando eam de facultate tua legiſſem, non obſtante illa bona veniâ, iſtud vitium confiterer: tam à re, & ratione abhorrentem exiſtimo illam alienæ Confeſsionis inſpectionem.

X. *Pacata, & tranquilla.* Conditio hæc non ſeruit niſi animabus ſcrupuloſis; & idcircò, Hagiophila, ſi ſcrupulis non angaris, non eſt, quòd vltra intendas huic diſſertationi, quę iam nunc modum & propoſitam menſuram excedit. Si verò ſcrupuloſa es, primi moniti loco tibi author ſum, vt ſcrupulos eámque cogitationem, quæ te reddit anxiam, in diem Confeſsioni deſtinatum ſeponas. Faciebat id B. Aloyſius Gonzaga, eáque ratio-

ratione animum necessariâ ad reliquas pietatis exercitationes quiete componebat; vbi è contrario si mentem aduertisset ad scrupulum suum, continuâ solicitudine, forétne peccatum, an plenus adhibitus consensus, an confessione exprimendum, similibúsque curis caput & valetudinem labefactasset. Alterum, quod tibi offero, monitum est, vt vtaris punctis sequentibus, quæ viri æqua sanctitatis, & doctrinæ laude florentes præscribunt. & quæ ego dedita opera ad opem scrupulosis ferendam collegi. Sed priusquam illa pertractem, existimo præmitti debere: quid sit anima scrupulosa, & quandonam censeatur capax eorum, quæ dicturus sum. Animam ergo assero scrupulosam esse, quæ perplexa, dubia, & in assidua anxietate est, vtrum peccauerit an non, consenserítne cogitationi, an non, & sic de cæteris. Quando verò persona aliqua sic est, talísque à Confessario, & alijs idoneis viris iudicatur, & aliunde gerit curam animæ suæ, cum proposito, vt nolit Deum vllâ ratione

tione

tione mortaliter offendere, habeátque illam experientiam, quòd ab eo tempore, quo proposuit diuino seruitio se mãcipare, nullum vnquam peccatum mortale, aut vix vllũ sciens admiserit; quando, inquam, persona eiusmodi est, securè, & sine vllo metu, poterit vti hisce punctis. Primò: Persona scrupulosa, qualem iam descripsi, non obligatur confiteri id, de quo non ausit iurare fuisse mortale peccatum, quando illud perpetrauit, aut esse mortale, quod perpetratum est. Atque hæc regula multò verior est circa peccata venialia, de quibus dubitatur, fuerintne dicta in Confessione: si enim non auderes iuramento affirmare, quod nunquam illa dixeris, nulla confitendi obligatio est. Secundò: Si circa præterita dubitat: consenseritne, an non, vtrum aduerterit, an non; vtrum confessa sit, an non; vtrum contra conscientiæ dictamen egerit, an non; vtrum illud semouerit, an non; iudicare debet, & credere, se in nullo horum deliquisse, aut peccasse, neque confessione opus es-

ſe, & debere ſe eſſe tranquillâ ſecurâque conſcientiâ; adeò vt etiamſi reipſa peccatum fuiſſet, Deus tamen nullam ab ipſa rationem exacturus ſit, neque quòd ita determinauerit, neque quòd illud in Confeſſione reticuerit. Tertiò: Si inter anxias dubitationes, quæ animæ ſcrupuloſæ occurrunt, accideret aliqua huiuſmodi, an nimirum peccaret, an non istud dicendo, vel faciendo, aut hanc vel illam rem omittendo peccatum fieret, quamdiu tam manifeſtè illi non proponitur, vt iurare poſſit eſſe peccatum, hoc caſu debet affirmare peccatum non eſſe, neque illud patrando ſe peccaturam. Tutiùs tamen tum foret, probè in rem inquirere, eámque omittere, donec perſpecta ſit, modò omitti commodè poſſit: nihilominùs ſi fecerit, non erit peccati rea. Quartò: Fidem habere debet, ſuúmque iudicium ſubijcere dictis & conſilio Confeſſarij in ijs omnibus, quæ ad conſcientiæ directionem pertinent. Si lubet, præter hæc, ſubinde peruoluere poterit Tractatum de ſcrupulis, qui in-

ter

ter Opera Rodericij reperitur, & singulari quâdam Religione ferri in cultum S.Iosephi, & S.Ignatij fundatoris nostri, eorum opem quotidie implorans, vt à scrupulorum molestia liberetur: faciet, quod erit è re sua, & commodo; quam quoque gratiam postulare poterit, quoties in Missa populo Sacratissima Hostia demonstratur.

Atque hæc de ordinaria Confessione dicenda occurrerunt, prolixiorem me fuisse fateor, sed cùm cœpissem, præterire nihil volui; aliàs ero breuior, neque tam multis te detinebo.

Si hæc Lectio non placet, lege cap. 3. 4. & 5. tract. 2. part. 1. Rodericij, aut cap. 19. & 21. lib. 1. de Imitatione Christi.

Peractâ Lectione renoua deuotionem erga animas in Purgatorijs flammis existentes: illas eò tepiditas præcipitauit. Aptissimè hodie, quo damna ignauiæ spiritalis consideras, earum recordaberis; vt deinceps opem, & solatium conferas. Vide igitur, quid hactenus illarum gratia egeris, quid agere imposterũ decernas. Consulere potes ea, quæ ad initium Nouembris, in Anno Sancto à me con-

cinnato, proponuntur, aut ipsa modos subsidij ferendi excogita, Diuus Dominicus plurimas pro illis pœnas & corporis macerationes subibat, S. Malachias Missarũ illis applicabat sacrificia, S. Xauerius merita Indulgentiarum; Alexander Lusacius multas preces, & sæpenumerò defunctorum Officium ijs liberandis recitabat.

Dispone te iam ad sequentem Meditationem.

II. MEDITATIO.

De damnis, quæ proueniunt ex actionibus tepidè, & ex consuetudine factis.

Oratio præparatoria solita.

I. P*Ræludium.* Contemplare Deum in Paradiso creantem, & producentem omnia non defunctoriè, sed perfectè. Perfecta enim sunt opera Dei, & valde bona.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, quâ cognoscere possis, in quo consistat imperfectio, omnia sua defunctoriè, & tepidè paragendi, vt ab ea consuetudine desciscas.

I. *Pun-*

I. *Punctum.* Actiones ſuas perfunctoriè, & ex vſu facere, eſt primò, facere quidem ſubſtantiam operis, ſed ſine debitis circumſtantijs; oras, ſacro intereſ: at quo modo? ſine attentione: quantum? contrahis debitum tempus. Cur? ſine recta intentione, vt ab hominibus videaris, ne minùs cæteris facias. Quod in alijs quoque actionibus vſuuenit, vt ſi idcircò compoſitè incedas, quod alij te aduertant. Secundò, eſt ludere in incertum, & aërem verberare, vt Paulus loquitur; cùm nec finem, nec ſcopum debitum actionibus meis proponam; aut intendam id, quod à voluntate Dei eſt alienum, etſi in ſpeciem bonum videatur. Ita Saul armentis optimis pepercit prætextu ſacrificij, quâ tamen re vehementer Deum offendit.

II. *Punctum.* Actiones ſic factæ tria nobis damna inferunt: Primò, ſubinde nos ad mortale peccatum diſponunt: Diebus feriatis ſacrum audiens oro ex vſu quodam, & omnis generis diſtractiones admitto, ijſque immoror; tan-

tundem deinde aut etiam peiùs facio in sacro festæ diei, & en peccatum mortale, si ista mentis euagatio voluntaria est, & cum morâ notabili. Idem accidit in Officio Canonico, ei qui iure ad hoc obligatur. Secundò hac agendi ratione priuo me solatio, & tranquillitate animi, quam ij possident, qui actiones suas cum feruore exequuntur. Careo lætitiâ, & meritis Sanctorum, quæ tamen summa esse oportet, postquam annum integrum, imò decem, aut viginti, aut etiam triginta annos Deo feruenter, summáque perfectione impenderunt. Tertiò faciunt hæ actiones, vt ad perfectionem, ad quam tamen obligamur, attingere non possimus. Quidquid creatura producit, conforme est fini & perfectioni ab ea requisitæ. Quid aliud à malo exspectas quàm poma? prodigium foret, si produceret saxa. Vide ergo, an fructus feras tuæ perfectionis: cui sanè perspecta esset Confessio tua generalis, mira isthic monstra, & portenta deprehenderet. Admirare, anima mea, Dei

poten-

potentiam, bonitatem & benignitatem: sufficiunt illæ, vt cor tuo durius emolliant, & ad feruorem animum accendant.

III. *Punctum.* Media aduersus hunc languorem, aut languidam consuetudinem. Primò, Examen particulare plurimùm proderit, si per menses aliquot, & statis horis seriò in istos defectus inquiras. Secundò asperitate aliquâ opus est, vt tibi ipsi pœnam imponas, quoties deliqueris. Ex mente Ludouici Granatensis, cor nobis esse debet filiale aduersus Deum, maternum erga proximum, & Iudicis erga nosipsos. Tertiò candidè, & sincerè commissos defectus aperi vel Confessario, vel ei, qui animæ tuæ curam gerit, rogando, vt tibi pœna publica priuatáque imponatur. Quartò exercitium præsentiæ Dei, qui te operantem obseruat. Quintò tibi propone IESVM, Sanctissimam Matrem, aut alium Sanctorum aliquem, & considera, quâ ratione istud operis peragerent.

Colloquium ad Spiritum ſanctum, qui totus ignis eſt & feruor. Et dic: volo, ita ratum eſt, volo, cum feruore mea deinceps exequi, & cum gratia Diuini illius Spiritus fiet, Amen. Veni Creator. Pater. Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen. Prandium. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen particulare. Tempus ſcripturæ, noſti, quid ſcribendum ſit. Lectio ſpiritalis, aut diſſertationis proximæ, aut eius quod poſteà notabo.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De ſpiritu feruoris erga actiones etiam heroicas.

HAgiophila, Nonne magni fauoris loco numerares; ſi tibi panderem ſecretum aliquod ſummi ad ſalutem tuam momenti? candidè; quid ſcire aueres in hoc grauiſsimo negotio? polliceor me tantam tibi daturum ſatisfactionem, quantam exigere vix auderes. Non petes autem, an è numero ſis præ-

desti-

destinatorum: nam reuerà id à me intelligere non potes; & Deus auertat, vt id perſpectum habeas. Si enim iſtud tibi manifeſtaretur, ne tu per dies aliquot cum S. Franciſco, à mente abalienareris! præ gaudij vehementia contineri non poſſes, quin ad inſtar Mænadis alicuius per domum, per porticus, per compita diſcurreres. Iſtud nuntium auertat Deus. Et quis ſcit, an non de ſalute tuâ reddita certior, inciperes negligere ſtudium virtutis, & magnæ gloriæ in cælo conſequendæ deſiderium? Peius verò foret, ſi ſignificaretur, te eſſe reprobatam, tunc enim ſubduci omnes funes deberent, ne aliquo gulam tibi frangeres deſperabunda; niſi fotaſſis animus tibi foret illius Abbatis, quem malus Angelus è reproborũ eſſe numero aſſeuerauerat. Reproborum? inquit Abbas: non obſiſto: fiat Dei voluntas. Verùm quid agendum mihi ſit, noui: quandoquidem æternum damnandus ſum & priuandus felicitate Deum ſemper amandi, reliquum vitæ meæ impendam in ardentiſſimum illius

amorem, & quia beatitudo cæleſtis in amando Deo conſiſtit, ſi amare illum in altera vita non poſſum, in hac amabo; & hoc exiguo tempore, quod mihi reſtat, cælo fruar. Quam aliam curioſitatem ſcire deſiderares? (nam quoad illam credo tibi excidiſſe appetitum) velles ſcire, diem, annum, & locum mortis tuæ? at illius rei notitia, adhuc alterâ pernicioſior eſt. Si enim tempus proximè inſtaret, inconſolabili animi ægritudine opprimereris; ſin verò procul abeſſet, eò feruorem tuum, & bonorum operum exercitationem differres. Quoad locum, fremeres, quoties illius meminiſſes: quid ſi adire cogereris? ſi me audis, elige rem aliam ſcitu vtiliorem. Voles forſan intelligere, dimiſſáne ſint peccata tua? Ad hæc æquè inepta curioſitas eſt. Si enim negetur, iam deſperationi proxima es; ſi aſſeratur, frueris aliquot dierum ſolatio, ſed poſteà ſollicitudo eadem te affliget: nouis enim ſceleribus admiſſis, neſcies, an hæc tibi indulta ſint. Optimè igitur renuntiabis omnibus

bus ijs curiositatibus, & arcani secretissimi loco require à me viam, quæ recta deducit ad cælum. Sic, sic loquendum est, ista placet curiositas, cuius auidos esse mortales omnes oporteret: lubens illi satisfaciam, & respondere paratissimus sum. Sine dubio reperiuntur rectæ ad cælum viæ, alioquin non diceret Sapiens cap. 10. Quod *iustum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei.* Neque debet à me disceptari, quænam viæ sint rectæ, si verum est eas esse rectissimas, quæ sunt breuissimæ. At breuiorem non inuenio, neque proinde rectiorem, quàm sit illa feruoris spiritalis, modò ea, quâ dicturus sum, ratione accipiatur, intelligatúrque. Duo solùm genera sunt eorum, qui feruent in diuino seruitio: sed vtrique in via ad cælum progrediuntur, incredibili velocitate: vnde in eam opinionem venio, feruorem animi plurimùm valere apud Deum, & mirum in modum accelerare iter ad egregiam sanctitatem. De primis loquamur; Præstantissimus feruor est

eorum, qui dant operam actionibus heroicis, generosis, & ita sublimibus, vt radiorum suorum splendore consuetudinem obfuscent vulgarium actionum. Fertur natura in sinu suo gestare reconditas quasdam productiones extraordinarias, & effectus gloriosos qui vulgi iudicio prodigia miraculaque existimantur. In India arbores sunt pomiferæ, quæ identidem non nisi vnicum fructum producunt, sed eius magnitudinis atque ponderis, vt robustissimi hominis vires, non dico, ferendo, sed vix leuando oneri sint pares. Tale pomum, naturæ nisus est, qui spectatores in admirationem rapit & stuporem. In terra Promissionis tam grandes, & graues botri colligebantur, vt vnicus duorum fortissimorum virorum humeros fatigarit. Botrus istiusmodi erat naturæ miraculum, quod Israelitas ad illius terræ desiderium inflammabat. In Parquaya, Occidentalis Indiæ Prouincia, reperitur gemma, quæ vna reliquarum omnium gemmarum elegantias com-
ple-

plectitur. In ea Adamantes, Amethyſti, Rubini, Carbunculi, Smaragdi alijque ſimiles, ita inſiti, vt in Granato pomo grana: Tam elegans gemma, vt ob formæ præſtantiam gemma admirabilis, & vnio ſexaginta elegantiarum nominetur. Habet id quoque commodi, quod è terræ viſceribus, tanto impetu tumultúque gignitur, vt crederes nubem aliquo tonitru diſſilire, idque Incolis indicium eſt, vt hanc tot pretioſiſſimarum gemmarum congeriem colligant. Atque iſta magnum profectò naturæ prodigium eſt, quod in pluribus quoque alijs oſtendi poſſet. Ad eum modum gratia ſe habet; habet ipſa productiones & niſus ſuos, actiones nimirum heroicas, ſed quæ duntaxat ad eos ſpectant, qui feruent magno animi ſpiritúſque ardore, & calent alio ſanguine, quàm vulgus commune mortalium. Vt clarius mentem meam aſſequaris, dico Actiones haſce potiùs angelicas eſſe, quàm humanas, & eſſe adeò excellentes, vt ſi Deus inter homines

versaretur, non aliter eas exerceret; actiones omninò altas, sublimes, generosas, feruentes, Angelicas & diuinas, quibus, quicumque incubuerit, fructum refert incredibilem, & tam singulares in sapientia progressus facit, vt homines, Angelos, & Deum abripiat in sui admirationem & amorem. Eius generis fuit sancti Alexij fuga, quâ se è domo paterna proripuit, primâ nocte nuptiarum, sponsam intactam relinquens, paupertatis propter Iesum experiendæ studio, & amore Castitatis. Erat isthæc actio heroica, feruens & generosa, effectúsque insignis eius, quo æstuabat, feruoris. Talis fuit etiam despicientia dignitatũ mundanarum in sancto Ludouico Gallici sanguinis Principe, qui deseruit omnia, vt S. Francisci vilem pauperémque habitum indueret. Similis præterea fuit in sancto Casimiro Polonici Regis filio, amor integritatis. Vitæ periculum adibat is, nisi matrimonium iniret. Castitate valetudinem labefactante: at maluit vitam amittere, quàm virginitatem.

Hæc

Hæc ſanè actio, & ſexcentæ aliæ huic pares, quas, vbi occaſio ſeſe obtulit, magni nominis ſancti exercuere, omninò actiones ſunt heroicæ, gratiæ prodigia, & germina ſpiritalis illius feruoris. Verùm enimuerò, quia nihil egiſſe videbor, niſi hoc iter ad cælum eſſe rectiſſimum, breuiſſimúmque demonſtrem: aio id adeò certum eſſe, vt vnicus ſubinde actus heroicus ſufficiat, non ſolùm ad aucupandam diuinam gratiam, ſed etiã ad illum ipſum feruorem deinceps obtinendum conſeruandúmque. Sic accipio illud Cantici Canticorum, vbi ſponſus affirmat ſe abreptum eſſe, vnicâ cogitationum illius: *Vulneraſti cor meũ ſoror mea ſponſa in vno crine Colli tui.* Prima B. Virginis cogitatio, quâ ſe ſub ipſam Immaculatam Conceptionem ſuam, integrè Deo dedicabat, ſic diuinum cor, & affectũ rapuit, vt illicò fauores omnes, & gratias in illam congeſſerit. Maria eximia eſt, ſine pari eſt, nimiùm ſupra mortalitatis noſtræ conditionem eminet: Mariam aliam adeamus, videlicet

Mag-

Magdalenam; ab vnica heroica, & feruenti actione, insolitum illum Christi fauorem beneuolentiamque est consecuta. Videre Puellam nobilem (qua nulla Ierosolymis naturæ dotibus instructior, qu r pompa luxuq. cæteras omnes anteibat) humi prostratam ad pedes viri, inter epulas, præsentibus conuiuis, vt illum, quem Deum supremumque Dominum suum credebat, sibi conciliaret, nonne est hoc, habere præ oculis ipsam feruoris idæam & actionum heroicarũ archetypum? *Pia impudentia*, inquit Augustinus, *quæsiuit sanitatem, irruens importuna conuiuio, opportuna beneficio.* Vocat ille piam impudentiam, ego feruorem indigitare malo, & assero hoc vnicum opus heroicum fuisse fontem, ex quo admirandi illi diuini amoris riui, quibus deinde affluxit, emanarunt. Deus à creaturis suis, vinci humanitatis officio non vult: amat illas, blanditur, & longè alia ratione, quàm soleant terrarum Domini suorum subditorum agnoscere obsequia, remunerat. Discimus

mus ex hiſtorijs Ottomannorum, quendam Mahometẽ, qui intimus & cariſſimus Solymanno fuit, nõ aliter perueniſſe ad tantos honorum & fauorum gradus, quos ſub Solymanno, & alijs duobus Turcarum Imperatoribus occupauit, quã actionis vnius feruore animoſoque plenæ officio. Epiſtolam legebat Solymannus innixus feneſtræ, qua in Viridarium erat aſpectus, hæc legentis manibus excidit, viridario illapſa eſt: illicò tota nobilitas aulæ ad gradus currere; volare ad chartam: vt quiſque prior referendarum litterarum honorem occuparet. Quid fecit Mahomet, vt anteuerteret cæteros? præcipitem ſe de feneſtra dedit, ſublatamque Epiſtolam primus Principi ſuo retulit. Actus ille tam acceptus fuit Solymanno, vt ſtatim Mahometem authoritate, dignitateque præ cæteris auxerit, atque per omnem vitam habuerit in delitijs. Tantum potuit hæc affectûs & feruoris in Principem deuotiſſimi teſtificatio. Ament ſanè Solymanni, & orbis moderatores,

tores, tam illustrem, & amore plenam actionem; faciliùs tamen & admirabiliùs capitur diuina bonitas: opus vnicum plenum affectu & feruore, & aliqua nota insigne, obitum in ipsius seruitio, eam deuincit, vt tales amantes non solùm in hac vita, singularibus fauoribus, verùm etiam in altera magno gloriæ incremento prosequatur. Pertexamus telam, quam orsi sumus: vnus actus heroicus, & extra ordinem feruens, diuinam maiestatem (si ita loqui liceat) rapit in admirationem, & incredibilia elicit reciproci amoris argumenta. Ob hanc rationem surrexit è throno Iesvs, stansque S. Stephanum pro inimicis tanto animi ardore supplicantem spectauit, veluti huius stupore prodigij attonitus. Fecerat aliquando S. Teresia illustre, & feruens, nescio quod, opus: crederes Deum sibi imperare non potuisse, quin diceret: Teresia, si mundum non condidissem, illũ iam tui gratia, & ex propensissimo erga te affectu crearem, Vides, Hagiophila, quid sit

ferri

ferri in actiones insignis alicuius feruoris. Et nonne gratum est, quod de ijs tecum disseram? addam igitur: equidem mihi persuades, te fieri sanctam velle, & ad sublimem perfectionẽ aspirare: Imò verò dicam, vnico solo actu heroico, & illustri opus esse, vt ad sanctitatem pertingas: & huc animum mecum aduerte, Sanctorum vitas percurrendo: plerúmque reperies, principium sanctimoniæ ipsorum ab aliquâ generosa, & illustri actione promanare. Vnde cœperit S. Alexius, iam supra retuli, & peculiari animaduersione dignum est, quòd in Ecclesia Dei nullus colatur Sanctus aut Sancta, Generosi vel Generosæ nomine, nisi ipso die S. Alexij, qui in decimum septimum Iulij incidit: Quasi Deus, permittendo, vt isthoc solùm die S. Generosus, & S. Generosa mortem oppeterent, indicare vellet, eos viros, qui piè Generosi esse desiderarent, & mulieres, quæ etiam Generosæ esse cuperent, incipere debere ab actionibus heroicis, S. Alexij exemplo. Adeò verũ est ab vna generosa

nerosa feruentique actione dependere sanctitatē. Eximius ille vir Cæsar Buzius euasit in sanctum, talisque esse perrexit, simul atque (vti alio loco narraui) hoc à se obtinuit, vt Augustissimum Sacramentum nudato capite, & facem manu prælucens, contempto nobilium familiarium occursu, à quibus se ridendum, vilipendendúmque præuidebat, ad ædes ægroti deduceret. Notum est omnibus, quid Imperatorem Theodosium, ad tantam vitæ sanctimoniam perfectionémque euexerit. Adulabatur sibi Eremita nonnemo, quòd in aliquem perfectionis gradum euasisset, cùm ab Angelo monetur, longè ab eo abesse; & Theodosium quantumuis sæculi curis, & Cæsarea dignitate implicitum, maiora habere sanctitatis, & perfectionis argumenta. Quare statuit is adire ad Imperatorem, & in eius mores vitamque inquirere, quid tandem illum in numero perfectorum collocaret. Obtento aditu: sacratissima, inquit, Maiestas tua dignetur mihi suum viuendi modum, suas

deuo-

deuotiones, & reliqua ſua pietatis exercitia patefacere. Pater mi, reponit Theodoſius, facio quod alij ſtatutis temporibus Deum oro, mane, Veſperi, & in Miſſa. Timeo diuinam Maieſtatem, quam, ne propoſitis quidem totius Orbis coronis, offenderem. Studeo Caſtitati, & coniugali continentiæ. Hæ deuotiones meæ ſunt, hæc tota viuendi ratio. Non acquieuit iſtis Eremita, ſecum reputans, quòd non illa tantùm, ſed etiam maiora præſtaret, vtpote matrimonij expers; adeò, vt ſtatuerit vrgere Imperatorem, ne quid clam haberet. Videns igitur Theodôſius rursùm ſe peti ab hoc homine, aſſeruit ſe nulla diſſimulatione vti, duntaxat habere ſe illam prætereà conſuetudinem, in ludis theatralibus, frænandi oculorum licentiam, & curioſitatem: quotieſcumque enim occurreret aliquid aſpectu iucundum gratumque, & populus magnis lætitiæ vociferationibus ſpectaculo acclamaret, tum ſe demittere, aut omninò claudere oculos ſolere, ne quid eorum cupiditati indul-

dulgeret. Quod cùm audijsset Pater, istud, inquit erat quod volebam, abundè mihi satisfactum est. Abijt, & tam excellenti virtute attonitus, maiori quã hactenus studio decreuit applicare animum actionibus heroicis, feruentibus & generosis, cùm ab ijs homines tantopere attollerentur. Nonne ergo rectè dixi, Hagiophila, vnica solùm actione tali opus esse, vt sanctitatem consequaris? vnica sufficit, vt in rebus difficillimis, quæque sensui toto maximè aduersantur, non dico, nullam molestiam, verùm etiam facilitatem experiaris. Simul atque S. Xauerius os vlceri illius afflicti hominis admouit, vt pus exsugeret, nullum deinceps naturæ horrorem sensit in aspiciendis contrectandisque ægris, qualicumque demum morbo laborarent. Vna actio satis est, vt spectatores omnes permoueas, rapiasque animos etiam eorum, ad quos huius notitia permanabit. Socius S. Xauerij, cùm in publico foro apud Indos concionaretur, in vultu contumeliosè despuitur à

prætereunte Idololatra. Quid egit? an insolens facinus iusta iracundia, & indignatione prosecutus est? siluit, & immoto animo vultuque, faciem sudariolo detersit, & inchoatam Catechesin peregit. Actus ille heroicus patientiæ, incredibiles peperit animorum motus, & conuersiones. Adeò verum est, vnam solam illustrem actionem omnibus ingentia adferre emolumenta, & illis præsertim, qui eam exercent. Vnde non immeritò dixit sapiens, egregios & feruentes viros suis operibus opes præstantissimas colligere: *Manus fortium diuitias parat.* Ah quàm promptum est, breui ditescere! quàm est facile consequi sanctitatem! nullo enim apparatu opus est alio, quàm generositate feruoreque horum diuinorum Amantium, & huius viæ ingressu, quæ rectà securissiméque ad cælum deducit.

Addamus aliquid de secundi generis feruentibus, qui quoque rectà ad cælum gradiuntur: fortasse priores animum tibi euertunt, & difficulter induci potes,

tes, vt talem de te reportes victoriam: insiste igitur vestigijs aliorum, nec me prius desere, quàm accensam te sentias horum vel illorum feruore. De hisce loquitur sapiens cum ait: *Vidisti virum velocem in opere suo? coram Regibus stabit, nec erit inter ignobiles.* Quasi diceret: obseruastine aliquando egregios illos Principis assleclas, qui tanta animi promptitudine omnibus illius mandatis obsequuntur? siue res imperata sit difficilis, aut facilis; magna aut exigua; gloriosa vel abiecta, prompti æquè paratique sunt, eamque exequuntur incredibili celeritate atque alacritate: eóque pacto ita sibi deuinciunt Principis animum, vt eos abesse nolit à latere suo, quin ad nobilissima officia euehat, præcipuasque dignitates. Aduertisne etiam personas in Dei obsequijs promptas, & ad omnia quæ illis significantur, & præcipiuntur, ita paratas, vt neque excipiant, neque obloquantur, neque differant, neque cogitent: cur istud mihi, & non alteri? non attendant conditio-

nem

nem personæ imperantis, siue ea par, siue inferior, siue superior sit? hîc audacter pronuntia, tales esse eos, quos imitari te oporteat, & nisi in ijs sit feruor spiritus, nescire te vbinam locorum ille resideat. S. Patriarcha noster Ignatius aliquando obuium habuit aliquē è suis, qui tepidè segnitérque commissum sibi negotium peragebat, cuius, inquit, gratia, mi Frater laboras? cúmque is respondisset: Dei; itane verò, ait S. Pater, Dei opus tam negligenter? næ longè alio feruore & alacritate, tanto Domino exhibendum obsequium est! quoties in memoriam mihi reuoco, quanta promptitudine B. Magdalena surrexerit, simul atque intellexit à sorore, sese à Iesv citari (*Magister adest, & vocat te. Illa vt audiuit surgit citò, & venit ad eū*) toties mihi persuadeo, eum esse feruentium morem: arbitrantur à Iesv se vocari, ad hoc illudue peragendū; & qualecumque sit, eò tendunt, feruntúrque eâ lætitia, & feruore, quem meretur is, cuius gratia, suas actiones suscipiunt, &

prosequuntur. Hagiophila, nonne fas esset æmulari studium illorum, aut saltem proximè facere, quòd mundi amatores, & Aulici in suorum Principum seruitijs ardentissimè exhibent? an minus obsequij promeretur Iesus à te, quæ te illius sponsam profiteris? quando diligis creaturam aliquam (quæ vt plurima habeat amoris incitamenta, non aliud est, quàm terræ vermiculus) tanto affectu ardoreque raperis, curris, volas, vt illi adsis, illique seruias, aut vt aliquam tui in illam amoris testificationem demonstres; quid igitur te facere non oportet, imò quantò ardentiori amore feruoreque, debes sequi omnes nutus tui amabilissimi seruatoris, eius, inquam, qui tibi millies teneriùs afficitur, quàm affici possent omnes totius orbis creaturæ, quamuis omni amoris lenocinio abundares? ad feruorem, ad feruorē, Hagiophila, ego te inuito; istic egregius amor est, istic decus, & perfectio diuini amoris consistit: & si eius amoris habes socias, pia quadam æmu-

latio-

latione ſatagant ſingulæ, vt altera alteri generosè, heroicéque operando, lauream præripiat. Tu cæteras feruore ſupera, & præſta te dignam Alexio filiam, qui totos triginta ſex annos continuis actionibus hereoicis feruentibuſque impendit. Iam hinc à temporibus Deboræ certamen fuit, quiſnam feruoris & magnanimitatis laudem reportaret: *Cum Debora facta eſt contentio magnanimorum.* Reuocare iſta tempora non poſſemus, & ſancta quadam ambitione cæteros in ſtadio feruoris præuertere? facies id, chara Hagiophila, quandoquidem non fruſtra ſtudiosè inquiſieris rectam & breuem viam, quâ feliciter ad cælum peruenires.

Si lectio iſta non ſufficit, lege cap. 6. 7. & 8. Tract. 2. Primæ Partis Rodericij. Aut cap. 20. & 21. l. 3. Thomæ de Kempis.

Adeſt iam tempus Examinis circa diligentiam ſpiritualem, quam habere nos oporteret; & ecce materiam, ex quâ facilè agnoſcemus, an ſpiritualis feruor in nobis hactenus fuerit.

EXAMEN.

De diligentia spiritali.

QVindecim notas tibi præfigo è quibus aduertes, num habeas illam diligentiam, quam Dei amantes tantoperè ambiunt.

Prima. *Magno ferri desiderio, vt in vita spiritali proficias, téque penitùs Deo consecres.*

Secunda. *Generosè superare ea, quæ proprius amor maximè formidat; Contemptus, confusiones, humiliationes, & omne genus mortificationis, & abnegationis voluntatis propriæ.*

Tertia. *Sæpe facere bona, firmaque & constantia proposita.*

Quarta. *Operibus præteritis & propter Deum peractis non attendere, sed peragendis studere, & ad anteriora, vt Apostolus ait, se extendere.*

Quinta. *Labores suos, etsi aßidui sint, & notæ alicuius, tamen modicos existimare, paruíque facere.*

Sexta. *Declinare vsum earum personarum, siue sæculares, siue Religiosæ sint, quæ*

quæ nos distrahunt, & negotijs, aut cogitationibus, ab recollectione interna alienis, implicant.

Septima. *Nullam ab ordinarijs exercitijs exemptionem aut immunitatem quærere, aut admittere, vt liberius arbitrio nostro viuamus.*

Octaua. *Amare sanctam illam captiuitatem, quâ multarum rerum minutarum obseruationi adstringimur.*

Nona. *Affici studio Orationis, eámque cum gustu, & animi attentione peragere.*

Decima. *Facilè reuocare animum ad interiora, sibique attendere.*

Vndecima. *Sedulò examinare conscientiam, cum animaduersione defectuum suorum, & emendationis proposito.*

Duodecima. *Molestè se rebus exterioribus impendere, nisi sit ad opem proximo ferendam, aut boni alicuius operis exercitationem.*

Decima tertia. *Amare disciplinam Religiosam, aut antiquas nostras deuotiones, eodem affectu, quo illas initio conuersionis nostræ prosequebamur.*

Decima quarta. *Libenter ſeſe occupare, & otium fugere.*

Decima quinta. *Impensè in ſalutem animarum incumbere.*

Peracto hoc Examine ſequitur Oratio vocalis, Officij, vel alia. Deinde hæc Conſideratio.

CONSIDERATIO.

I. SIc eſt profectus noſter, vt nullum illi comparando negligi tempus queat; continuò proſequendus eſt, magnáque aſſiduitate, neque in itinere benè cœpto fatigari, aut lenteſcere nos oportet. In cæteris omnibus ſua ſint interualla, & tempora quietis, hîc nulla conceduntur.

II. In arbitrio meo eſt, magnam conſequi ſanctitatem: ſolius defectu feruoris glorioſam illam coronam, quam Deus offert, amitto. Multum perdo per ignauiam meam, vtinam non omnia!

III. Quid ſeruus meretur, qui loco laboris, quem impendere Domino ſuo deberet, totos dies conſumit riſu, nugis, otio, deſidiáque? quid ille dicet Dominus,

mus, operæ ſuæ mercedem exigenti? ah, ego ſeruus ille ſum!

IV. Præcepit Dei Filius, vt arbor, quæ non facit fructum bonum, exſcindatur, & in ignem mittatur. Vtinam anima mea ſit arbor bona, quæ firmas agat radices, vt quâcumque occaſione extendere, & impendere virtutum exercitio me poſſim; vt vndequaque creſcam per intentionem, & feruorem actionum mearum; vt non producam fructus vanâ gloriâ, aut amore proprio, humanóque quæſtu corruptos!

V. Omnia nos ſtimulant, vt tandem pigritiæ noſtræ pertæſi, magnum in virtutibus progreſſum facere ſatagamus. Primò: Creſcit corpus, & iuſtam ſuam perfectionem aſſequitur, quidni & anima mea quoque ſuam? Secundò: Laude dignus mercator eſt, qui maximum quęſtum facit, & labore ſuo amplificat rem familiarem: opes ego maiores comparare mihi poſſum. Tertiò: Suſpicitur Princeps, qui armorum virtute iuſtóque bello nouas ditioni ſuæ Prouin-

cias, nouáque regna adiungit: & impedire nihil me poteſt, quin exiguo labore regna occupem excellentiora. Ignauus ſit, qui volet, ego eſſe deinceps nolo.

VI Potior eſt dies vnicus in feruore, & actionibus ex Dei amore peractis decurſus quàm mille alij, qui ſenſuum cupiditatibus, & propriæ voluntatis ſatiſfactioni impenduntur: quia ex mente Diui Auguſtini, quodcumque tempus amando Deo non impenditur, perditur.

Adeſt iam hora Relaxationis, deinde Officij, aut vocalis Orationis. Tum viſitationis Venerabilis Sacramenti. Denique Meditationis præuidendæ.

III. MEDITATIO.

Motiua ad feruorem, & perfectionem proſequendam,

Oratio præparatoria conſueta.

I. PRæludium. Ob oculos tibi propone Iſraëlitas, qui exploratum iuerant terram promiſſionis, *Num. c.* 13. & 14. eámq; aduerterant omni frugum, & fructuũ genere affluentem, manantem lacte & melle, denique ſtudijs omnibus expeten-

tendam : at in ipſo aditu, plurimis animi concidêre, horrore difficultatum, quas imaginabantur: *Terra illa*, inquiebant, *deuorat habitatores.* Vt pulchra, vt fertilis ſit, nimio tamen conſtabit, nimia ſunt ſubeunda pericula, vt eam adipiſcamur.

II. *Præl ud.* Pete gratiam à Deo, vt eius generis metus, & tanta animi puſillanimitas, te in via ſalutis non impediant.

I *Punctum.* Mundus, Diabolus, Caro, Amor proprius, & Senſualitas perpetuò nos inſectantur, & ſuggerunt: nimijs difficultatibus, & incommodis ſeptam eſſe viam perfectionis, illam vel iſtam virtutem obtineri omninò non poſſe. Quid faciam? aurem præbere ijs debeo? ita videlicet ijs adnumerarer, qui ex ignauia ſemitam ſalutis deſerentes, iêre in æternam perniciem. Si eſſemus ad portas inferni, innumeros audiremus, qui non aliud horribili vociferatione clamitarent, quàm: *Ignauia nos, nos puſillanimitas, huc dedit præcipites.* Ex Purgatorio idem occinitur; & inter ſæculares quot ſunt, qui ob eandem puſillanimitatem

non adierunt clauſtra religioſa, quò tamen Deus eos vocabat, vt tantò ſecuriùs animarum ſuarum ſaluti nauarent operam; atque vtinam iſti non perirent? Quin igitur monitus exemplis aliorum audeo, & rem ago maximi momenti, quæque tam peculiariter ad me attinet?

II. *Punctum*. Non eſt negotium vſque adeò arduum, ſeruire Deo perfectè: ſola initia dum quis aſſueſcat, difficilia vidētur, cætera vſu, & internis delicijs faciliora fiunt. Chriſti vox eſt: venite ad me; iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Quis ad hanc amoroſam inuitationem animos non aſſumat? S. Andreas crucem ſuam appellitabat *bonam, & diu deſideratam*; S. Paulus in infirmitatibus, in aduerſis, in cruce potiſſimùm gloriatur. Tot Sancti ab ætate ineunte (quamuis conditione præſtantes, habitu tamen corporis tenero, & delicato) difficultates omnes ludibrio habuerunt, fecerúntque ea omnia, quæ facere ego poſſum, & debeo, & quæ cum diuina gratia, facturus ſum. Reuoca in memoriam

riam eos, quorum noſti virtutes, eorúmque ſtimulis te anima.

III. *Punctum.* Propone tibi difficultates omnes, quæ in proſequenda perfectione ſubeuntur: continuam corporis mortificationem, oppugnationem paſſionum; indolis rebellionem, reſpectus humanos, & eius generis plura: ſed quid hæc, ſi cum præmio, eóque æterno conferantur? ſi cum pœnis infernalibus, quas hac tui victoriâ euadis? ſi cum incommodis, quæ mundi aſſeclæ ſubeunt, vt ad aliquem honoris, aut diuitiarum cumulum pertingant? quid hæc denique, ſi compares cum ijs, quæ IESVS tuus pro te? tanti dolores, tantum ſanguinis effuſum pro te, facilè promeretur, vt ei rependas aliquid laboris, ſi non ſanguinem, & vitam. Reſolutio, Magnanimitas.

Colloquium tecum. Nil magnum, anima mea, ſine labore obtinetur. Hoc pretio, ſcientia, Principum fauores, & diuitiæ conſtant: nihil mundani omittunt, quo ad honores, & propoſitas ſibi

dignitates grassentur. Iesvs manum tibi porriget, non deerit diuinum subsidium, ipsi Sancti tibi aderunt & exemplo, & patrocinio. Pater. Aue.

Recollectio Meditationis. Lectio Thomæ de Kempis fortuita. Rosarium. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Cœna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Pręparatio crastinæ Meditationis. Examen. Quies. Sed priùs statue te cras fore in surgendo diligentem, neque cum ceruicali tuo, vt mos est, disputaturum. Inde totius diei feruor inchoandus est, & exiguũ sanè fructum hodie retulisti, si matutinam illam diligentiam non proposueris. Molestiæ quidẽ nonnihil senties, sed quid refert? Angelum tuum tutelarem ora, vt te excitet, aut Patronum, cui religiosiùs afficeris, ne actionum tuarum primitiæ sint tepidæ, languentésque. Quam in rem occurrit: aliquando in festo S. Ioannis Euangelistæ, à S. Mechtilde visum Iesvm formâ pueri decennis, sorores è somno singulari quâdam gaudij testificatione excitantem, & S. Ioannem vni alicui assistentem, quæ peculiariter illi erat deuota. Hisce vale, & feliciter quiesce.

QVAR-

QVARTVS DIES.

De ijs, quæ homini in extremis accidunt.

NIhil, Hagiophila, potentius consideratione Mortis, & Iudicij, & Purgatorij, quæ illam consequuntur, vt benè animam tuam disponas, emundes, & optimis propositis munias. Qui enim horum cogitatione non euincitur, nescio, quid commouere illum possit. Occupabimur ergo in his hodie, & quàm poterimus moderatissimè; nullam enim inferni mentionem facio, à quo te scio satis, & meritò alienam. Satis ista, quæ dicturus sum, ferient.

Visita Venerabile Sacramentum, & si absque arbitris es, ter terram deosculare, vt te eâ die humilies, quo agnitura es te nihil aliud esse, quàm terram, & lutum. Faciebat id quotidie è lectulo consurgens B. Franciscus Borgia. Inde ad meditandum te dispone,

MEDITATIO I.

De Morte.

Oratio præparatoria ſolita.

I. PRæludium. Imaginare te in extremis conſtitutum, offerri Chriſti cruci affixi imaginem, accendi cereum ſacrum, atque intonari tibi à Sacerdote: *Proficiſcere anima Chriſtiana*, plurimis interim circùm orantibus, & animæ exceſſum præſtolantibus.

II. *Prælud.* Roga Deum, vt mortis horrore te percellat, quo meliùs ad eam te pares.

I. *Punctum.* Decretum infallibile, *Moriendum eſſe*: hac iter eſt omnibus, & iuuenibus ſæpe, & minimè arbitrantibus, & ijs qui robore corporis, & valetudine plurimùm pollere videntur; nemini mors parcit, omnes aggreditur, & pleno curſu: ſingulis enim momentis fit propinquior. Quare eò ſæpe aduertamus animum, ne incurios adoriatur; & iam nunc faciamus, quod tum feciſſe vellemus. Sibi benè non attendit, qui non ſemper attendit.

II. *Pun-*

II. *Punctum.* Vt morte nihil certius est, ita eâdem nihil est incertius. Et annus, & dies, & momentum, & locus, & modus, aliâque omnia morti adiuncta, incerta sunt. Percurre singula, & scito ab hac incertitudine seriam nobis sollicitudinem, & vigilem curam indici. Vigilate, monet Dei Filius, quia nescitis diem, neque horam.

III. *Punctum.* Mors corpori animæque terribilis: Corpus doloribus, & debilitate obruitur: quis tum modus orandi, peccata ritè expiandi, & attendendi sibi? si adest suprema lucta, peius est: visus deficit, & auditus, frigent extrema corporis, ipsúmque olere iam terram incipit & fœtere. Horrent, qui nobis seruiunt, & quibus delicatiores sunt nares, nos deserunt; cæteri cum molestiâ fastidióque circumstant. Miserum corpus inutile est, neque aliud mouetur quàm manus, quæ dum cortinas, & linteamina contrahunt, testantur, ægrum iam sarcinas colligere, & ad abitum se parare. Istud tibi subeundum est, ô corpus, quid

quid ergo iuuat me, tot blanditijs mulcere te? tum temporis, ſimul atque anima mea te deſeruerit, fies vitæ expers & motus, vermibus corruptioníque obnoxius. Lecto & domo te efferent, vt non minùs memoriam tui, quàm te humo obruant.

Neque Mors minùs eſt terribilis animæ. Quis dolor, deſerere corpus tantoperè dilectum, tam molliter & blandè habitum, cuius maiorem curam quàm ſui geſſerit? quæ moleſtia, perpetuũ vale amicis dicere, ſeparari ab ijs omnibus, quæ habebat in delicijs? relinquere opes & honores, quibus affectu tuo incumbebas? quantæ anguſtiæ ex patratorum ſcelerum recordatione, ex aſpectu dæmonum extremam pugnam indicentiũ, & vitæ rationes exprobrantiũ, ex incertitudine mox ferendæ ſententiæ, & loci, cui deputanda ſit? meritò hæc terrorem, & quidem grauiſſimum incutiunt. O felicem eo momento, qui Deo ſeruiuerit, mortificârit carnem ſuam, & huius voluptates, & delicias contempſerit!

Col-

Colloquium ad Sanctos, qui magnâ animi alacritate & ſolatio mortem obierunt: vtinam morte ſimili defungar! vtinam nihil me terreat in hoc vitæ exceſſu! vtinam in hac lucta mihi adſit præſidium SS. Matris, quæ toties alijs opportunè adfuit! vtinam tum tutelaris meus Angelus conuerteret in fugam hoſtes meos! vtinam frui liceret beneficio Sacramentorum! vtinam moriar amando Deum meum, & extremis ſuſpirijs ingeminando Iesvs, Maria, Ioseph! Amen. Pater. Aue.

Reuiſio Meditationis, Electio Teſſeræ hodiernæ: fortaſſe arridebit hæc: *Moriendum eſt, & poſt hoc iudicium.* Vel illa Thomæ Kempenſis: *Quid prodeſt diu viuere? quando tam parum emundamur?* Quin proderit etiam ſæpe inſpectis manibus ſuis dicere: hæ aliquando manus à vermibus rodentur.

Sequitur Oratio vocalis, aut Officij, aut alia. Deinde Sacrum. Tum Lectio ſpiritalis, aut eius diſſertationis, quæ ſequitur, aut aliorum, quæ poſteà notabo.

DISSERTATIO
MATVTINA.

Plurimùm referre, perſpectas eſſe Mortis qualitates.

OLeum & operam perderem, Hagiophila, ſi tibi demonſtrarem, moriendum eſſe: Tribus facibus ea veritas perpetuò nobis ob oculos ponitur: primâ ſacrarum litterarum, quæ id in omnibus propè paginis decernunt; altera rationis naturalis, quæ luculentiſſimè euincit, cùm è terra, & quatuor elementis ſimus compaginati, nos interitui eſſe obnoxios; & tertiâ experientiæ: nam ab Adamo hucuſque, hac omnes iuêre, & nos ibimus, & quotquot nos ſequentur, ibunt. Solennis mortis eſt profeſſio, ad hanc omnes homines ſpectant, ſeriùs, aut citiùs. *Eâ conditione intraui, vt exirem*, ait Senecâ, nullus, quantuſcumque ſit, ab hac lege eximitur. Et Deus poſt aduentum Filij ſui, in capite Eccleſiæ mirum huius rei argumentum nobis propoſuit. Summum enim illud Orbis caput peculiariter debet huic experien-

tiæ ſuffragari, ne exiſtimemus eos, qui dignitate cæteris præſtant, extra mortis ictum quoque conſiſtere. Elegans hæc animaduerſio, eſt Petri Damiani Cardinalis. Rogauerat illum Alexander II. quî fieret, quòd ad Sedem Pontificiam euecti tam citò viuere deſinerent, vt nec S. Petri annos aſſequerentur: reſpondit ille: Deum toti Mundo velle imprimere Mortis memoriam, illiúſque omnes admonere: cùm enim Papa vnicus eam conditionem obtineat, ſitque veluti Orbis Monarcha, vt Bartholus, & Accurſius loquuntur, ſimul atque mortem obit, certior redditur tota Chriſtianitas: per totum Orbem, cùm vbique Chriſtiani ſint, fama diuulgatur; itáque omnes mortis meminerunt, faciléque ſibi perſuadent, hac omnibus eundum eſſe, quà tantus præceſſit. Par ratio Summi Pontificis eſt in terris, quæ Solis in cælo. Quando hic Ecclipſin patitur, omnes aduertimus: diffuſæ per Orbem tenebræ produnt: ſi ſtella aliqua lumine ſuo priuetur, nemo id percipit, niſi fortè ali-

quis

quis immersus Astrorum studio Mathematicus: Ita si moriatur aliquis eorum, qui minoribus istis sideribus similes sunt, quis sciet præter vnius Vrbis, Prouinciæ, aut Regni incolas? cesserit verò fatis Pontifex, iam Sol oculis nostris ereptus est, nemo id ignorat. Quòd si accidat, constitutos in eo honoris fastigio non diu vitam prorogare, seruit hoc ad renouandam mortis recordationem, quæ ita frequentiùs fit, quàm si ea dignitate ad annos quinquaginta, vel octoginta fruerentur. Satis igitur notum est, Moriendum esse; sed nocet plurimùm, non esse satis naturam mortis, & qualitates perspectas: huius enim cognitionis defectu plurimi inueniunt se deprehensos in hora mortis, hoc est, seriùs, & eo tempore, quo prouideri nihil ampliùs potest. Nolim ego te hoc incommodo laborare, Hagiophila, & vt te eximam, quidquid mali animus meus de Morte mihi suggeret, dicere aggredior: viuis eam coloribus à planta ad verticem depingam. Ordior à pedibus.

Mors curſor eſt, ſemper eſt in via & itinere, vt uos aſſequatur; noctu diúque properat incredibili velocitate. Tria dicuntur eſſe ſigna velocitatis: Primum, ſi maturè curſus inchoetur; at tam maturè incipit Mors, vt ſimul ac viuere incipimus, incipiamus etiam mori. Vnde, amabo te, dicebat Iob: *De vtero translatus ſum ad tumulum?* Id veri ſimilitudinem non habet, Princeps magne, dum hæc dicis: iam per multos annos vixiſti, regnaſti, affluxiſti delicijs, etiam aduerſantis fortunæ impetum excepiſti in ſimo: nullus adhuc feretrum tibi compoſuit, & aliquot centenos annos reliquæ tibi vitæ ominamur. Fare, quod lubet; ab ipſo vitæ meæ exordio, ad mortē, ad tumulum abripior: dum te alloquor, eodem propero: ipſa verba, ipſæ actiones omnes, ſunt continui ad mortem greſſus. Secundum, ſi curſus non interrumpatur morâ, aut quiete; ita prorſus aduenit Mors. Vbíque quietis aliquid conceditur, præterquàm in Mortis itinere: Bella ſuas habent inducias, pauſas Muſica,

ca, Viatores ſua interualla, & hoſpitia, Rabulæ ſuas ferias, ſuas vacationes ſtudioſi, quietem opifices: ſed nihil horum Mors habet; ſiue comedam, ſiue vigilem, ſiue quieſcam. ſemper illa pergit, accedítque. Quotidie morimur, quotidie pars aliqua vitæ noſtræ demetitur, *& dum creſcimus, vita noſtra decreſcit*, ait Seneca. Tertium, ſi ſumma diligentia conatúſque adhibeatur. Neque hoc Morti deeſt. Olim ſegniùs ire videbatur, & pede quaſi plumbeo. Centum, ducentis, quingentis annis, aliquando etiam diutiùs; vita ducebatur, nunc omnia intra ſexaginta & octoginta annos peraguntur. Quid mirum? nunc equo Mors vtitur. Ita illam equitantem vidit S. Ioannes cap. 6. ſuæ Apocalypſeos Scire eis, quàm feratur celeriter? planè inſtar curſoris: *Dies mei velociores fuerunt curſore.* a Inſtar nauis vento impulſæ: *Pertranſierũt quaſi naues poma portantes.* Inſtar aquilæ volantis: *Sicut aquila volans ad eſcam.* Solis inſtar, qui minutis ſingulis nouies mille, & quingentas leu-

a *Iob, c. 9.*

cas,

cas, & vnicâ horâ quingenta & ſeptuaginta leucarum millia decurrit : *Dies mei ſicut vmbra prætereunt.* *a* Vixerat Mathuſalem annis quingentis, ſed eam ætatem, quòd tam citò difluxiſſet, nihili pendebat ; hiſtoria eiuſmodi eſt, fidei Authoris commiſſa : Poſtquàm tot annos vixiſſet, ferunt ab Angelo monitum, vt ex Dei voluntate domicilium ſibi conſtrueret, totidem omninò annis adhuc victurus ; quid, inquit, domicilium ad vitam annorum quingentorum ? ad ætatem tantillam ? ſi plus non reſtat, quàm vixi, operæ manum non admoueo. Quidquid hactenus vitæ fuit, tantâ celeritate præterijt, vt nonniſi diem vixiſſe mihi videar. Non inducor, vt opus illud ſuſcipiam, quin enixè rogo, vt excuſatum me apud diuinam Maieſtatem velis. *b* Egregia vox magni Epaminondæ, affirmantis tam eſſe celerẽ vitæ humanæ curſum, eúmque tam breuem, vt præter tria verba vix dici quidquam viuenti poſſit, A Natiuitate ad annum

a *Pſal.* 143. b *In faſciculo temporum.*

num tricesimum, quid aliud dices, quàm *Aue*, ab anno tricesimo ad quinquagesimum *Ades*: post quinquagesimum verò dic illi *Vale*, ad occasum enim spectat, neque aliam, quàm de discessu suo admittere debet cogitationem. Optimè Thomas de Kempis: *Modicum est, quod cum tempore transit*. Vtinam, Hagiophila, quâ par est attentione, hunc ineuitabilem & celerrimum mortis accessum expenderemus! Cogita, obtestor te, neque ampliùs anhela, vt menses annique transeant; transeunt enimuerò, etiam voto citiùs Istud velim satagas, vt tam promptè ad Deum festines, quàm promptè Mors ad te accedit. Certatim agite, tu an Mors celeriùs properetis, illa ad te, tu ad Deum. Imitare illam, maturè incipe, procede sine interruptione, & summâ adhibitâ diligentiâ, & ita timere illam desine; nocere enim non potest, nisi ijs, qui gradum sistunt, aut vitam ducunt inertem.

Ab hoc incessu ad illius dolos transeamus. Fraudulenta Mors est, fallit, cir-

cumuenítque mortales & ruri, & domi, & vbique. Frustrà de hospitio homines solliciti sunt, velint, nolint, omnes ad mortem dolosam hospitantur; signum hoc domibus omnibus præfigi oporteret, seriùs enim aut ocyùs Mors fallet omnes inquilinos. Errare Veritas non potuit, dum dixit illam furis instar, cùm minimè putabimus, irrupturam. *Veniat Mors super illos, & descendant in infernum viuentes*, & iuxta aliam versionem: *Decipiat illos Mors*, inquit regius Propheta. Et verò tam dolosa Mors est, vt nemo illius dolos euitare possit. Decipit Iuuenes, quia licet plurima coæuorum suorum funera præ oculis habeant, sortem tamen illam ad se nondum spectare, arbitrantur. Fallit senes, nemo enim vsque adeò decrepitus est, quin speret vitam suam adhuc anno prorogandam, & vbi id assecutus fuerit, etiam sequentis anni spe se lactabit. Circumuenit infirmos. quia adulantur ijs Medici, recuperandæque valetudinis opinione imbuunt. Ipse humani generis hostis po-

tiùs Medici perſonam induet, quàm vt fallendi artificio Mors deſtituatur. In Franciſcanorum monumentis proditum eſt, miſſum aliquando Maſſiliam à Diuo Franciſco Fratrem Chriſtophorum, virum ſanctitate illuſtrem : accidit hîc, vt ægrum adiens duos Medicos offenderet (erant pace tuâ, ſic perſonati, Cacodæmones) qui ægro perſuadebant leuem eſſe ægritudinem, miniméque periculoſam, breui euaſurum : Agnouit vir ſanctus veteratores illos, eorúmque verſutiam, quin & ægrum in ſtatu eſſe peccati mortalis : quare ſigno Crucis manu formato, languentem commonefacit, & ſcelerum ſuorum Confeſſionem extorquet. Intereà ementiti illi Medici euanuêre, & otium moribundo fuit, vt feliciter obiret ; vide igitur, fidéſne habenda ſit talibus Medicis, aut alijs, qui mortis periculum diſſimulant ? ſed qui maximè decipiunt infirmos, propinqui ſunt qui diſcrimen celant, ne fortè illius gnari Teſtamentum, aut Codicillos conficiant, vel aliquid immutent, legéntque

alijs,

alijs. Infortunati amici, qui Proditorum officio funguntur, quíque has miseras animas decipiunt, quasi absque ijs Mors satis fraudulenta non foret! verùm, vos ægri, multò infortunatiores, quibus tam barbari, & ab omni humanitate alieni propinqui sunt, vt pluris faciant centum aureos, quàm animam, quæ vna omni auro, cunctísque terræ opibus præstantior est! In ipso etiam supremo articulo, Mors misero patienti imponit, persuadétque satis virium superesse, vt euadat, aut saltem viuat in crastinum. Adeò vt si de Confessione loquaris: Ah, inquiat, quietem mihi modò cedite, cras ista. At Cras illud ei non conceditur, nisi Cras æternum, quod illum in supplicia suis sceleribus debita præcipitat. Et posteà, opportunè scilicet, dicetur: præreptus est herus, abrepta est Domina, confitendi facultatem non habuit: multùm eæ lamentationes illorum malis medebuntur. Ah quàm præstat, semper paratum esse, & viuere in amore Dei, ne Mors imparatos circumueniat! Felicem

te, Hagiophila, quæ talibus occaſionibus exceſſiſti; Deo fida es, illum amore conſtanti proſequeris, inter eas verſaris perſonas, quæ tibi adulari neſcient, ſed candidè ſuggerent, adeſſe horam optatam, quâ abeas in amplexus ſponſi tui, te ſiſtas incomparabili Mariæ, & reliquæ Beatorum ſocietati adiungas.

Addo præter ea, quæ dixi, Mortem eſſe contentioſam, rixíſque deditam. Eò tempore miſer infirmus plurimis in anima iurgijs, & exprobrationibus impetitur: *Ab eo qui portat coronam, vſque ad eum, qui operitur lino crudo, tumultus, fluctuatio vſque in diem ſepulturæ, & timor mortis, & contentio immutat ſcientiam.* a Deus nos obiurgat, exprobrátque gratias & inſpirationes, quas nobis per omnem vitā largiſſimè conceſſit: tot bona verba, quæ nobis ſuggeſſit, vt in aliorum vtilitatem loqueremur, erunt totidem teſtimonia, quæ nobis opponet. *Tot cōuincar teſtibus, quot me proficuis ſermonibus adiuuiſti.* Sed moleſtiſſima eſt

tum

a *Eccli.* 40.

tum propria conſcientia; prior illa in nos inſurgit, & iurgiorum acerbitate potiſſimùm exagitat. Iuuenem noui genere, quàm moribus, nobiliorem, quem Mors, intereà dum ocreas inducit amicum aditurus; ſic adorta eſt, vt intra ſemihoram confecerit: nullum illi otium aliud fuit, quàm vt Conſcientiæ exprobrationes exciperet. Non adfuit tempori Confeſſarius. Eæ ſolùm voces, teſtes Mortis, & conſcientiæ reprehendentium, auditæ: *Miſella anima, quo ibis?* Impetit etiam nos dæmon, & ſtolidiſſimis imaginibus mentem noſtram diuexat, aſſerit nos in Confeſſionibus noſtris multa reticuiſſe, & cùm viuentibus magnam pacem indulſerit, morituros conatur perturbare, & amplificare peccata, quæ priùs leuia eſſe, & exigua perſuaſerat. Ne dubites, Hagiophila, tumultus & obiurgationes tum eſſe grauiſſimas, paucóſq; earum expertes eſſe: inuaduntur ſæculares; Heu miſerum me! exclamabat ſub mortem Secretarius nonnemo, viginti quinque papyri volu-

mina impendi litteris ſcribendis & obſequijs Domini mei; & mediũ folium bonæ Confeſſioni ſcribendæ non impendi. Ah quàm forem beatus (aiebat moriens Philippus III. Hiſpaniarum Rex) ſi vitam omnem in angulo deſerti alicuius traduxiſſem! impetuntur Religioſi: teſtis eſt ille, qui cùm aduerſus Regulæ præſcriptum in menſa micarũ collectionem neglexiſſet, vidit Morti vicinus diabolum horribili ſpecie, qui ſaccum micis refertum obijciebat oculis, vt eum terreret, turbarétque, & ſi fieri poſſet, etiam redigeret in deſperationem, à qua parùm aberat, niſi cæterorum Religioſorum vota, precéſque ſubueniſſent. Teſtis prætereà ille in Societate noſtra adoleſcens, qui ab hinc aliquot annis in Gallia Narbonenſi fato proximus cum gemitu dicebat: Quid profuit Pindarum tanto ſtudio peruoluiſſe? quò nunc tot curioſæ Lectiones? itáne prius euocor, quàm legerim eâdem contentione, & aſſiduitate libros ad animæ ſalutem facientes, quíque amore Dei inflammare

potuiſ-

potuissent? Denique Sancti ipsi diuexantur: S. Elzearius hac ijt; hac S. Hilarion, qui vt se tutaretur, aiebat: *Egredere anima mea, quid times? septuaginta annis seruisti Deo, & adhuc mori times?* Breuiter: *Omnibus Mors obmurmurat.* Quò tendunt ea morientium suspiria, hi in cælum proiecti aspectus, illæ vultûs distorsiones, hæc dubia responsa, hæ voces intercisæ? quid significant ea manuum signa, is tremor membrorum? impetus sunt huius contentiosæ mortis, disputat, prouocat, contestatur. O molesta iurgia! ô graues exprobrationes! ô intolerandam prouocationẽ! ah! in supremo mortis agone mihi iam esse videor, & cum conscientia mea colluctari, videor hoste me inuadente obmutescere; deficere verba, quibus me tuear, neque aliud superesse, quàm vt cum Iobo Iudicem meum compellẽ: *O custos hominum, quid faciam tibi?* quâ ratione pacabo? ô benignissime & mansuetissime Seruator, meliùs non possum, quàm vt me abijciam ad pedes tuæ tremendæ, sed vnà

 etiam

etiam miſericordiſſimæ Maieſtatis, totóque cordis affectu exclamem: *Domine vim patior, reſponde pro me.*

Hagiophila, hæc omnia attentâ conſideratione expendenda ſunt, idque maturè. Et, ſi nos ſapimus, tu & ego, ne exſpectemus tempus illud, vt ad benè moriendum nos diſponamus; non erit tunc otium eâ de re cogitandi. *Fruſtrà parantur remedia, cùm mortis imminēt pericula*; ſcilicet, tempus ſit tunc arma poliendi, cùm ad tympani ſonitum hoſtis inuadendus eſt? tempus ſit excauandi tum terram, puteúmque perfoſſa rupe quærendi, quandò hauſtus ſiti pellendæ petitur? tum ſcilicet Medicus vocetur, quando æger animam exſpirat? ſera illa ſunt, alio tempore diſponenda; *Fruſtra parantur remedia, cum mortis imminent pericula. Miſer homo*, exclamat Bernardus, *quare omni morâ te non diſponis? cogita te iam mortuum, quem ſcis neceßitate moriturum.* Hæc nobis agenda ſunt, & ſæpe reuocandum in memoriam, quòd Mors ſit Curſor, ſit deceptrix, ſit conten-

tentiosa; nihilque satiùs esse, quàm securum reddere negotium suæ salutis, & perfectionis, quandoquidem de æternitate agatur: *Nulla satis magna securitas, vbi periclitatur æternitas.*

Placet alia aliqua Lectio? lege cap. 19. 20. tract. 8. volum. 2. part. 1. Rodericij, vel cap. 23. primi libri Thomæ de Kempis.

A Lectione renoua deuotionem erga eos Cælites, qui sub mortem suis Clientibus adesse consueuerunt. Quò spectat caput vndecimum Fœderis à me conscripti. Maximi momenti est ea deuotio, vide ne negligas.

Sequitur præparatio sequentis Meditationis.

II. MEDITATIO.

De Iudicio particulari.

Oratio præparatoria consueta.

I. P*Ræludium.* Imaginare Dominum aliquem, qui à seruo rationem exigat decem millium aureorum censûs annui, quorum administratio penes illum fuerit ab annis omninò triginta: rationem verò tam accuratam petit, vt scire etiam cupiat, quem vsum mini-

mus teruncius expensus sit. Eodem pacto cum hominibus aget Deus.

I. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, vt ita nunc rationes tuas ineas, vt reprehendi nihil in ijs possit.

I. *Punctum.* In Iudicio particulari, quod tum subitur, quando anima excedit è corpore, exiget Deus rationem totius vitæ nostræ, etsi illa ad centum vsque annos producta fuisset, omnium, inquam, actionum nostrarum; ah omniũ! omnium verborum etiam otiosorum, ah innumera sunt! omnium cogitationum; ah infinitæ sunt! eæque tam fatuæ, ridiculæ, & ineptæ! atqui vel idcircò subeundum est iudicium. Idcircò ad diuturniorem in Purgatorio pœnam damnabimur; denique ratio reddenda est omnium, quæ nobis acciderunt ab eo tempore, quo vti ratione cœpimus, quæ interdiu, quæ noctu; quæ coram alijs, quæ clàm; quæ bona, quæ mala, secundùm intentiones, quibus ad operandum inducti fuimus; quorum etsi apud nos nulla extet memoria, nihilominùs o-

mnia in arcanis Dei tabulis notata reperientur. Huic rationi, si subinde mortales animum aduerterent, tantáne viuerent libertate procaciáque? ipsi viderint, ad me quod attinet, deinceps aduertam, & ita supputabo singula tum meis Examinibus seu generalibus, seu particularibus, tum Confessionibus accuratis, vt & rationes dispungantur, & errores perfidiáue lacrymis & contritione diluantur.

II. *Punctum.* Iudex erit Christus IESVS, tantæ sapientiæ, vt falli non possit, qui excusationes de admissis sceleribus non recipit, qui occultissima cordium arcana perscrutatur, qui nullius veniam delicti ampliùs indulget, qui gratiam nulli, ne dilectis quidem sponsis suis, præstat, qui à sententia semel prolata non dimouetur; tantundem tunc tenax iustitiæ, quantùm priùs in misericordiam inclinabat. Iudex magne quidni iam promerendis fauoribus tuis adlaboro? quidni te prenso, vt adsis causæ meæ, & causæ tanti momenti? quidni adeo te

ſæpius in Venerabili Euchariſtia, in Oratorio? quidni continuo te ſequor, vt miſerum animæ meæ ſtatum commendem? & dicam: Domine, non intres in iudicium, cum ſieruo tuo, quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens?

III. *Punctum*. Præſentes iudicio adſunt, IESVS, vt me iudicet, vel eius loco S. Michael inde Diabolus, vt me accuſet; tum Angelus tutelaris, vt proferat opera mea bona, & animam meam, vel in cælum, vel in Purgatorium deducat, ſi ea ſententia feratur; quemadmodum Diabolus condemnatas animas abripit in Infernum. Aderit etiam B. Virgo, & cæteri ſancti Patroni mei, modò peculiaribus obſequijs, & ſingulari veneratione merear hanc gratiam. O horribile iudicium, etſi particulare! ab hoc enim particulari pendet ſententia, quæ in vniuerſali iudicio proferetur; quôque vel ad dextram, vel ad ſiniſtram collocabimur.

Colloquium ad IESVM, & SS. Matrem,

trem, in his enim summa præsidij spes est; ne tamen prætereas eos sanctos, qui morientibus assistunt. Aue maris Stella.

Recollectio Meditationis. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conscientiæ, Prandium. Recreatio. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Examen peculiare. Tempus scriptionis. Lectio spiritualis, quæ sequitur.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

Prodesse ad bene moriendum, Tempus vtiliter impendere.

AVderemne, Hagiophila, primo statim aditu tibi proponere Paradoxum aliquod? id quidem à communi sensu videbitur alienum, quia tamen & plurimùm conexistimo verissimum, & plurimùm conferre ad ea, quæ sum dicturus, volens lubensque tibi patefaciam. Iuuenes opulentissimi sunt, & inter mortales omnes felicissimi. Istud est, quod in ipso huius dissertationis exordio proferre volui, neque fidem mihi deroga; nam tempus possident, quæ res totius

mundi pretiosissima est, idque vsu & emolumento maiori, quàm reliqua pars mortalium. Non puto te ignorare pretium Temporis. Familiare dictum erat S. Bernardi: *Nihil pretiosius tempore inuenitur.* Et rectè quidam Poëta asseruit, minimam eius portionem etiam cuicumque pretio anteſtare: *Non poterit pretio, vel breue tempus, emi.* Ludouicus XI. Galliarum Rex, singulis diebus vltimæ suæ ægritudinis, quingentos aureos Medico suo numerabat, vt ope medicamentorum tempus sibi prorogaret. Optimus ille Princeps auro argentóque tempus licitabatur, sed *non poterat precio, vel breue tempus emi.* Præsens aliquando adfui morienti Iesuitæ (cui molestissimum erat, quod in ætatis primo flore decedere cogeretur) cùm propius à morte abesset, dixit illi superior: Alexander (id iuueni nomen erat) quid à me petis? cedo, mi frater, quid desideras, quid postulas? Vitam, inquit, Pater mi. Vitam postulans, nihil sanè aliud volebat, quàm tempus, quo vita longiùs

tra-

traduceretur. Sed neque ſuperior, neque alius aliquis, id dare poterat: cariùs eſt, quàm vt emi poſſit: *Non poterit precio, vel breue tempus emi.* Chryſaorius ille, de quo Magnus Gregorius, cùm à Dæmonibus citaretur, ad reddendam flagitioſiſſimæ ſuæ vitæ rationem, magnis vociferationibus obteſtari cœpit, vt modicum aliquid temporis indulgerent. *Inducias vſque mane: Inducias vſque mane.* Quid non obtuliſſet ad exigui temporis vſuram? non pepercisſet opibus, & facultatibus omnibus ſuis, ſi tam vili, tanta res venalis fuiſſet: ſed *non poteſt precio, vel breue tempus emi.* Quod cùm ita ſit, quis non videt Iuuenes, qui iuxta naturæ curſum, habent in poteſtate ſua plus temporis, eſſe, in affluentia rei tam precioſæ, cæteris opulentiores, feliciores ſque? ego quidem nullus dubito; aſtringo tamen opinionem hanc; dicoque eos omnium eſſe opulentiſſimos, feliciſſimoſque, qui bene tempore vtuntur: abundent enim Iuniores copia temporis, habeantque annos centum, ſi placet, tranſigendos; ſi

tamen

tamen tempus malè collocant, patiantúrque interire rectè faciendi opportunitates, miserrimi sunt, atque egentissimi, quantumcunque viuant, neque finem sortiri possunt, nisi deplorandum. Vt dicto fidem faciam, in medium adduco, duas duntaxat propositiones, quarum hæc prior.

Quem æstimas diem anni serenissimum, optimumque? Non est Paschæ dies, neque is, quo Sol Oriens illustrioribus radijs emergit, nec ille, quo cælum omni nube detersa vestem cæruleam terris ostendit: Dies anni pulcherrimus, & optimus est ille, qui optimè impenditur, & quo tempus congruentissimè collocatur. Dies omnes, quos decurrimus, nihil aliud sunt, quam portio quædam, & specimen illius vnicè pulchri bonique diei, fortunatissimæ æternitatis, Omnes dies quos ducimus, aut potiùs, qui continuâ serie nos ducunt, non sunt, nisi vigiliæ quædam & Vesperæ illius æterni diei: quatenus igitur illi referuntur ad serenum illum diem æternitatis (qui semper erit in vsu glorioso,

&

& amabilibus æquè ac admirandis occupationibus) eatenus dies sereni sunt, & boni. At, quem diem vocas benè impensum, quod tempus rectè collocatũ? an quando ab aurora in Vesperum, magna contentione studióque, operi cuicumque incumbitur? minimè verò. Sed quando, quidquid agitur, propter Deum agitur, eiusque ex amore. Etsi mancipij instar laborares, diffluerésque sudore etiam sanguineo, nisi ad Deum referas, quidquid id est, vanum est, merissimaque insania. Si verò Dei causâ agis, tunc demum, ipsius Dei opulentiâ te ditas. Audi, quid aliquando dixerit IESVS homini comparandis opibus intento, quique tempus omne rei suæ familiari amplificandæ impendebat: *Stulte, hac nocte repetent animam tuam à te, quæ autem parasti, cuius erunt?* Stulti nomine compellatur is, qui multùm desudauerat, tempusque suum anxijs laboribus insumpserat. Quis vero conferri, cum hoc stulto meretur? illum designat IESVS, dum subiungit: *Hic est, qui thesaurizat sibi, & non est in Deo diues.* Stul-

tus

tus igitur eſt, quiſquis ſibi, non Deo laborat; ſed eo labore ſe ditat, ſed honoribus augetur, ſed authoritatem acquirit, ſed euadit in virum egregium, prudentem, admirandùm, idque ſua induſtria, adhibitoque conatu proprio; non refert, quanquam ſe redderet inter homines eminentiſſimum, mundi oraculum, omnium theſaurorum, opumque poſſeſſorem, niſi inter opes ſuas Deum numeret, eiuſque gratia laboret, delirus eſt, & amens; *Hic eſt, qui theſaurizat ſibi, & non eſt in Deo diues.* Fruſtra laborat, prodigit tempus, ſatiuſque illi foret otio indulgere, quàm tam inani operâ ſe fatigare. Et hac ratione, accipiendum eſt illud dictum S. Auguſtini, quo aſſerit omne tempus perdi, quod amando Deo non impenditur. Quaſi dicerè vellet; Deum amare, non in eo conſiſtere, vt tantùm quis actus diuini amoris exerceat: aliàs ad tempus bene collocandum opus eſſet, continuò proſequi hoc exercitium, quod in hac mortalitate fieri non poteſt; ſed vt quis omnes actiones ſuas ad eum referat, eiuſ-

que

que amori honorique ſtudeat: quiſquis id non facit, nullam temporis ſui habet rationem, ſed illud ſtolidiſſimè perdit. Videre cupis, tempus illud amitti, quod Dei amori eiuſque obſequijs non impenditur? animam aduerte ad Sacros Regum libros, vbi Saul nonniſi duobus annis regnaſſe dicitur, cùm tamen manifeſtum ſit, eum diademate coronatum publicéque regem habitum, per annos omnino quadraginta. Vtrumque iſtud ſacer textus aſſerit, quod tamen conciliari non poteſt, niſi D. Gregorio aſſentiamur, quòd cùm Saul duobus tantùm annis amauerit Deum, eique fideliter ſeruiuerit, reliqui regiminis nulla in Dei volumine ratio habeatur; ita vt anni triginta octo euanuerint, nobiſque inſigne relictum ſit documentum, plures nos vitæ annos numerare non poſſe, quàm quot benè vtiliterque impendimus. Ex quo in eam opinionem inducor, ſæpe nonnullos exiſtimare, quòd diu in Religioſo ſtatu vixerint, qui fortè nonniſi horam, aut diem vnicũ vixere, cùm propter Deum

pau-

pauca, plurima verò propter vſus ſuos, propter amorem proprium, tepidè ignauiterque peregerint. Reperies permultos, qui de decem, viginti, triginta annis, in Religione traductis, gloriabuntur, & erunt Tyrones ſex menſium, qui illos virtute anteuertent: vnde accidit, vt Deus hos, triginta, aut multorum annorum æſtimet, illos verò, paucorum, deſpectâ ea ætate, quā illi ad vanam gloriam, & oſtentationem plerumque abutuntur. Quæ res à Thoma Kempenſi has voces extorſit: *Multi computant annos conuerſionis: ſed ſæpe eſt paruus fructus emendationis*. Per Deum immortalem! cur non iſta nunc perpendimus, dum adhuc otium, & tempus ſupereſt? nuper Dæmonum aliquis ex obſeſsâ affirmauit, ſi Deus poſt extremum Iudicij diem, illi ſpei aliquid & temporis ad cælum promerendum commodaret, ſolum ſe pro Deo plura, quàm vniuerſos homines peracturum. Ante hunc, maiora dixerat alius; cùm enim rogaretur, quid maximè illum in Inferno affligeret? heu, reſpondit, quod tempus

illud

illud, quod amando Deo, & beatitudini merendæ conceſſum fuerat, tam malè collocarim! plus tamen, qnàm horæ ſemiſſem, Angelos rebelles non habuiſſe, communis fert Theologorum opinio. Nos, Hagiophila, qui tantùm temporis habemus, tot horas, tot dies, tot ſeptimanas, quid agere nos non oporteret, vt ea benè collocaremus? non mouebunt nos exempla eorum, qui multum, ſed fruſtra laborant, ijs ſimiles quos D. Auguſtinus ait, *Bene currere, ſed extra viam?* & pares illi, in quem vetus dicterium: *Saltauit benè, ſed non in ſtadio?* plurimi huius ſortis ſunt, tum inter ſæculares, tum inter Religioſos, qui plurium labores vni ſuſtinent, ſed nullo operæ fructu; quandoquidem ſibi, ſuis cupiditatibus, ſuæ gloriæ, non Deo, laborant. Hæc exempla nullum ſtimulum nobis impriment, vt rem pretioſiſſimam vtiliter, & cum fructu diſpenſemus? præſertim cùm occaſio ſemel neglecta reuocari ampliùs non poſſit? Olim obtulerat ſe miles Alexandro Magno, promittebatque artem obtinendi

ſpatio

ſpatio ſex dierum ea nuntia, quæ aliàs viginti quinque diebus vix deferebantur. Ludibrio excepit Rex hominem, & à ſe repulit. Duabus horis pòſt, re maturiùs expenſa, hominem inquiri iuſſit, ſed fruſtrà, nuſquam enim ampliùs comparuit. Ah longè alia temporis iactura eſt, reperiri hic homo potuiſſet adhibita diligenti inquiſitione: at tempus quod præterijt, nulla poteſt ratione recuperari, recipi cætera poſſunt, non illud:

Damna fleo rerum, ſed plus fleo damna dierum,
Rex poterit rebus ſuccurrere, nemo diebus.

ingeniosè quidam cecinit. Et profectò ita ſe res habet: amittam enim decem aureorum millia, fortunas omnes, honorem, aliaque eius generis: deflere quidem lacrymis poſſum iacturam; verum Rex ſua munificentia reſtaurare omnia poteſt; at vbi dies meos, & tempus perdidi, nemo eſt, qui damnum reſarciat, perditaque reuocet. Vnde ſequitur vtendum eſſe tempore, dum in noſtra

eſt

eſt poteſtate, & quidem ad animæ ſalutem vtendum; quo nos inuitat Apoſtolus dicens: *Dum tempus habemus, operemur bonum.* Et hic modus erit comparandi omnia, ad bonam mortem obeundam, neceſſaria. Vulgaris parœmia eſt, *qualis vita, talis mors*; ſi ergo vita bona fuerit, ex optima dierum & temporis vſura, non poterit non eſſe mors bona, glorioſa, taliſque, qualem exercitatione earum actionum, quæ vitam noſtram illuſtrarunt, intendimus.

Verùm enim vero non ſolis actionibus tempus rectè impenditur, ſed etiam cogitationes multùm eò conferunt, & pariter atque illæ ad mortem bonam diſponunt. Vt animi ſententiam planiùs explicem, venio ad alteram propoſitionem, quam tibi promiſeram. Eccum illam digniſſimam conſideratione.

Bonitas & ſanctitas noſtræ mortis à cogitationum noſtrarum bonitate, ſanctitateque dependet; ita vt, ſi viuentes bonis ſanctiſq; cogitationibus animum occupauerimus, certiſſima ſpes eſſe poſſit mortis bonæ. Ratio eſt, quòd mors

ſit quædam Echo vitæ. Clames alicubi, vbi talis Echo reſonat: *Euge*: remittet illa vocem eandem *Euge*, & quidquid illi acclamaueris. Idem mors facit; & cogitationes, quas per vitam tantoperè volutauimus, hoc caſu recurrunt; & omnes affectus amoris, vindictæ, auaritiæ, aut ambitionis, quæ mentem noſtram, dum viximus, occupatam tenuere, etiam dum moriemur, occupabunt. Vnde vſuuenit, vt blaſphemus, Deique eiurator, moriatur blaſphemando, eiurandoque? vnde accidit, vt amens aliquis amator, moriens, non niſi de ſuis loquatur amoribus? & ita de cæteris deliris, & nimio rerum mundanarum affectu implicitis. Non aliunde iſta contingunt, quàm quòd Mors ſit Echo vitæ. Vnde eſt quòd Anglus ille, de quo Venerabilis Beda (cui vox erat familiaris: *Diabolus me auferat*) in voce eadem exſpirarit? Vnde aurifaber quidam, qui tota vita nullam aliam, quam de auro argentóque cogitationem admiſerat, petiit moriturus ab eo, qui auream Chriſti cruci affixi effigiem, ad pios animi

motus

motus excitandos, offerebat, quanti vncia veniret? Vnde ille fænerator (cuius mortē paucis abhinc annis accepimus) cùm in extremis de peccatorum confessione admoneretur, postulauit, vili ne frumentum venderetur, & an bona spes foret vindemiæ? Vnde Prælatus ille, quem scio maiorem argenteæ suppellectilis, quàm conscientiæ curam habuisse, animam exhalauit, contrectans manibus sua salina, pelues, lancesque, quas in supremo agone, coram adferri iusserat? Vnde nobilis ille Sabaudus, qui omnem suum amorem Mulieri cuidam impenderat, obijt dicendo, iterandoque millies: Corculum meum, deliciæ meæ, itane auellor à te? nimirum Echo vitæ est Mors. Et, vt alterius quoque generis exempla proferamus, vnde est quod quædam S. Vrsulæ Religiosa, quæ in longa sex mensium ægritudine, sæpius solenne B. Victoriæ carmen iterauerat:

O IESV, mi dulcis Amor, nil diligo præ te,
Tu sponsus meus es, Mens mea sponsa tua est,

proximis annis Camberij obierit, hæc verba repetens? vnde est quod tot egregiæ animæ, quæ millies habent in ore: Viuat IESVS, MARIA, IOSEPH, idem in morte etiam suauissimè eloquantur? totum id inde accidit, quòd Mors sit Echo vitæ: adeò verum est, cogitationes, & affectus, qui nobis familiares, & in vsu fuerunt, sub id tempus recursuros. Cui igitur bono eæ vanæ, inutiles, & forsan perniciosæ cogitationes, siue Amoris, siue Vindictæ, quæ tantoperè insident animis nonnullorum? Quorsum hæc Castella in aëre, hæ fictæ machinæ, illæ votorum Chimæræ, illæ vagæ imaginationes, quæ multis plurimas bonas horas suffurantur? nulli rei ista seruiunt, nisi (præter Dei offensam ratione perditi temporis) vt mortem quoque producant infelicem, & obitum in quo minima sit de Deo cogitatio; quia enim mors vitæ est Echo, & finis tragœdiæ, quidquid in theatro comparuerit, iterum se sistet, & eæ cogitationes cupiditatesque postremùm recurrent. Nonne

præ-

præſtaret mentem, optimis cogationibus imbuiſſe, & hâc etiam parte vtiliter tempus collocaſſe, vt omni modo mortem meliorem acceptiorémque conſequeremur?

Hæc omnia ſtimulant me, Hagiophila, vt alia, quā fecerim antehac, ratione tempus meum impendam; nec minùs te facturam exiſtimo, quin etiam ampliùs. Quòd ad me attinet, totus horrore concutior, quotiés mecum reputo tanti iacturam temporis, tot actiones, quas ad Deum non retuli, tot vanas inutiléſque cogitationes. Heu! omnium, iſtorum rationem exiget à me Deus. Quotidie mihi ferè ſeptem horæ ſunt, aut vt loquar, aut vt de diuinis rebus loquentes audiam, aut vt Deum orem, déque illo cogitem: elapſo anno, aut elapſis annis decem, quantus horarum numerus eſt, de quibus exquiret Deus, an, vti par erat, eas expenderim? Heu me! Quid dicam, cùm interrogabor de decem, aut quindecim millibus horarum Orationis, de viginti, vel viginti quinq; millibus quadrantium Examinis, & ita

de tempore aliorum meorum ſpiritualium Exercitiorum, ſecundùm ætatem, quâ ſum in obſequio diuino! ſcio quanto tepore, quantâ negligentiâ, quantis diſtractionibus, tam bonas horas conſumpſerim, vt taceam reliquum temporis mihi conceſſi. Subit hîc cogitatio, quod Deus quartam horæ partem Dæmonibus exprobrauit, quâ benè vſi non ſunt, ideóque cruciatibus æternis ſunt addicti. Et ego, qui centuriatim centuruias prodegi, quò deueniam, ſi Deus tam inſolentem exaggerare iacturã incipiat? reuoco hîc in mentem, plurimos eſſe inter damnatos, qui idcircò perierint, quòd aliquo ſemiquadrante, & momentis aliquot temporis abuſi ſint: & ego abuti pergo ſeptimanis integris, menſibus, annis, imò vitam omnem inutiliter conſumo, nihil propter Deum facio, ad me refero omnia; vbique & in omnibus me ſpecto, etiam ipſis cogitationibus, quas noctu diúque cohibere vix poſſum. Millenæ & millenæ euolant, & pleræque vanæ omnes, omnes ridiculæ, omnes ineptæ: interim

Deo

Deo, vt par foret, non ſeruitur, neque tempus mihi indultum, vti oporteret, benè collocatur. Quandocumque hiſce conſiderationibus animum aduerto, fateor contremiſcere me, & pænè apprehenſionibus diuinorum iudiciorum abſorberi. Erigor tamen, & ſolatio perfundor, quoties intelligo, poſſe me præteritam iacturam, reſarcire bono vſu eius temporis, quod mihi ſupereſt, quantumuis exiguum & breue ſit: tam vtiliter collocare iſtud poſſum, vt opes ingentes ipſáque ſanctitas, inde mihi proueniat. Medius horæ quadrans, momentum vnicum temporis benè vſurpatum, magnos producere affectus poteſt. Teſtis eſt ille, de quo ſacræ paginæ affirmant: *Conſummatus in breui expleuit tempora multa.* B. Stanislao Koſtkæ Tyroni, nouem menſes ſuffecerunt, vt ſanctitatem aſſequeretur; Aloyſius Gonzaga, quatuor, aut quinque annorum ſpatio Beati titulum conditionémque promeruit. Hæ fortunatiſſimę animę modico tempore laborârunt, ſed adeò impenſè atque vtiliter, vt magnos apud Deum

fauores, & sublimem inter Cælites locum sint adepti. Quæ profectò animad-uersa me plurimùm solantur, vnáque animos addunt, vt rem omnium preciosissimam benè dispensem, neque in aliud crebriori cogitatione, maiori curâ, & affectu incumbam, quam in vtilem quæstuosúmque vsum temporis, mihi à Deo adhuc concedendi; credens mihi inculcari illud à D. Bernardo, quod cuidam amicorum suorum aliquando scripsit: *Esto, tibi multa annorũ curricula restent, quid necesse habes amittere tanta tempora, tanta lucra? nihil pretiosius tempore. Transeunt dies salutis, & nemo recogitat.*

Si hęc non sufficiant, lege cap. 22. & 23. tract. 8. vol. 2. part. primę Rodericij, vel cap. 16. 17. & 18. lib. 3. de Imitatione Christi.

Sequitur Examen circa virtutem: ea, circa quam hodie te examinabis, erit Humilitas, prorsus è re: quandoquidem, Mortis consideratio, multùm ad hanc virtutem accendat. Hinc agnosce, num humilis sis.

EXA-

EXAMEN CIRCA HVMILITATEM NOBIS NECESSARIAM.

Primò. *Existimare se vilem, & abiectum, & ab alijs talem haberi velle, eligendo ex negotijs, & occupationibus ea, quæ viliora, atque molestiora sunt.*

Secundò. *Cæteros omnes sibi præferre, attendendo in ijs, dona Dei & gratias; & obstupescendo, quòd aliquis reperiatur, qui nostri dignetur meminisse, aut etiam aliquo nos amore prosequi.*

Tertiò. *Credere se ineptum, & inutilem ad boni aliquid faciendum; plurima nihilominus præstare, sed inde nullo modo gloriari.*

Quartò. *Sæpe animum aduertere ad suas miserias, relapsus & imperfectiones, inde sumendo occasionem se demittendi, paruique pendendi; peccatorum suorum grauitatem, uti merentur, agnoscendo.*

Quintò. *In omnibus actionibus nostris, quantumuis bonæ videatur, reperire quod carpamus, ut quæ refertæ sint imperfectionibus, quæ oculos nostros fugiant.*

Sextò. *Eligere semper incommodissima in corporis commoditatibus, quasi melioribus essemus indigni, & communia onera libenter exactéq; subire, nullam immunitatem, aut exemptionem admittentes.*

Septimò. ~~*Nunquam se*~~ *aut sua iactare, neque de vlla re loqui, tanquam authoritatem habentes, ne de rebus quidem spiritualibus.*

Octauò. *Fugere omnem curiositatem, quæ ad animæ nostræ bonum, & salutem non spectat.*

Nonò. *Nihil vnquam in alios sibi arrogare, neque fastuosè, aut affectata quâdam grauitate incedere.*

Decimò. *Sese alijs propter Deum subijcere, præsertim superioribus.*

Vndecimò. *Omnem honorem, & bona, quæ nobis conferuntur, ad Deum referre, indignos nos reputando, & auersando, si fortè hinc ab alijs laudemur, aut æstimemur.*

Duodecimò. *Non existimare sibi aliquam prærogatiuam, aut honorem deberi, sed in congressibus postremum locum occupare.*

Deci-

Decimò tertiò. *Non turbari aut affligi, quòd aliquid in nobis sit, vnde reddamur contemptibiles, aut quòd simus inter eos, qui sunt abiectæ conditionis.*

Decimò quartò. *Non excusare admissam culpam, sed eam candidè agnoscere.*

Decimò quintò. *Omnia aliorum dicta factáque approbare.*

Decimò sextò. *Declinare omnem loquendi, aut agendi modum, quo videamur honesto loco nati, aut aliquando in sæculari dignitate fuisse.*

Decimò septimò. *Sibi ob proprias imperfectiones irasci, séque seriò reprehendere, & gaudere, quòd alijs nostræ miseriæ sint perspectæ.*

Peracto hoc Examine recita Officium, aut alias Orationes vocales. Inde aggredieris hanc Considerationem.

CONSIDERATIO.

I. Mirabiliora verba non reperio, quàm hæc tria: Semper, Æuum, Æternitas; quò plus ea meditor, eò magis me angunt. Futurus sum semper, & in Æuum futurus sum corpore, & animâ, vel in æternitate tormentorum, vel

æternitate deliciarum, idque pendet ab arbitrio & electione meâ. O mira verba! ô semper! ô æuum! ô æternitas! nunquam animo meo excidite!

II. Insignis amentia est, laborare pro rebus caducis, & quæ pereunt vnà cum tempore. Optimus is labor est, qui Æternitati impéditur. Quis iam meminit fortium illorum, qui vitam & sanguinem in bellis, in Regum obsequijs prodegerunt? quis recordatur eorum Diuitum, qui tot sudores periculáque congerendis opibus exantlârunt? quis iam loquitur de formosis illis, quæ omne studium suum colendæ pulchritudini, vanitatique sectandæ impenderunt? hæc omnia sepeliuit obliuio: nónne igitur satiùs est, ijs actionibus incumbere, quæ vitam promerentur carentem fine, quæque à Deo approbabuntur, & notabuntur in annalibus felicissimæ æternitatis?

III. O quantus ille est, cui seruio & quàm tremendus, quandoquidem etiam cogitationum mearum sibi dari velit rationem? Verùm id ita esse, vehementer gau-

gaudeo. Millies millenas concipiam, quæ illi erunt acceptæ, quæque illius amorem beneuolentiámque mihi conciliabunt: nullam vnquam cogitationem admittam, quæ illum à me auertat. Nimium, heu! antehac tempus perdidi, nolo, nolo perdere æternitatem.

V. O Deus, aliquàne ſtoliditas eſt, quæ cum noſtra debeat comparari? Mortem timemus, quæ nobis aditum ad pulchram æternitatem patefacit; horremus illam, quæ nos carceris noſtri calamitatibus liberat; & illam fugimus, etſi nos eximat occaſionibus offendendi Deum noſtrâ peruerſitate. Adeſdum amœna, amanda, & deſiderabilis Mors. Nunquam mihi prematurè aderis. Nunc quando te perſpectam habeo, de te potiſſimùm cogitabo, te amabo. Vituperet quiſquis volet, volo mortem amare, vt amem Deum.

V. Vix adducor, vt credam mihi non fuiſſe locum iam in inferno deſignatum, méque alicuius ſanctæ animæ patrocinio eſſe reuocatum in ſpem cæli conſe-

quendi. Digitis duobus abfui ab inferno, & proximus vt perpetuò priuarer aspectu IESV, & MARIÆ. Ah quid me facere non oporteret, vt gratus forem tanto beneficio! serò nimis morior, nimis diu ignoro, cui debeam hanc inæstimabilem charitatem. Scio quid loquar, sum filius lacrymarum, & suspiriorum: sed cuius? istud est, quod adhuc nescio.

VI. Multùm esset, si euitare possem Purgatorium, & flammas illas incredibiliter excruciantes; sed quis modus? quandoquidem me tantoperè reddam obnoxium peccando, & tam parum satisfaciam patiendo? saltem illic parùm detinerer! sed audio diuinitùs manifestatum, quod è nostra Societate quidam quatuor annos illic detentus fuerit, etsi in magna virtutis opinione vitam traduxisset; & nobilem quandam puellam totis quingentis annis, ob aliquam vanitatem, quâ iuuenum animos offenderat. Quod si ita est, iam ad triginta, vel quadra-

dra-

a *Ex Annal. SS.*
b *Ex Alano Ord. S. Dominici.*

draginta annos, quin forſitan ad finem vſque Mundi, flammis illis terribilibus deputatus ſum, niſi mortificatione, aliiſque pœnis vitam meam expiem.

Adeſt hora quietis, & deinde Orationis vocalis, vel Officij. Viſitationis Venerabilis Sacramenti, & demum diſpoſitionis ad ſequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De Purgatorio.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Rældium.* Imaginare ingentem lacum plumbi, vel æris fuſi, & prorſus igniti, qualis ſolet eſſe materia fundendis campanis præparata, & in hac ardentiſſima lebete, vide plurimas animas miſerum in modum cruciari. O triſte ſpectaculum!

II. *Prælud.* Pete lumen, vt agnoſcas, quis ſit hic ignis, & quinam in eo torqueantur.

I. *Punctum.* Pœnæ Purgatorij & eorum, qui hoc lacu continentur, ſunt eædem, quæ Inferni, præterquam quòd

æternæ non ſint, quódque is, qui illas patitur, non ſit Dei hoſtis, neque priuatus donis & gratijs, quas viuens conſecutus eſt: idcircò neque deſperat, neque maledictis in Deum & alios inſurgit, imò ne minimum quidem impatientis animi ſignum præbet, ſed cum incredibili reſignatione cuncta de manu Dei accipit in ſatisfactionem ſuorum peccatorum. Ah quidni corrigo mores meos! quidni deſero paruam illam & vanam agendi libertatem, quâ diuina bonitas ſic irritatur, vt me huic incendio ſit adiudicatura, & quis ſcit ad quantum temporis interuallum!

II. *Punctum*. Pœnæ ſenſus erunt horribiles. Quantùm erit, præ oculis continuò habere inuſitatas dæmonum ſpecies, adeóque horrenda ſpectra, vt ea nunc ſine animi deliquio ſpectare non poſſemus? quid, auribus haurire blaſphemias & vociferationes eorundem diabolorum? quid alia ſenſuum aliorum tormenta? vri & peruri eo igne, cum quo ſi noſter focus comparetur, non

alius

alius quàm coloribus expressus ignis esse videatur? magnam sibi profectò iniuriam faciunt mortales, dum corpus non affligunt, neque conantur pœnitentijs redimere tormenta vsque adeò terribilia! vnius horæ doloribus integrum annum Purgatorij commutare possent. At mecum ista: pergámne ego tam esse profundo stupori immersus, vt mihi parcam, neque obediam tot instinctibus, qui clamant, tandem tempus esse, vt macerationibus corporis alijsque bonis operibus res meas disponam?

III. *Punctum*. Tormentum prætereà erit maximum, non videre faciem Dei, neque illam B. Matris, & tot dilectissimorum Sanctorum, qui nos exspectant. Quod si verò id diu, & ad plures annos differatur, ô quàm intolerabilis est hæc mora! esse præ foribus cæli, & tamdiu ingredi non posse! mortem optasse idcircò, vt in conspectum Dei admitteretis, & excludi nihilominùs tanto temporis interuallo! quis non summo commiserationis affectu moueretur qui videret

deret prolem aliquam, quæ ſolo Parentis videndi deſiderio à centum milliaribus aduolaſſet, ſtatim ab aduentu damnari ad panem & aquam, ad humicubationem, totóque anno excludi Parentis alloquio, & conſpectu? magnò mihi ſtabitis peccata mea: ſcilicet, licebit olim inter flammas gemere, & ingeminare: *Miſeremini mei, miſeremini mei ſaltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me!*

Colloquium ad Angelum Cuſtodem vt iſto tempore me ſoletur, vtque viuentes præſertim amicos excitet ad orandum pro me, & impetrandum à Deo, vt B. Virgo temperet dolores meos; tum vt exaudiantur ſacrificia & preces, quæ pro miſera mea anima offerentur.

Recollectio. Lectio fortuita Thomæ de Kempis. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cœna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Euchariſtiæ. Præparatio Meditationis craſtinę. Examen. Somnus, ſed priùs Mortis recordare, & quam ſis ſedem totâ æternitate habitura.

QVIN.

QVINTVS DIES.

De virtutibus in infantiâ, & vitâ latente Seruatoris nostri imitandis.

EXcessimus, Hagiophila, viam Purgatiuam, & Illuminatiuam ingredimur, vt trium sequentium dierum spatio insistamus considerandis ijs virtutibus, quæ plurimùm in vita & Passione Iesv Christi, optimi Magistri nostri, eluxerunt. Hodie eius Infantiam & vitam latentem inspiciemus.

Saluta Venerabile Sacramentum, & ad meditandum te dispone.

MEDITATIO I.

Quòd Deus nobis dederit Filium suum, vt eius virtutes imitemur.

Oratio præparatoria consueta.

I. P*Raludium.* Imaginare Regem aliquem, qui de Moderatore excellenti prospicit Filio suo, vt illum in moribus, & totâ viuendi ratione instruat. Docet illum igitur moderari gressus, sermonem ornare elegantijs, vestes aptè com-

componere, & reliqua, quæ ſcire Regulum oportet.

II. *Prælud.* Cùm Deus ſit iſte Rex, qui nobis Filium ſuum propoſuit in exemplar actionum noſtrarum, pete gratiam, vt eum proximè imitando aſſequaris.

I. *Punctum.* Ex pluribus rationibus, propter quas Deus nobis dedit Filium ſuum, præcipua eſt, vt illius verbis, & exemplo diſceremus, quid credere, quidque agere ad conſequendam noſtram ſalutem nos oporteret, fieremùſque hac ratione illi quàm ſimillimi. Non vult nos vti alio Magiſtro, quàm Filio ſuo, vnde in monte Thabor hanc vocem detonuit: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ipſum audite.* (Matth. 17.) Et ipſe Filius de ſe: *Magiſter*, inquit, *veſter vnus eſt Chriſtus.* (Matth. 23.) Et alibi (Ioan. 13.) *Vos vocatis me Magiſter, & Domine, & benè dicitis, ſum etenim.* Nam propterea *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Dederat olim Deus hominibus plurimos eximios Sanctos,

Enoch,

Enoch, Moyſen, Ioſue, Dauidem, & alios in exemplum: ſed cùm nemo illorum numeris omnibus eſſet abſolutus, tandem placuit eum proponere, videlicet Filium ſuum, in quo nihil carpi poſſet, nihil deſiderari: Ita vt hoc ſolùm nunc deſit, vt quemadmodum ipſe fecit, ita & nos faciamus. Deſiderium, gratiarum actio.

II. *Punctum.* Æquiſſimum eſt, vt IESVM Christum imitemur. Nam primò hæc eſt amoris certiſſima teſſera. *Qui dicit ſe in ipſo manere*, hoc eſt, diligere, *debet ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare.* Ita Filius Parentem imitatur, Diſcipulus Magiſtrum, Ducem Miles. Secundò in eo ſita eſt perfectio noſtra: cùm enim Deus perfectiſſimus ſit, imò ipſa perfectio, fieri non poteſt, vt ei fiamus ſimiles quin vna eadémque opera reddamur perfecti, expreſſione videlicet virtutum eius, quantùm eas exprimere fragilitas humana poteſt. Tertiò deſiderat iſtud à Filijs ſuis Mater Eccleſia, deſiderat Communitas, in quâ viuimus, deſide-

rant

rant Superiores noſtri, vt omnes fiamus Chriſtuli, iuxta illud, quod Galatenſibus vouebat Apoſtolus: *Donec formetur in vobis Chriſtus.*

III. *Punctum.* Lucifer hinc allicit homines, vt illum ſequantur, promittit voluptates, honores, & diuitias; omnem agendi libertatem permittit; interim tegit ea, quæ poſt hanc vitam illis euentura ſunt, intolerabilia per totã æternitatem tormenta. Nihilominùs innumeri, qui præſentia tantùm habent præ oculis, illum ſequuntur, & pereunt. Inde IESVS etiam homines inuitat, vt per contemptum rerum caducarum, per ſuiipſius abnegationem, per ſemitam virtutum, quam ipſe tenuit, illum conſequantur, & cælum æternámque omnium bonorum poſſeſſionem; mercedis loco, promittit. Anima mea, quid ſequi lubet, an voluptatem temporaneam, & pœnam æternam? contemptum an honorem? paupertatem an diuitias? vitium an virtutem? Luciferum an IESVM?

Colloquium ad Seruatorem, quem tibi

tibi Magiſtrum elegiſti, & ad SS. Matrem, vt te Filio ſuo commendare dignetur. Pater. Aue.

Recollectio. Electio Teſſerę. neſcio an hęc tibi arridebit: *Viuat IESVS, viuant quotquot illum diligunt.* An forſan iſta; *Gloria magna ſequi Dominum.* Num ſeuerius illud dictum D. Pauli? *Qui non amat Dominum IESVM, anathema ſit.*

Sequitur Oratio vocalis, aut Officij, aut alia. Sacrum. Lectio ſpiritalis de Amicitijs particularibus, quę magno detrimento ſunt illi amori, quem Chriſto debemus.

DISSERTATIO MATVTINA.

De particularibus Amicitijs.

SI iſtud dicerem, Hagiophila, non ineundas eſſe particulares Amicitias, fortaſſe in vultum mihi inuolares, & ægrè arcere poſſem violentiam tuam, adeò ſuauiter illi vitæ humanæ commercio addicta es. Ne indignare, loquemur ex voto tuo; & quia ratione duceris, polliceor me nihil in medium allaturum, quòd non ſit maximè conſentaneum rationi, & ſcio iſtud à te deſiderari.

ri. Enimuerò contrahendæ amicitiæ sunt: quis enim dubitat? naturâ ad amandum ferimur, negari non potest, ad hoc habemus cor: Amicitia elementum est, in quo viuimus; Amor est Sol, qui lucem, qui vitam impertit: soli barbari, & ab omni humanitate alieni, in illum intueri non possunt. Ipsæ sensus expertes creaturæ hoc sidus adorant, & amare satagunt:

Ipsa suas etiam patiuntur sidera flammas,
Ipsum etiam, credo, nouit amare mare.

Plurimum me cepit ingenium illius, qui vt hanc veritatem illustriùs ob oculos poneret, subtili admirandóque Emblemate duos Amores, Geniorum habitu, ludentes pila expressit: pila hæc Mundi formam figurámque præferebat; vt hoc præclaro inuento doceret, Mundum, & quidquid eo continetur, solius Amoris tactu impulsúque promoueri, résque omnes, quantùm cuiusque vires patiuntur, huic esse affectui subiectas. Profectò si id creaturis omnibus accidit, quomodò eximemur nos, quibus cor est, vbi

Amor-

Amor reſidet, & quod vnum ineundis, admittendis, conſeruandíſque Amicitijs eſt aptum? quidquid erit, miſeri erimus, ſi abſque Amore, ſi Amicitijs deſtituti. *Væ ſoli*, ait Sapiens, *quia cùm ceciderit, non habet ſubleuantem ſe. Quis eſt ille ſolus*, exclamat D. Auguſtinus in hunc locum, *quis eſt ille miſer? ille*, inquit, *ſolus eſt, qui ſine Amico eſt.* Tanti eſt, fidelem habere Amicum, vt vel ſolus illius aſpectus temperandis propulſandíſque animi ægritudinibus & moleſtijs ſufficiat, quòd olim Euripides quoque cecinit:

Adferre amico maximum ſolatium
Præſens amicus, rebus afflictis ſolet.

Bonus Amicus incomparabilis theſaurus eſt; vnde Alexander Magnus cùm interrogaretur, vbi theſauros haberet reconditos, demonſtrans eos qui peculiari Amicitiæ vinculo illi erant obſtricti, hi, inquit theſauri mei ſunt. Verus Amicus, eſt ſumma huius vitæ felicitas, eiuſque iactura ſatis defleri non poteſt. Hinc Prometheus, qui olim Ægyptijs

leges,

leges tulit, docebat nihil æquè deplorari debere, atque Amici iacturam: cætera omnia esse instabilia, & arcæ, aut domûs angustijs contineri, Amicum verò animum atque cor occupare. Sed quid pluribus est opus? omnia verbo astruit Sapiens: *Amico fideli nulla est comparatio, & non est ponderatio digna auri, & argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis, medicamentum vitæ, & immortalitatis.* Quare non miror, plurimos etiam Sanctorum fidis Amicitijs adhæsisse. S. Cyprianus Episcopus Carthaginensis complexus est Cæcilium suum; Basilium Gregorius Nazianzenus, & (ne diutiùs immorer rei manifestæ) Petrus Paulum, de quibus prope quotidie canit Ecclesia: *Gloriosi Principes terræ, quomodo in vita sua dilexerunt se, ita & in morte non sunt separati.*

Hisce positis, quâ fronte particularibus Amicitijs bellum indicerem, quo iudicio eas condemnarem? non facio. Omninò amandum est, fidelis Amicus habendus est. Abnuere nemo potest, nisi for-

fortè Timon ille Athenienſis, ille Miſanthropus, hominum oſor, ille de quo merita vox: *Nec amat, nec amatur ab vllo.* Fidus & ſincerus Amicus quærendus eſt, & in hoc particularis amicus conſiſtit. Itáque factum tibi ſatis, Hagiophila, vterque noſtrûm opinione & ſententiâ conſpirat. Sed audi reliqua, quæ dicturus ſum, fortaſſe minùs conſentire videbimur.

Verum eſt, conceſſas eſſe Amicitias etiam particulares, cùm fidelem Amicum habere permiſſum ſit: ſed in eo vertitur cardo difficultatis, vt talem aliquem nanciſcamur, cum quo iniri contrahíque ſincera poſſit Amicitia.

Melopepones Amici
Nunc temporis videntur,
Sunt plurimi probandi,
Vt vnus approbetur.

Malum Amicum reperire, procliue eſt, at bonus, ne in Centuria quidem, inuenitur; & inde electio difficillima eſt, quòd intentiones & propoſita eorum, qui ſe nobis Amicos ſimulant, ignoremus.

mus. Nonnulli Amicitias ineunt ex quadam naturæ inclinatione, quòd exterior tua ſpecies, tua forma, tua indoles & comitas, tuus conuictus & ſermo illis arrident; læto iucundóque ingenio es, facetijs, iocis, epulis, temporéque hilariter ducendo delectaris, hinc te complectuntur. At iſta veri Amici nota non eſt, Amor iſte eſt concupiſcentiæ, non bona ſinceráque amicitia; ſimul atque forma defluxerit, perierit decor, copia, & valetudo; diffluet peribítque Amicus. Illi verò Amici non ſunt, qui tam facilè Amicitijs renuntiant, imò ſecundùm Ariſtotelem: *Non eſt Amicus, quiſquis amare deſijt.*

Alij amant ideò, quia amantur. Maledicta lex, aiebat S. Tereſia, ideo redamare velle, quòd amer! & reipſa, ſatis non eſt, vt eum deligam Amicum, qui me amat: quid enim ſcio, an habeat conditiones veræ amicitiæ ſtabiliendæ requiſitas? an non peruerſo aliquo ad me amandum affectu compellatur? an non Amorem externâ ſpecie tantùm

ſimu-

ſimulet? priùs ſalis modium cum illo comede, vt illum explores & tunc demùm, citra periculum, aliquid de amicitia decerne.

Alij alios diligunt, quos reperiunt pronos in omnem viuendi libertatem, qui ſceleratus Amor eſt hominum libertinorum, qui Deum non timent, qui vnà nequitijs ſe dedunt, quorum vſus eſt alijs obtrectare, murmurare, coire in conuenticula, à communibus officijs, & Regularũ obſeruatione ſecedere, quandam morum inſolentiam & immoderationem induere, verbo: qui ſunt inferni pabulum: *Stupa collecta, ſynagoga peccantium.* Perniciosiſſima iſthæc Amicitia eſt, qualem Latrones ineunt, nullo alio nixam fundamento, quàm malitiæ, & flagitiorum, in quæ conſpirant. Nunquam ſubeat iſta animum tuum cogitatio, inter eas perſonas veram eſſe amicitiam, quæ Dei timore non tanguntur. *Non poteſt*, inquit D. Ambroſius, *homo homini eſſe Amicus, qui Deo fuerit inimicus.* Aliqui amant, vt Amicorum co-

piâ & authoritate ſtabiliant res ſuas, itâque ſe, & emolumentum ſuum ſibi propoſitum habent, vel vt ſatisfaciant genio, & prurituí ſuo: non tam amare ipſi, quàm amari ab alijs volunt, ſimiles Cani villoſo, qui obuijs omnibus blanditur, adulatúrque; vel denique ob alia motiua à tramite bonæ ſinceræque amicitię aberrantia. Quis nunc modus è tanta permiſtione variarum intentionum, quibus duci homines poſſunt, inter tot fraudes & inconſtantias, verum ſincerúmque diſcernere & deligere Amicum? vis modum illum tibi patefaciam? vt benè deligas, nullus deligendus eſt. O, Hagiophila, ſcires, quantis damnis & periculis ſeptæ ſint Amicitiæ particulares, nunquam crederes te illis, ſed veneni inſtar, & peſtis deuitares. Tribue hoc mihi, ne te ijs committas, niſi velis libertatis tuæ iacturam facere, & cor tuum redigere in ſeruitutem. An non eſt eſſe mancipium vinctúmque, ſemper mentem habere vni creaturæ obnoxiam? ad illam noctu diúque anhelare? ijs deſide-
rijs.

rijs indormire? ſæpe noctem inſomnem ducere? ſi præſens adſit, iam deſeri non poteſt, defigi in illam obtutus debent, tangere opus eſt, manum apprehendere, teſtificari, quòd illam amemus, exprobrare illi frigus affectûs ſui, permittere, vt viuat arbitrio ſuo liberè, neque carpere audemus vitia illius, ne offenſa aliquid de ſuo erga nos amore remittat. Si euigilamus, prima animo occurrit, ſi dormimus, eius imago ſomniantibus obijcitur. An non iſta inſolens quædam ſeruitus eſt? Ex hiſce malis ruitur in peiora, ex ſeruitute in ingens tormentum delaberis. Quod tormentum grauius eſſe poteſt, quàm quando diuelli oportet? quando accedit æmulatio? quando credis te non amari? quando langues expectatione eius, quem diligis? quando longiùs abeſt id, quod amas, & metus eſt, ne non redeat, aut nonniſi poſt diuturnum temporis interuallum? quando cogeris ad conferenda munera, & noua affectûs tui argumenta? quando diuinam abſentiam ferre non potes, & nimiâ ſollici-

tudine nuntium de illo expetis, vix rei alterius memor? nónne hoc insigne tormentum est? sed ista tanti non forent, nisi conscientia quoque læderetur: quando vnà sunt, liberè animus effunditur; maledicitur, obtrectatur, murmuratur, iudicia & suspiciones de hisce aut illis referuntur, conspiratur, violatur silentij lex, regulæ & ordinationes Communitatis; tempus teritur, de rebus suis multus sermo, mutua adulatio, excusatio reciproca suorum vitiorum, de rebus diuinis altum silentium, aut si ab his factum initium est, tandem deflectitur ad colloquia inepta, nugatoria, vana, testantia mutuum affectum, & cuius satis amplā significationem dare non possunt. Ipsa etiam sæpe Castitas periculo exponitur, præsertim inter iuniores: isti blandi aspectus & diu defixi, hæc suspiria, hæ voces truncatæ, quæ primo aditu omnem personarum affectum prodere non audent, illi gestus alij, qui etiam sine voce loquuntur, vim inferunt, flammas excitant, & inordinatis cogitationibus animum,

nium, & corpus prauis motionibus affligunt. Quòd si hæc amicitia vigeat inter personas diuersi sexûs, væ! longè certius discrimen est. Et quî non esset, quandoquidem inter eos, qui eiusdem sunt sexus ,nimis quàm sit manifestum? constat aliquos eousque exorbitasse, vt actiones admiserint igne publico expiandas.

Et vt ista non essent, profectus animæ, propria perfectio, & virtutum exercitium negligitur. Raró videbis eas personas, quæ hisce affectibus adhærescunt, ad aliquem virtutis gradum promoueri. Et fieri non potest, quandoquidem Dei Amor apud illos exiguo loco pretióque sit. Hæ animæ non amant Deum ex toto córde, quantumuis id externâ specie præseferant, verbóque multùm protestentur, non inducent me, vt credam. Diuisum cor illarum est, partem Deus, partem Amicus, vel Amica occupant: quod creaturæ superest, Deus obtinet, nam diuturniores, & impensiores cogitationes illam spectant, reliquum Dei est; cùm certissimum sit, tantundem

Amoris demi Creatori, quantum impendimus creaturæ. Optimè S. Augustinus Amorem manui comparat: *Putate, inquit, Amorem hominis, quasi manum animæ; si quid tenet, tenere aliud non potest: ideò qui amat aliud, Deum amare nō potest, occupatam habet animam.* Manu teneas aureos quinquaginta, si eadem apprehendere manum meam velis, illámque stringere, necessariò aurei illi dimittendi sunt; ita prorsus se habet, quamdiu manus amoris aliqua creatura, quam diligis, occupatur, fieri non potest, vt amabilissimus Deus debitum ibidem locum obtineat. Quare iterum te, obtestor, Hagiophila, vt hisce particularibus Amicitijs te expedias. Insana es (præsertim si adhuc ætate flores) nisi missas facis ineptas hasce animi tui occupationes. Id aio, quòd sciam hoc proprium esse iuuentuti, vt similibus studijs affectibúsque dent operam. Exime, exime te his omnibus, assere libertatem tuam: ne vltrò te tormentis, & horum indiscretorum perturbationi subijce,

gere

gere curam conſcieniæ, & perfectionis tuæ, neque puritatem tuam diſcrimini exponas: fac vt Amor Dei in te dominetur, & in corde tuo veluti throno ſuo reſideat; ſi aliqua præthereà amanda perſona eſt, ametur moderatè, non efflictim, non anxiè, ſed eo pacto, vt Communitas, in qua degis, carpere nil meritò poſſit, neque offendi; cum illo Dei timore, vt nullum, ne veniale quidem, peccatum admittatur, nunquam vlla Regula violetur; eâ compoſitione morúmque modeſtiâ, quæ Angelis ſit admirationi; eâ cautione, vt nihil propales eorum, quæ ad Conſcientiam tuam attinent, quæque ſoli Confeſſario, aut illi, qui animam tuam regit, debent eſſe perſpecta. Hæc enim ſi Amico, vel Amicæ reuelares, tentari forſitan poſſet, atque ea diſcere, quæ hactenus benè ignorauit. Diuerſa Arcanorum ratio eſt, Arcana animi & cordis intima, nulli patefacienda ſunt, quàm Deo, eiuſque Vicarijs, qui nos illius nomine gubernant. Voléſne poſt illa omnia talibus impoſterum

Amicitijs, de quibus nobis hactenus ſermo fuit, indulgere? At fortè obijcies, me nunc longè alium à me videri: priùs me dediſſe bona verba, eáque viſum approbare, quæ nunc tantopere reijcio, & dãmno; te magno quidem, ſed breui, gaudio perfuſam, cùm plurimùm abſis ab eo, quod putâras. Nihil aliud eſt, quod opponas? iterum dico, & repeto: Nihil meliùs, nihil feliciùs eſt, quàm fidelem habere Amicum. IESVS ſuum habuit Ioannem, ſuum Paulum Petrus: in eo momentum eſt, vt benè deligatur. Benè delige, & adſtipulatorem me habebis Nónne oportet, vt tibi ſingula ſuis nominibus indigitem, & quód bonum eſt bonum vocem, & malum, quod malum eſt? ne terreant te dicta mea, ſi Cor reperis poſtulatis conditionibus inſtructum, illud ama: ſed ſecura ſis, quòd Deum præ omnibus timeat, quòd in amore conſtabit, quòd te non amet ſui commodi gratia, ſed purè propter Deum, & in Deo; quódque tu etiam non alijs ſtimulis ad amorem impellaris,

ris, non ſubijciendo te ijs ſeruitutibus, tormentis & periculis, quæ malas amicitias conſequuntur. Si occurrit ſic diſpoſitus animus, & tu etiam eodem pacto præparata ſis, audacter & ſine ſcrupulo contrahe amicitiam, non repugno. Si reperire poſſes, qui te non aliò quam ad Deum ſtimularet, maximè id foret è re tua. Talis fuit Tereſia quædam Bernardina, quæ hoc fœdere amicam ſuam obſtrinxerat, vt quoties vna alterius meminiſſet, toties animas ſuas diuinæ prouidentiæ regendas penitùs committerent. Talis ille, qui monuerat amicum, vt quandocumque, & vbicumque obuius fieret, continuò ſuggereret iſtud: *Illícne es?* vt diuinæ præſentiæ ſemper recordaretur. Tales magno tibi forent emolumento. Plura iam dicenda non occurrunt. Velléſne, vt tibi deſignarem perſonas, quas eligere deberes? facerem id non inuitus, ſi cognitam haberem Communitatem tuam, & dicerem; ne huic perſonæ te credas; tota in iocos & garrulitatem effuſa eſt, eſt inconſtans,

deceptrix, dicax, cui ſumma & vnica virtus ſit, aliqua vrbanitas; tenere ſecretum nequit, inuida eſt, ſuperba, ſui amans, tibi iſta non ſeruit. Atque hæc tibi ſuggererem: ſi autem aptam aliquam reperirem, quod quidem mihi prodigij inſtar eſſet (cùm rectè olim nonnemo dixerit centum annos minimum requiri, vt duo, perfectâ numeriſque omnibus abſolutâ amicitiâ, colligentur) liberè, pro eo, quo in commodum tuum feror, affectu, & vt me tuæ ad amandum pronitati accommodarem, eſſem tibi author, vt illi animum, & cor tuum affigeres. Sed cùm perſonas illas, cum quibus verſaris, non norim, hac in re ſatisfacere tibi non poſſum. Nihilominus quia vrgere pergis, vt nominem tibi perſonam aliquam, quam deligas, & quacum ſanctam Amicitiam ineas, non moror, cedo voluntati tuæ: Delige & in charum amicum aſſume Iesvm, Mariæ Filium, huic vni animum & Amorem tuum dedica; ſummè amabilis eſt, & vnicum veræ ſinceræque amicitiæ obiectum,

iectum. Quid amare hic potes, quod à proditionibus, fraudibus, inconſtantijs, faſtidijs, inuidijs & ſpinis ſit immune? nihil horum habet IESVS: Nulla voluptas eſt amare Creaturam, vix vniuntur cùm diuidi oportet: non pro voto ſatis frequens congreſſus eſt, ne mutui quidem aſpectus omninò liberi ſunt, arbitros habent alios, & tandem mors ipſa perpetuum diuortium indicit, & vt aliqua eſſet voluptas, mille moleſtijs & doloribus animus labefactatur. Amicitia cum IESV, & amabili Maria, voluptatem adfert puram & defæcatam: ſi lubet, ſemper illi adſumus: adimus & alloquimur, quando & quantùm lubet. Ipſa mors amoribus noſtris patrocinatur: velum enim ſubducens, vt perpetuo eius aſpectu fruamur, efficit. Tam ergo delirabis, Hagiophila, vt alteri, quàm IESV, cor tuum largiaris? nonne anima mea ſponſa illius eſt? cui igitur potiùs conſecrabis Amorem tuum, quàm ſponſo tuo? I & IESVM MARIÆ filium Amicum habe, illum præ omni-
 bus

bus ama, & omnia in illo, & propter illum. Et tali læta ſponſo iam nunc concine, & deinceps quoad viues, millies & millies cum B. Victoria.

O IESV, *mi dulcis Amor, nil diligo quàm te:*
Tu ſponſus meus es, mens mea ſponſa tua eſt!

Hagiophila, ſi lectio hæc non ſufficit, lege, vt magis exciteris ad eligendum IESVM in Amicum, cap. 7. & 8. lib. 2. de Imitatione Christi, cap. 8. lib. 1. aut Rodericij cap. 18. 19. & 20. Tract. 4. part. 1.

Peracta Lectione renoua deuotiones tuas erga Filium Dei, ad quod ſeruire poterit, Caput 3. & 5. mei ſancti fauoris, ſi fortè ad manum eſt.

Sequitur præparatio ſequentis Meditationis.

SECVN-

SECVNDA MEDITATIO.

De Paupertate Filij Dei Infantis.

Oratio præparatoria solita.

P*Ralud.* I. Propone tibi ob oculos Iesũ recens natum, iacentem in præsepio non in cunis; in stabulo, non in domo; inter inopem Matrem & S. Iosephum, qui ne quidẽ impetrare potuerint, vt illi domicilium in Bethleem concederetur.

II. *Pralud.* Pete gratiam bene intelligendi illam filij Dei paupertatem, vt eam imiteris saltem cor non affigendo diuitijs, aut commodis huius vitæ.

I. *Punctum.* Extrema fuit paupertas filij Dei, in eius natiuitate: nam, etsi foret rerum omnium, & vniuersi Dominus, tamen in mundum ingrediens, ad deserti stabuli vilem angulum reijcitur; Matrem habet pauperem; paupertinis panniculis inuoluitur; Lectus est fœni pauxillum & straminis, qualis animalibus substerni solet. Omne subsidium illi est ab inope fabro, quem præsens o-

mnium

mnium rerum penuria grauiter afficiebat; deinde à sancta Virgine Matre, cui neque famulus, neque ancilla parturienti assistebant. Admiratio super his, ac deinde Inuestigatio, quorsum hæc tanta Filij Dei paupertas. Primò, vt admiratione complerentur Angeli, dum vident eum, cui Cælum thronus est, quique decore suo induit omnes creaturas, iacere in præsepi iumentorum, & malè sartis panniculis inuolui. Secundò, vt damnarentur immoderatæ cupiditates filiorum Adam, & diuitiarum vanitas detegeretur. Tertiò, vt eius virtutis pretium innotesceret hominibus, eaque illius exemplo persuaderetur, maximè Religiosis, qui meritò patienter ferent modica corporis incommoda, atque aliquam in victu, vestitu, & habitatione egestatem, si viderint Seruatorem suum maximis incommodis, rerúmque omnium inopia laborasse.

II. *Punctum.* Non fuit hæc paupertas Filij Dei fortuita, aut à S. Iosepho, vel B. Matre procurata, sed designata à

Deo

Deo ab æterno, & tandem in tempore mandata executioni. Vtque hæc melius ex decreto diuini consilij, succederet; fuere Parentes, etsi familiâ nobilissimi, re tamen familiari egentes: eundum ijs fuit in Bethleem, vbi nec diuersorio reciperentur. Neque ignorabant Angeli, hæc omnia sic esse diuinitùs destinata: nam cùm Natiuitatem huius Infantis Pastoribus annuntiarunt, meminerunt pannorum, quibus inuoluebatur, & præsepij, in quo iacebat. Gaudete ô voluntate affectuque pauperes, Ducem habetis IESVM! consolamini pressæ afflictæque animæ, nihil fortuitò, aut casu vota vestra, & desideria intercipit: omnia nutu, & decreto Dei accidunt.

III. *Punctum.* Hæc voluntaria Christi paupertas fuit prima virtutum, quas in Exordio vitæ suæ manifestauit, eandemque tota vita sua constanter exercuit. Fuit egens in Natiuitate, fuit & paulò pòst: nam tres Reges veluti pauperi in summa egestate constituto, stipem erogarunt. Egens fuit in Præsenta-

tatio-

tatione: nam cùm Matri facultates deessent emendo Agno, offerri turtures debuere. Ægyptum petens, ibique septem annis commoratus, magna inopia laborauit. Duodennis, ex penuria stipem trium dierum ſpatio vicatim collegit Ieroſolymis, eo nimirum tempore, quo Mater perditum credebat In officina fabri lignarij, per octodecim integros annos, inſtar tyronis & opificis, operam ſuam adhibuit. Nulla illi domus, nulli redditus, nullæ penſiones, nil æris, aut argenti: ſolis S. Magdalenæ, S. Marthæ, aut aliarum piarum mulierum eleemoſynis inter prædicandum ſuſtentabatur. Victus fuit vulgaris, nullò modo delicatus. In veſtitu nihil ſuperfluũ, nihil vanum, aut curioſum. Tandem nudus in Cruce moritur: adijcine ad iſtam paupertatem aliquid poteſt? Conſidera cur in hac virtute cœperit, & finierit; an quòd hæc ſit chariſſima, quòd difficillima, quòd maximè neceſſaria, & cæterarum fundamentum? Imitatio, Reſolutio, Amor.

Col-

Colloquium ad ſanctos Paupertatis amatores, S. Franciſcum, S. Alexium & ſimiles: quidni vos imitor, ô ſancti electi? quidni tibi ſimilis ſum, ô IESV Magiſter mi! Pater, Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientię. Prandium: ſed memineris priuſquam cubiculo pedem efferas, oſculari plagas tui Crucifixi, ſaltem pedum, rogando per Agoniam ſuam, vt tibi in hora mortis tuæ benignus, & miſericors eſſe dignetur. Vel deoſculare aliquam B. Virginis imaguẽ, poſtulata illius benedictione. Vel etiam vtrumque præſta. Quid enim? exire audes hoc officio IESV & MARIAE non exhibito? vide ne negligas, & iam nunc, hanc ini conſuetudinem, & à Deo magnis aliquando ſolatijs ideò perfunderis. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen particulare. Tempus ſcribendi propoſita tua, præcipuè iſtud: nunquam te egreſſuram cubiculo, aut regreſſuram, quin flexis genibus adores IESVM & MARIAM, eorumque opem & fauorem implores, aut alia, quæ tibi occurrent, annotanda. Sequitur Lectio ſpiritualis.

DIS-

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De commodis, & emolumetis vitæ occultæ.

NE exiſtimes, Hagiophila, dum te ad vitam occultam inuito, me tibi perſuaſum velle, vt aliquò te conferas, vbi ſis incognita, exemplumque Alexij, Rochi, Ioannis Calybitæ, Euphroſinæ, Euſebiæ, & ſimilium imiteris; vel vt alicubi te ſic abdas, lateaſque occulta, vt à nemine, quàm à Deo, & Angelis videare, ad imitationem Pauli Eremitæ, Mariæ Ægyptiacæ, Roſaliæ, pluriumque aliorum. Non eſt illa vita occulta, quam hodie tibi deprædico: ſic latendi iam vſus exoleuit. Nihilò magis arbitrere, quòd hoc loco tibi ſuadeam, vt ita tuis oculis ſubducas optimas ſanctiſſimaſque tuas actiones, vt illas Deus, & alij obſeruent, tu verò minimè, non attendendo ad bona, quæ agis, ſed ad mala, quæ à te committuntur. Iob tam eximia & illuſtria ſanctitatis opera peragebat,

bat, vt suo splendore Solem prouocarent, & Lunam; nihilominus ijs ipse non aduertebat animũ: a *Si vidi Solem cùm fulgeret, & Lunam incedentem clarè.* Ita probi faciunt, teste D. Gregorio; b *Soli electi bona sua non vident, quæ in se videnda omnibus ad exemplum præbent.* Nimirum hac in re Pauonem imitantur, vt ait Petrus Damianus; *videt in pedibus rusticum aliquid, quod despiciat; ignorat in cauda, quid eum mirabilem reddat; te quoq; quod in te virtutis est, lateat; sed quid vero vitiosum, ab aspectus tui iudicio, non recedat.* Sed neque ista est vita occulta, quam tibi propono; actus potius humilitatis est. Latiùs patet vita occulta, neque vnius virtutis finibus coarctatur. Id prætereà ab opinione tua remoue, quòd velim te ita incumbere bonis actionibus, vt nemo earum conscius sit; repugnaret istud Euangelio, & obligationi, quâ ad proximum ædificandum adstringimur, quod sine publico virtutum splendore fieri nequit: *Sic*

luceat

a *Iob.* 3. b *l.* 21. *Mor.* *l.* 2. *Epist.*

luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. Esset ea quidem vita occulta, sed nimiùm latens, & digna vituperio.

Vita occulta, de qua mihi sermo est, in eo consistit, vt non solùm probas actiones iuxta instituti nostri rationem, in aliorum oculis producamus, verùm etiam exerceamus quasdam secretas, nullique cognitas, nisi Deo, & ijs quibus intima nostrarum animarum arcana debent esse perspecta: ita vt si boni æstimemur, simus tamen adhuc, quàm eorum ferat opinio, meliores: qui modus admirabilis est mundum sanctè fallendi. IESVS hanc occultæ vitæ rationem tenuit totis annis octodecim: publicè bonus, deuotus, obediens, & omni genere virtutum præditus videbatur; at priuatim & clam, in cubiculi sui secreto, noctu diuque dabat operam actionibus sanctitatis, orationis, oblationis sui Deo Patri, Resignationis, Patientiæ, & plurimarum aliarum virtutum, quæ si

cogni-

cognitæ fuissent, eam vocem extorsissent ab omnibus: longè illum esse sanctiorem, quàm crederetur. Quoties noctes orando consumpsit? quoties peccatis hominum illacrymatus est? quoties erupit in suspiria, humi prostratus orauit, humi decubuit, mille sustinere cruciatus, eosque intolerandos pro vnoquoque mortalium voluit? & ita de cæteris actionibus, quæ nunquam innotuerunt. In illis sita erat vita illius occulta, qualem deinde suis ipse verbis commendauit: a *Tu autem cùm oraueris, intra in cubiculum tuũ & clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.* Hoc instituto vixere viuuntque, plerique Sanctorum, Magistri sui vestigijs insistunt, vitam degunt latentem; quàm vulgus opinetur, sunt meliores, eáque operantur, siue in pœnitentijs, siue in virtutum internarum exercitatione, quæ si cognoscerentur, mortales omnes insigni admiratione stupo-

reque

a *Matth*, 6.

reque defigerent. S. Clara adhuc inter mundi delicias constituta, secreto carnem suam cilicio affligebat, dum inter æquales, & inter illecebras amantium versaretur: nonne, Hagiophila, istud insolens est? B. Franciscus Borgia, adolescens, quoties nobilium fœminarum consortio interesse cogebatur, simili veste corpus suum obarmabat: quid videtur? S. Heduigis, Poloniæ Princeps, lectum insignem, & superbo apparatu instructum habebat in cubiculo, eumque ad se adeuntibus monstrabat, dicens thorum esse Principis Poloniæ; nihilominùs in eo cubabat nunquam, sed in altero vili, duroque, quem Heduigis lectum indigitabat. Idem in vsu fuit Cardinali Baronio, lectum suum, lectum Cæsaris appellanti, & alterum, qui in speciem erat expositus, lectum Cardinalis Baronij; erat iste pauperrimus, & abditus, hic opere & pretio magnificentissimus; in illo noctu quiescebat, in hoc nunquam. O prodigium! Gabriella Gadagnia in Gallia Comitis-

sa

ſa, cùm filium vnicum, ſpem familiæ, & vnicè dilectum amiſiſſet, ſæpe in ſecretiſſimis orationibus ſuis Deo gratias referebat de filij morte, tam erat in Dei voluntatem reſignata. Soror Angela de Trinitate, Carmelitana, filia Mareſchalli de Briſſac, cùm, ob formam aliáque naturæ dona, à magnis Proceribus in Matrimonium expeteretur, faciem aqua imbutam ſoli expoſuit, vt decus formæ deperiret, & procorum oculis minùs arrideret, in conuictu etiam nobilium fatuam ſe bardámque ſimulauit, propoſito ſuo nulli, quam ſibi, perſpecto. Soror Maria Bouillodia, Viſitationis ſanctæ Mariȩ Religioſa, vt illuderet vanitati, quæ cæteræ armillas induunt, clàm alijs, brachia vrticis, rubis & ſimilibus circumcinxit. P. Elzearius quidam Societatis noſtræ, qui paucis ante annis, Aquis in Prouincia, glorioſè mortem in ſeruitio peſte infectorum obijt, ſemper veſtitus indormiebat, neque vnquam ſe dabat quieti, quin acri flagello ſe diuerberaſſet, neque vllus huius rei erat con-

ſcius, præter ſuperiores, neque putabatur eò virtutis & auſteritatis proceſſiſſe, maximè cùm eſſet amplæ conditionis, & magnus natu, ſuíſque capiendis commodis aſſuetus, ad nos acceſſiſſet. Plurimi alij talem vitam degunt, diſſimulántque pœnitentias ſuas, & recondita animi ſui, & virtutum internarum ornamenta. Sunt qui non omittent ſtatis diebus geſtare cilicium, aut zonam aſperam, corpus flagello cædere, quotidie per horam aut ſemiſſem vacare Orationi mentali, Virgini Deiparæ cultus peculiares genuflexionum, & adorationum exhibere, quorum Deus & Angeli tutelares ſoli ſunt arbitri. Reperiuntur, qui ex virtutis affectu, & perfectionis propoſito, nunquam de vllo malè loquentur, nunquam vlli obgannient; ſeſe ex vero ſenſu humilitatis creaturarum omnium viliſſimas abiectiſſimáſq; exiſtimabunt; ex amore pudicitiæ in nullius faciem obtutum defigent; ſilebunt de rebus ſuis, ijſque omnibus, vnde aliquam aucupari exiſtimationem, & glo-

riam poſſent; nulli vel minimam moleſtiam facient, nulli poſtulatum officium, & charitatem negabunt; mente ſemper adhæreſcent Deo, in cuius præſentia continuò ambulant; nullo in rem vllam affectu ferentur; incredibili reſignatione ſeſe diuinæ diſpoſitioni committent, etiam parati Infernum ſubire, modò poſſent Deum ſemper Amore proſequi. Et nullus tantas támque illuſtres virtutum exercitationes aduertit. Hagiophila, ſi omnia iſta opera, ſi præſtantes illæ actiones, quæ conferunt ad vitam ſanctè reconditam, de quibus nunc memini, non rapiant cor Dei & Angelorum, quin & hominum, vbi illis innotuerint, neſcio; quibus poſſint alijs actionibus permoueri. Saltem ex his claré perſpexeris, quid ſit vita occulta, de qua tecum diſſero; quanti verò illam faciam, adhuc mihi dicendum eſt; aliàs tibi tantoperè actiones heroicas commendaui, dixíque non niſi vnica opus eſſe, vt ſalutem conſequamur, euadamúſque in eximiam ſanctitatem; etiam-

num in ea opinione perſiſto; audeo tamen pronunciare, ſecretas haſce actiones, nullo modo, eſſe alijs inferiores: illæ pronæ ſunt, vt in aliquam vanitatem, & animi elationem nos attollant, cùm ſint oculis omnium expoſitæ, indéque laudemur; hæ verò carent periculo, cùm ab omnibus ignorentur. *Vtile eſt abſcondere mag. quàm oſtentare, ſi quid habemus boni*, ait B. Bernardus. a Publicis bonis Latrones & Vanitas inſidiantur. Sponſa quamdiu latuit, nullo laborauit incommodo, niſi quod Amore languerit, ſed ſimul ac prodijt in publicum, & plateas, & vicos oberrando, quæſiuit ſponſum, verbera & plagas retulit; *Quæſiui, & non inueni illum: inuenerunt me cuſtodes, qui circumeunt ciuitatem, percuſſerunt me, & vulnerauerunt me, tulerunt pallium meũ mihi cuſtodes murorum.* b. Et hæc ratio eſt, cur Sancti, qui verſari inter homines coguntur, & publica illuſtriáque munera obire, priùs ſe in actionibus vitæ occultæ exerceant, exemplo Chriſti Ser-uato-

a *Serm. 4. de Adu.* b *Cant. 5.*

uatoris, qui antequàm tribus annis concionaretur, & patraret miracula, abdidit se per annos omninò octodecim. Insignis ad rem propositam est animaduersio S. Hieronymi in facto Niniuitarum, qui cùm Saccis & ieiunio pœnitentiam agere statuissent, initium fecere à ieiunio, quod priuatum occultúmque opus erat: *Ante, ieiunium, & sic Saccus; ante, quod occultum, & postea, quod palã; & si è duobus necessarijs vnum detrahendum est, magis ieiunium absque Sacco, quàm Saccum eligam absque ieiunio* Præclarius in commendationem actionum occultarum proferri nihil potest, quàm si dicamus, cum eo Ecclesiæ Doctore: eas semper alijs esse anteponendas. Sed si aliâ quoque ratione easdem consideremus, adhuc magis amandæ, ambiendæque videbuntur, nimirum quia ab illis totus decor, & vigor animarum nostrarum promanat. a *Omnis gloria filiæ Regis ab intus*, ab eo quod intus latet, & hominum oculis remotus est, b *Pulchra*

a *Cant. 4.* b *Prouerb. 31.*

es amica mea, inquit Sponſus, *abſque eo quod intrinſecus latet*, quaſi diceret: Pulchra es ab elegantia actionum tuarum externarum, verùm aliæ, quæ latent, quæq; nulli, quàm mihi perſpectæ ſunt, te efficiunt ſine comparatione pulchriorem. Vigor & robur, aduerſus tentationes ab illis quoque procedit: *fortitudo & decor indumentum eius*. Hæc vita occulta nobis eſt loco indumenti, quo tegere corpus ſolemus, tempeſtatum arcemus iniurias, illúdque roboramus natiuo calore conſeruato, quin & robur illud etiam in morte ſe prodit. *Et ridebit in die nouiſſimo*. Reipſa fuêre, qui in hoc terribiliſſimo agone, morti inſultarunt, eámque exceperunt tantâ animi conſtantiâ & fortitudine, vt nec dæmon, neque extrema lucta, neque quidquam eorum, quæ tantoperè alios percellunt, fuerit ijs terrori. At hæc magnanimitas, feliciſſimúſque ſucceſſus alteri cauſæ adſcribi non poteſt, quàm vitæ tam ſecretò traductæ, aut extraordinario alicui actui & habitui virtutum occultarum, à qui-

à quibus illorum animæ coram Deo triumphabant. Accipe ex his vnum. Narrat Anaſtaſius Abbas Montis Sinai, quendam è ſuis Monachis, qui vitam quoad ieiunia, diſciplinas, cæteráſque Carnis macerationes, ſatis tepidam duxiſſe videbatur, cùm propius à morte abeſſet, lætari, ridere, maximáque animi voluptate perfundi cœpiſſe: Id aduertens Abbas, monuit, vt lætitiæ modum poneret, vitam tepidè actam hac gaudij ſignificatione malè concludi: ſed reſpondit Religioſus: pacem illam animi atque alacritatem ex eo prouenire, quòd toto vitæ tempore à temerario de alijs formando iudicio ſemper abſtinuiſſet; toleraui, inquit, afflictiones omnes & moleſtias mihi ab alijs illatas, ijſque ex animo condonaui, non iudicando, minùs, illos damnando; imò quantùm fieri potuit, excuſaui, atque hæc mea cura ſingularis fuit, & interna ſecretáque occupatio, propter quam Deus mihi nunc iſtos fauores exhibet; & per Angelum me de ſalute

mea reddidit certiorem, cùm ſtare velit promiſſo ſuo: *Nolite iudicare, & non iudicabimini.*

Ab hac æſtimatione vitæ occultæ non obluctaberis, Hagiophila, ſi te, priuſquam finem facio, inuitem, vt illi te applices, coneríſq; melior eſſe, quàm videri. Delige quaſdam actiones, quas Deus tibi ſuggeret, & illis incumbe conſtanter tota vita tua, tibíque ſufficiat, harum teſtem & arbitrum habere ſolum Deum. Et quandoquidem in eo conſiſtat myſterium deuotionis perfectioníſque, ita inſiſte, vt dici aliquando de te poſſit, quod de defuncto fratre ſuo Cęſario dixit Gregorius Nazianzenus: a *Viuebat Cæſarius ſoli Deo cognitus, quod maioris eſt pietatis.* Negari non poteſt, quin reſtent nobis debita aliqua diuinæ Maieſtati, quam quotidie offendimus, perſoluenda: at hic optimus pacandi modus eſt: b *Munus abſconditum extinguit iras.* Si alicuius ceruicali ſubijcio centum aureos, eo ignorante, vt illius neceſſitatibus occurram, vbi reſciuerit,

a *Orat, 7.* b *Prouerb. 21.*

ma-

magno me affectu complectetur, etsi prius alieno à me animo fuisset. Si ita se gerit homo terræ vermiculus, quid non faciet Deus summæ bonitatis, qui sciet millenas & millenas actiones secretas, quas ad illius honorem, in testimonium affectus erga illum mei, & in scelerum meorum expiationem peregi? *Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Munus absconditum extinguit iras.* *a* Dubitari prætereà non debet, quin magno desiderio afficiaris, chara Hagiophila, multùm promerendi, vt sublimem in cælesti beatitudine gloriam obtineas. Ad medium huic rei opportunissimum est illud, quod tibi offero. Ah! quàm ordo in cælis erit alius ab eo, quem homines in terris occupāt! is qui hic omnibus anteit, illic erit in postremis; ille nunc vilissimus & despectus, ineffabili tunc honore perfruetur; & qui nunc honoratissimus est, vix vltimi subsellij locum obtinebit. Illustre est ad rem propositam, quod legitur in Annalibus Collegij Neapolitani nostræ Societatis

a Prouerb. 21. Co-

Coadiutorum aliquis obijt, &, non multis post diebus, visendum se præbuit Medico, qui nostris ægris suam commodabat operam, & defuncti, nostríque Ordinis erat amantissimus. Attonitus hoc fauore Medicus rogat illum, saluúsne sit? Roligioso annuente; liceat mihi, subiungit iterum Medicus, vnum alterúmue ex te quærere: an Philippus secundus Rex noster inter Cælites est, & vter vestrum gloriam maiorem possidet? respondit Coadiutor, Philippum quidem cælo ascriptum, quòd verò ad gloriam attineret, tanto illum interuallo à suâ gloriâ abesse, quantò ipse viuens abfuerat ab eius summa Maiestate, quantùm scilicet pauper & abiectus Religiosus distat à præcipuo Orbis Monarcha. At quæso te, quid tantopere euexit hunc Coadiutorem, & supra tantum Principem, qui aliàs optimo fine, & morte benè præparatâ vitam clauserat, collocauit? nihil aliud, meo iudicio, quàm vita occulta, & bonæ actiones secretò factæ. O quot tales

erunt in cælo, qui alij tunc apparebunt, quàm nunc esse videantur! Hic Ianitor, hic Coquus, hic nullius nominis administer, excedet gloriæ magnitudine suum Superiorem, suum Rectorem, & suum Prouincialem: Abiecta illa soror, illa sacristana, illa nouitia, Reuerendam Matrem gloria superabit, quia magnum inter actiones discrimen intercessit; quicumque vitam occultam sanctiùs traduxerit, præmium excellentius & maiorem beatitudinem reportabit. Quòd si nolis tam procul ad vitam alteram remitti, audi sublimem hanc fauorem cuidam personæ concessum, quæ vitam degebat occultam, & hinc disce, quàm hæc agendi ratio Diuinæ Maiestati sit accepta. Sed maturè illum expende. Decima septima Nouembris, Greci duarum illustrium personarum memoriam recolunt, Ioannis & Zachariæ. Ioannes ex opulentissimo pauperem se fecerat, distributis in egenos omnibus facultatibus suis, ita vt stipem, aliorum more, emendicare cogeretur. a Solebat is Con-stan-

a Ex Radero in Virid.

ſtantinopoli, vbi ſedem fixerat, vigilijs & orationibus vacare ad ædem S. Sophiæ. Quodam Veſpere, dum huius Eccleſiæ foribus aſſidet, intentus precibus, proſpicit venientem eminùs quendam venerandâ canitie ſpectabilem, mirâ luce circumfuſum; qui ſimul atque ad fores acceſſit, demiſit ſe in genua, breuiculam orationem fudit, & demum ſigno Crucis expreſſo fores aperuit. Ingreſſus in templum prolixè precibus indulſit, quibus peractis dum egreditur, obſeratur porta, & iterum lux adfuit virum ſanctum domum deductura. Ioannes, qui hæc omnia prodigia clàm obſeruarat, proſequitur ſenem, aduertítque illum ingredi in vilem caſulam, pulſato leniter oſtio, & coniuge, vt aperiret, modeſtè monitâ. Placuit prætereà admotis auribus explorare, quomodo reliquum noctis domi traduceret, & intellexit illum inſomnem ſuendis calceis dare operam (erat opificio ſutor) neque his contentus, pulſat fores, ſibíque aperire rogat, denique prouolutus ad viri

ſan-

ſancti genua, nomen inquirit, & genus vitæ, & virtutum. Senex ipſe quoque ſe in genua demiſit, aſſeruit ſe Zachariam vocari, de reliquo ſutorem ſe eſſe miſerúmque peccatorem. Planiùs amabo te, inquit Ioannes, tam enim miranda vidi hoc veſpere, quando ad S. Sophiæ te contuliſti, vt obſtupeſcam, decernámq; pedem hinc non efferre prius, petitioni meæ quàm ſatisfeceris. Ah, repoſuit Zacharias, fuerit phantaſma, aliquod, in mei gratiam Deus miracula non patrabit. De iſtis aliàs, ait Ioannes, nunc cedo mihi vitæ tuæ modum. Pauca à me diſces, reſpondet Zacharias; quod propter Deum ago, eſt: ſeruo cum vxore, quam vides, virginitatem illibatam, & vt ea occultior ſit, dico cæteris, vxorem ſterilem videri. Reliquum laboris mei, quod à victu neceſſario ſupereſt, diuido in pauperes, & cum metu diem Iudicij exſpecto. Hæc tota vita mea eſt, non magni ſanè facienda. His auditis Ioannes, cùm voto ſuo factum fuiſſet ſatis, abit, & domum notat. Re-

dire eòdem voluit post pauculos dies, sed iam hospites illi aliò se receperant, declinantes omnem vanitatis occasionem, cùm dubitare non possent, quin ille, cui se patefecerant, eòdem esset reuersurus. Restaret illud, Hagiophila, vt tibi gloriæ magnitudinem, quam in cælo consecuti sunt Ioannes & Zacharias huius vitæ occultæ merito, enarrarem, sed cùm id facere non possim, tibi perpendendum committo.

Adde his, si otium est, Lectionem cap. 13. part. 1. tract. 1. Rodericij, agit de bono exemplo, nihil enim vita occulta derogare debet ædificationi, quæ proximo impendenda est. Lege præterea cap. 5. & 6. lib. 3. de Imitatione Christi. Sequitur Examen.

EXAMEN CIRCA SIMPLICITATEM ET CANDOREM ANIMI.

Simplicitas, alio nomine sinceritas & candor, est virtus parum hominibus cognita, & paucioribus in vsu admirabilis tamen, & Deo acceptissima,

cuius

cuius est proprium inclinare, & efficaciter permouere hominem, vt suis verbis & operibus nullam duplicitatem, simulationem, dolum, aut malitiam admisceat, verùm sit purus, sincerus, verus, & exteriora omnia interioribus consentiant. Vnde patet multùm virtutem hanc discrepare ab ea simplicitate, quæ vulgò est ignorantia quædam, & stoliditas nonnullis à natura insita. Hæc, de qua nunc agimus, virtus ex præcipuis non postrema est. Si scire desideras, Hagiophila, huiúsne virtutis aliquid, an nihil habeas, notas hasce inspice.

Prima. *Nihil aliud sibi in actionibus suis habere propositum, quàm vt Deo placeamus; alia enim motiua quæ possent concurrere, facerent, vt actio non simplex sed duplex foret.*

Secunda. *Rectà in Deum tendere, non reflectendo ad respectus humanos, & quid alij dicturi, aut cogitaturi sint.*

Tertia. *Non vti restrictione mentali, vt aliter dicas, aliter cogites.*

Quar-

Quarta. *Abominari quidquid mendacium redolet.*

Quinta. *Exteriora interioribus conformare, præterquam in commotionibus passionum, cùm non sit contra simplicitatem, eas ita premere, vt non emicent.*

Sexta. *Sibi & Deo attendere, non immiscendo nos ijs, quæ ad alios spectant.*

Septima. *Non malè suspicari, aut iudicare de alijs, nisi indicia sint manifesta; benè de omnibus opinando.*

Octaua. *In conuersatione, directè loqui & respondere, non vti verbis ambigui sensûs, aut alium ab aliorum consortio abstrahere, aut sermonem mutare ad accessum alterius.*

Post Examen lege Officium, aut alias preces vocales. Deinde vaca huic Considerationi.

CON-

CONSIDERATIO.

I. AVt IESVM falli necesse est, aut Mundum. Quærit hic honores, diuitias, voluptates, & obsequi propriæ voluntati: IESVS complectitur, & suadet contraria, contemptum, paupertatem, sensuum mortificationem, & abnegationem suiipsius, decerne anima mea; vter sapientior sit, & in eius sententiam concede. Et memineris non esse aurum, quidquid splendet.

II. Insignis dementiæ est inire vias deuias, regium & tritum iter tenendum est, quale est iter virtutis. Dei Filius & Sancti omnes hac iêre. Desipiat, qui volet, volo ego tenere istud iter, quod sapientissimi triuerunt.

III. Amare IESVM, ars est certissima benè beatéque viuendi, nihil in hoc Amore perditur. Hîc Diuinus Amans minima etiam & occultissima suspiria compensat. O insanas creaturas, quæ ad alium quàm ad IESVM suspiratis! quæ & vnde merces tot suspiriorum!

IV. Nihil beare te potest in hac mortali-

talitate, nisi Amor Verbi Incarnati. Tempus quod abripit omnia, quódque tam celeri cursu præterlabitur, non permittit, vt occurrat aliquod obiectum amabile, cui affectus nostros applicemus. Vix applicuissemus, & iam de recessu cogitare oporteret. Solus Amor IESV solidam habet atque integram felicitatem, nam ab hac vita pergit ad alteram, vt ibi æternùm continuetur.

V. Bona huius vitæ non delectant nos, nisi dum ea prosequimur; imaginabamur incredibilem fore nobis voluptatem, si eorum compotes fieremus, at consecuti, ijsdem quibus anteà cupiditatibus perturbamur, & alia sequi obiecta incipimus; quòd si ijs studijs lædatur quoque conscientia, iam magis decepti sumus, qui spinas repererimus, vbi rosæ quærebantur. Solus Amor IESV & in prosecutione, & consecutione amabilis est. Solus ille sine spinis est, totus ille coronatus est rosis.

VI. Quo tandem deuenerunt omnes illi Amatores creaturarum, virorum, mulie-

mulierum, amicorum, parentum, hono-
rum, opum, ædificiorum? quid profuit omnem ijs amorem affixisse? iacturam temporis fecerunt, accumularunt tædia & tormenta, quæ illicito Amori deesse non possunt, & ex his gradum fecerunt ad alterius vitæ tormenta, quæ modum & finem non habent. O qui sciret IESVM serio complecti Amore! absque hoc Amore, tristis & horribilis infernus est: cum illo dulcis & desiderabilis Paradisus!

Hora quietis & relaxationis animi. Deinde Officij, Vel Orationis vocalis. Visitationis Venerabilis Sacramenti. Demum preparationis ad sequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De vita occulta Filij Dei, & eius Obedientia per annos duodecim.

Oratio præparatoria consueta.

I. P*Raludium.* Imaginare exiguam domunculam, & officinam S. Iosephi, Fabri Lignarij; vilem lectulum, & cellu-
lam

lam IESV, totam denique familiam tribus IESV, MARIA, IOSEPHO, comprehensam intuere.

II. *Pralud.* Pete à IESV optimo Duce tuo, & Seruatore, vt virtutes illas, quas domi per octodecim continuos annos exercuit, maximéque illius Obedientiam, imitatione assequaris.

I. *Punctum.* IESVS ab anno ætatis duodecimo vsque ad tricesimum vitam duxit occultam, nullíque nisi Deo Patri, sanctæ Matri, & B. Iosepho cognitam. Et profectò dolendum est, ignorari à nobis, quid toto eo tempore fecerit, dixerit, aut cogitauerit. Quidquid enim fecit, fuere miracula; quidquid dixit, oracula; quidquid cogitauit, sanctissima consilia, & eminentes actus perfectionis. Inuestiga proximè, quid fecisse, quid dixisse, quid cogitâsse potuerit, & ad eã formam te reforma. Attende nihilominùs, cur vixerit vitam hanc occultam. Primò, vt suggereret materiam insignem meditandi de ipsius occupationibus; de colloquijs cum Matre, & S. Iose-

pho;

pho; de Orationibus pro genere humano, & nominatim pro me fuſis; de admirabili ſilentio, de flexanima conuerſatione, quando Parentes inuiſebantur; & de feruore, quo actiones omnes ſuas exequebatur. Secundò, vt nos doceret optimam vitæ partem Dei oculis ſubijcere, & ſubtrahere oculis hominum, qui ſæpe eò nos abripiunt, vt opera noſtra ex vanitate, & ob reſpectus humanos faciamus. Tertiò, vt diſceremus nos ſubducere ex vſu hominum, & priuatis exercitationibus vacare, priuſquàm arduum aliquod opus aggrediamur: tribus tantùm annis concionandum illi erat, & totos octodecim voluit, vt eò ſe diſponeret. Quartò vt intelligeremus eum ſub obedientia, & alterius arbitrio viuentem, plus egiſſe, nihil agendo (teſte S. Bonauenturâ) quàm ſi quidquid fieri poterat, feciſſet. Deus bone, quot documenta pro me in hac vita occulta!

II. *Punctum.* Conſidera, cur inter reliqua opificia potiſſimùm Artem fabri-

lem

lem elegerit. Imprimis, certum eſt, illum alijs quoque domeſticis obſequijs fuiſſe occupatum; ipſe menſam inſtruebat, ipſe ianitorem agebat, ipſe ollas & ſcutellas eluebat coquebat, alijſque ſimilibus ſe impendebat, nihil enim declinabat; imò cùm eſſet admirabili feruore prӕditus, cuncta ad ſe trahebat munia, vt dilectiſſimam Matrem, & Ioſephum ſubleuaret: plurimus tamen erat in officina, vt fabri officio fungeretur. Hoc enim erat illi gratiſſimum. Primò, quòd eſſet laborioſum & moleſtum. Secundò, quòd ita cogeretur exercere actiones abiectas, humiles, & plenas mortificatione; vti erant: deferre ad forum ſcabellum, aut ſedile, venalia; & exſtruendis reparandíſue domibus operam commodare. Tertiò, quòd inter laborandum frequens occurreret memoria Crucis pro nobis aliquando tolerandӕ, cùm quoduis lignum illi trabem Crucis prӕſignaret. Ah cur ita mihi parco! cur detrecto pluribus officijs, quibus par eſſem, me impendere?

III.

III. *Punctum.* Obedientia Iesv iſtis octodecim annis fuit admirabilis. Fuit prompta, & alacris, quis enim non illicò obtemperaret Mariæ, & Ioſepho, opem, & ſubſidium poſtulantibus? fuit cæca, non inquirendo, cur hoc, vel illud imperatur? cur impendor ſedili fabricando, qui nutu poſſem mundos fabricare? fuit perſeuerans, ad octodecim planè annos, etſi ſub finem virili eſſet ætate & annorum triginta. O quantum intereſt inter meam & obedientiã Iesv! Petitio veniæ, Emendatio, Imitatio.

Colloquium ad Filium Dei: Gratias agendo, quòd tale tibi exemplum dederit; quòd animos etiam tibi ſubijciat ad imitandas eius virtutes, & obedientiam; denique. quòd iſto tempore, tam clementer tui meminiſſe dignatus ſit in ſacroſanctis ſuis precibus. Pater. Aue.

Recollectio. Fortuita Lectio Thomę de Kempis. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Tandem ſemel pro me ora, quòd fortaſsè hactenus à te factum non eſt, cùm tamen ſimili ſubſidio egeam,

vt

vt qui maximè. Tanti tibi non erit vnicum AVE MARIA; seruiet tamen, vt memineris, subinde eos habere in precibus tuis commendatos, qui bono tuo, præsertim tuæ animæ, student. Cęna. Recreatio, quam si cum aliquo peragis, omne colloquium tuum sit de amore, IESV, quámque immeritò ab hominibus non summè diligatur. Litanię Sanctorum. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis crastinę. Examen. Quies cum hac cogitatione, te fore felicissimam, si illo, quo nunc es, pacto disposita, à Deo euocareris. Tanti refert dies benè sanctéque, & in amore diuino traduxisse.

SEXTVS DIES.

De virtutibus imitandis in vita Apostolica Christi IESV.

NOn fuit otium, Hagiophila, considerandi virtutes omnes, quæ in Christi infantia, pueritiáque emicuere. Duas solùm proposui, & tamen Humilitas, Modestia, Mansuetudo, & quæ non aliæ, fuerunt admirabiles. Iisdem angustijs constringor hodie, & ex plurimis virtutibus, quæ vitam illius Apostolicam commendant, tres dumtaxat deligam, quæ cùm animæ tuæ perquàm necessariæ sint, sunt etiam ad imitandum faciliores. Iam decretum tibi est amare Paupertatem, & Obedientiam; tantundem de Humilitate, Mansuetudine & animarum Zelo decerno.

Salutatio Venerabilis Sacramenti, & præparatio ad Meditationem.

I. MEDITATIO.

De Humilitate Filij Dei.

Oratio præparatoria consueta.

I. P*Rælùdium.* Propone tibi IESVM dicentem Apostolis suis, & tibi: *Discite à me, quia sum humilis corde.*

II. *Prælud.* Pete à Deo Patre, vt tibi manifestet excellentiam humilitatis Filij sui, ac deinde eius virtutis gratiam faciat.

I. *Punctum.* IESVS fuit humilis in verbis. Primò, optimus erat, & tamen bonus dici non vult. Quid me vocas bonum, reponit illi, qui hisce illum interpellauerat: *Magister bone, quid faciã, vt habeam vitam æternam?* Secundò, dignissimus erat, cui omne obsequium præstaretur, & tamen dicit non *se venisse ministrari, sed ministrare.* Tertiò, erat sapientissimus, ait nihilominùs: *Doctrina mea non est mea, sed eius, qui misit me.* Vide vt vbique captet omnem se humiliandi occasionem. Quartò, erat Dei Filius, & tamen plerumque se Filium hominis indigitat. Quintò, post Transfigura-

gnrationem, an non meritò ab omnibus coli adorarı́que debebat? at prohibet Apostolis, ne vllam apud alios huius visionis faciant mentionem. Sic amabat supra vulgus non eminere. O quantum hęc verba dissentiunt à meis! totus sum, vt me laudem, iactitem, commendem, vt de me factı́sque meis loquar. At iste modus non est honorem Deo deferendi, Devs *ab humilibus honoratur*. (Eccl. 37.) neque gratias obtinendi: *Humilitas sola meretur gratiam*, teste Bernardo.

II. *Punctum.* Nullius pretij sunt verba, si facta desint: fuit Iesvs humilis in actionibus suis. Primò; volunt illum Regem creare, fugit. Secundò, solennem ingressum habet in Hierusalem; at Asino insidet. Tertiò, Deus Pater, ex Ruperti sententia, optionem filio fecit, vt Mundum redimeret, aut subsidio honorum, & Maiestatis, aut per opprobria, & humiliationes; at quid ipse elegit? an non *proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta?* id egit per omnem vitam, multóque amplius tum, cùm se abiecit ad pedes Iudæ proditoris

ſui, & mori voluit inter duos latrones nudus in cruce. O grauem & intolerabilem meam ſuperbiam! Ecce Deus totius Maieſtatis ſe humiliat, & quodammodò annihilat in omnibus, & abiectiſſimus terræ vermiculus, hoc eſt, ego, audeo de me præſumere, me extollere? neque quidquam grauiùs timere, quàm humiliari, & ab alijs contemni? certiſſimum indicium eſt, nullam me habere virtutem, quandoquidem *tantum quiſque habet Virtutis quantum Humilitatis*, vt ait Caſſianus.

III. *Punctum*. Exteriores actiones fallere poſſunt, ſi cor à manu diſſentiat. IESVS etiàm animo & corde fuit humillimus. Primò, *ego vir videns paupertatem meam*, videns me nihil eſſe, ſed quidquid poſſideo, eſſe à benignitate Dei. Secundò, benè illi erat, ſi contemneretur; ſi pro Filio Ioſephi haberetur; ſi diceretur fabri Filius; ſi crederetur ſimplex, imperitus & vilis, iuxta conuitium in Nazareth familiare: Hic puer idiota eſt; vti Ioſephi Filius, qui duo verba profari nō poteſt, neque ad quidquam eſt idoneus.

(S. Bo-

(S. Bonauentura.) Tertiò, pacato lætóque animo excipiebat omnes in ſe contortas iniurias, vt haberet occaſionem ſe demittendi. Tanta Seruatoris tui humilitas, ô anima mea, non id poterit, vt eum, & illam ames? *Quo vilior eo mihi charior*, aiebat Tertullianus.

Colloquium ad Filium Dei, quòd ſeriò imitaberis eius humilitatem in verbis, factis, & cogitationibus, eóque indicio teſtari velis amorem tuum: Paruus Dominus, & amabilis valdè, ob tantam nimirum humilitatem noſtri cauſa ſuſceptam. Pater. Aue.

Recollectio. Teſſeræ diurnæ electio. Seruire poterit hæc ſancti Petri vox: *Domi e ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes.* Aut iſte verſus omni auro pretioſior: *Sola ſalus ſeruire Deo, ſunt cætera fraudes.*

Sequitur Oratio vocalis Officij, aut alia. Sacrum, Lectio ſpiritualis.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Manſuetudine.

FAtendum eſt ſine ſuauitate conſiderari non poſſe ſuauiſſimam illam

manſuetudinem, quæ emicabat in conuerſatione dilecti noſtri Seruatoris, quando hic in terris inter homines verſabatur; O quàm iucundum erat oculis ſpectaculum, videre illum loquentem, incedentem, conuerſantem, incumbentem operi, docentem, reſpondentem, interrogantem in templo, in hoſpitijs amicorum, in domo Matris, in itineribus, in campis, in plateis vrbis Hieroſolymitanæ, vbique! hæc omnia erant aſpectu gratiſſima, quia decore admirabili temperata, vti prædixiſſe videbatur Dauid Rex, & Propheta: *Dominus decorem indutus eſt.* Sed, quod decorem hunc reddebat admirabiliorem, erat incredibilis quædam ſuauitas, & manſuetudo, quâ non ſolùm audientium, ſed etiam ſpectantium animos rapiebat. Et tanta fuit támque flexanima, vt Hebræi illum, teſte Galatino, Suauitatem appellârint; & Iesvm adituri dixerint, adeamus ad Suauitatem. Fertur D. Petrus propè continuò lacrymis maduiſſe, & putatur ex dolore, quòd optimum Magiſtrum abnegaſſet; S. Antoninus fatetur quidem

illam

illam ex rationibus vnam fuiſſe, addit nihilominus, præcipuam tantarum lacrymarum cauſam proueniſſe à recordatione dulcedinis, & manſuetudinis Filij Dei conuerſantis, quâ ſe priuatum videbat. Nonne diceres Bernardum Christo conuixiſſe, dum illum audis ita loquentem: *Dulcis eſt Ieſus in voce, dulcis in facie, dulcis in nomine, & dulcis in opere?* Sed quo tendit ſuauis hæc, de dulci conuerſatione Ieſu, conſideratio? nimirùm, vt aliquid ſublime de affectu manſuetudinis, de quo nunc diſſerere ſtatui, concipiamus. Viuat ſuauitas, & manſuetudo, Regina enim animorum eſt & præcipua earum virtutum, quæ cordibus Dei, Angelorum & hominum potenti cum imperio dominantur. Non ſtatuo tibi ob oculos ponere omnem eius pulchritudinem, & perfectionem, quæ ampliſſimè ſe extendit, nimis parum temporis habeo, vt hanc telam adoriar; Sufficit vt dicam, quod ad animæ tuæ ſalutem, & ſpiritalem profectum eſt vtiliſſimum, & vt tibi magnam imprimam huius manſuetudinis exiſtimatio-

nem, præſertim in ſermone, quæ eſt præcipua portio dulcis gratæque conuerſationis. Quod ad me attinet, tanti illam facio, vt arbitrer, ab hoc ordiri debere, illum, qui conuerſationi ſuæ debitum modum ponere vult, ſéque ad virtutum & ſanctitatis acquiſitionem præparare. Totum Salomonis templum erat ligno Cedrino, & laminis auri puriſſimi veſtitum, exornatúmque: portæ tamen, per quas aditus erat *ad Sancta Sanctorum* non alio, quàm oliuarum, ligno conſtabant. Voluit Deus hoc facto nos docere, quandoquidem oliua dulcedinis & manſuetudinis ſit ſymbolum, quòd qui ingredi ad ſanctitatem cupit, & virtutum poſſeſſionem adire, tranſire debeat per manſuetudinem, & ab illa virtute præcipuè acquirenda, inchoare. Ob hanc eandem rationem Dei Filius vult à ſe primum diſci manſuetudinem, deinde humilitatem: *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.* At maximè neceſſaria humilitas eſt; nil refert, porta illius eſt manſuetudo, & per hanc illa aditur. Atque hinc aduerto, primam

tin-

tincturam virtutum omnium, illi qui ritè proficere desiderat, esse mansuetudinem; vt opus aliquod architectonicum benè inauretur, pluribus tincturis est opus: vt animæ nostræ inaurentur perfectissimè, vna sufficit, quam nunc commendaui, mansuetudo. Sed ne te diutius suspensam teneam dico suauitatem sermonis esse omnium aptissimam, vt formet numerísque omnibus animam perficiat, aut eam saltem disponat ad magnas opes spiritales faciliùs comparandas. Viuat Apicularum Regulus, qui nulla arma, ne spiculum quidem, gerit, sed benè mel in ore. Dicamus aliquid ampliùs: Regnet Dei seruus, qui nullis alijs armis, nullo alio regiarum virtutum apparatu vtitur, quàm melle in ore, & verborum suauitate. Hac dulcedine integram illæsámque conseruat charitatem, componit animi sui motiones, corda aliorum sibi subijcit, votorum denique suorum fit compos. *Lingua placabilis, lignum vitæ,* a inquit Sapiens, reipsâ virtutibus animam addit, & tum au-

a *Prou*, 15.

dienti, tum proferenti solatium, & alacritatem. Magnus ille Dei seruus Moyses, qui Spiritus sancti testimonio, *Dilectus Deo, & hominibus, cuius memoria in benedictione est*, a quibus potissimum gradibus ad tantam vitæ sanctimoniam ascendit? à qua virtute initium fecit? profectò non alia, quàm mansuetudine: *In fide & bonitate ipsius sanctum fecit illum*; & vt sciremus id à sermonis suauitate potissimùm processisse, addit Sapiens: *& in verbis suis monstra placauit*, verbis melle & mansuetudine manantibus passiones omnes suas, quæ vera monstra sunt animarum, superauit; quin & flexit duras ceruices, & illa portenta crudelitatis & barbarici, quæ inerant duobus millionibus personarum, quibus imperabat: sermonis sui dulcedine totam illam gentem sibi subiecit, vt ab omnibus mirum in modum amaretur. Quàm suauitas in verbis est efficax! fluctuem aliquo iræ, vindictæ, inuidiæ, tristitiæ affectu: si loquor, si respondeo suauiter, iam componi tota ista tempestas potest: *& in verbis meis monstra placabo.*

a *Eccl. 45.*

cabo. Insurgat in me offensus aliquis, diráque comminetur, si mansuetè alloquor, leniam, eiusque auersionem & iracundiam in mei amorem commutabo: *& in verbis meis monstra placabo.* Mulier quædam videns egregium illum in Scotia Martyrem, P. Ioannem Ogilbæum, cœpit in illum maledictis & contumelijs inuehi, exploso etiam oculorum errore, qui obliquum intuebantur: cui Dei seruus blando & amœno vultu; Domina, inquit, Deus elegantem tuam formam tueatur, diúque conseruet incolumem. Adeò emolliuit ea vox ferocientem mulieris animum, vt publicè fateretur, iniuriâ se in virum illum insurrexisse, & facti pœnitere; contestãdo prætereà se imposterùm de illo, non nisi honorificè, & debita cum reuerentia locuturam. Adeò verum est, sufficere blandius verbum ad inflectenda corda maximè exacerbata. Quare, Hagiophila, author tibi sum, vt abstineas ab omni genere verborum, quæ mansuetudini aduersantur, ideóque nunquam vtaris verbis mordacibus,

contumelioſis, faſtuoſis, & auſteris; nunquam reſponſionibus acribus, impatientibus & ſiccis; nunquam dictis, quæ audaciam, inſolentiam, impudentiam, & animi rancorem redoleant; caue tonos illos imperioſos, illos accentus authoritatis, eos ſermones, qui geſtibus, propriâ tui fiduciâ, aliorum contemptu deſpicientiâque corrumpantur. Hæc omnia digna vituperio ſunt, & à ſpiritu dulcedinis manſuetudiniſque aliena; cùm ſociabiles ſimus, vitæque communione delectemur, conuerſationem noſtram perpetua quadam ſuauitate & gratia condire debemus, vt nulli moleſtiam, nulli tædium adferamus, ne minimùm quidem charitas violetur, non contriſtetur proximus, ſed ea loquendi reſpondendique forma vtamur, quam ab alijs exigimus. Imò etiam tum adhibenda ſuauitas eſt verborum, quàndo de vitijs, & defectibus alienis ſermo inſtituitur, etſi vitia forent manifeſta. Nunquam de alio dici debet, ſuperbus eſt, ineptus, fatuus. At talem eſſe, nemo ignorat; Nil refert; eiuſmodi ver-

ba tolerari poſſint in ore aliorum, non tuo, quæ virtutem profiteris, quæque Chriſti manſuetudinem deſideras imitari Verùm ſi me læſit, ſi in me inuaſit iniurijs, deſpectu, contumeliâ, non erit mihi licitum de illo queri, & facti inſolentiam exprobrare, aut meritis coloribus apud alios depingere? ergò mel illi propinare debebo, qui tam copioſo felle me proluit? vrges me profectò. At audi: ne tum quidem alijs, quàm ſuauibus verbis, vtendum eſt. Dic: te minùs blandè ab illo acceptam, adhiberi modum alium, & gratiorem ab illo potuiſſe, ſed caue ne de illo malè loquaris, ne vocem acerbam & aculeatam vſurpes. Læſus erat Iacob, & perfidè à ſocero ſuo deceptus, nullam tamen in illum iniuriam intorquet. Compellare poterat impoſtorem, fraudulentum, callidum: abſtinuit; pauculis verbis dolorem ſuum teſtatus eſt: *quid eſt quod facere voluiſti, quare impoſuiſti mihi?* S. Michael Archangelorum Princeps, cum Satana contendens de Moyſi corpore poterat illum maledictis obruere, vo-

care damnatum, Inferni titionem, reum læſæ diuinæ Maieſtatis, infamem, & ſexcentis eiuſmodi nominibus, quæ is commerebatur. a At noluit, & *non eſt auſus iudicium inferre blaſphemiæ, ſed dixit: imperet tibi Dominus*, nullo aſperiore verbo vſus eſt, & rationem adfert S. Hieronymus: *Merebatur Diabolus maledictum, ſed per Angeli os blaſphemia exire non debuit.* b Idem tibi inculco: etſi optimo iure videreris poſſe alium linguæ flagello proſcindere, ſiſte tamen impetum. Iſta linguæ licentia, & ſermonis libertas te non decet. Angelos tibi in exemplum vitæ tuæ propoſuiſti, eorum igitur verba imitare; & quamuis aliqua perſona tanto digna odio, quantum Diabolus aliquis incarnatus commereretur, te iniurijs affeciſſet, diſſimula, neque aliter de illa loquere (ſi modò loquendum eſt) quàm blandè, atque manſuetè.

Adijcere hic monitum oportet, quandoquidem te tantoperè ad ſermonis ſuauitatem inuito; eſtque illud, vt atten-

a *Ep. Iudæ.* b *Ep. ad Tit. cap. 3.*

attendas ne hæc ſuauitas (ſiue in conuerſatione, ſiue in colloquijs) abeat in quandam affectationem, nimiúmque verborum delectum, aut adulationem, & ſtudium alijs placendi: Ille enim modus aulam redoleret, non Religionem. Conuerſatio noſtra, & ſermo degenerare non debet in illum placendi affectum, vt ſpecie affabilitatis, & vrbanitatis fiamus Religioſis Regulam, conſuetudinem, aut communem ordinationem euertentes. Ad ſilentium violandum inuitor, ad ingreſſum cubiculi alieni, ad hoc vel illud faciendum, quod voto, quod regulæ repugnat; &, prætextu vrbanitatis affectatæ, inducor ad voti, ad regulæ tranſgreſſionem. Non eſt iſta vrbanitas, non in eo ſpiritus manſuetudinis, & ſanctæ beneuolentiæ conſiſtit, præſtat Deo placere, quàm homini, & conſcientiæ ſuæ ſatisfacere, quàm acquieſcere huius creaturæ voluntati. S. Magdalena rogata ab Angelis lacrymarum cauſam; *Mulier quid ploras?* reſpondit: *Quia tulerunt Dominum meum.* Et *hæc cum dixiſſet, conuer-*

ſa eſt

ſa eſt retrorſum, dorſum illis obuertit. Quæ iſta morum ciuilitas eſt, à puella huius conditionis, benéque inſtitutâ? ſaltem erga Angelos vrbaniorem exhibere ſe debebat, quid verebatur? eius loco reſpondet Origenes: *Nolo Angelos videre, nolo cum Angelis manere, ſi cœperint mihi multa narrare, & voluero illis ad omnia reſpondere, timeo ne amorem meum magis impediant, quàm expediant.* Si hæc Dei amatrix, ita Angelos deſerit, quid non facere nos oportet, vt expediamus nos ab eo placendi ſtudio, quo regulæ violantur, & amor Deo debitus imminuitur, talibus perſonis occurrentibus, quæ nec Angeli ſunt, nec propiùs ad illorum mores accedunt? omninò generoſis Magdalenæ veſtigijs inſiſtere debemus, & poſito metu lædendæ manſuetudinis, aut ita nos contineamus, aut etiam recedamus, vt intelligant, nos malle integrum Diuini Numinis amorem conſeruare, illæſis regulis, quàm illorum gratiam, cum aliquo noſtræ perfectionis detrimento, aucupari. Vt autem Religioni no-

nomen non dederis, æquè tamen obligaris ad deuitandos hos placendi affectus, qui in oculis ſæcularium videri quidem poſſent actiones vrbanitatis, & manſuetudinis, cùm tamen reuerà aſſentationes ſint, quæ culpa non vacent. Nunquam eò comitas tua progrediatur, vt ſapiat adulationem, vt falſum proferat. Prudenter exprimenda veritas eſt, verbis honore, ſuauitate & reuerentia pleniſſimis. Proponi illa aliquo ſermonis lenocinio poteſt, nihil intereſt, modò ab illo, quem alloqueris, capiatur. Et quamuis foret aliquis ex primis terræ moderatoribus, ſi ex officio tuo monere illum debes, aut opinionem tuam illi declarare, cùm conſcientiæ tuæ leges tranſgredi non poſſis, fac iſtud generosè cum debito reſpectu, neque putes te aliquid à ſpiritu ſuauitatis alienum admittere. Propone tibi Danielis exemplum, incumbebat illi, vt ingratam aliquam Veritatem Regi Nabuchodonoſor aperiret, fecit profectò cum honore, reuerentia & dulcedine, nihil tamen eorum quæ dicenda erant

præ-

prætermisit. *Hæc est interpretatio altissimi, quæ peruenit super Dominum meum Regem.* Quid suauius? suum illum Regem & Dominum compellat. Sed subijcit: *Ejcient te ab hominibus, cum bestijs, ferisque erit habitatio tua, & fœnum, vt bos comedes.*

Proposueram quidem adferre regulas nonnullas, quæ ad hanc mansuetudinem in occasionibus maximè periculosis conseruandam videbantur, opportunæ, sed quis modus illas explanandi, cùm ad dissertationis metam peruenerim? hæc vna tamen erit instar omnium, quæ erat B. Francisco Salesio familiaris: *Nihil contra Deum.* Tantum comitatis, tantum hilaritatis, tantum vrbanitatis dulcedinisque, quantum voles, modò sit *Nihil contra Deum*, nihil, quo lædi offendique possit.

Post hæc nihil superest, Hagiophila, nisi vt te orem, cuiuscumque status, aut conditionis existas, vt in spiritu mansuetudinis des operam saluti, & perfectioni tuæ, quod vt facilius, & efficacius à te obtineam, vtar verbis S. Pau-

li:

ti: *a Obsecro vos, vt digne ambuletis vocatione, qua vocati estis, cum omni mansuetudine.* Ita Apostolus loquitur, quòd virtus hæc, postquàm cæteris virtutibus patefecerit aditum, easque in animam nostram introduxerit, easdem illic conseruet ac tueatur, earumque veluti iure hæreditario acquisitarum possessionem asserat: *b Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Virtutes apud mansuetos tanquam in solo patrio commorantur; Melancholicis, inuidis, superbis & quibus similes affectiones dominantur, suæ subinde virtutes sunt; minimum tamen est, quod illos de earum possessione deijcit, facillimè ipsæ elabuntur; soli mites & spiritu mansuetudinis præditi, perstant, ipsa animæ pax & tranquillitas illos in perpetuo victoriarum & felicitatis vsu constituit. *c Mansueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Qui hunc suauitatis affectum non habent, occupant virtutes (si modò aliquas occupant) non quasi proprias, sed velut aliunde sibi

a Eph. 4. b Matth. 5. c Ps. 39.

ſibi elocatas; quid mirum ſi facili negotio eripiuntur? ſi verbum aſperius, ſi contemptus aliquis, ſi modica vanitas illas auferat? alia penitus manſuetorum ratio eſt, mortificati ſunt, victorijs æque ac virtutibus abundantes, hereditaria illis virtutum exercitatio eſt. Et ad hoc potiſſimùm ſeruit ſuauitas verborum, effectus gignit mirabiles, tum in ijs, qui ea vtuntur, tum in alijs, ad quos dirigitur: & ſicuti ſufficit verbum vnicum, acre & aculeatum ad exaſperandum & imbuendum perenni rancore alicuius animum: ita vnica vox blanda & ſuauis ſatis eſt, ad animos exaſperatos, & maximè à nobis auerſorum conciliandos. Quidam Orientalium Rex fertur hoſtiles ciuitates in poteſtatem ſuam redegiſſe, non alio ſtratagemate, quàm affuſo ad portas oleo; ſed affirmare ego poſſum maiorem adhuc vim ineſſe verborum ſuauitati, illa actionibus noſtris dominatur, & Cælitum iuxta ac mortalium corda ſuæ ſubijcit ditioni.

Si lubet pręterea alteri lectioni vacare, lege cap. 18. 19. 20. & 22. Tract. 3. Vol. 1. 2. Part.

2. Part. Rodericij, vbi de humilitate loquitur: aut Imit. Christi cap. 2. 7. & 22. lib. 1.

Peracta lectione renoua deuotionem erga Patronos tuos SS. Iosephum, Alexium, Ignatium, Benedictum, Franciscum, Vrsulam, Teresiam, aut alios qui tibi erunt peculiares. Si nullum hactenus delegisti, hodie incipe, minimùm saltem renoua deuotionis affectum erga Angelum tuum Tutelarem. Super hac re videri possunt ea, quę in Anno sancto dixi ad festum S. Michaelis. Denique para te ad sequentem Meditationem.

SECVNDA MEDITATIO.

De Comitate & Mansuetudine Filij Dei.

Oratio præparatoria consueta.

I. PRæludium. Propone animo S. Ioannem Baptistam, qui dum loquitur de Filio Dei, eúmque digito commonstrat, ei nomen Agni attribuit: *Ecce Agnus* DEI, *qui tollit peccata Mundi.* Non temerè sed dedita opera, sic compellans ob suauissimam Comitatem, &

inno-

innocentem Mansuetudinem, qualis in Agno esse consueuit.

II. *Pralud.* Pete gratiam à Deo Patre, vt benè addiscas hanc Lectionem, quam Iesus te docet.

I. *Punctum.* In verbis habebat Iesus admirabilem suauitatem. Primò. Vnico alloquio animum audientis sibi deuinciebat, tam erat influens sermo, melle dulcior, & gratior cælesti nectare. *Ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.* Secundò. Cæcus aliquis importunis magnisque vociferationibus efflagitat ab illo oculorum curam: quiuis indignaretur alius, extra Iesum, qui suauissimè interrogat: *Quid vis, vt faciam tibi?* Tertiò. Simon; qui Iesum conuiuio exceperat, & alij, aduersabantur Magdalenæ; at tam bonus est Iesus, vt eam aduersus omnes tueatur, eam soletur, & repleat melle, & suauitate verborum suorum. *Vade in pace, fides tua te saluam fecit.* O probrum, quod in verbis adeo sim asper & morosus! Rubo similis, attingi non possum, quin pungam aliquẽ, & aliquo indicio prodam passio-

nem.

nem meam. O Rex manſuetiſſime, rege & moderare ſic verba mea, vt à tua loquendi manſuetudine non diſcedam!

II. *Punctum.* Manſuetudo Ieſu eminebat ex vultu, & toto habitu corporis. Primò. Refertur, afflictos & Melancholicos eius temporis, vt aliquod ſolatium ex facie benigniſſimi Seruatoris colligerent, ita inuitare ſe ſolitos: Viſum eamus filium Mariæ. Secundò; Ingens illa multitudo, quæ eum in deſertum, in montem, & vbique ſequebatur, ſatis aſpicere, amare, & admirari tantam eius ſuauitatem non poterat; & cùm non continuò concionaretur, ſolo illius aſpectu ſic paſcebatur, vt ne cibi quidem, aut victus neceſſarij meminiſſet: *Ecce iam triduo ſuſtinent me, nec habent, quòd manducent.* Tertiò, Comitas denique ac benignitas Seruatoris maximè tum in vultu emicuit, quando in morte Lazari fudit lacrymas. Benè dixeras, ô benigniſſime Ieſu, adeundum te eſſe, vt diſcatur vera manſuetudo & benignitas.

III. *Punctum,* Manſuetudinem etiam

factis

factis ipſis IESVS demonſtrauit. Primò, ab hac proceſſit inſignis illa erga afflictos commiſeratio. Hinc panes miraculo multiplicati: *Miſereor ſuper turbam*; hinc, in nuptijs Canæ Galilęæ, aquam in vinum commutare non recuſauit; hinc tandem voto mulieris Cananęæ factum eſt ſatis. Secundò, Cogit illum Benignitas, vt magnis promiſſis compenſet exigua officia; vitrum aquæ poſtulat, & in vicem totum cælum, & vitam æternam promittit. Tertiò, Quin & ad peccatores ſe extendit: Mulier in adulterio deprehenſa, in eius clementia aſylum inuenit: *Mulier vbi ſunt, qui te accuſabant, nemo te condemnauit?* reſpondente illa: Non Domine; neque ego, inquit, te condemnabo. O clementiam ineffabilem! ô ſuauitatem! quis mihi det de melle, & oleo humanitatis tuæ, vt omnes actiones meæ ſimili ſuauitate condiantur!

Colloquium ad IESVM, Magiſtrum manſuetudinis Reum te age apud illum de aſperitatibus & moroſitatibus tuis, alijſque aduersùs hanc virtutem vitijs.

Pro-

Propoſitum emendationis. Deſiderium huius amabilis admirabiliſque virtutis. Pater. Aue.

Recollectio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen Conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Tempus ſcriptionis. Lectio.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De reſpectibus humanis.

NIhil nobilius, nihil excellentius poteſt excogitari, quàm placere Deo; oblectare ſupremam illam maieſtatem, quæ nullo alio, quàm ſeipſa perfecte oblectatur, nonne actio eſt, omnium imaginabilium actionum præſtantiſſima? hanc veritatem, Hagiophila, ſic apprehendo, vt pluris facerem vnicum opus, quo conſtaret me Deo placuiſſe, quàm mille milliones eorum operum, quibus toti humano generi, omnibúſque ſimul Angelicis ſpiritibus placuiſſem, etſi etiã defixiſſem eos mei admiratione, & meruiſſem ab ijs per plura ſæcula commendari. Tam mihi cordi eſt pondus,

& felicitas, vel vnius actionis, quæ grata Deo dici mereatur, vt, si scirem me posse talem aliquam exercere, quæ illi arrideret, illa peractâ mori illicò non detrectarem; & verò morine possem gloriosiùs, quàm placendo, quàm oblectando Dei viuentis adorandam Maiestatem? ex hac opinione mea videor meritò posse dicere; plurimùm aberrare eos, qui humanis ducti respectibus, malunt placere creaturis, quàm Creatori. Videas nonnullos, qui non audebunt virtutum actiones exercere, frequentare Sacramenta, hospitalia inuisere, serere sermones de rebus diuinis, & spiritualibus, silentij legem, aliásque Regulas, si Religiosi sunt, obseruare; ne vellicentur, ne dicantur hypocritæ, aut qui deuotulorum, aut Reformatorum Ordini accenseri velint. Maledictum illud, *quid dicetur?* obstaculo ijs est, boni quid agant, & ne alicui irreligioso, aut garrulo displiceant, paruipendunt Deo displicere. Alios reperias, qui è contrario incumbent sedulò bonis operibus, obedientiæ, humili-

tati,

tati, charitati, candori & regularum obseruationi, sed quam ob causam, & quamdiu? donec nimirum ille Reuerendus Pater, eorum erit Director, & Superior, quamdiu præerit ea Venerabilis Mater. Accidat enim mutatio aliqua, & alter, qui non sit ad gustum, aut adtemperatus illorum genio & affectui, præficiatur; si aliò optimus ille Superior amandetur, vale obedientia, valete virtutes, actum est, fuistis. An non hæc nota est infallibilis, nihil factitatum esse purè propter Creatorem, sed propter creaturam, propter hanc Reuerendam Matrem, ptopter hunc egregium Patrem spiritualem, qui maiore quàm Deus apud illos pollebat authoritate? Istiusmodi homines pleni sunt respectibus humanis: non symbolum aliud, neque aliam cogitationem habent sibi propositam quàm pessimum illud: *quid dicetur?* & verbo, omnes illi ex Ordine sunt (liceat mihi in re absurdissima vti inepto vocabulo) Placentinorum. Quare decreui placentinis illis, in aurem tria

verba admurmurare, quæ probè intelligent; nullam iniuriam faciam, solùm veritatem ingenuè, & sine fuco eloquar; quod dicam, grauissimum erit, eos esse socordes, & animalia, inter bipedes, ignauissima; nulla ratione mereri nomen seruorum DEI, quantumuis id esse se simulent; & pro conclusione, esse temerarios, & penitus ineptos.

Quod ad illorum socordiam, & ignauiam attinet, prorsus incredibilis ea est; nihil talibus amicis fingi debilius potest. Conceperint admiranda proposita post Confessionem annuam, post bonam Communionem, post Meditationem ardenter peractam, in Exercitijs spiritualibus, in alijs occasionibus eiusdem generis; si illos audias, aut legas eorum decreta, jurares fore rupes immobiles, constantiæ prodigia, nullius Creaturæ impetu vnquam percellenda: & mox verbum vnicum, vnicum scomma, vnicum, *quid dicetur*? subitò efficit, vt tonum mutent, tentationi succumbant, & omnium propositorum suorum

rum obliuiſcantur. Tales mihi non videntur abludere à Pica Tonſoris cuiuſdam, qui illam humanas voces imitari perfectè docuerat; pronuntiabat hæc articulatè ſymbolum Apoſtolorum: *Credo in Deum*; mille iocos viciniæ & tranſeuntibus faciebat cantando Litanias Virginis Lauretanas, aliáque lepidæ garrulitatis argumenta proferendo; Dixiſſes, illi in omnem vitam abundè de ſcientia prouiſum eſſe. At quid accidit? die quodam, non procul ab ædibus Tonſoris, excitatur tumultus, & ſolennis quædam proclamatio ad tubæ ſonitum; qui cùm inſolitus eſſet, ſic miſeram picam perturbauit, confuditque, vt omnis latinitas totáque garriendi peritia illi excideret, ipſáque natiuæ ſtupiditati reſtitueretur, iam cæteris ſylueſtribus par. Pica hæc plurimas habet ſocias. Omnes illi loquaculi, de quibus mihi tecum ſermocinatio eſt, ſimilibus caſibus obnoxij ſunt. Exprimunt optimè linguam Sanctorum, & Apoſtolorum idioma, dum feruore ſpiritûs calent,

lent. Nunquam, inquient, verbo lædam famam vllius, nunquam superioribus obmurmurabo, nunquam de victûs ratione conquerar, nunquam talem Regulam violabo, nunquam me istorum hominum consortio, & familiaritati immittam. O sermonem elegantem! ô verba non alio quàm Sanctorum ore proferenda! sed quid? occurrat persona, cui displicere hic non ausit, quia illa murmurat, obtrectat, regulam violat, tantundem ille faciet. Dicatur verbulum aduersus deuotionem, aduersus eos, qui maiori quâdam obseruatione res suas peragunt, subitò itur in antiquam syluam, in pristinum & laxum viuendi morem, ne à cæteris dissentiat: vnicus sonus, non tubæ, sed joci efficit, vt obliuiscantur omnia axiomata eius sapientiæ, ad quam aspirare videbantur. Miseri mortales, qui (omnibus benè perpensis) nihil habent, quàm verba, quæ ventus discutit! Funestæ picæ, quæ ad tempus garrire didicerunt, neque opere explent, quod conscientia, quod ratio,

quod

quod DEVS docuerat! An non æquissimo iure tales, debiles in supremo gradu, atque ignauissimos pronuntio? quid enim? debiliúsque aliquid esse potest, quàm semper trepidare, ibíque timere, vbi nulla timendi materia est? hoc eos indicio notauit. Propheta Regius a dicens: *Illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.* Animos illorum sine causa Timor occupat, sed timor abominandus: quandoquidem tum timeant, huic vel illi displicere, quando virtus exercenda, & diuinis inspirationibus obtemperandum est. Cogor aliquid addere de damnis, quæ illos sequuntur, & tibi ob oculos proponere Ducem horum vecordium, & ignauorum, quibus ad benè faciendum, idcircò animus deest, quòd vermis humanorum respectuum omne illis robor arrodat. Fortasse perspecta huius hominis miseria, & infirmitate, detestaberis hanc Placentinorum progeniem, neque eorum ritu viuere voles. Dux igitur illorum & Princeps, & qui, vt placens viueret, lepræ per-

a *4. Reg. 5.*

petuæ periculo ſe expoſuit, eſt Naaman Syriæ Regi charus & ſupremus militiæ præſes, laborabat ille lepra tam atroci, vt caro propè diffluere t: vt curaretur, mandauerat illi Eliſæus, ad quem opis gratia acceſſerat, vt ſepties in Iordane ſe lauaret. Verùm Princeps, qui alium valetudini recuperandæ apparatum exſpectauerat, hoc præſcripto ſic attonitus fuit, vt obedire detrectaret: humani reſpectus tantâ vi animum illius inuaſerant, vt propè mallet, per omnem vitam, lepra cooperiri, quàm in hoc fluuio ſe diluere. Quid? aiebat, aquæ noſtræ, & Syriæ flumina, ſalubritate inferiora ſint, & cedant aquis Iſraël, & fluuio Iordanis? quid dicet Rex meus, vbi audierit me tantum iter confeciſſe, vt ſepties me lauem in hac aqua; quæ nullâ virtute noſtram antecedit? quid dicet Domina Coniunx, quæ profectionem illam impedire conabatur, maluiſſétque me vti domeſtico balneo, quàm hîc, in terrâ peregrina, omnium oculis exponi? quid dicent Duces mei, quid

Milites? ridebunt me profectò, cùm intelligent; ſupremum ſuum Præfectum, tantum viarum diſpendium feciſſe, vt ſepties ſe lauet. Hiſce cogitationibus fluctuabat Naaman, adeò infirmus in propoſito curandæ valetudinis, (quam quouis pretio modíſque omnibus quærere debuiſſet) vt parum abfuerit, quin ob funeſtum illud (*quid dicetur?*) leproſus, idémque qui abierat, in patriam reuerteretur; & niſi Miniſter aliquis eum ad experiundas aquas animaſſet, actum erat, perierat, omni ſpe ſalutis depoſita. Adeóque Naaman ad viuum mihi exprimit placentinos illos, eorúmque debilitatem & ignauiam ad executionem boni etiam non difficilis neque ardui, quantumcumque ſolida, atque ſancta propoſita præceſſerint.

Ne igitur mireris, ſi poſt tantam ignauiam auſim affirmare, eoſdem nullâ ratione ſeruos eſſe DEI. Non abeo à ſententia Apoſtoli aſſeuerantis: *Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.* At

in domo Religiosa diuinis obsequijs me mancipaui, eadem ego, quæ alij, præterquam, quòd ex isto placendi affectu, qui mihi quasi à natura insitus est, omnia faciam ad oculum; & vt placeam alijs præcipuè familiaribus, & amicis meis, ideòne minùs existimer seruus Dei? dic, quidquid voles, Dei seruus non es: pronuntiauit Apostolus, oraculum est. At optimis voluntatibus, & desiderijs plenus sum, si perspectum me haberes, non tam facilè expungeres me ex numero seruorum DEI; si me intuereris, nihil reperires dignum vituperatione; in serie meliorum me collocares, nullo alio vitio laboro, quàm ista placendi omnibúsque satisfaciendi cupiditate, quâ subinde delinquo: hæc vna noxa mea est, neque de alia à multo tempore me in Confessionibus meis accuso. Nihil refert, sancti Pauli decretoria sententia est: seruus Dei non es. Aliquid forsan tibi præ D. Paulo arrogas? subire hoc debes, velis, nolis. Et tu quoque Hagiophila patiere, vt tibi denunciem,

si fortè hâc imperfectione laboras, te Dei non esse ancillam. Verum boni serui argumentum est, quando omni contentione satagit placere Domino suo, eiusque obsequium, & beneplacitum obsequio anteponit aliorum, quos omnes præ illo paruipendit. Ad rem facit, quod notant Physicarum rerum inuestigatores, quando de Aquilarum natura disserunt. Aiunt Aquilas, vt experimentum faciant, explorèntque, quinam pulli sui sint legitimi, & à patria virtute minimè degeneres, solere illos adhuc implumes vnguibus attollere in altum, & soli opponere, quem si fixa, immotáque oculorum acie intuentur, habentur pro legitimis, & in nidum reuecti, velut sincera soboles, educantur. Hoc eodem experimento filij & serui Dei agnoscuntur, si rectà in Deum oculos defigunt, non verò detorqueant in terram, & creaturas, illa optima seruórum Dei nota est; si contrà accidat, falsò tanti dignitatem nominis arrogabunt. Si obtemperetur Domino, si Superiori, nō ob

præclaras illas dotes, neque ex naturali erga illos propenſione, aut affectu, ſed quia in ijs Deus, cuius perſonam gerunt, agnoſcitur, non attenta illorum gratia, vel vt nobis propterea blandiantur, nos laudent, colántque; ſignum perſpicuum eſt, diuinum numen ſpectari, neque aliud intendi, quàm vt illi ſoli placeatur. Talem ſe exhibuit Religioſus ille, qui per annos duodecim obſequium ſuum ſeni moroſiſſimo, à quo præter dura & aſpera verba, (fortè & verbera) nihil referebat, conſtanter impendit. a Ea ſanè conſtantia ſatis prodebat illum nihil aliud ſpectaſſe, quàm vt placeret ſupremo Domino, cuius perſonam in hoc ſene intuebatur: & verò quando felicem animam efflauit, coactus fuit moleſtus hic Superior præſentibus profiteri, & dicere: Fratres mei, non homo hic, ſed Angelus eſt, quandoquidem totis annis duodecim, quibus mihi ſeruiuit, & ægrotanti adfuit, etſi aſperrimè tractaretur à me, nihilominùs omne obſequium, & obedientiam mihi præſtitit,

a *In prat. ſpirit.* cum

cum ſingulari diligentia, incredibiliſque alacritate. Ille erat verus DEI ſeruus, non autem placentini illi, qui malè ob humanos reſpectus agunt, aut qui bonum non purè ob Dei amorem , ſed propter creaturas operantur.

Finiamus: Non hoc ſolùm damnum & detrimentum eſt: inepti ſunt, & reuerà temerarij, cùm ſupra vires & facultatem aliquid moliantut, & quod fieri non poteſt, facere tamen ipſi velint. Modum accipe : nunquid certiſſimum eſt, nullum adhuc hominnm in rerum natura extitiſſe, qui omnibus omninò ſatisfacere potuerit? fac optimo, quo potes, modo, ſemper aliquis reperietur, qui factum carpet cui aliquid diſplicebit. Agas benè, fatui vituperabunt; malè, damnabunt ſapientes; ceſſes ab opere, vt nec malum agas, nec bonum, jam hi & illi tibi illudent. Imò nonnulla ingenia ſic à natura corrupta ſunt, vt reprehendant omnia ſeu bona, ſeu mala, his vide vt placeas, vt facias ſatis Actiones etiam ſanctiſſimæ vellicationibus

obnoxiæ ſunt. Abbas Poponius magnâ & munificâ charitate pauperes peregrinos excipiebat. Plurimus hac de re inter Monachos ſermo, multi aiebant prodigum eſſe, bonáque monaſterij dilapidare, alij contra affirmabant bene illum facere, & eius charitatis intuitu Deum fortunare rem familiarem. Quid eſſe melius potuit, quàm quod clamabat cæcus Euangelicus: IESV *fili Dauid, miſerere mei.* Acceptus erat hic Chriſti clamor, non item alijs, qui hinc indignabantur, & *qui præibant increpabant eum, vt taceret.* Ipſi Angelici ſpiritus ſatisfacere omnibus hominibus non poſſunt: Quando Angelus, ſolaris cæli motor, ſolem ſtitit, vt voci Ioſue obediret, ipſi Ioſue placuit, eiuſque exercitui, at alij, qui cladem patiebantur, ægrè ferebant hanc ſtationem, & ſolem motorémque diris deuouebant. Chriſtus IESVS vt Filius Dei foret, id conſecutus non eſt: tota illius vita quaſi ſcopus fuit contradictionis: verba ad homines facit, dicunt aliqui, nunquam ſic locutum eſſe hominem, alij

obtre-

obtrectant, esse seditiosum, aptúmque ad plebem in Dominos animandam. Sed quo pacto Angeli, vel Sancti, vel Iesvs omnibus placuissent, cùm ne Deus quidem eâ potestate, quâ est, id faciat? testatur Alphonsus decimus, Rex Hispaniarum, dictus Astrologus, cui censura hæc aliquando excidit: si Deus Mundum conditurus se in consilium adhibuisset, se multa ostensurum fuisse, quæ ordine meliori disponi potuissent. Testatur præterea alius ille, qui hominem, aiebat, præclarum esse Dei artificium, deesse tamen in pectore fenestellam, quâ cordis arcana penitiùs inspicere possemus. Res certa est, fieri nihil potest, quod ad gustum sit omnium. & tamen eò connituntur nostri placentini, Deo placere volunt, & creaturæ, quod possibile non est. Ne eos imitere, Hagiophila, temerarij sunt; Deum specta, huic fac satis, & conscientiæ tuæ, & cætera omnia floccipende. Illi qui respectibus ducuntur humanis nullos à Deo fauores consequuntur, imò Devs *dissipauit ossa eorum*

rum, qui hominibus placent; Cùm è contrario in eos munificentissimus sit, quibus animus est, vt illi placeant, parum curantes, quid dicturi aut cogitaturi sint mortales. Præclarum huius rei testimonium est in B. Margaretha Iprensi Religiosa sancti Dominici: adhuc puella obuium habuit adolescentem satis à naturæ dotibus instructum, eiusque amore, per oculos admisso capta est; & aliquamdiu Amicitiam illam fouit intra terminos omnis decentiæ & honestatis, non quòd vllo coniugij cum illo contrahendi desiderio teneretur, sed vt affectui suo, naturaliter in illum propenso, satisfaceret. At Deus, qui solus amari ab illa cupiebat, tàm validè perculit illius animum, vt decreuerit se penitùs amore illo exuere, & adolescentis consuetudinem deuitare. Peracto hoc proposito, accidit post pauculos dies, vt eidem illa in plateis occurreret, jámque in eo erat, vt consueto more alloqueretur; verùm propositi memor, & semoto omni respectu humano, tergum illi, satis inurbanè,

nè, obuertit, incurrítque in proximam Ecclesiam, vt ad pedes Christi cruci affixi prouoluta meritas de hac victoria gratias referret. Tantoperè id Deo Filio placuit, vt visendum se præbens, illam insigni coronâ condecoraret. Sufficeret forsan vna talis actio, & similis humanorum respectuum contemptus, ad conciliandos nobis diuinos fauores, & sanctitatem comparandam. Cur solliciti erimus, vt placeamus creaturis, quæ nos non judicabunt, neque debitam nostris actionibus mercedem redhibebunt? nónne præstat placere Creatori, eóque vti symbolo: Dum licita faciam; quod lubet, alij dicant.

Nisi hæc Lectio sufficit, prosequere ea apud Rodericium, quæ manè de humilitate incœpimus, aut cap. 2. 3. & 5. lib. 2. de Imitatione Christi. Deinde sequitur Examen.

EXA-

EXAMEN CIRCA MANSVETVDINEM.

PRimò, *Submissè loqui, & humiliter, & sine strepitu.* Secundò, *Non vti verbis austeris, peruicacibus, imperiosis, aut quæ contemptum aliorum redoleant.* Tertiò, *Non contradicere alijs, neque cum vllo contestari.* Quartò, *Nullum contristare siue verbo, siue gestu, siue ope recusatâ, quantumuis vilis & abiectus videatur.* Quintò, *De nullo queri, etsi iniuria nos affecisset; quæ si est, fiat id verbis blandioribus, quæ excusent, & eleuent refutanda illam.* Sextò, *Si quispiam nos læsit, non exspectemus, donec ille culpam agnoscat, eiusq; veniam à nobis postulet, sed ipsi illum præueniamus, & deprecemur, quòd indignandi occasionem dederimus.* Septimò, *Non reprehendere aut increpare alios sine graui causa.* Octauò, *Aliorum defectus & infirmitates benignè tolerare, neque admodum curare, quòd nostri defectus alijs sint noti.* Nonò, *Nullo indicio demonstrare antipathias quasdam, seu auersiones à nonnullis, siue illa à natura inditæ sint; siue vsu*

com-

comparata. Decimò, *Nunquam exhibere se fastidiosum, seu vultu, seu gestu, seu aliâ quâdam ratione.* Vndecimò. *Facilè concedere in sententiam, & opinionem aliorũ, reiecto proprio iudicio.* Duodecimò, *Nunquam in peiorem partem verba aliorum interpretari.* Decimò, tertiò, *Quodam commiserationis affectu ferri in afflictos, eorúmque miserias & calamitates sentire.* Decimò quartò, *In copia negotiorum & occupationum, tranquillitatem & hilaritatem animi præseferre, vultu sereno, & composito.*

Hagiophila, hæ præcipuæ mansuetudinis notæ sunt, da operam, vt illas obtineas, & fructum reportabis incredibilem.

Tempus est jam Officij, aut precum aliarum vocalium, deinde huius Considerationis.

CONSIDERATIO.

I. CVi bono cætera, nisi per exercitium, & acquisitionem virtutum fiamus veri Dei ministri? præcipuum hoc est, cui attendi debet, reliqua tantùm

tùm acceſſoria ſunt. Doſitheus in ſuo Monaſterio patrabat admiranda, in conuerſatione ſua erat amabilis, in ęgrorum obſequio obſtupeſcendus: at hinc aliqua gloriæ & vanitatis titillatio illum inuaſit, quam aduertens S. Dorotheus, hoc dicto, quod pluribus conuenire poteſt, illum perſtrinxit: Doſithee, inſignem aliorum famulum te præſtas, & egregium complacentem, ſed nondum Dei ſeruus effectus es.

II. In tua ſitum eſt poteſtate, vt maximas præſtantiſſimáſque virtutes conſequaris, gratia Diuina nobis non deeſt, ſed nos deſumus gratiæ. Vult Deus nos ad ſublimem perfectionis gradum euehere, nos non aliam, quàm mediocrem, virtutem volumus. Quis Aulicus dignitates & fauores ſibi à Rege oblatos recuſat? at moleſtia in virtutis acquiſitione reperitur: quis ignorat? ſed neque hoc ignoratur: roſam eſſe ſpinis ſeptam, & in concha, vnionem. Hac moleſtiâ cælum emitur, an pretio nimio, & pœnitendo?

III.

III. Non aduertunt homines, & nihilominùs verum eſt, acquiſitionem vnius virtutis, at exercitium vnius actûs virtuoſi, maioris pretij eſſe, pluríſque æſtimandum, quàm ſi celebrem aliquam de hoſtibus victoriam reportaſſes, aut acquiſiuiſſes centum millia aureorum annui cenſûs, aut Regni alicuius ſceptrum, & diadema obtinuiſſes. Virtus Chriſtiana bonum Dei eſt, cuius intuitu, quantumuis exigua ſit, omnibus tamen totius naturæ donis anteſtat, vt omittamus mercedem, quæ erit ſempiterna.

IV. Quàm me olim pœnitebit, quando videbo me propterea non eſſe aſſecutum eum gradum virtutum & meritorum, quem Deus mihi deſtinauerat: quòd nimium rei alicui creatæ ahhæſerim, aut quòd repudiauerim Diuinam gratiam, eique non omni modo fuerim obſecutus. Ah! quàm charo mihi ſtabunt eæ commoditates & deliciæ, quibus nunc, cùm grauiſſimæ virtutum negotiationi ſtudere oporteret, indulgeo!

vtinam

vtinam ſolò Purgatorij pretio & gloriæ imminutione luam!

V. O virtus! quiſquis perſpectum haberet valorem & meritum tuum, illi res omnes terrenæ viles, & ſuo affectu indignæ viderentur: & vt nullo alio, ad illam amandam, ſtimulo compellerer, quàm quòd Iesvs & Maria eandem tanto amore proſecuti, complexique ſint, volo amare, & credere, nihil eſſe amabilius eo obiecto, quod ambo illi ſapientiſſimi rebus omnibus prætulerunt. Tantis ducibus aberrare non poſſum.

VI. Vah rerum terrenarum amores! dum guſtantur, deſipiunt. Viuat virtus, illa, illa eſt aqua Samaritanæ propoſita; *quam qui biberit ſitiet iterum*, quæ ipſo ſui vſu appetitionem accendit. *Aqua eſt ſaliens in vitam æternam*, *O Domine, da mihi hanc aquam*.

Sequitur hora quietis, deinde Officij, & aliarum Orationum, tum Viſitationis Venerabilis Sacramenti, & præparationis ad ſequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De Zelo Filij Dei *erga salutem animarum.*

Oratio præparatoria consueta.

I. P*Raludium.* Imaginare pastorem, qui quærat aliquam à grege auulsam & aberrantem ouiculam; peruagatur omnia, sursum, deorsum, per valles, per montes, per planitiem, nullum denique locum non studiosè perlustrat. Iesvs talis pastor est, qui venit idcircò in Mundum, vt hominem ad verum ouile reducat.

II. *Prælud.* Pete gratiam, vt ex hac diuini Pastoris charitate proficias, eandem sic agnoscas, vt in amorem illius vehementiùs accendaris, & pro ratione statûs tui, te pereuntibus animabus impendas.

I. *Punctum.* Filius Dei zelo incredibili fertur in salutem animarum. Primò, ille est Pater filij Prodigi: quidquid enim Parens perdito suo filio exhibuit, cùm recepit in gratiam, id omne Iesvs

præ-

præstitit hominibus. Secundò, IESVS est magnus ille Medicus, qui descendit de cælo, vt curaretur magnus ægrotus, qui jacebat in terra, vt ait Augustinus, qui ideò corporibus medicinam faciebat, vt animæ sanarentur: propter illas, erant insignes illæ curationes; & morbi corporis, quibus medebatur, animæ morbos, febrem, surditatem, cæcitatem, paralysim, similésque affectiones repræsentabant. Attentiùs perpende singula, & sollicitum studium huius amantissimi Medici; *Non egent, qui sani sunt, Medico.* Tertiò, ille est, qui se meritò comparat Gallinæ pullis suis addictissimæ: *Quoties volui congregare filios tuos, sicut Gallina congregat pullos suos sub alis, & noluisti?* O Pater amantissime, ego sum Filius ille prodigus! O Medice diligentissime, ex afflictissimis illis ægrotis vnus sum! ô Pater, qui materno homines affectu complecteris, pullus sum aberrans, qui de sinu tuo me abstraxi, vt cæterorum more ruerem in perniciem! per zelum illum, quo totam Galilæam,

& finitimas regiones peragrabas, miserere operis tui, & obiecti primorum, & veterum amorum tuorum. Gratiarum actio pro te, & toto genere humano: Propositum.

II. *Punctum.* Filius Dei subibat labores ineffabiles, vt Euangelium, & amoris legem prædicaret. Oppidatim ibat pedes, eleemosynis piorum hominum se sustentans, contemptu, iniurijs & contumelijs appetitus, continuando molestias, & fatigationes illas, tribus integris annis, posteaquam quadraginta dierum jeiunio ad hoc se præparasset. Expende anima mea huius diuini Pastoris solicitudinem erga populum illum, quin & erga nos illius successores: die pascit illos verbo, & exemplo, nocte vigilat, vt eosdem precibus suis tueatur.

III. *Punctum.* Semper patuit zelus illius, sed præcipuè in conuersione mulieris Samaritanæ: fatiscebat ex itinere, & inedia: loco tamen cedere priùs non vult, quàm prædam cæperit, *fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem.* De cibis

inijcitur sermo: *Alium*, inquit, *cibum habeo manducare, quem vos nescitis*: Hic cibus meus est, hæc quies, conuertere istam animam. Tot conuersiones aliæ; tot ardentissimæ prædicationes; vt de ijs diceretur: *Nunquam sic locutus est homo*: quarum vni cessit Magdalena; hæ minæ inferni, iudicij, eorúmque, quæ ad alteram vitam spectant; istæ Parabolæ, seu Historiæ de vinea, de diuite Epulone, & alijs, manifestissimè zelum illius testantur.

Colloquium ad IESVM, vt dignetur nobis largiri zelum suum, tum ad nostram, tum aliorum salutem procurandam. Pater. Aue.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis fortuita. Rosarium. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Cæna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis in crastinum. Examé conscientiæ. Quies; ad quam te componens cordi tuo imprime Mariæ nomen, vt eius illa Custos sit.

SEPTIMVS DIES.

De virtutibus in Paßione & Morte Christi imitandis.

ADest, Hagiophila, dies molestissimus Seruatoris nostri: Viginti quatuor postremæ horæ continent Epitomen eorum omnium, quæ per annos triginta tres gessit. Sæculis opus foret, vt perpenderentur singula, quæ paucis hisce horis acciderunt. Inprimis, virtutes omnes, quàm aliàs, illustriores apparuere. Verùm duas potissimùm attendo: Resignationem illius, & Patientiam; si aliæ etiam se insinuant, tuum erit illas æquè atque alias, quas tibi propono, imitari.

Visitatio Venerabilis Sacramenti, & præparatio ad meditandum.

I. MEDITATIO.

De Resignatione Filij Dei tempore Passionis.

Oratio præparatoria consueta.

I. PRæludium. Propone animo Seruatorem in Horto orantem, humi

proſtratum, & dicentem : *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte, veruntamen non mea voluntas, ſed tua fiat.*

II. *Prælud.* Pete gratiam à Deo vt benè intelligas, quanti momenti ſit hæc Reſignatio Seruatoris noſtri, vt eam oblatis occaſionibus imitêre.

I. *Punctum.* Maxima fuit hæc Filij Dei in Patrem Reſignatio : velle quidquid ille quoad Paſſionē volebat. Primò quod patiendum illi erat, fuit tam atrox & inſolens, vt S. Hieronymus aſſerat, nemini hactenus innotuiſſe omnia, quæ ille tolerauit; dolores illius fuiſſe ineffabiles, neque magnitudinem illorum, ab vllo homine in hac vita, concipi poſſe. Omnia præuidebat, & capiebat Seruator, & nihilominùs ſe reſignat. Secundò, obtulerat ſe Deo Patri, vt pro nobis etiam ſummo juſtitiæ rigore faceret ſatis; ah! ſi ob vnicum peccatum mortale, tanta tormenta homo ſuſtinet in inferno, & ob veniale in purgatorio : quid apprehendiſſe IESVM cenſes, qui extremum jus luere debebat tot millenorum & mille-

millenorum millium peccatorum? juxta naturæ appetitum eximi quidem voluiſſet, accommodat ſe tamen Patris voluntati: *Pater, ſi poſsibile eſt, tranſeat à me calix iſte, veruntamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Tertiò, vlterius proceſſit; plus paſſurus erat, quàm mererentur ſcelera mortalium; & paſſurus dolores adeò intolerabiles, vt niſi vita miraculo prorogata fuiſſet, moriendum illi fuerit ſolo malorum imminentium metu. Vnde meritò aiebat: *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem.* Et reipſa, niſi diuina vis animam retinuiſſet, in iſto ſudore ſanguineo, obrutus triſtitia & tormentorum apprehenſione, in iſta flagellatione, & in iſta ſpinea coronatione, viuere deſijſſet. Enimuerò formidabat tot, támque enormia ſupplicia; ſed animi reſignatio in Dei Patris voluntatẽ, facit, vt ad omnia promptum ſe exhibeat. Vnico ſuſpirio, vnica ſanguinis guttulâ ſatisfeciſſet omnibus, at paratiſſimus eſt ad extrema, ſi Patri placuerit. Quartò, videbat omnem ho-

minum perfidiam, omnia illorũ ſcelera; inutiliter ſanguinem ſuum profundi, tot dolores tantáq; tormenta ſubiri, ſine vllo fructu; hæc incredibili mœrore animum percellebant: nihilominùs vult, ſi Pater velit. O amabiliſſime Redemptor! ecquando tandem me diuinis tuis voluntatibus accommodabo? quantumuis magnæ occurrant difficultates, & plurimùm appetitus meus naturáque reluctetur?

II. *Punctum.* Reſignatio Filij Dei fuit admirabilis in ijs omnibus, quæ Carnifices voluêre, ad torquendum ſacroſanctum illius corpus. Huius dicti veritatem collige ex eo, quòd *Pilatus tradidit eum voluntati eorum*; hinc, permiſit caput ſibi ſeptuaginta crudeliſſimarum ſpinarum aculeis configi, hinc ſuis humeris aſſumpſit pondus Crucis intolerabilis; vellent plura peioráque Carnifices, vellet etiam Ieſus. O amabilis Redemptor! modò agnoſcant homines ſe diligi à te, & maximè tibi cordi eſſe, ſalutem illorum æternam! paratus es ad

omnia

omnia, quæ volent hostes tui, àh! cur non simili affectu excipio contradictiones hominum, eásque, propter amorem tuum, gratas habeo?

III. *Punctum.* Resignatio Filij Dei eò vsque processit, vt paratus fuerit etiam omnia, quæ à dæmonibus inferrentur, sustinere. Ab his, teste Chrysostomo, possessi fuere barbari illi milites, qui eum flagellârunt. Perpende hanc lanienam; ista sex, & amplius millia ictuum; illam flagellorum mutationem; iterationem Carnificum cùm pulsando fatigarentur; nihil aliud ista sunt, quàm furia militum obsessorum, & dæmonum, qui hos satellites ad tantam crudelitatem stimulabant. Et optimus Iesus ad hæc erat promptissimus, quin & ad peiora, si inferre voluissent. Quid accidere mihi, post hoc exemplum, potest, ad quod non debeam esse Resignatus?

Colloquium ad Saluatorem, cũ protestatione: nihil aliud imposterùm volendi, quàm quod ipse vult & permit-

stit, vndecumque id eueniat; cum plena detestatione & abnegatione nostrę propriæ voluntatis, cùm illa laxet habenas cupiditatibus omnibus, & præcipua miseriarum nostrarum sit origo. Pater. Aue.

Recollectio: Elige diurnam tesseram. Placebit hæc, cùm sit magni illius Episcopi Geneuensis: *Viuat Iesus qui per mortem, monstrat amorem nobis fortem.* Vel ea S. Teresiæ: *aut pati, aut mori.*

Sequitur Officium, aut alia Precatio vocalis. Tum Sacrum. Deinde Lectio.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Mortificatione.

DVrum vocabulum est, Hagiophila, quod vestibulo huius dissertationis præfigo. Aut nullo, aut admodùm in exiguo amore est Mortificatio. Plures eam nolunt experiri, & magni beneficij loco acciperent, si nullus vnquam de ea sermo apud illos institueretur. Ægri sunt, qui cuperent sanitatem, sed remedia sine quibus ea recuperari non potest,

teſt, oderunt. Laudetur Deus, quòd non ſis ex eorum numero. Tuum illud ſanctimoniæ, & perfectionis deſiderium ſatis teſtatur, te Mortificationem diligere, tibique placere, vt quid de hac ſententiam, liberè profitear. Operam verò luderem, ſi tibi eam proponerem, veluti omnibus mortalibus, cuiuſcunque ſint conditionis, neceſſariã; jam pridem eſt, quòd ſcias hominem peccato eſſe depravatum, debilitatúmque, cui cupiditates & caro continuum bellum moueant, rebelléntque aduerſus ſpiritum, ac proinde neceſſarium illi eſſe, vt ſe mortificet, & mortificationis fræno ſubigat rebelles illos appetitus, rationíſque imperio ſubſternat; vt idcircò dixerit Iob, vitam hominis ſuper terram, eſſe militiam, quâ ſeponi arma non poſſunt, ſed ſemper ad manum eſſe debent. Nihilò magis ignoras, quòd ij, qui peculiare perfectionis ſtudium profitentur, vti tu, debeant ſe huic exercitio impendere, cùm ad inſignem aliquem virtutis gradum peruenire non poſſint, niſi ſingu-

lari curâ, eáq; assidua oppugnent appetitus naturales, séque abnegent; vim perpetuam inferentes naturæ suæ, & continuò in sensuum custodiam excubantes; vnde meritò sancti Patres statum Religiosum, verum Martyrium appellitârunt. Scis omnia; & plura, quàm ego suggerere tibi possem, de Mortificationis necessitate comprehendis, si intelligis dictum istud Seruatoris: *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Plus hic vno verbo insinuatur, quàm contineant libri omnes, qui de mortificatione loquuntur. Et cùm iam dudum ista didiceris puto maiorem me gratiam apud te initurum, & vnà lucrum temporis facturum; si potiùs tibi declarem conditiones, veræ & vtilis mortificationis, quàm si ijs immorer, quæ iam antè cognita perspectáque sunt.

Incipiamus ab ea, quæ, meo iudicio, est omnium pulcherrima: pulcherrimam autem censeo, quæ vniuersalis est, & vbiq; reperitur; S. Ignatius eam continuam vocat: *Continuam in rebus omnibus*

bus

bus mortificationem, Oportet igitur, vt ſit in corpore, reſecando amorem illum, quo in id, eiuſque commoditates ferimur, & cuius defectu, Hoſius Cordubenſis Epiſcopus, ex mente S. Hilarij, ſe perdidit: *Quod ſepulchri ſui nimiùm amans fuerit*, id eſt, nimis corpus ſuum coluerit: totque, cum illo, alij æternum periêre, quòd carnem ſuam luxu eduliorum & veſtium, alijſque ſenſuum delitijs & voluptatibus nimiùm indulgenter habuerint, cùm obſequi D. Paulo debuiſſent, dicenti: *a Semper mortificationem Ieſu in corpore noſtro circumferentes, vt & vita Ieſu manifeſtetur in corporibus noſtris.* Quod ideo non adfero, vt ingentes quaſdam auſteritates & inſolitas pœnitentias ſuſcipias, vt imiteris B. Eleonoram de Vanegas Religioſam Tertij Ordinis S. Dominici, cuius victus ordinarius, pane & aqua conſtabat, & lauticiarum loco, coctis herbis; quæ nudis, hyeme, pedibus ambulabat, quæ humi cubabat, aut in aſſere, ſaxo cer-

a 2. Cor. 4.

ceruicalis vicem ſubeunte; cui cilicium diu noctuque humeris affixum (ſcalprũ illud erat ex ferro, quod ita carnem penetrabat, vt à morte auelli non potuerit, quin ſimul corporis partes abſtraherentur) quæ modico ſomno vtebatur, vt largiùs orationi vacaret; cui frequens per ſeptimanam flagellatio, & plerumque cruenta, vt omittam eas, quas in honorem Patronorum & aliorum Sanctorum celebrium, adhibebat. Non ago, vt tali ratione tractes corpus tuum, auertat Deus: ne quidem vt facias, quod B. Maria de S. Spiritu eiuſdem Ordinis, quæ corpus ſuum triginta quatuor diuerſis locis candelula adurebat, vt Chriſtum patientem imitaretur, & ſolatium aliquod purgantibus animabus adferret; neque vt vſurpes cilicium inſolitæ aſperitatis, aut ſupponas crinibus inſignem ſpinarum numerum, vti fecit B. Maria de Purificatione, itidem eius Ordinis, inuento ad maximos cruciatus idoneo. Non conor talia tibi tormenta perſuadere, quando te ad corpo-

ris

ris mortificationem inuito. Ad Spiritum Sanctum ſpectat ea ſuggerere: ſufficit mihi, vt dicam, macerandum & mortificandum eſſe corpus, cum prudentia & moderatione; non concedendo illi, quidquid poſtulat, & tantum pœnæ, & doloris illi infligendo, quantum ratio nobis dictabit, & ij, qui nos regunt, permittent: Fruſtra enim exiſtimamus obtineri cælum poſſe, nihil patiendo, & carni indulgendo quidquid appetit: *a Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram.* Vt credamus nos delicijs deditos, nolenteſque vt vel minimum corpori deſit, quo eius cupiditatibus ſatisfiat, peruenturos ad culmen virtutis & perfectionis, nimia & inſana fiducia eſt, fieri hoc nequit: *Sapientia non inuenitur, in terra ſuauiter viuentium.*

Mortificatio hæc, uon tantùm corpus, ſed etiam ſpiritum afficere debet, vt rationi ſubijciatur: frænanda igitur voluntas eſt, deponendum judicium pro-

a *Coloſſ. 2. 5.*

prium, frangenda pertinacia, non ſtandum ſuis ſententijs, & opinionibus: omnes affectus iræ, odij, vindictæ, doloris, amoris, gaudij, inuidiæ, auaritiæ, ambitionis compeſcendi. Vbique eſſe, & dominari debet mortificatio, vbique ſibi vim adhibere oportet, ne hoſtis humani generis aliquod de nobis lucrum referat, & vt generoſis noſtris certaminibus eam recuperemus innocentiam, quam vitio primi Parentis amiſimus: Tali vſu mortificationem præſtabimus vniuerſalem, & maximè glorioſam. Sed vt clarius me explicem, vide quo fieri modo poſſit vniuerſalis. A ſummo mane, à prima cogitatione, quæ euigilanti occurrit, vſque ad vltimam, cùm ſomnus initur, mortificatio ſit continua. Neque vlla prætereat actio aut opus, vbi affirmare non poſſim, me mortificationem quæſiuiſſe, ſaltem in aliqua circumſtantia. Excitaris mane vt ſurgas nullo conſilio cum ceruicali inito, proripe te ſtatim & te mortifica. Prima diei mortificatio eſt, has Deo primitias

offer.

offer. At non edormiui, non ſatis quieui, adhuc pauxillum, & ſufficiet. Heus! ſurge, & admitte hanc mortificationem. quid? omniane corpori indulgebis? ſed non ſuccedet Oratio, noui me, & frequenti experientia didici, toties me fructum nullum ex Meditationibus retuliſſe, quoties plenè non edormiueram. Heus! proripe te, & magno animo te mortifica, plus meriti hæc mortificatio adferet, quàm vnius horæ Oratio. Surgam equidem, ſed commodè, ſeu vt frigus declinem, ſeu vt conuenientiùs me lauem, ſeu vt inter veſtiendum aliquas precationes perſoluam. Heus! promptè fac & diligenter, etiam in hoc te mortifica, & feſtina ad ſalutandum Venerabile Sacramentum, ſi in tuis ædibus eſt, vt cæteros eo ſalutationis officio anteuertas. Quid dicet aliàs Angelus tuus tutelaris, qui ſtudioſè attendit an Deus diei primitias a te ſit obtenturus? quid dicet, vbi viderit corpus tuum præualere, & hoſtem de tua deſidia, & immortificatione lætari? Ain' for-

fortaſſe, tantilla ab Angelo non curari? imò verò, maiore eum ſolatio afficere non poſſes: ab hac prima mortificatione de totius diei euentu bene ominatur. Nimis quàm certum eſt, hanc vim & ſanctam ſurgendi promptitudinem, illi eſſe acceptiſſimam. Plenæ ſunt ſanctorum hiſtoriæ, & fidem faciunt, ipſos etiam Angelos Tutelares, non rarò Excitatorum officio functos, idque tamdiu geſſiſſe, donec ſancti illi minùs ſe in ſurgendo promptos exhibuerunt, tunc verò, quaſi talem deſidiam deteſtarentur, poſtridie non excitaſſe, aut quamdiu culpam illam clientes non expiaſſent: quod euidens argumentum eſt, illos non parùm ſimili negligentia offendi. Inſtar omnium erit quod noſtro æuo accidit: Deuota Anna Santonica è Sodalitate Vrſulinarum, eam gratiam à DEO obtinuerat, vt ab Angelo ſuo ſemper his verbis: *Anna, ſurge* excitaretur. Vix Angeli vocem audiebat, quin ſtatim, & admirabili diligentia ſe proriperet è lectulo. Verùm euenit ali-

quan-

quando, vt paululùm tergiuerſaretur, & ſenſim iterum indormiret, cùm redijt quidem Angelus, ſed voce ſolito acerbiore. *Domina*, inquit, *non placet ſurgere?* ſuffecit ea monitio, vt illicò obtemperaret, culpamque agnoſcens & pœnitens ſtatueret, in poſterum non tergiuerſari.

Hagiophila, hanc mortificationem tibi potiſſimùm ad exemplum produxi, quòd ignorem, quas alias huius exercendæ occaſiones habeas, & certus ſim, hanc tibi non defuturam. De cætero per diem continuò mortificationi intenta ſis, neque tibi parcas. Dum egrederis in publicum, oculorum cohibe curioſitatem, ne aſpice, quod deſiderare non licet, viſum depreſſum & modeſtum gere: Magdalena Redonia tertij Ordinis Dominici Profeſſa, quæ paucis ab hinc annis ſanctimonia Toloſæ claruit, per vrbem incedens nihil præter ſilices & lutum intuebatur, & qua moleſtius iter erat, gradiebatur. Dum verſaris inter homines, in eorum faciem ne

obtu-

obtutum defigas, ſeu reuerentiæ, ſeu modeſtiæ gratiâ. Vidit aliquando S. Mechtildis, dum feſto S Ioannis Euangeliſtæ ſacris intereſt, B. Virginem, & hunc S. Apoſtolū, illuſtrem radio ſplendoris admirabili, qui ex oculis emicans in faciem Deiparæ dirigebatur, dumque hæret iſto prodigio attonita, audit à Ioanne: illum, dum inter mortales viueret, ea fuiſſe erga Virginem Matrem reuerentia, vt defigere in illam oculos nunquam fuerit auſus. Saltem eorum vultum, qui ſexu differunt, ne aſpice, & ea ſit aliquando tuæ mortificationis materia. B. Aloyſius Gonzaga in vultum fæminarum nunquam intuebatur, ne Imperatricis quidem, etſi aulicis officijs ei deſeruiret. S. Clara de Montefalco, hac etiam in re ſtudebat mortificationi, & oculos à viri facie abſtinebat. Offert ſe aliqua curioſitatis occaſio? adhibe mortificationem. S. Carolus Borromæus nunquam per vllam feneſtram proſpiciebat. Pia Magdalena Redonia cuius etiā antè memini, quan-

do ad illam filij litteræ deferebantur, ad tres quatuorue dies tenebat obſignatas, tum vt curioſitatem ſuam fr naret, tum vt teneritudinem affectus materni compeſceret. Id ſubinde imitari, cùm à charis epiſtolas accipimus, foret mortificatio Deo acceptiſſima. Tempeſtas frigida eſt? ampla mortificationi ſeges offertur, ſi toties ad ignem non accedimus, quoties cupiditas eò nos rapit. B. Ioanna de S. Catharina, Religioſa Ordinis S. Dominici penè igni per hyemem iraſcebatur, quòd carnis ſuæ delitijs, tam eſſet accommodus; vnde in aſperrimis frigoribus, tot præceptis adigi ad focum debebat, quot adhibenda ſunt, vt delicatulus quiſquam, & otioſus inde auellatur. Aliquis te verbo, repulſa, contemptu, aut alia ratione offendit: Optimè, iam præclara adeſt te mortificandi occaſio ſi taces, ſi non quereris, ſi pro eo deprecaris qui iniuriâ te affecit. Soror Maria de Aſcenſione, Religioſa Hiſpali, in Monaſterio B. Virginis de Gratia, ſi moleſto aut aculeato

aliquo

aliquo dicto perstringeretur, illicò se proripiebat ad SS. Eucharistiam, gratias actura, & tum candidè, simplicitateque admiranda dicebat: En, Domine mi, munus, quod ad te defero, vt acceptum sit precor, & ignosce sorori meæ, cui non cogitanti talia exciderunt. Versaris in periculo violandi silentij, aut Regulæ alicuius, aut præstandæ inutilis & otiosæ vrbanitatis? generoso recessu, & mortificatione declina. Memoriæ proditum est, de Ioanna Celersia Atrebati Religiosa, quòd raró ad locum congressûs, & colloquij adiret, neque vnquam, nisi de rebus omninò necessarijs, loqueretur. Vnde ab alijs quibusdam sororibus, maiori licentiæ deditis, soror syluestris appellata est, sed illa tali conuitio immobilis à sua consuetudine non recessit, semper seria & accurata in omnibus, quæ illi mortificatio suggerebat. Cibum sumis? etiam hic, in quo frangas appetitum tuum, reperies, siue à qualitate ciborum, siue à quantitate. Nunquam sine aliqua vi-

ctoria recedendum eſt. Nolim tamen, vt ſolicitudinem Magdalena Redoniæ imiteris, quæ eo tempore, ſic in omnes mortificationis occaſiones intendebat, vt rogata aliquando à Confeſſario, quot victorias in vnius oui comeſtione, de ſe reportaſſet; minimum octo recenſuerit. Omitto cætera in quibus exerceri hæc virtus poteſt, ex his quæ attuli, facilè de reliquis iudicabis. Gradum faciamus ab vniuerſali mortificatione ad particularem, quæ eſt omnium maximè neceſſaria, intelligo illam, quæ eſt vitiorum noſtrorum & affectionum. Quiſque ab vna præcipuè paſſione diuexatur: *Nemo ſine defectu, nemo ſine onere*, inquit Thomas de Kempis. Et in ea mortificanda, & debellanda potiſſimum ſtudium collocari debet, iſque dies perijſſe exiſtimandus eſt, quo nihil aduerſus hunc geſtum, nulla victoria relata eſt. Vnde vtiliſſimum eſt, non ſolùm manè, ſtatuere quoties oppugnare illam velis, verùm etiam præuidere huius pugnæ occaſiones, vt animus maiori

iori generositate præparetur. Nimis prolixus forem, si vellem pluribus mortificationis huius momentum tibi commendare, sufficiet, si vniuersè de hac, & quauis alia affirmem, tantum te habituram virtutis, quantum mortificationis, nec hilo amplius: & deinde in cælo tantum te gloriæ adepturam, quantum retuleris de appetitibus, de affectibus tuis victoriarum.

Si non sufficiant hæc, lege prima quinque capita Tract. 7. quæ de Passione Christi sunt, in secunda parte Rodericij. Aut cap. 12. l. 2. de Imitatione. Post lectionem renoua deuotiones tuas, erga passionem seruatoris. Plures in *sancto fauore*, à me conscripto, reperientur. Lectio 45. Deuotionis seruire poterit, pro præparatione Meditationis sequentis.

II. MEDITATIO.

De Amore Filij Dei erga proximum tempore Passionis.

Oratio præparatoria solita.

I. PRæludium. Propone tibi seruatorem Discipulis suis dicentem: *Baptismo habeo*

habeo baptizari, & quomodo coarctor, donec perficiam! Baptiſmus hic ſanguinis eſt, quem in Paſſione ſua pro nobis effundere deſiderabat.

II. *Prælud.* Pete gratiam pernoſcendi iſtum Amoris exceſſum, quem Dei Filius, poſtremis vitæ ſuæ horis, erga homines teſtatus eſt, quaſi per triginta tres annos non ſatis eum declaraſſet.

I. *Punctum.* Nullo certiùs indicio proditur Amor, quàm ſi Amans pati deſideret, pro Amato. Votum hoc fuit maximum ſeruatoris noſtri, vnde nulla loca declinabat, quibus præuidebat ſe aliquid paſſurum. Ita adijt Hortum Oliuarum, vbi capiendus erat; ita rogare noluit Patrem, vt ad tutelam ſuam mitteret Legiones Angelorum; ita facultatem ſe inuadendi dedit militibus, quos verbo in terram proſtrauerat; ita nullum apud Herodem miraculum patrauit, ne liberaretur. Denique ex vi huius deſiderij, Cruci affixus ſe ſitire dixit: *Sitio.* Verè quidem iſtud de Siti corporali, multò tamen magis ſignificabat

cabat sitim spiritualem animarum nostrarum, & salutis hominum. Et verosimile est, post singula tormenta dixisse illum: Sitio pati hæc & ampliùs, tum ex amore, quo erga Patrem feror, tum ex vehementi desiderio saluandi genus humanum. O quis mihi det tale desiderium, tantam sitim patiendi pro IESV in signum affectus mei, & satisfactionem meorum delictorum! ah quid est quod desidero, si non desidero pro IESV, quod IESVS tantopere desiderauit pro me!

II. *Punctum.* Eò illum abripit Amor, erga homines ardentissimus, vt desiderauerit pati omne genus tolerandorum, omni loco, & omni tempore; etiam vsque ad mundi finem, si ita DEO Patri visum fuisset. Atque huc referri possunt verba illa: DEVS, DEVS *meus, quare me dereliquisti?* Tibi placet, vt Clemens Ancyranus longum plurium annorum Martyrium subeat; vt in craticula torreatur Laurentius; vt Bartholomæo cutis detrahatur; lapidibus obruatur

ruatur Stephanus; totque alij crudeliſſimis diuturniſque cruciatibus torqueantur, imò vſque ad finem mundi, erit continuus ordo patientium; cur mihi iſtam gratiam non facis, ô Pater, vt eorum loco ſolus omnia ſingulorum tormenta ſuſtineam, ad diem illum extremum? abnuis hoc, Pater, & ſic me derelinquis: me vnicum & dilectum Filium tuum? Mundi rerumque terrenarum amatores, cedite mihi amorem, tam inſatiabilem, vt nunquam ſaturari poſſit patiendo pro eo, qui tanta pro me pati voluit, & vobis cedam delicias omnes, omnes quas, vel voto, offerre mihi poſſetis.

III. *Punctum.* Tantus fuit illius in proximum Amor, vt affixus Cruci orauerit, pro inimicis ſuis: *Pater ignoſce illis, non enim ſciunt, quid faciunt.* Quò progredi vlteriùs Amor poteſt, quàm vt oretur pro ijs, qui maleficio nos impetunt, qui nobis iniuria ſumma, ignominiaque, crudelitatibus inauditis, & diabolicis vitam eripiunt, & deinde, o-

ptima qua fieri poteſt ratione, excuſentur? fecit id Dei filius. Expende quàm foret actus ille generoſus, ſi condonaremus culpam, non vni, aut alteri, qui in nos deliquiſſet, ſed pluribus, maximè, ſi foret in poteſtate noſtra, eos punire, aut vindicare; ſi conditione dignitateque excelleremus? Seruator eximius fuit in his omnibus, & in teſtificatione amoris ſui incomparabilis. Quando tam beneuolè excepit Iudam proditorem ſuum; appellando Amicum: *Amice ad quid veniſti?* quando ignouit Latroni peccata & iniurias, quibus illum petierat, Paradiſum promittendo, & alijs quibuſdam occaſionibus ſatis declarauit benignam animi ſui in hoſtes propenſionem. O Deus bonitatis infinitæ! concede mihi gratiam, vt ignoſcam hoſtibus meis, eos beneuolo animo excipiam; illos amem. Quod ſi à me hactenus neglectum eſt, ignoſce ô Deus miſericordiarum, neque enim ſciui, quid facerem.

Colloquium ad Patrem æternum, vt me

me habeat in numero eorum, pro quibus Filius ipsius orauit, deinde ad Filium gratias agendo, quod pro me Patrem orare dignatus sit. Pater, & Aue.

Recollectio. Visitatio Venerabilis Sacramenti, Examen Conscientiæ. Prandium. Recreatio. Tempus scriptionis, quod, si alia desit materia, impendes notandis eorum nominibus, qui singulari aliqua iniuria te nonnunquam affecerunt, aut quos à te scis auersos & alienos, vt subinde, maximè diebus Veneris, pro eis ores nominatim, eaque ratione ostendas te ijs ignoscere propter illum, qui Crucifixoribus suis ignouit.

Sequitur hora lectionis.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De Lingua.

ADmirabilis Prudentij Poëtæ genius est, dum verba faciens de generosa Machabæorum Matre, metuente ne timor cruciatuum ignauam aliquam è filijs vocem exprimeret, simul atque priori lingua est exsecta, introducit

eam præclarè exclamantem: *ſatis: iam parta nobis gloria eſt*. Poſt amiſſam linguam optimum ſucceſſum, & gloriam licet ominari.

Linguam Tyrannus amputari iuſſerat
Vni ex Ephebis; Mater aiebat: ſatis,
Iam parta nobis gloria eſt.

Videbat illum exemptum periculo fidei abnegandæ, neque poſſe quidquam linguâ profiteri, quod illi aduerſaretur; vnde magnis incedebat lætitijs, & malebat elinguem filium habere, quàm eius periculoſi membri damnis vitijſque expoſitum. Vnicum verbum impertinens, vnicus linguæ lapſus corrumpere poteſt omnia. Lingua gladius eſt, ſed furioſiſſimus, ſed periculoſiſſimus, ſed quouis enſe acutior. *Multi ceciderunt in ore gladij, ſed non ſic, quaſi, qui interierunt per linguam ſuam.* Plures vna occidit, quàm omnes totius orbis acinaces. Quid à me exſpectas, Hagiophila, poſt hanc amputatæ linguæ felicitatem? fortè vt dicam ad euitanda innumera mala, & ad glorioſè viuendum,

moriendumque, carere linguâ oportere? Deus auertat illam à me mentem, & intentionem. An potiùs vt te moneam, si viuere sanctè, religiosè, & in securâ perfectionis semitâ cupias, necessarium omninò esse, vt sæpe te geras quasi elinguem, & cui lingua exsecta sit? qui id profectò faceret, euidens haberet suæ salutis argumentum, & cum illustri illa Matre dicere posset: *Satis, iam parta nobis gloria est.* Facilè aduerteris, me illa hactenus attulisse in dissertationibus meis, quæ ad spiritalem tuum profectum, maximè videbantur opportuna, verùm tibi persuadeas, velim, tanti esse momenti illud, quod modò de lingua dicturus sum, vt de commodo, & vtilitate nulli alteri materiæ concedat.

Plurima de lingua proferri in medium possent, sed quis modus tantillo otio, quod mihi tecum conceditur, cuncta pertexendi? quare sufficiet, si tibi commendem, vt malè de nullo loquaris, neque per modum querelæ, aut mur-

murationis, neque per calumniam, aut iniuriam. Atque hac in re potissima cura adhibenda est, vt sine lingua esse videamur. Vt verò mentem meam meliùs assequaris, duo notanda præmitto, quæ circa huius rei defectum in Communitatibus animaduerti. Multorum annorum vsus & experientia, magnus & sciens Magister est, qui sæpe plura nos docet, quàm scire desideraremus. Animaduerti igitur nonnullos ad fucorum, & Apum naturam proximè accedere, dum mordent, & linguæ spiculo eos configunt, qui volunt auferre mel, illumque dulcem liquorem sugere virtutis, tantoperè Deo, & Angelis acceptæ. Ita nimirum aliqui tam malè à natura compositi sunt, vt nihil illis sit familiarius, quàm pungere, vexare, & conuitijs prosequi eos, qui virtutum exercitio, & regularum obseruationi studiosè se dedunt, quique nihil aliud quærunt, quàm mel deuotionis, & sanctitatis. Illi homines tantis aculeis bonos illos Patres & Fratres, bonas illas

Ma-

Matres & Sorores impetunt, vt res sit commiseratione dignissima. Si quis in rebus suis peragendis exactus accuratusque sit, dicent esse scrupulosum; si paupertatis sit amans, de animi abiectione & tenacitate criminabuntur; si promptum & obedientem se præstet, aient esse simplicem atque seruilem; sibi ingenium esse liberalius, non ad seruitutem natum; & quisquis Ouem se fecerit, eundem facilè à Lupo deuorari. Adeo quidquid agant ij, qui virtutum studio incumbunt (quia tacite per bonam vitæ suæ rationem, mores aliorum tepidos, & liberiores reprehendunt) alij continuò obtrectant, improbant & in peiorem partem interpretantur, donec veluti in rabiem acti pessima quæque, seu clam, seu palam, indicto bello, moliuntur, & inuoluant vesparum instar venatarum, aut tanquam spinæ igni iniectæ perstrepunt, insolentibus & detractorijs verbis; quemadmodum olim à nonnullis aduersus probum Dauidem factitatum est: *Circumdederunt me sicut*

Apes, & exarserunt sicut ignis in spinis.

Alterum quod notaui est, plures reperiri Absolonis imitatores, qui malè volunt Dauidi & ijs omnibus, qui cum illo consentiunt, illique adhærent; aut qui saltem continuò ijs obtrectant. Funesti & ingrati Absolones! qui amare nequeunt, neque benè loqui de suis superioribus; quique molestè ferunt, aliorum cum illis consensionem; vnde in Patrem & filios, sexcenta pessimæ linguæ spicula intorquent; inuidia & æmulatione rumpuntur, & consumuntur, ita vt nullum leuamen, nisi à maledictis, in insontes vibratis haurire posse videantur. Reperies inter rebelles illos & occultos parricidas, qui planè dicere audebunt: Ne tali fidas, benè illi cum superiore conuenit; ô si æque tibi atque mihi perspectus foret! non est, quod esse videtur, probè cauero, ne me illi adiungam. Infortunati Absolones quousque alieno sanguine, & dispendio famæ alienæ pascetis maledi-

ledicam sitim vestram? ecquando tandem vestro sanguini, in persona Patris & fratrum vestrorum parcetis? aliquídne optari in domo Religiosa melius & sanctius potest, quàm amor & vnio membrorum cum capite, & filiorum cum Parente?

Ab his notis transitum faciamus ad iniurias, quas tales sibiipsis inferunt, & ad commendationem, quam facere tibi institui, ne vnquam de vllo, ne minimum quidem, malè loquaris. Iniuria, quam sibi faciunt, in eo consistit, quòd ista linguæ lubricitate se præcipitent in grauissimas animi angustias; incredibiles pœnæ & cruciatus intolerandi ab illa maledicendi licentia promanant, maximè cùm transit in consuetudinem, aut in grauia verba erumpit, quemadmodũ procliue est in vsu familiari, & quotidiano. Vnde Sapientis præclara sententia est: a *Qui custodit linguam suam, custodit ab angustijs animam suam*; à pressura, à torturis, alij legunt. Prætereamus eas

a *Prouerb. 2.*

eas anxietates & angustias, quas subeunt hac occasione sæculares, siue in vita, siue in hora mortis; vti misero illi accidit, qui maledicendi vitio deditus, cùm parum à morte abesset, linguam protrusit palàm intumescentem, sæpe iterans voce lamentabili: *a Ista pessima lingua me dãnauit*, quæ vltima fuerunt verba exspirantis. Tantùm loquamur de angustijs, quæ accidere possunt hominibus Religiosis, si fortassis hac in re delinquunt. Et inprimis, video angustiam esse maximam, versari in periculo Deum lethaliter offendendi, & sollicitum esse, num id, quod diximus, lethale sit peccatum. Id maledicis vsuuenit; potéstne animæ, quæ Deum amare debet, & cupit aliqua crux fingi acerbior, aut horribilior? posse autem faciliùs in hac materia committi peccatum mortale, quàm existimetur, certissimum est, neque puto id à te ignorari. Si verò dubitas, lege, quæ proponit Rodericius secundâ parte, capite nono Tractatûs secundi, vix enim

a *Ex Histor. Angl.*

ea legeris, quin illicò erumpes in Sapientis verba, paulò ante tibi commendata: *Qui custodit linguam suam, custodit ab angustijs animam suam*: Quòd si post serium examen eius, quod de altero dixisti, iudices aut saltem putes esse mortale peccatum, ô quantæ tum animi angustiæ, quanti cruciatus, præsertim si aliquo perfectionis studio teneris? nam consultum tunc est, vt non priùs lecto te credas, quàm confessione culpam expiaueris, petierísque veniam ab offenso, si fortè læsa grauiter charitas est, vti in industrijs suis monet P. Claudius Aquauiua. At istis omnibus obnoxium se reddere, fieri putas sine tormento? quin aio, tormentum esse grauissimum, maximè quibusdam ingenijs gloriosis, quæ naturæ quâdam propensione à talibus humiliationibus eximi percuperent. Putas ergo non esse aureum Sapientis pronuntiatum: *Qui custodit linguam suam custodit ab angustijs animam suam?* quando verò instituenda erit confessio extraordinaria, quando exercitijs, renouationi,

& reddendæ conſcientiæ rationi vacandum (quo tempore lumina ſunt maiora, & velum, quod affectiones noſtræ oculis prætexebant, deponitur) arbitrare an pœnæ futuræ ſint leues, præſertim ſi notabiliter & ſæpe peccatum eſt? agetur de reparando honore læſorum, fortaſſe plures exiſtent, reparatio erit difficilis, ignominioſa; in ipſa etiam confeſſione difficillimum erit ſe ritè explicare, diſtinguere, & benè manifeſtare; & vtinam in hora mortis ob negligentiam hac in parte admiſſam, nobis conſcientia noſtra & dæmon non exprobret eam loquendi libertatem, quódque tam facilè noſtras de alijs opiniones protulerimus, & eo modo, quo loqui de nobis alios nollemus: reuerà quò diutius animum aduerto, eò magis conſpiro cum Sapiente: *Qui cuſtodit linguam ſuam, cuſtodit ab anguſtijs animam ſuam*; ita vt firmum ratúmq; mihi ſit, (erit verò etiam omni ſapere volenti) nunquam malè loqui de vllo, nunquam, neque vllâ ratione, Nec mihi dicas, Hagiophila, ſubinde

tibi

tibi excidere parua quædam maledicentiæ verba, ſed de quibus loqui operæ pretium non ſit. Itáne verò? audi Sapientem de ſimilibus pronuntiantem: a *Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia & ipſa perueniunt ad intima ventris*, legit Caietanus, *& ipſa vulnera, & percuſsiones.* Modica illa verba, vt ſimplicia videantur, vulnera ſunt. Si læſus inaudierit, abalienabitur, ij quibuſcum communicas, minoris te facient; & tu, niſi cor habeas obduratum, rancorem animi ſenties, perdéſque tranquillitatem, & gaudium internum ob violatam proximi charitatem. *Verba quaſi ſimplicia, & ipſa vulnera, & ipſa perueniunt ad intima ventris.* Et vt illa deeſſent, exiget à te pœnam Deus, aut per deſolationes, aut cōmunium gratiarum ſubtractionem, aut permittendo, vt in aliorum quoque ore verſeris, & de te vera falſáque diſſeminentur, aut alia aliqua ratione. Animæ etiam ſanctiſſimæ, & cum Deo coniunctiſſimæ, ſi hoc vitio linguæ delinquant, pœnam non

a *Prou.* 26.

effugiunt, iuxta peccati qualitatē. Narrant Annales Ciſtercienſium, quendam Religioſum eo fauore fuiſſe cælitus affectum, ob præclara virtutū & ſanctimoniæ merita, vt quoties ſacra ſynaxi reficiebatur, toties illo, & tribus proximis diebus ingentem quaſi mellis dulcedinem in lingua experiretur: Accidit porrò, vt verbū paulò aculeatiùs in aliquem intorqueret, & ecce ſubitò ceſſauit ille ſolitus fauor, tantúmq; abfuit, vt in prima ſumptione ſentiret priſtinā dulcedinem, vt etiam expertus ſit magnā amariciem in lingua, & in conſcientia perturbationem, luctam rebellionémque, quam dicti illius memoria excitabat. Adeò conſultum eſt, nunquam malè de altero loqui, & exiſtimare, quòd leuiſſima detractionis verba, graue nobis adferant detrimentrum, diſponántque, vt à diuina manu vapulemus. *Verba ſimplicia, & ipſa vulnera & percuſſiones.* Nunquam aliàs melius aſſecutus ſum aculeos D. Bernardi in rem præſentem: a

Leuis

a *Serm. de tripl. cuſtodiâ manus, cordis & linguæ.*

Leuis ſermo, quia leuiter volat, ſed grauiter vulnerat; leuiter penetrat animam, ſed non leuiter exit; facilè volat, atque ideò facilè violat charitatem; vilis res eſt muſca moriens. ſed exterminat oleum ſuauitatis. Aliquídne verius & ad perſuadendum efficacius dici poteſt? diſcamus igitur continère linguam noſtram, & de alijs non loqui, niſi optimè. Imò neque illa dicamus, quorum certam habemus notitiam, ſi alterius honori derogare poſſit. *Audiſti verbum aduersùs proximum tuum, commoriatur in te, fidens, quoniam non te diſrumpet*, ait Sapiens. Sed vulgata iam res eſt, & nota omnibus: nihil refert, loquantur alij, non tu, vt etiam in rebus magis periculoſis ſilere conſueſcas. S. Ignatius, Patriarcha noſter, multa ſimilia ſciebat, non propagabat tamen ad alios, neque vllam de ijs mentionem faciebat, tam erat illi cordi nullius famam lædere, & de omnibus honorificè loqui, ita vt quiſque crederet ſe optimâ eſſe apud illum opinione. At illa, quæ de proximo diſſero, iam an-

tiqua sunt, & pridem acta, quid accidere inde incommodi potest, si illa in sermonibus ingeram? iam præteriêre omnia, longáque obliuione sepulta sunt: idcircò & tu sepulta non effodias, neque iterum proferas in lucem, & sermonem. Nobiscum satis negotij habebimus, si recolamus propria peccata, vt illa defleamus, & non aliorum, quæ ad nos non spectant, vti olim optimè dixit sanctus Hugo Gratianopolitanus. Et S. Ioannes Alexandrinus Patriarcha affirmauit: *Iniquum esse ab homine petulanter exprobrari, quod à Domino clementer condonatum est.* Breuiter, nullo vnquam modo alterius fama vellicari debet, ne illorum quidem, qui nobis ignoti sunt, etsi vulgato rumore traducantur. Neapolitanus Nobilis, honorificè de P. Rudolpho Aquauiua, cùm Christi causa mortem oppetijsset, loqui non poterat, neque patiebatur, vt glorioso Martyris nomine compellaretur, Barbarorum crudelitas, aiebat, illi vitam eripuit eodem perfidiæ affectu, quo plures alios obtrun-

truncant, non in odium fidei nostræ: hic honos illi debitus non est, habeant illum Martyrem, qui volent, non ego. Aduertendum autem est, huic homini nunquam cognitum fuisse illum insignem Dei famulum; vnde accidit, vt proximâ nocte, postquam sacros Martyrij honores summâ pertinaciâ illi denegauerat, sese in somnis Pater visendum præberet, rogarétque, vtrum se de facie & reliquo corporis habitu nosset? eo negante: Cur ergo, inquit, de me loqueris? ego sum Rudolphus ille, cui, iudicio tuo, Martyri esse non licet, quid commisi aduersùm te, vt potissimum gloriæ meæ ornamentum mihi detrahas? postridie, summo manè, Nobilis ad Patres nostros accurrit, proditísque omnibus, quæ noctu acciderant, veniam honoris tanto Christi Athletæ denegati, postulauit.

Scire cupis, quandónam licitum sit de malis proximi cognitis loqui? tum scilicet cùm remedij gratia, & ex charitate eadem illis manifestamus, ad quos eorum cura pertinet, quique corrigere deli-

delictum possunt. Extra hunc casum, si me audis, geres te velut elinguem erga qualescumque proximi tui imperfectiones, & ea sollicitè obseruabis, quæ modò tibi commendaui, vt sis expers illarum, quas maledici sibi accersunt, angustiarum. Et quod generatim à me prolatum est, intelligi maximè debet de Superioribus, illísque personis, quæ non gubernant, vt aduersus eas nullæ querelæ, nullæ obmurmurationes instituantur, carpendo gubernationem, aut agendi modum, *Custodite vos à murmuratione, & à detractione parcite linguæ.* Simul ac Iudæi contra Moysem, Ducem & Gubernatorem suum; murmurabant, illicò Deus ab ijs pœnam sumebat, alia scelera negligere videbatur, sed hoc sine præsenti castigatione non præteribat, neque id leuiter, sed ad plurima millia, sine vllo personarum respectu, ne earum quidem, quæ sanguine erant cum dilecto suo Moyse coniunctissimæ. Testis est Maria illius soror, quam mox leprâ percussit, cùm fratris actionibus obtrectasset;

ſet, & adhuc clementer cum illa actũ eſt, quandoquidem plures alij idem vitium morte luerint. Nunquam Deus ijs parcit, qui in Superiores & Præpoſitos inſurgunt, adeò vt contumeliam illam veluti ſibi, non ijs, illatam vindicet. Argumento eſt hiſtoria, quam S. Bernardus de maledica muliere poſteris reliquit. Peſſima hæc aſſueta quibuſuis obtrectare, auſa eſt aliquando in publicâ plurium coronâ calumniari S. Malachiã, & præſentem iniurijs petere, caluum, hypocritam, alijſque probroſis nominibus compellans. *At ille nihil reſpondit,* inquit S. Bernardus, *quia mitis erat, & verecundus, ſed Dominus reſpondit pro eo,* ſeruique ſui cauſam ita complexus eſt, vt ſtatim impudens mulier in amentiam inciderit, paulóque poſt infami morte ſit defuncta. *Dominus autem reſpondit pro eo.* Auſit ſubditus aliquis linguæ ſpiculo Superiorem ſuum configere: *Dominus reſpondebit pro eo* ſeriùs, aut ociùs pœnã expoſcet; eam libertatem vindicabit; culpa eſt, quam non relinquet impunitam.

tam. Et hinc diſce, Hagiophila, quid ijs, qui tibi præſunt, debeas: ſed ſiue Superior ſit, ſiue alius, memineris nunquam malè de illo loqui, nunquam, etſi perpetuò eſſes victura. Atque iſtud Sapientis conſilium eſt, quod bellarij loco tibi relinquo. *Vnuſquiſque proximum ſuum non anguſtiabit in æternum.*

Si hæc Lectio non ſufficit, aut diſplicet, perge ea legere in Rodericio, quæ manè incœpiſti, aut lege cap. 19. & 52. lib. 3. de Imitatione Chriſti.

Sequitur Examen virtutis Patientiæ, omninò hodie ad rem, quando de maxima Chriſti Patientia agitur.

EXAMEN CIRCA PATIENTIAM.

EN ſigna veræ & ſublimis Patientiæ. Primò, *Silentio præterire, neque reſpondere, aut par pari referre, quando iniurijs afficimur, aut accuſamur.* Secundò, *Omne indicium iracundiæ, & indignationis compeſcere, ne erumpat.* Tertiò, *Moleſtias illas ſecum dirigere, neque queri, niſi amanter apud Deum, orationis tempore;*

neque

neque vllo ſigno externo læſionem prodere. Quartò, *Eadem animi vultúſque conſtantia irriſiones, deſpectus, calumnias, dolores, ægritudines, omniáque malorum genera, quin & mortem ipſam tolerare.* Quintò, *Exiſtimare ſe dignum & promeritũ quæuis mala, ob ſcelera vitæ anteactæ, ideoque omni ſolatio & quiete indignum, imò grauiora acerbioráque mereri, quàm patiamur.* Sextò, *Pacem & lætitiam internam non dimittere, quidquid aduerſi accidat.* Septimò, *In afflictionibus Deum laudare verbis S. Iob*: Sit nomen Domini benedictum. Octauò, *Vires ad tolerandum à Deo poſtulare, cum ea fiducia, quod omnia poſſimus in eo, qui nos confortat*: Domine, vim patior, reſponde pro me. Nonò, *Maiores à Deo afflictiones petere, ſi ſit ad illius gloriam, & ſalutem noſtram, ſed vnà, vt robur & patientiam neceſſariam ſubminiſtret, exemplo Pij V.* Domine, auge dolorem, ſed auge patientiam. Decimò, *Suauiter & ſereno vultu ijs reſpondere, qui te lædunt, ſi modò neceſſaria, aut vtilis ſit reſponſio.* Vndecimò, *Amare*

& officia charitatis exhibere offendentibus, reddendo bonũ pro malo. Duodecimò, *Orare peculiariter pro illis, qui nos affligunt, aut animo sunt à nobis alieniore.*

Adest tempus Officij, aut alicuius Precationis vocalis. Deinde huius Considerationis.

CONSIDERATIO.

I. QVale ijs probrum, qui Christo Crucem portanti ferre opem recusant. Hoc Crucis extremum non admodùm grauat, solæ occasiones sunt, quas tibi offert, vt pro illo patiaris. Si id exigeret à te, vt manibus pedibúsque affigereris, vt sexies mille ictus flagellorum exciperes, aliquid foret argumenti, quo te difficilem præberes; tantoperè verò tergiuersari, ob extremum Crucis, & propter tantilla, quæ nobis in comparationem eorum, quæ ille sustinuit, toleranda occurrunt, nescio sanè quid excusationis prætexere aliquando poterimus, vbi eam ille ignauiam meritò nobis exprobrauerit.

II. Ex mente D. Bernardi, multa bona

na agere, & multa mala pati, Christianum est. Vnde igitur ego, qui peculiari quâdam ratione virtutem, & nomen istud profiteor, mihi magnopere blandiar? vbi bona, quæ egi? vbi mala, quæ passus sum? ingens abusus est, credere multum præstari, cùm nihil, aut quasi nihil, præstatur.

III. Miles ad patiendum se resoluit, id enim militiæ ratio postulat; Ciuis, vt loci more viuat, oportet enim aptare se consuetudinibus patriæ, in qua degitur. Militia huius vitæ, sine tolerantia non est, & consuetudo ciuium Mundi est bona maláque sustinere. In cælo nil nisi bonum est; in inferno nil nisi malum: Tertia, quæ his interiacet, vtriusque extremi particeps est. Iniuriáne ergo à te exigitur, vt statuas viuere more aliorum? præsertim cùm id lubenti animo faciens, & pro expiatione peccatorum tuorum, cælum quoque promerearis?

IV. Nihil absque Dei voluntate contingit, quod modo displicet, placebit aliquando. Militiæ, quò plus molestia-

rum

rum & vulnerum ſubitur, eò plus gloriæ accedit; manus Chirurgi dum ſecat, ingrata eſt, at vbi vulnus curauit, eandem deoſculamur; ſartor corrumpere materiam videtur, dum in partes illam diſcindit, dum ſerico infligit vulnera, & tot inciſiones, diceres rem perdi, ſed pauliſper exſpecta, & videbis veſtem inde pulcherrimam prodire. Præſtolare tu quoque tempus à Deo deſtinatum, & magnam ab omnibus afflictionibus tuis gloriam reportabis.

V. Quâ fronte quærimus huius vitæ voluptates, & delicias, poſtquam ſcimus, & feriò comprehendimus Ieſum mortuum eſſe, & noſtri cauſa mortuum? S. Eliſabetha Hungarica, auditâ mariti morte, quâ nihil funeſtiùs illi accidere potuiſſet, manus in cælum ſuſtulit, erupítque in has voces; quandoquidem mihi frater, & dilectiſſimus amicus defunctus eſt, iam mihi mundus eſſe deſijt, nullę voluptates miſeræ Eliſabethæ reliquæ ſunt! dicamus & nos: ſi Ieſus mihi omnia eſt, & Pater, & Amicus, & Sponſus,

Sponſus, & vnicæ deliciæ cordis mei, &
ſi ille prò me mortuus eſt, quid aliud
poſſum, quàm ſeriò conſtantérque
mundo, & omnibus illius voluptatibus
valedicere? vale igitur Munde, valete voluptates, valete creaturæ omnes
quandoquidem Ieſus meus mortuus eſt,
& quidem amore mei mortuus eſt!

VI. Quiſque cor ſuum vbi voluerit, defigat, ego meum ad pedes Crucifixi affigere volo, neque patiar inde auelli animum, & cogitationes meas. Et an non iure meritiſſimo? cùm antequam eſſem, & quàm mereri poſſem, Ieſus in monte Caluariæ mei meminiſſe voluerit, tantáque attentione & amore diuiniſſimam ſuam mentem mihi applicuit, quaſi præter me nullus in rerum natura extitiſſet, pro quo pati, & ſanguinis ſui meritum accommodare debuiſſet.

Hora quietis tum Officij ſeu Orationis vocalis Viſitationis Venerab. Sacramenti, & præparationis ad ſeq. Meditationem.

III. MEDITATIO.

De Patientia Filij Dei, tempore Passionis.

Oratio præparatoria solita.

I. PRæludium. Propone animo Iobum in fimeto suo sedentem, miraculum istud Patientiæ in ferendis contumelijs, iniurijs, & doloribus atrocissimis.

II. Prælud. Pete à Deo, vt tibi claré manifestet Patientiam Filij sui, cuius solùm figura Iobus fuit.

I. Punctum. Considera Patientiam Iesu in sufferendis contumelijs. Prima, abnegari à Petro, 2. à Iuda prodi, 3. Vendi triginta argenteis, 4. à cæteris Apostolis deseri, 5. Cædi alapâ. 6. Postponi homicidæ & latroni Barrabæ 7. Sine causa damnari ad mortem, & mortem Crucis, nudum, & inter duos latrones medium. O Pater æterne, respice in faciem patientis Filij tui; & quandoquidē hasce contumelias tolerat propter peccatores, & me, qui illorū præcipuus sum, ignosce illis, & mihi in gratiam eorum, quæ pro nobis Filius tuus sustinuit.

II.

II. *Punctum.* Conſidera patientiam Filij Dei in tolerandis iniurijs, & calumnijs, quibus impetebatur. 1. Caiphas Pontifex illum publicè blaſphemum nominat, quòd ſe eſſe Filium Dei dixiſſet. 2. Milites totâ eâ nocte, quâ apud Caiphã fuit, non omiſerunt antiquas illi iniurias recantare, vocando Samaritanũ, Dæmoniacũ, Voracem, Potatorem, Publicanorum amicum, Seditioſum, Magum, & his ſimilia. 3. Quando fuit Cruci affixus, tota illa innumera & pręſentium hominum turba irridebat illum, & mille iniurijs proſcindebat. Tibi gratias, ô dulciſſime Ieſu, quòd patientiâ admirabili toleraueris abominãdas haſce iniurias, & per eandẽ rogo te ſupplex, vt ſimilem mihi, dũ occaſio exiget, largiri digneris, quin etiam ignoſcas ſceleribus meis, quę cauſa fuerunt omniũ iſtarum iniuriarũ.

III. *Punctum.* Conſidera Patientiam Filij Dei in ſuis doloribus, & tormentis. Primò, quando ſpuebatur in faciem illius. 2. Quando atrociter velabantur oculi. 3. Quando genæ alapis cæde-

bantur 4. Quando barba & capilli euellebantur. 5. Quando pugnis calcibúſque impetebatur. 6. Quando flagellabatur ſexies mille verberibus. 7. Quando coronabatur ſpinis. 8. Quando Crucem ſuam geſtabat. 9 Quando Cruci affixus fuit. 10. Quando illic tribus horis viuus pependit. Admiratio. Deteſtatio impatientiæ noſtræ, & Confuſio, quòd in ferendis exiguis doloribus tam ſim delicatus, & tener.

Colloquium ad Angelos huius tantæ Patientiæ ſpectatores, vt aliquem doloris ſui & commiſerationis ſenſum nobiſcum communicent. Deinde ad animam noſtram, vt ſe reſoluat ad tria illa malorum genera generoſo animo cum IESV toleranda.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis. Roſarium. Viſitatio Venerab. Sacramenti. Cœna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerab. Sacramenti. Præparatio craſtinæ Meditationis. Examen conſcientiæ. Quies, ad quam te componens digito exprime in fronte nomen Ieſu. Iuuat ſubinde facere, quod Dei ſeruis eſt in vſu.

OCTA-

OCTAVVS DIES.

De Amore, quem Deo debemus.

QVandoquidem, Hagiophila, iam anima tua, vti oportuit, à morbis suis ſpiritualibus purgata ſit, ac deinde diuinis luminibus, quæ ex vita virtutibúſque Saluatoris emicant, illuſtrata, id vnicum deeſt, vt te Deo vnias, quòd hoc duobúſque ſequentibus diebus, modò in dies decem ſolitudinem tuam protrahas, cum eiuſdem gratia factura es. Vt verò facias feliciſſimè, nihil, meo iudicio, aptius eſt Amore diuino, Conformatione ſuæ voluntatis cum Dei beneplacito, & deuotione erga Auguſtiſſimum Sacramentum. Per iſta te deducam ad vitam vnitiuam, initio ab Amore facto.

Viſitatio Venerabilis Sacramenti, & præparatio ad meditandum.

I. MEDITATIO.

De Motiuis ad amandum Deum.

Oratio præparatoria consueta.

I. PRæludium. Imaginare Parentem aliquem, qui omnia media adhibet, vt affectum Filij sui sibi deuinciat; rogat illum, blanditur, beneficijs obligat, hæreditatem adpromittit, nihil denique negligit, vt ametur. An non naturam omnem exuisset Filius, si tam benignum Patrem non amaret?

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, vt benè agnoscas excessum Amoris illius, quo erga te vsus est, vt iste erga filium suum Parens.

I. *Punctum.* Deus excepto, quòd violentiam nullam adhibuerit libero arbitrio, fecit, quidquid potuit, vt ab homine amaretur; omnia, vt hoc assequeretur, tentauit. Primò, creatum è nihilo conseruat, & momentis omnibus prorogat illi vitam, quod perinde est, atque si noua continuò creatione illum restauraret, sine quâ in nihilum suum re-

sor-

ſorberetur. Et quò hæc, niſi vt otium ſit illum amandi: neque tantùm conſeruat, ſed conſeruat cum ſollicitudine & amore, veluti pupillam oculi ſui, velut oculos ſuos: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei: imò huic officio impendit Angelos, Aulæ ſuæ Principis, noſtrum viliſſimus habet aliquem ex ijs Principibus continuò ſibi aſſiſtentem, & aduigilantem noctu diúque, per triginta, per ſexaginta annos, quamdiu vita prorogatur. Secundò, homini præcipit, vt amet, præceptúmque illud minis mortis, & mortis æternæ ſtabilit; adeò vt omnis generis mala indicat, ſi non amet. Tertiò, illum rogat, & cor illius poſtulat, nimirum ad amorem: *Fili, præbe mihi cor tuum*; & aſſeuerat iſthîc eſſe delitias ſuas: *Delitiæ meæ eſſe cum filijs hominum.* Quartò, innumeris illum beneficijs ſollicitat ad Amorem ſuum; iſtis tot recreationibus, tot pulcherrimis obiectis, iſtâ corporis valetudine, iſtâ Amicorum turbâ, & poſt hæc, præparatione gloriæ interminabilis; modò

tantùm ametur. Anima mea, non ista satis potentia sunt incitamenta, vt te dones tam amanti Deo, vtque deseras omnem amorem earum creaturarum, quæ te abstrahere possent ab hoc vnicè amabili? si non sum rupes durissima, quin te deinceps amem, ô omnium amabilium amabilissime! Protestatio. Feruor. Confusio quòd tam serò.

II. *Punctum.* Magna mihi Deus peculiariter contulit, vt me ad amorem suum pelliceret. *Fecit mihi magna, qui potens est.* Primò, voluit me esse familiæ honestæ, & piæ. Ah, quid si ortum duxissem in Turcia, aut ex Parentibus impijs, qui nullam educationis bonæ curam habuissent! Secundò, dedit mihi corpus integerrimum, in quo anima se idoneam experitur ad illum cognoscendum, & amandum; cùm tot alij naturæ infortunio priuentur eâ felicitate. Tertiò, non sum extinctus in vtero, aut priùs, ratione quàm vterer. Vitam mihi & tempus quo illum amare possem, impertijt; vbi tot alij prius interrierunt,

quàm fungi possent istis officijs. O Deus omni amore dignissime, vellem te amare mille millibus cordium, si tot haberem! quæ igitur foret impudentia, si istud vnicum & miserum, quod habeo, non totum integrúmque impenderem, & consecrarem amori tuo?

III. *Punctum.* Deus mihi demonstrauit singularia quædam Amoris & Beneuolentiæ argumenta, quæ non alijs; aut in modo, aut in circumstantijs, aut intuitu meorum meritorum. Quisque nouit, in quo peculiariter sit Deo obstrictus. Tu tua nunc expende, anima mea; ingentem numerum habes particularium beneficiorum, vocationis, discriminum superatorum, misericordiarum post tam grauia & toties repetita delicta, & aliorum innumerorum. O Deus amoris! non fallo me, si me fateor inter omnes creaturas esse obligatissimum ad amandum te. Dignus sum tot infernis, quot stellæ in cælo micant, si non permitto, vt totum cor meum tibi dedicatum sit, & vt nullius alterius rei amore tangatur, quàm tui, aut propter te.

Colloquium ad tres Personas Augustissimæ Trinitatis, agendo singulatim gratias de beneficijs & fauoribus, quibus animam meam affecerunt, vt eam ad amandum inuitarent. Pater. Aue.

Recollectio. Diurnæ tesseræ electio, fortassis hæc prolixior videbitur:

Felix diuinus est Amor, felix Amoris vulnus est,
Sed multum est felicior, qui semper illo læsus est.

Illa breuior ex Augustino desumpta: *Serò te amaui, pulchritudo tam antiqua, tam noua, serò te amaui.* Aut alia eiusdem: *Cælum & terra clamat, Domine, vt amem te.*

Sequitur aliqua pars Officij, aut Oratio vocalis. Deinde Sacrum. Tum Lectio vel hæc, vel alia.

DISSERTATIO MATVTINA.

De cura rerum minimarum.

AMor diuinus, Hagiophila, quem exercere tantoperè desideras, non tantùm magna molitur, sed etiam ad res minimas sese demittit. Quare in harum commendationem hodie mihi tecum disserendum est. Et imprimis affirmo, eas maiori æstimatione dignas esse, quà passim

passim putetur, siue illas intuearis, vt à Deo, à natura, & ab arte industriaque hominum procedunt; siue vt in se sunt, consideres. Quid minus est capillo? & tamen nullus omnino est, quem Deus in numerato non habeat, & cuius non gerat curam peculiarem. Quid vilius Corui pullo, qui ouo exclusus deseritur à parentibus, & ingratâ crocitatione victûs subsidium implorat? & nihilominùs se Deus illi impendit, cibumque præparat: *qui dat escam pullis coruorum inuocantibus eum.* Nunquam Deus dedignatus est manum rebus etiam minimis applicare, imo in templo Salomonico, vsque ad ipsa emunctoriâ, prouidere voluit. Natura sui auctoris æmula, minùs non facit, & vt magnis præclarisque operibus producendis studiosè incumbat, minima tamen in manibus nostris lineamenta ductusque non negligit. Ipse Plinius asserit illam magis in minutis istis reculis, & in muscis, cæterisque paruis animantibus formandis, quàm maioribus occupari: *Rerum*

natura nunquam magis quàm in minimis tota eſt. Homines verò, qui naturam induſtriâ ſuâ æmulantur, ſemper videmus maiorem operam minoribus, quàm magnis opificijs applicare. Horologiopœus impenſiore ſtudio conabitur horologium gemmæ annulari includere, quàm vaſto aliquo adornare domum Ciuicam; & Pictor tanti facit modicum vmbræ ductum, quanti reliquam perſpicuorum colorum inductionem. Mos iſte omnium vſu ſæculorum confirmatus eſt, vt apud peritos arbitros res paruæ magnarum pretia & æſtimationem, aut vicerint, aut æquarint. Exigua res eſt bombyx, apis modica, & tamen meritò magni fiunt, cùm ille ad aularum magnificentiam plurimùm conferat, & hæc conuiuijs præbeat ſuauitatem, ceráque Dei viuentis aras illuſtret. Altiùs hæc perpendamus, & dicamus, res minutas, quæ in diuino obſequio & ſtudio perfectionis occurrunt, paruipendendas non eſſe, ſed rerum maximarum, grauiſſimarúmque loco habendas exa-

ctam

ctam diligentiam, curámque ſingula-rem ijs adhibendo, quaſi ab illis tota noſtra felicitas dependeret. Via regia, & moris diuini, & naturæ, & humanæ induſtriæ in ſuis operibus, ſatis nos docent, quâ ratione, ad eorum exemplum, in virtutum exercitio, & profectu animarum noſtrarum, procedere nos oporteat, & in magno pretio habere res minimas, quandoquidē, quæ magnæ ſunt, ab his potiſſimum magnitudinem ſuam, & præſtantiam ſortiantur. Neſcio vtrùm ſatis me explicem, & an rectè aſſequaris, quid velim nomine rerum minutarum, quas hoc loco tibi commendare propoſui, quarum aliquæ generosè fugiendæ, aliæ ardenter complectendæ ſunt? Ad prius genus referuntur. Primò, Paruæ & veluti naſcentes tentationes, quæ procedunt ab aliquo vanitatis obiecto, ab aſpectu formæ alicuius, à curioſitate lectionis minùs pudicæ, & alijs ſimilibus, quæ paulatim appetitum ad vlteriora proritant. Secundò, Leuia pericula & occaſiones Deum offenden-

di, cuiusmodi sunt: alloqui sine necessitate personam sexûs differentis; ingredi, si in Religioso statu es, in cubiculum alterius sine facultate, vnde verba inutilia & silentij violatio consequuntur; Otio indulgere, ex quo periculum cogitationum immundarum, & sic de cæteris. Tertiò, Modicæ affectiones aut amoris (statim amando, quidquid gratum videtur, & sensibus nostris arridet) aut iracundiæ aduersùs aëris annique tempestates, aduersùs homines; aut impatientiæ, contra calamum malè aptatum, contra scalpellum hebetius; aut inuidiæ, aut affectus alterius. Quartò, Exigua peccata venialia, in paruis mendacijs, in verbis otiosis, in vanis cogitationibus, atque alijs similibus defectibus. Quintò, Parui contemptus & leues transgressiones regularum, quibus nos subiecimus. Sextò, Minimæ imperfectiones, cuiuscumque conditionis eæ sint, vti, altiùs vocem attollere inter loquendum, propiùs admouere faciem, & os illi, quem alloquimur; ægrè obuios

salu-

ſalutare, decentem veſtium nitorem negligere, dentibus inter comedendum ſtridere, inter bibendum circumferre oculos, ſaliuâ audientes conſpergere, & ſexcenta eius generis vitia, quæ omnia amolienda ſunt, quantumuis exigua videantur.

Alterum genus rerum minutularum, quas negligere non oportet, imò, quæ magno animo proſequendæ ſunt, eſt primò, paruæ ſenſuum mortificationes quas S. Valerianus modicas victorias, & paruos triumphos appellat. Secundò, modicæ abnegationes noſtræ voluntatis & proprij iudicij. Tertiò, paruæ excogitatæ induſtriæ ad frænandos appetitus noſtros, benéque operandum. Quartò, faciles & leues pœnitentiæ, quæ exordia quædam ſunt, ad ſatisfaciendum peccatis noſtris, & debita purgatorij diſſoluenda. Quintò, obſeruatio regularum etiam minimarum. Sextò, Exercitatio & praxis actuum cuiuſcumque virtutis, quantumuis exigui ſint. Atque hoc eſt, quod intelligo per res

minu-

minutias, quibus toto conatu incumbendum sit, siue ad illas declinandas, siue prosequendas, prout earum feret conditio, si quis plenè se Deo tradere cupiat, & magnos in virtute facere progressus. Et, vt mentem meam tibi declarem, existimo maiorem consistere sapientiam in cura rerum minimarum (quales mox proposui) quàm vulgò putetur. a *Quatuor sunt minima terræ, & ipsa sunt sapientiora sapientibus*, inquit Sapiens. Nimirum formica, lepusculus locusta & stellio etsi mole minima, sapientiá tamen maximis antestant. An non licebit mihi tantundem affirmare de præclaris illis animabus, quæ in oculis suis exiguæ, dum paruarum rerum adminiculo ad perfectionem & profectum spiritalem nituntur, esse reipsa sapientiores ijs mundi sapientibus, qui parua dedignantur, neque manum admouent, nisi rebus magnis & speciosis? Quæ potest esse maior, aut sublimior sapientia, quàm diuinam sibi beneuolen-

a *Prouerb. 30.*

lentiam conciliare? a *In minimo fidelem esse, magnum est*, ait Augustinus. Et dubitari non debet, quin Deus paruis illis victorijs magna in cælo præmia largiatur: *Quia in modico fuisti fidelis, supra multa te constituam.* Imò, nec omittit etiam in hac vita aliquam eorum prælibationem concedere, impertiendo suos ijs fauores, qui magno animo & curâ rebus modicis intendunt. Testis est S. Odo Abbas, qui loco micarum, quas studiosè iuxta Ordinis sui institutum collegerat, reperit manum vnionibus gemmisque pretiosis refertam. Id quod accidit Abbati Hellen (memorante Palladio) æquè admirandum est: b aliquo mellis comedendi appetitu tenebatur, aderatque opportunitas oblato mellis alueolo; sed potiùs, quàm vt illud gustaret, frænum mortificationis arripuit, iussitque facessere improbam cupiditatem, & ne contactu quidem semel libauit. Aliàs, posteaquàm tres septima-

a *l.4. de doctr. Christ. cap.* 18.
b *Hist. Laus, cap.* 59.

ptimanas cibo pœne omni abſtinuiſſet, reperit fructus à vento decuſſos, & vt ſine lauticia duo triaue poma comedere potuiſſet, reliquit tamen intacta; tanti faciebat aliquam, in rebus etiam minimis mortificationem. Verùm iſtud ita Deo placuit, vt paulò pòſt, quàm has de appetitu ſuo victorias reportârat, Angelum illi ſubmiſerit, qui fontem indicauit, vbi tali cibo, potuque refectus eſt, vt fateretur ſe lautiores delitias nunquam deguſtaſſe. Fauores illi, quos Deus, ſimilibus occaſionibus, famulis ſuis elargitur, in mentem mihi reuocant id, quod de ſorore Ioanna de Lino, Bononiæ Religioſâ in Monaſterio S. Mathiæ, memoriæ proditum eſt: Hæc adhuc ætate iunior ſtatuit ſæculum deſerere, inque iſtud Monaſterium ingredi, quod in ſomnis videre ſibi viſa fuiſſet B. Virginem (cuius imago imminebat gradibus, per quos ad Cubile ſororum aſcendebatur) tot roſas ſinu ſuo excipere, quot reuerentiæ & inclinationes corporis, à ſororibus aſcendentibus,

aut

aut deſcendentibus, exhibebantur. Diuinum illud ſomnium effecit, vt & propoſito ſuo quamprimùm ſatisfaceret, & magnis ſuis actionibus, multas minutas admiſceret, quas videbat à Deo tam benignè liberaliterque compenſari. Quando animum aduerto ad diuinam bonitatem, quæ tantoperè minutulis illis actionibus, mortificationibuſque ſuorum fidelium amantium delectatur, videre mihi videor Parentem benigniſſimum, qui lubenter à manu filioli ſui pomum pyrumue accipit, ac deinde veluti magno aliquo munere deuinctus, illius manui inſerit aureum nummum, aut clauem arcæ, vt pro libitu ſuo ſaccarum, reliquaque eius generis condimenta, excipiat. Tam beneuolus Deus eſt, vt pari ratione nobiſcum agat, & vt parùm illi offeramus, centuplo compenſat, aut per gratias actuales, aut per ſenſibilia ſolatia, aut per nouas vires, aut aliter. Gaudium, quo afficitur, dum videt nos ſibi intendere, & minimis iſtis actionibus præbere ſpem maiorum, pro

ſua

tua gratia & amore, subeundorum (*qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est*) efficit, vt minimas illas habeat gratissimas acceptissimasque.

Hanc exactam diligentiam magnum opus esse sapientiæ, mediumque excellens, ad insinuandum se penitiùs in Dei amicitiam, necesse est; quandoquidem animaduerto hostem humani generis quadam affici voluptate, & diligenter annotare, si ea negligatur S. Gertrudis inter nendum, quodam die, lanæ flocculos in terram abijciebat, cæterà magnâ puritate intentionis Deo consecrabat laborem suum: crederes, visum ab illa Dæmonem colligentem eos flocculos, veluti totidē argumenta neglectæ paupertatis? & quale istud est quod cuidam, in Monasterio Gignacensi, Religioso accidit? permiserat ille inter cibi sumptionem micas delabi in terram, easque perire contra Ordinis Regulam: adfuit morituro Diabolus visibili specie, saccúmque micis refertum illi ostendit, vt redderet anxium, & spem salutis eripe-

ret,

ret, neque terrere destitit, donec feruentibus aliorum Religiosorum precibus, abactus est. Adhuc hoc loco (in gratiam eorum, qui, sine facultate de rebus paruis liberè disponunt) memorandus est insignis ille pauor, quo afflicta fuit quædam Religiosa cuius meminit S. Odo Cluniacensis: eum morte colluctanti exprobrauit Dæmon, quòd sine superiorum licentia acum abstulisset, illa subitò adferri voluit, iussitque eam loco suo restitui; sed cùm nihilominùs Dæmon persisteret (quòd illam vehementiùs terrebat) occurrit, esse etiam sine facultate pauxillum serici in capsula; quod vbi redditum est superiori, tandem hostis disparuit. Ex hisce discimus non tantùm Dæmonem delectari hac nostra in rebus minimis negligentiâ, verùm etiam, quàm accuratam Deus à nobis exacturus sit, Oeconomiæ spiritualis rationem. Dixi. Oeconomiæ spiritualis, quia ingentis sapientiæ est, per res modicas, quarum negotiatio, quàm credi possit, vtilior est, magnum

lucrum

lucrum quæstumque facere. Interrogatus aliquando Lampis sapiens & opulentus Mercator, quo pacto tantas diuitias accumulasset? respondit: parua lucra magnifaciendo, & magna non paruipendendo. Asseuerare possum, idē in amplificatione opum spiritalium vsuuenire; facilè enim eæ augentur, quando nulla, ne minima quidem occasio quæstûs faciendi præteritur: *quemadmodum opes corporis accumulantur, cùm amatores illarum, ne minimum quidem lucellum negligunt, sic spirituales diuitiæ*, ait more suo, eleganter Chrysostomus. Aduertimus præterea, bonos vitæ spiritalis curatores similes esse magnis fluminibus, quæ alueum suum non implent, neque exonerant se in campos adiacentes, nisi per accumulationem minimarum, sed prope innumerarum guttarum ex alto depluentium: aut imitari aurifabros, qui Aurum limantes maximo studio, solertiáque limaturam omnem, tenuissimosque auri pulnisculos colligunt, cùm certi sint, etiam

minu-

minutiarum illarum pretium non esse contemnendum. Diceres Seruatorem, hanc nobis curam inculcare voluisse, quando nos in persona Apostolorum monuit: *Colligite fragmenta ne pereant.* Ita prorsus faciunt egregij, & feruentes Dei ministri: nihil paruipendunt, quantumuis paruum videatur; & incredibili affluunt voluptate, quoties emolumenti inde prouenientis, & gloriæ aliquando capiendæ meminerunt. a Iucundum est audire reflexiones, quas in rem præsentem circa ceremonias, in officio diuino exhiberi solitas, faciebat beata Ioanna de sancta Catharina: quid foret, si cæterarum quoque rerum minutarum, quibus nunquam deerat, animaduersiones adnotasset? Ad hunc modum loquitur: aliquando animi gratia, & vt me stimularem ad quæstum ex omnibus, præsertim ex tempore, quo nihil pretiosius est, colligendum, numeraui nos, per annum in offi-

cio

a *Ex vita eius apud Ioan: à sancta Maria.*

tio diuino, facere quinquaginta millia ducentas profundiores corporis inclinationes, nouendecim millia, quadringentas, octoginta minores, quæ vnà sexaginta nouem millia, sexcentos & octoginta actus Religionis, virtutis scilicet post Theologicas præstantissimæ, conficiunt. Præterea, nos iterare duodecies millies quadringenties, sanctissimam potentissimamque Orationem Dominicam *Pater noster*, millies quingenties *Salue Regina*, & plus quadragies millies *Gloria Patri*: obsecro te, cui rei mentem applicabat religiosa illa anima, & lucro spirituali intenta? enimuerò deberemus nos similibus reflexionibus animum occupare, vt vel inde agnosceremus, quanti lucri, spatio anni vnius, & spatio decem annorum, iacturam faciamus; propterea quòd minutas virtutum actiones, & exiguas mortificationes nostrorum appetituum negligamus. Tu cogita Hagiophila, & tandem constanti animi proposito decerne, exactam adhibere

curam

curam rebus minimis, quas Deo gratas, vocationi tuæ consentaneas, & spirituali tuæ necessitati proficuas esse cognoscis. *Minimum pro magno placeat tibi:* a Dictum hoc ore sapientis prolatum tibi offero, vt cum affectu, & animi voluptate, minimis exercitandis incumbas. Nihil tibi facilius est, sed neque gloriosius: adeo vt eximius ille vir Ludouicus Blosius asseueret, magis Deo placere, vt vim aliquam inferamus nostris propensionibus, nostræ sensualitati, & appetitibus, quàm si plures ad vitam mortuos reuocaremus. *Minimum pro magno placeat tibi.* Nihil ages, quod priùs sancti non fecerint: in vita S. Ignatij legitur, eum tanta contentione animi, rebus etiam minimis incubuisse, vt in ipsa fronte oculisque ardor emicaret. B. Aloysius Gonzaga tam exactus in silentio fuit, vt illud nunquam ruperit, tam sollicitus, ne quid sine superiorum licentia faceret, vt ne folium quidem charte, Condiscipulo dare voluerit, quin

T priùs

a *Eccles. 29. 30.* b *Inst. Spirit. c. 2.*

prius facultatem obtinuisset. P. Balthasar Aluarez, quo nullus teste B. Teresia, eo tempore sanctiùs perfectiúsque viuebat, extra tempus mensæ nunquam bibebat, nunquam schedulam sine venia aut legebat, aut scriptitabat. P. Thomas Sanchez incomparabilis in cura, obseruationéque rerum minimarum, nunquam aut florem, aut fructum, aut folium in horto decerpsit, & parem in cæteris omnibus mortificationem vsurpauit, & verò propositum illi erat, ex rebus omnibus instar mercatoris industrij, quæstum facere. Verba illius sunt in paruo Codice manuscripto reperta: *Vita mea quotidiana, atque vniuersa, similis esse debet negotiationi spirituali, nec non mercatori cupido, & ad omne lucrum intento.* Ad eum modum, Hagiophila, loquere, viue, & age. Ille est ad perfectionem via.

Si non sufficit hæc lectio. Lege cap. 8. 9. & 11. Tract. 3. Part. 1. Rodericij. Aut c. 31. & 32. lib. 3. de Imitatione.

Post lectionem renoua tuam, erga sanctos

tuos Patronos, deuotionem, & vide quid facere deinceps in eorum honorem velis, vt propitios experiare. In Confœderatione mea dixi capite septimo, quidquid exhiberi ijs debet.

Sequitur præparatio Meditationis.

II. MEDITATIO.

De Conditionibus veri Amoris Dei.

Oratio præparatoria consueta.

P*Ralud.* I. Propone tibi illud, quod dicit sacer textus de Reginâ Esther: illam fuisse principiò paruulum fontem, qui deinde creuit in fluuium maximum, ex quo fluuio ignis, & ex igne sol ortus sit, denique ex sole inundatio aquarum in terras depluentium.

II. *Pralud.* Pete à Deo gratiam cognoscendi prodigia omnia, quæ fiunt in anima Deum amante; & vt ista quinque memorata sint in te.

I. *Punctum.* Pauxillum Amoris diuini, modicum huius riuuli & fontis, de quo dictum est: *fons aquæ salientis in vitam æternam*, maioris pretij est, quàm omnes totius terræ thesauri, quàm om-

nes huius vitæ voluptates; quàm vniuersi mundi honores, Pauper, & miserrimè pauper, est ille, qui non saltem pauxillum habet huius amoris diuini, sed amoris veri sincerique. Modicum & bonum sufficit ad cælum obtinendum, & salutem consequendam. Anima mea, aliquidne tibi est huius modici & boni? multum vereor; at ex sequentibus conditionibus statum tuum collige.

II. *Punctum*. Verus Dei Amor semper it promouendo, crescendo & se dilatando ad modum fluuij. Vide an non hæc fuerit semita sanctorum. Ipse IESVS eam rationem tenuit, vt eius Amor semper augeri videretur. Factus est homo, infans, mendicans obediens, laborans, prædicans, patiens, se in cibum porrigens, moriens: quò longius viuendo it, hoc maiora sui in nos Amoris declarat argumenta. Hoc proprium est vero Amori & diuino. Amor Creaturarum (cùm sincerus non sit) alia ratione procedit; nam quò res amata meliùs agnoscitur, quò vsus illius est fre-

quen-

quentior, eò magis Amor minuitur: non satisfit animo, prima specie quis deceptum se videt. Vah Creaturas! vah me! non illudor amplius.

III. *Punctum.* Amor debet esse Ardens, feruens omninóque igneus, hoc est igni simillimus: expendas effectus ignis: consumit omnia, lignum, paleas, plumbum, metalla & quidquid denique inijcitur. Eodem pacto vrit diuinus Amor, absumit & annihilat omnes nostras imperfectiones. Ex numero imperfectionum tuarum arbitrari potes: quantus sit Amor tuus. Cor illud purissimum est, & à vitijs omnibus purgatissimum, quod ardet diuino Amore, & feruet in exercitio actionum suarum. Quod si ita est; quantillum erit in me diuini Amoris, qui omnia perago sine feruore, cum ignauia & tepiditate? fuerit id hactenus, imposterùm ardebunt feruebuntque omnia, Amen.

IV. *Punctum.* Verus Amor est illustrans, radians & coruscans solis instar. Qui solem aspicit, illius lumine illustra-

tur, & incalescit, inuitaturque ad laudem Conditoris: qui videt verum Dei amatorem, ex omnibus illius actionibus fructum capit, accenditurque ad imitationem, & ad laudes Deo reddendas, quòd talem Creaturam, istaque optimorum exemplorum lumina, mundo indulgeat. Denique nihil mundus habet sole pulchrius, nihil speciosius Dei Amore. Hoc amore, hoc *sole* da operam, vt anima tua *amicitiatur*.

V. *Punctum*. Verus Dei Amor adfert nobis maximam affluentiam, & quasi inundationem cælestium benedictionum, cuiusmodi sunt virtutes, desiderium tuæ perfectionis, & gloriæ diuinæ amplificandæ. Vide an ista habeas. Desiderium. Propositum.

Colloquium ad animam suam. Proponendo illi incitamenta, quæ habet ad amandum Deum, & emolumenta quæ inde ei accident. Anima mea! cùm negari ista non possint: faciamus, quod fieri necesse est, & faciamus, quàm primùm, quàm optimè, quàm libentissimè.

mè. Aut amandum eſt, aut pereundum, nihil hîc medium intercedit. Magne Deus! omnino rapitur anima mea in amorem tuum; hic fructus eſt ſolitudinis meæ, vt tota tua ſit, non amplius mea, vt dicere ſemper poſſim tam corde, quàm lingua: viuat Ieſus, & eius Amor. Pater, Aue.

Recollèctio. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Examen conſcientiæ. Prandium. Recreatio. Tempus ſcribendi: ſi aliud non occurrat, enumera beneficia particularia tibi à Deo collata, vt de ijs quotidie in Examine illi gratias referas.

Deinde aggredere lectionem ſpiritualem.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De felicitate vocationis Religioſæ.

ANimus mihi dictat, Hagiophila, te Dei domeſticam eſſe, & in receſſu ſanctæ Religionis alicuius commorari: vnde rapit me deſiderium diſſerendi tecum de ea, qua frueris, felicitate, vt illam ſeriò agnoſcens, validiùs inciteris, ad eum toto affectu complectendum,

qui huc te aduocare dignatus eſt, téque voluit ſuo peculiariter obſequio mancipari. Et rectè quidem dixi, illam eſſe felicitatē: verùm, vt aſſequaris, quid de illa animo concipiam, eius mihi adiuncta enucleanda ſunt. Atque vtinam exprimere verbis poſſem ſenſa mea, & æſtimationem illam, quæ iam pridem mihi inſedit! non propterea tamen, quòd id arduum videam, à propoſito meo diſcedo, cùm ex modico illo, quod dicturus ſum, iudicari facile poſſit, quouſque excurrere queat calamus inſtructior, & maius acumē ingenij otio abundantis.

Primum Encomium, quod felicitati Religioſę vocationis attribuo, eſt, quòd ſit felicitas & beatitudo huius vitæ maxima, ſit incomparabilis, ſit glorioſiſſima, ſit maximè eximia. Alibi, quàm in domo Religioſa, melior habitatio, & ſors fortunatior eſſe non poteſt: plurimi Principes & Reges, multi Orbis moderatores, ſexûs & huius & illius, dignitates ſuas & delitias contempsêre, vt alicuius Ordinis habitu induerentur. Beata Ioa-

ta Ioanna Princeps Lusitaniæ ita flexit Superos precum suarum assiduitate, & Regem fratrem lacrymis mouit, vt tandem velum monasticum obtinuerit, pro Corona Galliæ, vel Angliæ, quæ per matrimonium, cum Monarchis illis contrahendum, præsentabatur. B. Zedmira filia Regis Æthiopiæ, cùm à parente ad nuptias vrgeretur, noctu sola se proripuit, & superato ingenti flumine (quod aquis vtrimque suspensis discesserat, vt siccum fugienti præberet iter, arcerétque, qui illam persequebantur) felicissimè inijt Parthenonem Ordinis S. Dominici, vt frueretur bono tam optato, quódq; illa omnibus mundanis honoribus anteponebat. *a* Magnus ille Dei seruus Franciscus Cordubensis, ex Magnate Hispaniæ oriundus, tam altè veritatem hanc animo suo impresserat, vt cùm aliquando in familiari sermone mentio vocationis incidisset, asseruerit, in conditione sua, se Regibus ipsis esse feliciorem, & paratum iuramento contestari,

a Ex Ioanne à S. Maria in Vit. SS. Ord.

quòd nollet vestem suam Iesuíticam, neque cum purpura Cardinalium, neque cum Pontificis tiara commutare. Omnium rectè sentientium fuit hæc communis & constans opinio. Quàm volupè erat audire celebrem illum Ordinis nostri Scriptorem, P. Petrum Ribadineiram, quotiesin laudem suæ vocationis excurrebat! Quantoperè, aiebat, diuinæ bonitati obstrictus sum, quòd me à Mundi abstractum periculis, in sanctam domum suam admiserit, idq; maturè, anno ætatis decimo quarto, priusquàm innocentiæ terminos excessissem: post Deum, potissimâ obligationis partem debeo S. Ignatio, qui mihi adfuit, & veluti manu in gloriosum hunc secessum duxit; & tanti facio huius magnitudinem beneficij, vt nunquam futurus sim ingratus; optarem ex animo, mihi occasionem offerri, vt in testificationem amoris in illum mei, membratim in frusta dissecarer: non detrectarem. Ad cumulũ meæ felicitatis hoc vnicum requirebatur, vt ab ipso statim vitæ ex-
ordio

ordio in hunc ordinem ingrederer: quod si accidisset, feliciorem me crederem omnibus totius vniuersi creaturis. Alius è Societate nostra vir eximius, minorem, hac in re gratiam non habebat: fuit is P. Ioannes Baptista Mauiado Lusitanus, qui in Iaponia Martyrio affectus est; quando ille nuntium mortis pro Christo subeundæ accepit: Laudetur Deus, inquit, lubens morior, tres in vita mea dies bonos habui, quos mille Mundis præfero: primus est ille, quo Religionem inij; secundus, quo in carcerem Christi causa coniectus sum; tertius hic est, quando pro illius amore vitam & sanguinem profundere debeo: hi tres dies mei boni sunt, hæc tria nuntia felicia: ipsi Angeli cum suis Legationibus faustiora nuntiare non possent, & si vellent inter mortales viuere, nullus dubito, quin vellent Religiosi, Captiui, & Christi Martyres esse. Verùm arbitraris, Hagiophila, hanc tantùm esse opinionem eorum, qui Religioso statui adscripti, illum cæteris omnibus ante-

ponunt. Ignoſce, communis ſenſus eſt etiam mundanorum: fatentur omnes, quando agnoſcunt, quid ſit cælum, & finis, propter quem conditi ſumus, nullos eſſe quàm Religioſos, beatiores; & quamuis ſubire ipſi detrectent, illorum tamen felicitatem pro merito deprædicare non omittunt. Præclara fuit reſponſio nobilis Matronæ, quæ abhinc viginti quinque annis præſens adfuerat primitijs filij ſui; gratulabantur illi id ſolatium, quòd acceperat ab huius ſacri auditione; & animi voluptatem, quòd eundem filium ſuum apud nos Religioſum videret: profectò, inquit, meritò mihi gratulamini: tam enim iudico me fortunatam ex eo, quòd hic ſit illius ſancti Ordinis Religioſus vnà cum fratre altero; vt longè gratius mihi accidat, eos ambos eſſe Ieſuitas, quàm ſi alter foret Galliæ Cancellarius, alter ſupremus armorum Præfectus. Sanè, ſi loqui mihi fas eſt, poſt Chriſtianam illam Amazonem, dicam liberè, nullam mihi videri gratiam à Deo maiorem conferri hominibus

nibus posse, hoc præsertim sæculo tam peruerso, corruptóque, quàm si eosdem vocet ad obsequium suum in bonam aliquam Religionem, eósque Mundo educat, Mundo, tantis animæ corporísque periculis, infami. Qualiscumque conditio illic sit & fortuna, Religiosorum tamen est melior, & sine comparatione excellentior. Non quòd omnia iucunda in Religione sint, nullæque cruces reperiantur (sine his enim non ducitur vita mortalis) sed quòd cruces hæ dulciores sint, faciliúsque portentur, quàm mundanorum; Religiosorum cruces gratæ sunt, & spontaneæ, plerúmque ob Deum susceptæ; sæcularium verò molestæ & sæpe intolerabiles ob conscientiæ, quâ torquentur, remorsum; deinde vt ait S. Bernardus, illi si crucibus abundant, affluunt etiam consolationibus. Sed ea mali origo est, quòd sæculares ignari horum solatiorum, credant Religiosorum cruces, grauitate & molestiâ suis non cedere. Aduertunt aliquam Dei ancillam Monastarij claustro contineri,

ſed non cogitant eandem ex hoc Amoris carcere euagari, quoties lubet, per conſiderationem cęleſtium gaudiorum, quæ expectat, vti de ſua teſtatur Bleſilla Hieronymus: *Bleſilla vnius incluſa cellulæ anguſtijs, totâ cæli latitudine fruebatur.* Notabunt vitam Religioſam quotidianum eſſe Martyrium, vt loquitur Hilarius Arelatenſis, aut Purgatorium continuum ab aſſiduis mortificationibus, quas ſuis inculcat, ſed non reputant, Mundum, vitámque mundanam infernum eſſe, ſi Religio purgatorium eſt. Quam aduerſionem Nepoti ſuo in Societatem noſtram ingreſſuro ſuggeſſit Venerabilis P. Cæſar de Buz: Chare Nepos, inquit, quoties in cælum, ſtellas & ſolem, oculos intendes, memineris ſedis beatorum, cuius imaginem præferunt; quoties Mundum intueberis, recordare damnatorum: horum enim Idæa eſt; & quoties ſtatum Religioſum conſiderabis, propone tibi Purgatorium: Cruces enim illic reperies, ſed quæ leues ſint, & cum certa cæli obtinendi fiducia, quâ

Mun-

Mundus caret. Experiere quidem paruum aliquem dæmunculum, qui te diuexabit, hoc eſt, paſſionem aliquam importunam, ſed longè mitiùs tecum agetur, quàm in Mundo, vbi dæmones immoderatarum & violentarum affectionum cupiditatúmque, per omnem vitam miſerum ſæcularem exercent, ita vt penes ſe continuò infernum circumferre videatur. Sed prætereamus hanc magni viri conſiderationem, vt iſta fruamur, quam B. Ægidius S. Franciſci Comes nobis prodidit, quæque opportuniſſima eſt, ad vitæ Religioſæ beatitatem oculis ſubijciendam. Ponamus igitur Mundum tàm malignum non eſſe, atque illum deſcripſi, neque eſſe infernum, imò procul inde abeſſe: nihilominùs certiſſimum eſt, præſtare aliquam in Religione gratiam habere, quàm multam in ſæculo, ex opinione ſancti illius viri; & ratio illius eſt, quòd hîc pericula ſint magna, & ſubſidia ſpiritalia non ſint tam frequentia, nec æquè valida atque in Religione. Inter mundanos viuenti,

uenti, dici poteſt illud Sapientis: *Agnoſce, quod in medio laqueorum tranſis*: illi verò, qui inter Religioſos degit, vt felicitatem ſuam agnoſcat, ſufficit præclaram D. Bernardi ſententiam in mentem reuocare: *Nonne hæc eſt Regio ſancta & immaculata, in qua homo viuit puriùs, cadit rariùs, ſurgit velociùs, incedit cautiùs, irroratur frequentiùs, quieſcit ſecuriùs, moritur confidentiùs, purgatur citiùs, præmiatur copioſiùs?* Deus bone! quid locupletius, quid præſtantius homini Religioſo dici potuiſſet? an non deceret, quemque illorum, ante oculos, perpetuò habere magnis characteribus expreſſum, hoc verum æquè atque admirandum Religioſæ vitæ encomium? vtvt ſit, certiſſimum eſt, pericula ſalutem amittendi, animámque inficiendi peccatis lethalibus, non eſſe in benè conſtitutis Religionibus, quemadmodum ſunt in vita ſæcularium. Quando contingebat, vt aliqua ſororum in riſum prorumperet, B. Mariâ Magdalenâ Vrſinâ a exiſten-

a *Ex vit. SS. Ordinis.*

existente Nouitijs Præfectâ, illa eandem & reliquas ad profusiorem risum inuitabat, dicens, magnâ animi hilaritate, quòd in domo Dei sub Regula D. Dominici viueret: Ridete, filiæ, ridete, quandoquidem eam felicitatem estis consecutæ, vt Mundum deserueritis, ab illius periculis immunes; & in Cœnobio degatis, vbi certatim omnes ad virtutem connituntur, *Non fecit taliter omni Nationi.* Iure meritissimo sic illa loquebatur, cùm animæ Deum & salutem amanti non possit offerri materia solidorum sincerorúmque gaudiorum copiosior, quàm dum se occasionibus Deum offendendi liberam aduertit. An non ineffabilis ista lætitia est, vixisse decem, viginti, triginta annos in domo Religiosa, nullo admisso peccato mortali, cùm miseri sæculares omni adhibito studio diligentiáque ab illis eximere vix se possint? Etsi nullum aliud foret in Religione commodum, quàm vel vnicum mortale crimen euitare (posito, quòd non nisi vnicum in sæculo relicto admisissemus) arbi-

arbitror tamen optimè tempus collocari, quamquam esset annorum plurium, & multis crucibus, pœnis & afflictionibus asperum. Qui nouit, quid sit Deum offendere, & quanta vel vnius mortalis peccati miseria sit, satis mentem meam comprehendit, & semper fatebitur, nullam existere in hac vita felicitatem, quæ cum gratia Religiosæ vocationis conferri possit.

Adhuc vnico laudis argumento hanc felicitatem afficiam, priusquam te desero. Proposueram quidem demonstrare omnibus, bonum Religionis esse inæstimabile, & idcirco dictum olim à S. Scholastica: si intelligerent homines, delitias & solatia, quæ Deus ijs elargitur, qui hoc pacto illi seruiunt, Mundum non suffecturum ambitu suo, vt omnes in Religione viuere volentes capiat, totumque vniuersum, vnicum fore Cœnobium; aut vt B. Magdalena de Pazzis ominabatur, vndique muri Monasteriorum admotis scalis superarentur, ad locum in ijs sumendum. a Hoc

a *Ex Mich. Hier.*

eodem instituto volebam tibi exhibere quandam Neapoli Principem, quæ Religiosarum habitum assumpsit: dum sacra vestis illi inijcitur, subijt mentem cogitatio, magnam se gratiam apud Deũ promereri, quòd tantos honores, regna & diuitias, cum vili veste commutasset; dum voluit animo istam cogitationem, aperuit illi Deus mentis oculos, apertissiméq; ostendit omnem aularum pompam, omnes Principum delitias, & quidquid in terra speciosum est, nihil esse, si cum minimis bonis & gratijs Religionis componantur; & tam clarè perspicuéque hoc ipsa agnouit, vt erubescens, quòd talem in animum cogitationem admisisset, affluere lacrymis cœperit, statueritque diuinæ bonitati imposterùm maiores, pro incomparabili vocationis beneficio, grates referre. Volebam te per otium huic ceremoniæ præsentem assistere, sed quis modus tantillo tempore, quod mihi superest? sufficit igitur (reiectâ in aliam commoditatem huius inæstimabilis pretij probatione)

vt nunc dicam beneficium Religiosæ vocationis, esse beneficium solis Dei intimis, & apud illum gratiosis concessum, quod non leue, in gratiam Religiosorum, sed maximum laudis argumentum est, cùm ne optari quidem ab homine aliquid excellentius apud Deum possit, quàm vt intima sit illi familiaritate coniunctus, eiusque fauoribus perfruatur. Hinc aduerto in vocationibus magna fauoris indicia. Deipara visendam se præbuit B. Stanislao Kostkæ iuueni, eíque vt Filii sui Societatem ingrederetur, præcepit. B. Catharina de Raconis publicè professionem Regulæ sancti Dominici faciente, cælica vox audita est, apparuítque illi Iesus cum Matre, & reliquâ cælesti curiâ, qui præsentes vouenti adesse, actúmque cohonestare voluerunt. Vir quidam eximiæ sanctitatis audiuit aliquando, dum sacer Virgini habitus indueretur, musicam Angelorum concinentium: *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax, Sponsæ Virgini*. Dices, & quidem meritò, illas esse singula-
rium,

rium, atque extraordinariorum fauorum testificationes: accipe igitur aliquid commune omnibus, quod tamen gratiæ titulum meretur; videlicet Religiosos ea frui prærogatiuâ, quod in domo Dei sint, illiúsque domestici. Non solet Princeps cuiuis è famulitio, sui Palatij habitationem concedere, fauor is ad solos Nobiles & Aulicos pertinet: ad eum modum Deus facit, teste Hieronymo, a & quibus eam gratiam beneficiúmque præstat, Religiosi sunt. A quo non dissentit Bernardus illos alloquens: b *Altissima est professio vestra, cælos transit, par Angelis est: aliorum est seruire Deo, vestrum adhærere.* Sed amplius aliquid; illam habent gratiam, vt Christo cohabitent. Rogata aliquando Venerabilis Mater Maria à Iesu Fundatrix, & prima Cœnobij S. Catharinæ Tolosæ professa, cur tanti vocationem suam faceret, duas causas attulit. Prima, quòd in Religione degens, omninò Dei esset per votum Obedientiæ, & consignationem propriæ volun-

a *Vers. 1. in Psalm. 133.*
b *Ep. ad fratr. de Mon. Dei.*

voluntatis. Altera, quòd in Religione habitaretur eadem domus, quam Iesus sub speciebus Eucharisticis incolit, vbi cum illo libeat noctu diúque conuersari, necessitates suas aperire, amantia vota prodere, tractare negotium salutis suæ, gratias agere, quòd à mille iam & sexcentis annis, veluti Amoris captiuus, includatur nostris altaribus ad solatium subsidiúmque nostrum. Sufficiunt hæc, Hagiophila, vt agnoscas excellentiam vocationis tuæ, & tibi promanantem ex ea felicitatem. In gratitudinis testimonium sæpe vestem tuam deosculare exemplo B. Mariæ de Incarnatione, quandoquidem securissimam ad salutem viam ingressa es.

Si hæc Lectio non sufficiat, aut aliena sit, eò quòd Religioni nomen non dederis, prosequere ea in Rodericio, quæ manè tibi designaui: opportunissima sunt ad inflammandum animum diuino Amore, cùm eius indicium sit pura Intentio. Lege præcipuè caput vltimum. Si otium est, addi poterit Lectio cap. 33. & 44. libri 3. de Imitatione Christi.

Sequitur Examen virtutis, & quia magnũ

Amo-

Amoris, quo aliquis in Deum fertur, argumentum est, ingredi in Religionem, séque tribus votis obligare; idcircò hodie proposui, & Differtationem de Vocatione, & Examen de Votis, prætérquã quòd suspicer plerosque, qui hac solitudine Hagiophilæ vtentur, fore Religiosos, & ideò putaui rationi consentaneũ, illis hac occasione satisfacere, eáq, proferre, quæ propiùs ad illos spectarent; prætereà etiam vtile erit, vt ij, quibus octo dierum Exercitationes sufficient, se hoc postremo die penitiùs inspiciant, quoad peculiares obligationes, quibus diuinę bonitati, ob cuius Amorem blandis hisce vinculis sese strinxerunt, sunt deuincti.

EXAMEN CIRCA TRIA VOTA Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ.

PRæter illa, quæ ad finem Examinis pro Confessione annuâ produxi, vbi attuli defectus, qui contra tria vota cõmittuntur, poterit hic meliùs agnosci perfectio, ad illorum obseruationem requisita.

Circa Paupertatem. Primò, *Læto patientiq́, animo ferre defectum rei alicuius,*

qua

quæ nobis aliquo modo necessaria videretur. Secundò, *Sese etiam rebus necessarijs indignum reputare.* Tertiò, *Curam nimiam & superfluam rerum necessariarum reijcere in diuinam prouidentiam, Deo, Patri pauperum, confidendo.* Quartò, *Res superfluas, si nobis offerantur, repudiare.* Quintò, *Erga res nostris vsibus concessas non vehementer affici, neque anxiè timere, ne nobis auferantur.* Sextò, *Non habere seposita curiosa, aut delicata, qualia essent fructus, dulciaria, & cætera eius generis, aliquo prætextu, qui nobis blandiatur.* Septimò, *Obliuisci commoditatum, quas habuimus.* Octauò, *Nullã in vestibus singularitatem desiderare.* Nonò, *Non curare res pulchras, elegantes, affabre factas & exquisitas, siue in Imaginibus, Libellis, Rosarijs, Numismatis, aliáq; supellectile.* Decimò, *Non auersari res viles siue quod tritæ sint, siue materiæ humilioris, imò cogitare, tales nobis deberi, & tum demùm nos rectè agnosci, quando sic pro merito tractamur.* Vndecimò, *Amare pauperes, ijsque libenter stipem & charitatem erogare iuxta facultatem nobis à Superio-*

periore concessam. Duodecimò, *Singulis mensibus excutere semel cubiculum suum, vt videatur, num aliquid sit superflui & contrarium Paupertati.*

Circa Castitatem. Primò, *Non conuersari cum personis sexûs differentis ex inclinatione naturæ, quæ vbiq; se quærit, etsi sub specie boni, aut obsequij spiritualis.* Secundò, *Non contrahere amicitiam cum quibusdam, propterea quòd iuuenes, blandi, benè vestiti, & iucundi sint conuictûs.* Tertiò, *Abstrahere se à colloquijs & aspectibus, qui motus causant inordinatos, & testantur cor esse amore captum.* Quartò, *Deuitare occasiones occurrendi, videndi, aut tangendi obiecta, quæ ineptas cogitationes suggerere possent.* Quintò, *Abstinere verbis amorem testantibus, etiam inter personas paris sexûs, cùm nullum ista vsum habeant, nisi vt accendant flammam, quæ tam facilè, quàm vellemus, extingui non poterit.* Sextò, *Nunquam proferre verbum puritati contrarium, siue occulti, siue duplicis sensûs, seu tale, quod speciem minus honestam posset animo imprimere.* Septimò, *Non loqui de forma, de venustate,*

de alijs corporis dotibus, de blanda affabilitate alicuius, hæc enim cor castum emolliunt. Octauò, *Priuatim eam seruare decentiam, quasi in oculis virorum grauium essemus.*

Quoad Obedientiam. Primò, *Promptè exequi quod præcipitur, sine oblocutione, sed generosè & humiliter.* Secundò, *Obtemperare etiam naturâ repugnante.* Tertiò, *In eo qui aliquid mandat, Deum agnoscere, eiq; tamquam Christo, obsequi.* Quartò, *Paratum esse ad obediendum in omnibus, in quibus manifestè peccatum nõ apparet.* Quintò, *Obedire etiam Superioribus, qui essent vita flagitiosæ.* Sextò, *Dispositionem voluntatis nostræ, rerúmque aliarum ad nos spectantium integrè committere Superioribus, & accipere velut à manu Dei, quidquid de nobis constituerit.* Septimò, *Ad minimum Superioris nutum obedire.* Octauò, *Et in ijs libentius, quæ difficiliora abiectioraq; videbuntur.* Nonò, *Obedire cæcè nullâ mandati ratione inquisitâ subiectóq; iudicio proprio, iudicio Superioris.* Decimò, *Apud animum suum*

&

& contra quoscumque tueri, quidquid fuerit de alijs, aut nobis ordinatum.

Tempus Officij, vel Precum vocalium. Deinde huius Considerationis.

CONSIDERATIO.

I. IN negotijs Mundi cura est diuturnior, labor operosior, fructus minor, & consecutio eius, quod intenditur, difficilior. In Dei seruitio, & prosecutione Amoris eius, prorsus contrarium obseruatur: adeò verum est, quòd *omnia sint vanitas, præter amare Deum.*

II. Diuersi amantium, Deóque seruientium Ordines sunt: In primo numerantur, qui illum amant, neque vllius rei pretio inducerentur, vt eum lethali peccato offenderent, verùm hîc consistunt & peccatis venialibus, vbicumque sese offert occasio, liberè & sine cura indulgent. In secundo sunt, qui etiam peccata venialia non admittunt, nisi per subreptionem, adeò illa abominantur, sed de passionum & appetituum mortificatione parum sunt solliciti. In tertio, qui frangunt quidem & domant omnes

passiones suas,nulla neglecta, verùm ad sublimium solidarúmque virtutum acquisitionem non connituntur. In quarto denique sunt ij, fideles, egregij, & perfecti amantes, qui nihil omittunt eorum, quæ ad virtutis consummationem amplificationémque diuinæ gloriæ faciunt, quantacumque contentione & dispendio opus sit, nunquam dicentes *sufficit*, sed ad vlteriora semper se promouentes In quo ordine tu consistis? quid? etiámnũ in primo? Vah! istud est, quod Angelus tuus, & B. Virgo obstupescit.

III. Quod rebus omnibus bonitatem & elegantiam conciliat, Amor Dei est: ita nihil deformius animâ hoc amore destitutâ, neque quidquam amabilius corde veri sincerique amantis. Atque hoc adeò verum est, vt Deus pluris faciat vnam animam illius amore flagrantem, illique soli placere cupientẽ, quàm reliquam totius vniuersitatem naturæ.

IV. Erras, anima mea, non in magnis solùm actionibus, quæque speciosę sunt, Amoris diuini magnitudo reperitur; etiam in paruis, humilibus, & secretis

exi-

existit. Amor inaurat & amplificat omnia; & Iesus laudibus extollit viduam illam, quæ duo æris minuta contulit, & silentio præterit Salomonem, qui, subductis rationibus, plusquam bis mille milliones auri ad templi structuram contribuerat.

V. Semper audij, cogórque credere, scire neminem posse, vtrū in Amore Dei eiusq; gratia viuat; & illud est, quod me sollicitum tenet atque anxium. Optimè, quod thesaurus absconditus est Amor: talis illū possidet, qui possidere se nescit. Tantùm existimemus, nos nihil hactenus dignū Deo fecisse, & vehementi desiderio optemus illū amare, & de virtute progredi in virtutem; sentiant alij, quod libuerit, ego aio, illic sedem esse Amoris.

VI. Nullius rei maiori cupiditate teneor, quàm vt æstimem me aliquo ferri in Deum amore. Nullam cupio ex vlla creatura voluptatē, sed tantùm ex Creatore. Omnis mea delectatio est, vt delectetur Deus. Vtinam millies millena millia talium cordium haberem, quale fuit cor sanctissimæ Virginis, & omnes o-

mnium Beatorum virtutes vnus possiderem! vt amarem & seruirem Deo meo omnibus illis cordibus, & exercitatione omnium illarum virtutum! istud demum esset illum amare, & certissimum indicium Amoris, sub hac flamma, latentis.

Hora quietis & relaxationis animi, deinde Officij, vel alterius Orationis vocalis, Visitationis Vener. Sacramenti, denique præparationis ad Meditationem seq.

III. MEDITATIO.

De exemplis Sanctorum in amando Deo.

Oratio præparatoria consueta.

I. P*Ræludium.* Propone tibi sanctos Paradisi Incolas, eos præcipuè, qui tibi in veneratione sunt, & singulatim illos interroga, quâ ratione sint istam gloriam consecuti. Respondebunt verbo Dauidis: *Dilexi.* Idem pete à S. Maria Magdalena; dicet: *Dilexi multùm.*

II. *Prælud.* Pete gratiam, vt Sanctorum, Deum amantium, exemplo proficias, amésque quemadmodum illi amauêre.

I. *Pun-*

I. *Punctum.* Considera primò Amorem, quem Deo testatus est Patriarcha Abraham, quando tantâ animi magnitudine decreuit obtruncare Filium suum *vnigenitum, quem diligebat:* insigne profectò Amoris argumentum; vnde Deus videns gladium iam strictum & imminentem collo Filij, clamauit: Siste Abraham, iam nunc cognoui, quòd ames me, cùm non peperceris Filio tuo vnigenito propter me. Velle obtruncare id, quod charissimum est, vt Deo obtemperetur, & in testificationem sui erga eum Amoris, hoc demum verè amare est. Secundò, Amor S. Pauli, desiderantis anathema esse, hoc est, vt nonnulli explicant, non tantùm societate fidelium excludi, sed etiam addici inferno, sine iactura tamen gratiæ diuinæ, pro salute proximi obtinenda, idq; ex amore Magistri sui Iesu, verè ingens & solidus fuit; vt etiam is, quando asserere ausus est: *Certus sum, quia neque mors, neque Vita, neque Angeli, neque Principatus, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum,*

neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei. Tertiò, Nec minùs amauit Anselmus, quando dicebat se tanto Amore ferri in Deum, vt mallet eo præditus demergi in barathrum inferni, quàm cum aliquo peccato euehi in cælum. O Deus amorum meorum! cur non immolo tibi meum Isaacum, meas voluptates, mea vota & desideria, quidquid denique mihi charissimum est? cur non firmissimo animi decreto statuo, te nunquam offendere qualicumque oblatâ occasione: imò statuo, & damnari malo, quàm deserere Amorem tuum.

II. *Punctum.* Expende primò Amorem Catharinæ Senensis offerentis se, vt in inferni aditu collocetur, quo sui obiectu corporis impediat, ne vllus imposterùm eò præcipitetur, vtque Deus ametur ab omnibus, quamuis necesse foret, ita illam beatissimo Dei aspectu priuari. Secundò, illum S. Teresiæ dicentis; se pati sine inuidia posse, vt alijs cedat in gloria cælesti, vt tamen cuipiam concedat in amando Deo, tolerare

non

non velle. Tertiò, illum amorem S. Alexij, qui patrem, matrem, ſponſam, opes, honores & voluptates deſeruit, vt peregrinum totis ſeptendecim annis ageret, & totidem deinde annis ignotus ſub ſcalis domûs paternæ tranſigeret vitam: idque ex ſolius Dei Amore. Mortales, & tu, anima mea, cuius rei inuidia tangimini, ſi non horum amantium, vt paribus amoribus ardeatis?

III. *Punctum.* Meditare primò amorem S. Franciſci, verè Seraphici in amore. Nulli creaturæ adhæreſcebat: cor eius plenum erat Deo, & omnibus creatis rebus vacuum; ex hoc Lemmate colliges: *Deus meus & omnia*! Secundò, illum S. Auguſtini, qui in omnibus ſcriptis ſuis non aliter de Deo, & pro Deo loquitur, quàm amator vix ſui potens. Illum laudat, illi benedicit, illum glorificat, deſiderat vt ab omnibus ametur, in amorem illius toto affectu, toto corde, & conatu rapitur. Inde cor igneum illi appinxere artifices & à nonnullis aliquando Cor ſanctum dictus

 eſt,

eſt, vt oſtenderent amorem Dei, ſi perderetur, in corde S. Auguſtini poſſe reperiri. Denique illum S. Magdalenæ, quæ per tricenos annos in ſpeluncam ſe abdidit, vt proſequeretur eum amorem, quo eum iam *multùm diligere* cœperat. O Dei amatores! aliquid de amore veſtro mihi concedite: cui enim bono cor meum, & amor meus & quidquid in me eſt, ſi non pariter, atque vos, amo!

Colloquium ad hos & alios ſanctos Dei amantes. Admirare illos, Gratulare, eodem anhela. Pater, Aue.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis fortuita. Roſarium. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Cœna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Viſitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis craſtinæ. Examen Conſcientiæ. Quies, ſed priùs Terram ter deoſculare in honorem SS. Trinitatis. Faciunt id nonnulli manè, dum ſurgunt, & Veſperi, dum cubitum concedunt, vt coram Deo ſe humilient, & vt mortis, & pulueris, in quem reuerſuri ſunt, meminerint.

NO-

NONVS DIES.

De conformitate nostra voluntatis cum diuinâ.

HAgiophila, si otium & animus tibi est, vt duos adhuc dies solitudini tuæ impendas, en materiam. Parum est amare Deum, nisi idem velis, quod ipse vult; & in eo cardo rei vertitur, vt scias qua id ratione fieri oporteat. Dabimus hodie operam huic studio.

Visita Venerabile, & ad Meditandum te para.

I. MEDITATIO.

De incitamentis, ad conformandam nostram voluntatem cum diuina.

Oratio præparatoria consueta.

PRælud. I. Propone animo tuo Dei filium dicentem, nihil aliud sibi placere, nisi quod sit ex beneplacito, & voluntate Dei Patris, *Quæ placita sunt ei, facio semper.*

II. *Prælud.* Vtinam possem semper

velle quod Deus vult, & me conformare cum sanctissima illius voluntate?

I. *Punctum.* Nihil Dei voluntate, & Conformatione cum illâ, est amabilius. Ah quis illam non amet! Ah quis hanc non amplectatur! quandoquidem viuere cum hac consensione, sit primò, habere cor, secundùm cor Dei, quod de Dauide sacræ paginæ testantur, *vir erat secundùm cor Dei.* Secundò, est velle, quod Deus vult, & nolle, quod Deus non vult. Aliquáne certior securiórque regula excogitari potest? Tertiò est acceptare omnia de manu Dei, & promptum paratumque esse, ad quiduis, quod paterna illius prouidentia disposuerit, seu prosperum, seu aduersum, seu ad modicum, siue ad longum temporis interuallum; siue opera amicorum, siue hostium; siue merearis, siue præter meritum tuum sit; siue naturæ genio eò rapiare, siue inde abhorreas; vtvt sit, semper amabile est, quidquid amantissima Dei manus porrigit & disponit. Ratum statutumque apud me est, ô Pater

ter amantiſſime, ſequi nutum adorandæ voluntatis tuæ. Homo committat Medico valetudinem ſuam, lites aduocato, & vitam ſuam (ſi oculis captus eſt) Puero, & Cani ſubinde, vt deducatur; & ego dubitem me tibi concredere, qui es bonitas ipſa, & qui maiore cura ſapientiaque nos gubernas, quàm deſiderare ipſi poſſemus?

II. *Punctum.* Omnia me ſollicitant, vt me conformem diuinæ voluntati. Primò, peccato excepto, nihil euenit ſine expreſſa Dei voluntate. Morbi, valetudo, honores, opprobria cuncta, ab illo accidunt. Vnde Iob facta omnium fortunarum ſuarum iactura dicebat; *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.* Secundò, creaturam iure meritiſſimo conuenit ſubiectam eſſe ſuo Creatori, & ſeruum Domino: *Nonne Deo ſubiecta erit anima mea?* Tertiò, omnes Creaturæ, etiam vitæ & ſenſus expertes, Dei voluntatem exequuntur. Quartò, ſancti omnes, & quicumque aliqua perfectionis laude

 flo-

floruerunt, hanc vitam regiam tenuere. Scilicet decebit, ô anima mea, vt hinc deflectas, aliamque ab illis ſemitam ingrediaris?

III. *Punctum.* Quod maximè ad hanc Conformitatem allicit, eſt ſingulare animi ſolatium promanans ex eo, quòd quis poſſit obſequi tanto Domino, velle, quod ille vult, omnia accipere veluti ipſius benigniſſima manu porrecta, nullius rei affectu duci, aut cupiditate; vtcumque cadat, acquieſcere, & conſentire. Quanta felicitas, dicere poſſe diuinæ Maieſtati viuendo moriendoque: *ſic placitum eſt, ſic fuit, ante te: Fiat voluntas tua.* Non me oppono: nollem aliter. Meliùs loqui non poſſet Angelus incarnatus, neque maiori lætitia animíque voluptate deliniri, ſi inter nos verſaretur.

Colloquium: magne Deus largire mihi hanc cum amabili tua voluntate conſenſionem: tam frequenter dico me amare te, aſt vbi eſt amor meus, ſi non idem volo, quod tu vis? quicumque

amant,

amant, idem velle habent & nolle ad omnia, in quibus virtus non offenditur; & vbicumque parùm amoris eſt, modica quoque reperitur hæc voluntatum conſenſio, vbi multùm, magna eſt: cur ergo non penitus conſentio diuinæ voluntati tuæ, vt vel iſto indicio colligam magnum eſſe aduerſus te amorem meum? Pater, Aue.

Recollectio Meditationis. Delectus teſſeræ, dictum D. Pauli eſt: *Domine quid me vis facere?* Iſtud vſurpare poteris, vel illud ore ſeruatoris probatum & omnibus familiare: *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo, & in terra.*

Sequitur pars aliqua Officij, aut alia Vocalis Oratio. Deinde ſacrum. Tum Lectio ſpiritualis, vel hæc, vel alia.

DISSERTATIO MATVTINA.

De damnis voluntatis propriæ.

SI in mundanos homines conijcias oculos, ſoli ſapere, totâque frui prudentia videbuntur. Quando de ſuſcepti operis confectione agitur, tangunt illi

illi præ cæteris nodum difficultatis, & qua parte arripi negotium debeat, nouerunt. Præsertim milites valde gnari sunt, in votorum suorum prosecutione, vt ab hostibus victorias reportent: Ita sumus militiæ præfectus, vt res suas asserat, nitetur viribus omnibus redigere in potestatem suam Regni Metropolim, si cæterarum vrbium occupationem meditetur; aut verò partis aduersæ Ducem opprimere, si prælio decertare constituat: cùm non ignoret, Duce superato facilè subijci reliquos milites; & capta Metropoli, secuturam cæterarum vrbium deditionem. Quam ob rem Gothi rectà Romam petiuere? nisi quòd à prudentia militari didicissent, tum se Imperij Occidentalis fore Dominos, cùm vrbe, orbis domina, potirentur? Cur Artesiæ Comes author erat fratri suo, S.Ludouico Regi, quando mare traiecerunt, vt Babylonem tentaret? nisi vt Regia vrbe occupatâ, totam facile Ægyptum suæ ditioni subijceret? vnde rebelles Hugonottæ toties ciuitati Parisiensi

ßensi sunt insidiati? nisi quòd illa domita, crederent cæteras sine labore spontè cessuras? quidquid hac ratione suscipitur, felici successu non caret: contere serpentis caput, & actum de vita illius est; fontem exsicca & fluere riuus cessabit; Conchæ vnionum genitrices Regem habere dicuntur, illum retibus tuis include, & cæteras cepisti; euerte fundamenta, & domus concidet; Arcis portam occupa, & arcem vicisti; Cor serua & vitam asseruisti. In omnibus negotijs sæcularibus, ad eum omninò modum, proceditur; rei principalis curam habe, & accessoria consequetur; hæc summa sapientię prudentiæque humanæ est, & mundanorum.

Sed bona illorum pace, reperiuntur Dei serui, filij lucis, qui in prudentia filijs tenebrarum non concedunt: præsertim quando de amore diuino, solidísque virtutibus comparandis, agitur: solùm in rem præcipuam intendunt, securi, quod cætera nullo negotio sequentur. Et quia grauiores hostes nō experiuntur, quàm

pas-

passiones & cupiditates proprias, illarum præcipuam adoriuntur, vt illâ deuictâ, cæteris quoque imperitent; Metropolim petunt, & Babylonem, tum demùm se victores, dominosque omnium reputantes, vbi hanc oppresserint.

Patere, Hagiophila, me nunc saltem augurem esse, & hodie vaticinari, quænam sit tuarum passionum Metropolis, quis Dux tuorum vitiorum, quæ scaturigo, vnde spirituales tuæ miseriæ emanent, vt secundùm optima tua proficiendi desideria, Babylonem hanc, hunc hostem capitalem aggrediaris, vt eorum iugum excutias, illoque prudentiæ in vita spirituali tam necessariæ officio ritè fungi possis. Optarem te esse de filijs lucis, qui quà oportet, gradiuntur, & de egregijs illis militibus, qui vt decet, hostem inuadunt.

Aut grauiter erro; aut verum est, te plenam esse amore proprio, inclusamque in arce tuæ propriæ voluntatis detineri, vbi tui amans, & commoditatum tuarum, appetituum, sensualitatúmque

reti-

retinens, velut in firmis aggeribus te Deo inexpugnabilem exhibes: effectus gratiæ illius & robur inspirationum internarum parùm, aut nihil apud te euincunt. Necesse igitur est, id à te obtineam, vt maledictam illam propriam voluntatem procul amandes, quandoquidem tacitè fatearis, eam plus nimio in te dominari. Alio persuasionis artificio non vtar, quàm demonstrando illam esse malorum omnium pessimam; & puto, sufficiet, vt discas eam cane peiùs & angue abominari. Tam improba est, inquit S. Bernardus, vt ludibrio habeat omnia: illi si frænum laxes, neque lex est, neque Deus; cuncta implet factionibus, seditionibusque, omne rationis bonarumque affectionum lumen extinguit. a *Illa naturæ docet nos non parcere, rationi non acquiescere, non obtemperare saniorum consilio vel exemplo.* Vnicus actus propriæ voluntatis in re paulò grauiore sufficit, ad conuellendas omnes animi vires, ad perturbandam con-

a *Serm*. 19. *in Cant*.

conſcientiam, eamque in periculum ruinæ adducendam. Conferens aliquando cum viro graui de quodam Religioſo, qui à vocatione ſua reſilierat, quantumuis excellere virtutibus videretur, aiebam mirari me vehementer hanc Iuuenis ruinam: quid, inquit, tantoperè mirandum eſt? vnica indignatio ſufficit, vt animum immutet, atque de malo in peius vſque ad ipſum præcipitium deducat. Et quid aliud indignatio eſt, quam actus propriæ voluntatis, & amoris erga ſe inordinati, qui præ rebus alijs omnibus infert animæ (cæco quodam impetu in perniciem ruenti, neque præuidenti ſecuturos euentus funeſtos) incredibilem vaſtitatem? Ea ſaltem D. Bernardi opinio eſt: a *Nihil ſic extinguit ſpiritum diſcretionis, quomodo propria voluntas ſubuertens corda hominum, & rationis oculos claudens.* Sanctus ille vir ſatis habebat experimenti, vt iſtis coloribus peſſimam creaturarum exprimeret, & velut pernicioſiſſimam diffama-

a *Serm. 19. in Cant.*

famaret. Fortaſſis ab Apoſtolo didicerat, eam tali æſtimatione proſequi: nam D. Paulus nullam ex omnibus creaturis, niſi hanc timebat, & quando cæteras omnes, quæ conſtantiam ſuam infringere, Deique amorem labefactare potuiſſent, in apertum quaſi duellum prouocauit, hanc aggredi nominatim, auſus non eſt. *Certus ſum*, inquit, *quod neque mors neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque fames, neque nuditas, neque perſecutio, neque gladius, neque periculum, neque anguſtia, neque fortitudo, neque creatura alia poterit nos ſeparare à Charitate Dei.* a En inuictum Apoſtoli animum, qui nihilominùs propriam voluntatem metuat, neque audeat illam vti cæteras prouocare; adeò ſciebat illam, præ reliquis omnibus, nequam eſſe, atque formidandam. Quòd ſi illam citet, facit id dumtaxat ſub generali creaturæ vocabulo: *neque creatura alia poterit nos ſeparare.* Neque puta hanc meam eſſe animaduerſionem in

a *Ad Rom. 8.*

in verba Apoſtoli, ipſe D. Bernardus id egregie annotauit: a *Cùm tot & tanta dixiſſet Paulus, vnam ſcilicet propriam voluntatem reticuit, quæ ſaluationis, & damnationis eſt cauſa.* Illam ergo Apoſtolus non nominauit, etſi nequitiam illius & periculum haberet perſpectiſſima. Sed adeamus aliquem maiori præditum fiducia, qui nobis naturam huius propriæ voluntatis exponat, dicátque, qualis bellua ſit hæc deteſtabilis creatura. Facile illum reperiemus, neque aliò iri neceſſe eſt, quàm ad eundem S. Bernardum, qui iam mentem ſuam vtcumque patefecit. Adeundus ille potiùs eſt, quàm alius, cùm viuam eius imaginem proponat, cùm horrendum illi bellum indicat, cùm detegat illius malitiam, & cumulum damnorum ex ea prouenientium, ſenſu, quàm alius, acutiore. Ex tanta malorum congerie, quæ de illa diuerſis locis operum ſuorum enumerat, non attingam, niſi duo triaue, vt ex ijs arbitreris, num iniuriâ dixe-

a *Lib. de Conſcient. in proœmio.*

dixerim, illam esse pessimam perniciosissimamque.

In declamationibus suis potissimum aduersus illam perorat, infamatque sanguisugæ nomine: *fuge hanc sanguisugam propriam voluntatem, & omnia reliquisti; hac enim omnia trahit ad se: depone illam: & iugum tam importabile, quàm multiplex, abiecisti.* Soli sanguisugæ vocabulo inhæreamus, plurimos enim sensus comprehendit: sanguisuga trahit & exsugit omnem sanguinem, etiam valentem, si eius auiditati indulges, & vires vsque ad animi deliquium debilitat: ita prorsus voluntas propria: nihil tam valens, támq; sanum apud te est, quod illa non sorbeat, cuique pestiferum suum os non applicet. Particeps esse vult actionum etiam sanctissimarum, & ex genere suo optimarum, sed eas sibi arrogando labefactat, corrumpitque. *a* In Isaia nonnullis res stupore digna videbatur, quòd Deus eorum ieiunijs, & submissionis actibus non afficeretur, adeóque queruli dicebant: *Quare ieiunauimus, & non*

a Cap. 58.

non aſpexiſti; humiliauimus animas noſtras, & neſciſti? paucis Deus reſpondit: *Ecce in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra.* Mirari deſinite, quòd quidquid agitis mihi diſpliceat, veſtram voluntatem, non meam, facitis; hæc vnica ratio eſt, alia inquiri non debet. En Hagiophila, materiam, quæ terrorem incutiat Narciſſulis illis, ſuarum tantùm rerum amatoribus, quíque viuere nolunt, niſi ſuo arbitratu, & iuxta beneplacitũ ſuarum voluntatum, etiam in rebus, quæ ſpeciem boni præſeferunt. Dicet hic: volo concionari, volo tali fungi officio, quod ad genium meum eſt, & quidem hoc loco, non alibi; ille animum obfirmabit aduersùs adornationes, & vſum communitatis, vt viuat more ſuo: dedet ſe deuotionibus omninò peculiaribus, aſſumet pœnitentias & mortificationes à recepta conſuetudine alienas; quia ita vult, & voluntati ſuæ arbitrióque obſequi placet. Horrendum! nihil horum Deo acceptum eſt, vana ſunt omnia, ſine merito, neque vllo gloriæ

præ-

præmio remuneranda, hirudo iſta delibauit, placere Deo non poſſunt. Hirudo execranda! quæ nonnunquam vſque ad extremam ſtillulam, totum ſanguinem exſorbet: ita maledicta propria voluntas, ſubinde ipſam quoque exſugit gratiã vocationis: imò verò, vidi quoſdam quòd addicti eſſent propriæ voluntati ſuæ, nihilq; agere vellent, niſi quod lubebat, turpiſſimè defeciſſe, malentes ſæculum repetere, quàm ſe ſubmittere Dei & ſuperiorum voluntati; imò verò, noui, qui laqueum circumferunt, quique excuſſa vera libertate filiorum Dei, quæ in benigna ſubmiſſione conſiſtit, vt collum falſæ deceptoriæque libertati ſubijcerent, ignorant, quò tandem deuenturi ſint, inter tot tamque periculoſas huius mundi procellas, quibus continuò agitantur; eò quòd neglexerint tollere ſanguiſugam illam, & conterere perniciosam hanc propriam voluntatem, quæ illos calamitatibus inuoluit, quarum poſſent æternũ pœnitere. Imò verò, ſcio eſſe in domibus Religioſis, il-

lòs & illàs, quibus ad emergendum contendendumque ad perfectionem vires desint: funesta illa hirudo aufert omne generosum sanguinem, & propria voluntas, quæ libita tantùm exequitur, sic illos debilitat, vt vitam ducant languentem, ignauam, imperfectionibus vitijsque refertam, quæque intuentibus stomachum & nauseam moueat; omissis molestijs incredibilibus, quibus superiores affligunt, & pessimis exemplis, quibus alios integramq; familiam corrumpunt. Et quænam horum malorum causa est, & origo? nisi propria voluntas nisi peruersissima illa creatura, quam nominare Paulus non audet, nisi detestanda illa hirudo, cui S. Bernardus, tam malè imprecatur? Liceret mihi, per otium, reliquos ipsius titulos recensere; non dubito, quin eam magis, quàm mortem reformidares, & velut Infernum execrareris: posteaquam dixit eam esse sanguisugam, addit: *Non est Dominus crudelis ad illam, non est Tyrannus, tam impius & inhumanus, sic vrgens seruulum;*

uulum; inquietum malum, nullum onus importabilius, nulla grauior est sarcina. Propone tibi ob oculos omnem crudelitatem barbariemque alicuius Tyranni; & vastitates omnes, quas animæ infert propria voluntas, vidisti. Adferamne præterea, quod idem S. Doctor alibi de illa pronuntiat? cum vipera componit: *Caueamus*, inquit, *à propria voluntate tanquã vipera pessima, & nequissima, quæ sola deinceps damnare poßit animas nostras.* a Istud profectò est, quod terrorem ijs queat incutere, qui voluntati suæ contra diuinam & superiorum voluntatem obsequuntur. Auertat à nobis Deus hanc crudelem viperam, quæ suam Matrem, hoc est, animam euiscerat atque interimit. Cuius formidanda est, quisquis enim suis opinionibus vehementiùs adhærescit, & propriam voluntatem, velut idolum adorat, duobus solùm digitis ab inferno abest; & prodigij instar erit, si euadat. Testis est deplorandus ille Mona-

a *Serm. de reling. propr. volunt.*

chus Heron, qui quadraginta annis benè sanctéque peractis, morsus ab hac diabolica vipera, corporis animæque iacturam fecit: *a Vipera pessima, quæ sola damnare possit animas nostras.* Ex omnibus hisce discamus, quanta sit eorum miseria, qui solam peruersæ suæ voluntatis directionem sequuntur. Nonnullos reperias, quibus nihil placet, nisi quod est ad palatum sensumque suum; diceres eos regi à Spiritu sancto, adeò nihil rectè factum est, nisi quod illi volunt, quodque approbant. Miseræ victimæ sunt, quibus sanguisugæ optimum sanguinem exhauriunt; sunt mancipia furori & violentiæ crudelissimi Tyranni subiecta; sunt creaturæ traditæ viperis, quæ eas dilaniant, & vitâ priuant. Clariùs, quàm vnquam aliàs, video animæ Religiosæ abstinendū penitus à vocabulo illo: *Volo.* Esse debet sine voluntate, aut ita se gerere quasi illius foret expers, nullum illi exercitium permittendo, sed velut mortuam sepul-

a *Ex Cassiano, & Roder, Tract. de Obed.*

ſepultámque tumulo obedientiæ habendo, quod egregiè innuit S. Ioannes Climacus, dum ait: *Obedientia eſt ſepulchrum propriæ voluntatis.* a Quiſquis ita fecerit, voluntatem ſuam, cum voluntate Dei, aut Superioris, eius Vicarij commutabit; eámque velut agendorum, omittendorúmq; regulam certiſſimam ſibi proponet. Quiſquis relicta vita ſæculari ſe Deo commiſit, prudentiùs incedere non poteſt, quàm ſi dictum huius diuinæ & amabilis voluntatis ſequatur, Plerumque neſcimus, quid appetamus; nobis ipſis blandimur; excæcant nos paſſiones noſtræ: quid igitur æquiùs facere poſſumus, quàm amplecti lumina huius voluntatis, quæ nouit optimè quid ſit in rem vtilitatémque noſtram! An Angelos ſapientiâ ſuperamus? at ex ijs fuere, qui obſequendo ſuæ voluntati, perierint: *b In cælum conſcendam, ſedebo in monte teſtamenti, in lateribus Aquilonis,* aiebat eorum Princeps, pluráque addebat alia, quæ eſſe, aut facere volebat. Ad

a *Grad.* 4. b *Iſa.* 14.

quæ respondet Bernardus: a *Tu tibi miser sedem collocas in Aquilone, plaga frigida & nebulosa.* Et quid agis miser? volebat te Deus collocare *in splendoribus Sanctorum*, & tu deligere vis Aquilonē, quo nulla Mundi plaga frigidior est, aut maioribus nebulis obfuscatur? quidni negotium Deo committebas? perijsti: quia tuæ voluntati obsecutus. O quot adhuc Luciferos tellus ista fert, qui occupationes sibi procurant, qui dimoueri se locis, quæ arrident, non patiuntur, qui ambiunt officia, & dignitates, vnde ruant! *quid miseri, sedem collocatis in Aquilone, plaga frigida & nebulosa?* Filij Zebedæi estis: *Nescitis, quid petatis.* Petebant hi quâdam honoris cupiditate obcæcati, adhibitá Matris intercessione, vt vni liceret ad dexteram Filij Dei, alteri ad sinistram considere. At fatuam fuisse postulationem ostendit S. Chrysostomus, Christi loco respondens: *Nescitis, quid petatis; ego vos vocaui ad partē dextram de sinistra, & vos vestro consilio curritis ad sinistram.* Ad eundem modum

a *Serm. 17. in Cant.*

sæpe

ſæpe nos inſani facimus. Si Deo & Superioribus totam noſtri curam relinqueremus, cederent meliùs omnia, meliúſque collocaremur, quàm ſi voto noſtro propenſioníque fuiſſet ſatisfactum, vnde amitteremus bona præſentia diuinarum gratiarum, & futuræ gloriæ incrementa: iuxta D. Bernardi ſententiam: *Grande malum propria voluntas, qua fit, vt tua bona, tibi bona non ſint.* Si huic malo ſubiecta es, Hagiophila, prouide; ſi præcipua hæc tua paſſio eſt, viribus omnibus, & quouis impendio ab eadem te expedias: & vt vitam ducas hilarem tranquillámque, ſcias medium nullum eſſe efficacius, quàm vt voluntatē tuam nunquã facias, verùm eidem renunties, vt voluntatem ſupremi Domini exequaris; ſi aliqua huius vitæ felicitas eſt, illic conſiſtit, *quoniã vita in voluntate eius.* a

Addi poterit Lectio quatuor priorum capitum tract. 8. part. 1. Rodericq. vbi de conformitate voluntatis humanæ, cum diuina ſermo eſt. Aut lege cap. 23. & 25. lib. 3. de Imitatione Chriſti.

a *Pſal. 49.*

Absolutâ Lectione, renoua deuotionem tuam, erga Sanctos, quos quotidie in opem, & tutelam, ex Martyrologio, vel aliunde, eligis. Credo equidem affici te erga Sanctum illum, quem totius anni Patronum instituisti, & illum etiam, qui tibi forte singulis mensibus accedit, verùm de quotidiano Patrono dubitare posse mihi videor, cùm tamen ea insignis & vtilissima deuotio sit. Quare author tibi sum, vt hodie illam innoues. Et adiumento esse tibi poterit, caput tertium & vltimum, *fœderis mei cum cælitibus contrahendi*, si ad manum est.

II. MEDITATIO.

De Excellentijs & Prærogatiuis Conformitatis cum diuina voluntate.

Oratio præparatoria consueta.

I. PRælud. Propone tibi S. Paulum, qui in tam præclarum Apostolum, nobilémque Dei ministrum ideò euasit, quòd primo statim Conuersionis suæ exordio se diuinæ voluntati penitus commisisset, dicens: *Domine, quid me vis facere?* paratus ad omnia sum. Hoc verbum origo fuit, & princeps causa illius

exi-

eximiæ ſanctitatis, quam deinde conſecutus eſt.

II. *Pralud.* Pete à Deo, vt tibi clarè manifeſtentur emolumenta perfectæ conformitatis, vt huius exercitatione, particeps eorum fieri merearis.

I. *Punctum.* Interna ſui Reſignatio & conformatio cum diuina voluntate, eſt nota eorum, qui ſincero amore, fidelique obſequio Deum proſequuntur. *Fideles in dilectione acquieſcent illi.* Æquiſſimum illud eſt, ſeruire enim oportet Domino ex illius ſententia & voluntate, neque benè ſeruiet, qui ſibi hoc axioma non propoſuerit. O amantium fideliſſime! volo inter tuos fideles eſſe, imò ſi poſſim, cæteris exactior, vt exequar omnes voluntates tuas, etſi minimo eæ nutu ſignificentur! volo, ô Dominorum optime, vt hoc indicio omnes agnoſcãt me eſſe de numero ſeruorum tuorum!

II. *Punctum.* Sancta & perfecta iſta conformitas nobiliſſimum eſt munus, quod offerre poſſumus diuinæ Maieſtati: per hanc enim præſentamus id, quod

propriè noſtrum eſt, & reliquis omnibus præſtantius. Aurum, argentum, opes, corporis afflictiones, & quidquid aliud, nihil eſt, ſi cum corde, voluntatéque comparetur; qui cor donat & voluntatem, donat omnia, nihil ſeponit. Deo etiam ſic placet, vt munus nullum ei acceptius ſit, quandoquidẽ eâ ratione ſibi ſubiectas habet nobiliſſimas ſuas creaturas. O Deus vnicè ſupremo digne imperio, & voluntatum omnium tam Angelicarum, quàm humanarum Dominator, meam integrè penitúſq; tibi conſigno, & me gloriæ, quæ in voluntatum tuarum adimpletione conſiſtit, poſſe aliquid adijcere, vehementer lætor.

III. *Punctum*. Hæc conformitas mater eſt tranquillitatis animi, & gaudij interioris. Illud canebant Angeli in Saluatoris Natiuitate: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Quinam verò ſunt bonæ voluntatis, ſi non ij, qui ſuam cum diuina conformant? illud Iob dicebat: *Acquieſce Deo, & habeto pacem, eritq; omnipotens contra*

hostes tuos; tunc super Omnipotentem delicijs affl̃ues. Hinc è contrario accidit, vt qui diuinæ voluntati aduersantur, vt satisfaciant suæ, nullâ pace, nullâ quiete perfruantur, sed magnis exagitentur tumultibus, inquietudinibúsque; *Quis restitit ei, & pacem habuit?* qui verò consentiunt, eique se accommodant, Regulorum instar, vitam degunt solatijs plenam. Ita mendicus ille tam rerum inops, quàm virtutum diues respondit Taulero, quis esset interroganti: Rex sum, & Regnum meum est anima mea, vbi omnia ex placito & voluntate Dei contingunt. O talium Regum Amator Deus, fiat beneficio tuo anima mea Regnum Pacis; malo enim mortem oppetere, quàm vel minimæ tuæ voluntati aduersari.

Colloquium. Dic cum Dauide: *Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum*; vis vt aëris & anni tempestates mihi graues sint, & frugibus inimicæ? *Paratum cor meum.* Vis me diuitem, an pauperem; honoribus elatum, an depres-

pressum infamia; solatijs abundare, an mœroribus? quod vis, volo. *Paratum cor meum*. Vis me formam habere, an turpitudinem? valetudinem, aut morbos? ingenium, aut stupiditatem? vitam, aut mortem? *Paratum cor meum*, DEVS. Voluntas enim mea, tua est. Optas, & decernis, vt parùm, aut multùm in virtutibus proficiam? parùm, aut multùm in gratia, & amore tuo? magnam gloriam, aut exiguã in cælo consequar? idipsum optat cor meum. Ita enim promptum est ad omnes voluntates tuas, vt nihil aliud desideret, quàm illas accuratè adimplere. *Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum*. Pater. Aue.

Recollectio. Visitatio Venerab. Sacramenti. Examen Conscientiæ. Prandium. Recreatio. Tempus scribendi, aut proposita proximè concepta, aut rem aliam, ad aliquod animi leuamen.

Sequitur Lectio spiritualis.

DIS-

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De felicitate eorum, qui Deo ſe totos tradunt.

NVnquam memini eius reſponſionis, quam fecit (referente Theodoreto) Monachus Macedonius Principi cuidam, quin maximum aliquid animo concipiam de eorum felicitate, qui ſe penitùs Deo tradunt. Venationi incumbens hic Princeps, altiùs in Eremum penetrauerat, vbi ſanctum illum virum offendit: ſtupere primùm, eo loci hominem reperiri, deinde adire etiam & alloqui, quid in tam ſemotis nemoribus, & horrendâ ſolitudine actitaret. At rogo humillimè, inquit Monachus, Celſitudo tua id beneficij mihi præſtet, dicátque prior, cuius rei gratia huc acceſſerit, hinc enim aliquod reſponſioni meæ momentum accedet. Placet, ſubiungit Princeps: *Ego veni, vt venarer apros & ceruos. Ego autem veni*, reponit Macedonius, *vt venarer Deum meum & ab hac tam pulchrâ venatione nunquam ceſſabo.*

Quibus dictis, submisso capite, humilíque facta reuerentia se recepit.

Quid videtur, Hagiophila, de hoc homine, in quo dubites, virtutémne, an respondendi acumen magis admireris? quod ad me attinet, videre mihi videor hominem, qui totum se Deo mancipârat, per ingentem creaturarum omnium abdicationem; & apud quem maiore loco & æstimatione non erant omnes totius Orbis Monarchæ, quàm quæuis annosa arbor eius solitudinis, quam summâ animi voluptate incolebat. Et facilè apparet talem illum fuisse, qualem illum mihi propono, tum ex sancta gloriosáque responsione, tum ex secessu, quem illicò repetijt sine metu displicendi Principi, cum quo colloquebatur. Quantum istud est, semel se Deo integrè tradidisse? summa huius vitæ felicitas est, tum hominibus sæcularibus, tum ijs, qui in Religione degunt; status est (liceat mihi vti eâdem sancti viri consideratione) vbi Deo impenduntur eædem curæ, ijdem labores, sed & eædem voluptates, quas

ille

ille capit, qui venatione delectatur, hâc solùm differentiâ, quòd curæ illius, qui se Deo plenè consignat, sint quæstuosiores, & labores gratiores, & voluptates millies, & sine comparatione sint magis deliciosæ, quàm illæ, quibus fruitur, qui tempus omne totámque vitam venando consumit.

Aduertis, Hagiophila, me paulatim insinuare velle, quid sit integrè se Deo tradere; & verò facere id proposui, priusquam excellentiam boni indè prouenientis declarem. Et vt solidiùs hunc primum gradum figam, dico: Tradere se Deo integrè, est: posito firmo animi decreto illum non offendendi culpa aliqua siue mortali, siue veniali, saltem deliberatè, ferri maximo illi placendi studio, idque contentè constantérque; est: proculcare pedibus omnes considerationes humanas commodi, æstimationis, satisfactionis propriæ, valetudinis, vitæ denique ipsius, vt simus id, quod à nobis Deus requirit; est: spiritualibus oculis cuncta intueri, non regi alio lumine

quàm

quàm diuino, accuratiſſimè obtemperando omnibus illius inſpirationibus; eſt: cor habere ab omni creatura vacuum, nullâ aliâ intentione, aut propoſito, quàm vt illud Deo repleatur, rectà in illum tendat, illíque vni laboret, & viuat; eſt: ita nos Deo vnire, vt nihil tam forte validúmque ſit in tota rerum natura, quod nos queat ab illo ſeparare, nihil boni, aut ſolatij quęrentes niſi in illo, & propter illum; eſt: ſe omnino conijcere in ſinum diuinæ illius prouidentiæ, committendo curam & adminiſtrationem rerum omnium ad nos ſpectantiũ, in bonis fortunæ, in valetudiue corporis & animi, in ſtudijs & propoſitis, in vita, in morte, in æternitate, vt pro arbitrio cuncta diſponat; eſt denique, ſe in rebus omnibus diuinæ illius voluntati conformare, nihílque aliud velle & deſiderare, quàm quod ille vult, & deſiderat; totum hoc eſt, Deo ſe penitùs integréque tradere.

Diem hunc mihi, Hagiophila, quin & tibi, feliciſſimum luxiſſe iudicarem, ſi

poſ-

possem hanc sanctam abdicationem obtinere à te & persuadere, vt te omnino, re nullâ exclusâ, Deo Parenti optimo consignares. Quidquid præ te feras, nondum illius es; paruulis plicis inuolutum est cor tuum, quibus obtegis vanos illos tuos in aliquam creaturã affectus; Amor ille tuiipsius, quo cupis eminere, amari, blandéque haberi ab alijs, optimam cordis tui portionem occupat, vix angulus Deo relictus est. Vbique te quæris; quidquid cupis, appetis vehementer, & cedere Deum, illósque qui te gubernant, necessum est. Non acquiescis eorum voluntatibus, nisi aliquod tuum commodum intercedat; tot inepta proposita, tot insana desideria, tot vanę animi occupationes, tot respectus humani obsident miserum cor tuum, & circumuagantur, aut inuadunt, vt illud ditioni suæ subijciant, excludántque illum, cui istud vni tradidisse videbaris. Itáne, Hagiophila, semper insanies, nunquam eris circumspecta, & toties à creaturis illusa nondum sapies, adhuc decipi te sines?

post

post tot acceptas ab ijs iniurias & afflictiones, nondum dolos & perfidiam illarum detestaberis? tantáne deliberatione opus est, vt eas deseras, & vt tandem aliquando te dones tuo Creatori? quid per tot recidiuas, tantámque inconstantiam tuam obtines? omnis vita tua, & flos annorum cadendo, surgendóque, & iterum recidendo resurgendóque peragitur: quæ, malum, ista infidelitas? post tot gratias & tanta lumina tibi à Deo concessa, potéstne turpior perfidia excogitari? IESVS & illius Amor nunquam erunt Domini cordis tui? semper misella anima tua erit tuarum præda passionum, & cuiussuis arbitrio libidiniq; exponetur? ô vagam te & mutabilem! aperi tandem mentis oculos, & ingratitudini, perfidiæ & inconstantiæ tuæ modum pone, & iam nunc te consigna Amatori animæ tuæ, trade te Deo penitus, ea quâ fieri par est, ratione ac seriò protestare nihil deinceps fore tam validum, quòd labefactare constantiam tuam poterit, aut minimùm de

iustis

iuſtis illis & ſolemnibus propoſitis decerpere. Quiſquis volet, Hagiophila, aliò ſe conferat, tu caue, ne alteri quàm Deo te dones, ſis tota illius, ad illũ contende, neque aliud quære quàm ipſum, ſanctiſſimámque ipſius voluntatem; & tunc demum, te reputa mortalium feliciſſimam: & ſi quando ſubierint mentem cogitationes, quæ auocare & contrarium ſuadere niterentur, memineris illicò trium prærogatiuarum felicitatis tuæ, quas tibi in ſolatium relinquo.

Prima prærogatiua eius, qui ſe Deo penitùs tradit, eſt illa immunitas & exemptio à ſeruitute & fallacijs creaturarum, quæ ſubiectum miſerum cor ſeriùs aut ocyùs opprimunt, atq; affligunt, ſcilicet veriſſimũ eſt, quod quidam cecinit:

Sola ſalus ſeruire Deo, ſunt cætera fraudes.

Neque magis aberrat Thomas de Kempis, dum ait: *Miſer es, vbicunque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te conuertas.* a Res manifeſta eſt, &

a *De Imit. lib. 1. cap. 22.*

& experientiâ nimiùm probata, nullam dari creaturam, cui fidi securè possit: neque vllam esse idoneam, quæ plenè animis nostris satisfaciat. Quis ambigit, quin omnes Orbis diuitiæ cunctæque voluptates, mera sint somnia & deliria? fuit hæc Regij Vatis opinio, qui diuitibus loquens ait: *Viri diuitiarum dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt in manibus suis.* Et quotquot rectè iudicant, in eandem sententiam concedunt. Iobi amicus, gaudium peccatoris ad instar puncti esse asserit, & Tertullianus voluptates omnes vocat momenta voluptatum; & sicut aggregata mille puncta, si Philosophis credimus, punctum vnicum non excedunt, ita omnes mundanorum voluptates, omnes dignitates, omnes pompæ, omnes honores, omnia denique illorum bona, cùm puncta sint, etsi coaceruentur, non sunt nisi punctum. In Annalibus S. Dominici memoriæ proditum est, Rolandum, eximium illum Cremonæ Doctorem, postquam diem cum amicis in omni lætitia-

rum genere consumpsisset, noctu domum reuertisse, tanto pressum animi dolore & fastidio, quanto per diem gaudio diffluxerat: quò nunc (secum tacitus aiebat) eæ voluptates, quas hodie cepi? vbi epulæ, vbi ioci, vbi choreæ, vbi tam chara amicorum societas, quò ista abiere? ex omnibus mihi nihil reliquum est, nisi nausea de celeri illorum transitu, & conscientiæ vulnus de tempore malè collocato, alijsque sceleribus, quæ ibi contraxi. Hæc aduersio plurimùm illi profuit, nam statim decreuit, animum suum à vanis illis solatijs abstractum, integrè Deo consignare, cuius rei gratia Ordinem Diui Dominici ingressus est. Quis prætereà ignorat, non plus fiduciæ in hominibus (vti magni potentésque sint) quàm in caducis illis delicijs collocari debere? non magis fidendum homini, qualiscumque ille sit, quàm asseri putrido cariosóque; inniti subsidio, authoritati, amicitiæque personæ alicuius, est inniti ligno putrido, inquit Origenes, ad rem ingeniosè connectens duas propositi-

positiones Moysis & Ieremiæ: *Maledictus qui pendet in ligno*: & *Maledictus homo, qui fidit in homine*; a quasi vnum idémque esset lignum cariosum, aut arbor mortis, cui scilicet malefici affigebantur, & homo qui natura sua, & ab animi mobilitate mutari potest, & fallere. I nunc, & fide creaturis, huic homini, huic Principi, huic amico, huic familiari, modò memineris, asserem esse cariosum, & lignum, in quo funestum exitum consequaris, & fortasse mortem ipsam aut corporis, aut animæ. Nunquam Domino seruiam, qui mori possit, aiebat B. Franciscus Borgia: tu fac ampliùs aliquid, & dic: Nunquam amabo creaturam, vt in ea affectum & fiduciam collocem, quę destituere aut fallere me queat. Re minimâ opus est, vt cor humanum immutetur, sufficit vna suspicio, minima offensiuncula, aliqua æmulatio, apprehensio leuis despicientiæ; ipsa demum temporis diuturnitas frigus aliquod afflat cordibus amore mutuo maximè

a Deut. 21. Ierem. 17.

ximè incensis: & post hæc à tali inconstantia solidum aliquod fulcrum exspecta. Carolus VII. neminem in toto Regno agnoscebat, cui magis fidere posse videbatur, quàm cuidam militiæ Duci. Dederat is talia fidelitatis suæ argumenta, vt Rex immobilem existimaret: nihilominùs cepit eum aliquando curiositas, vt inquireret, forétne aliquid, quo posset ad defectionem, aliúmq; quærendum Dominum sollicitari? Serenissime Rex, respondit, despicientia. Despicientia, inquit Rex, facere id posset? imò verò, opposuit, despientia meæ personæ id faceret, & Maiestatem tuam rogo, ne lubeat experiri. Si me audis, Hagiophila, nulli personæ te dedes, citiùs, aut seriùs mutabitur, & si te non fallet, tamen te destituet aliquando, nisi fortè sit immortalis. Si verò tantum te tenet desiderium innitendi alteri, amandi, cor & affectum tuum largiendi, innitere Deo, vnicè illũ ama, & te integrè illi largire: in eo solo vera quies solidúmque gaudium reperitur, quæ est altera illius præroga-

rogatiua, qui se Deo plenè tradit. *Valdè auarus est, cui Deus non sufficit*; *a* Ille supremum bonum est, & omnium bonorum gaudiorumq; excogitabilium fons, & origo, nullique subiectus mutationi, quid te illi donare reformidas? aut quies, & pax, & solatium non datur, aut ab hoc amico datur: *Dura sunt omnia & tu, Domine, solus requies*, aiebat S. Augustinus: *b* cætera affligunt, ij autem qui te fruuntur, tuíque sunt, nouam semper in te reperiunt suauitatem. Nostrorum Regum aliquis olim monile pretiosum dedit mulieri, hoc inscriptum lemmate; *Qui me habet; non habet, quod vltra desideret*. Dictum audax & temerariū, cùm solus Deus ita loqui possit, plenéque votis, & desiderijs satisfacere. Qui in Mundo sunt fortunatissimi, quamquam dissimulent, in spinis sunt, & maximis perturbationibus agitantur, si illos Deus destituerit, neque amicitiæ suæ compotes fecerit; vti è contrario qui Dei est, illíque omninò deditus, parem cum Angelis conditionem obtinet, nec minori, quàm illi,

a *Fernand.* b *Lib.* 6. *Confess. cap.* 16.

illi, animi pace perfruitur, hanc etiam deuotionem suam, minimáque solatia, quæ Deus famulis suis impertit, omnibus terræ delitijs, & mille Mundorum imperijs anteponit. O quàm volupe est audire egregias illas animas, quæ omnem affectum suum in Deo collocârunt, neque alibi, quàm in eo quietem reperiunt! Narrat P. Balthasar Aluarez, sibi Superiori, quendam nostræ Societatis Concionatorem, dum conscientiæ rationem redderet, dixisse, quòd si Deus gratum iucundúmque in hac rerum natura condidit, accumularetur, fierétque æternum, tanti istud facturus non esset, quanti solatia, quæ ex Dei communicatione per horæ quadrantem hauriebat. Doctissimus Suarez ex nostro Ordine fuit eiusdem opinionis, dum asseruit, malle se suam omnem scientiam amittere, quàm negligere vnam horam Meditationis, & occcasionem cum Deo conferendi. Quædam alia persona id frequenter in ore habebat, nolle se permutare illa solatia, quæ ex vnica Com-

munione colligebat, cum omnibus ijs voluptatibus, quas homines simul omnes ex creaturis capiunt. O Deus quies vnica eorum, qui te quærunt, immitte nobis tantum creaturarum fastidium, vt blandè compellamur ire ad te! ô amor vnicè amande, imple corda nostra amaritudinibus, & satura fallacijs, quas inferunt omnes ij, quos amandos indicamus! fortasse hinc discemus sapere, & tandem quamuis serò, rapiemur ad te, vt plenè simus tui, vtque viuamus in ampla illa quiete, quâ fideles tui amantes perficiuntur.

Addamus aliquid de tertia prærogatiua, quæ complet felicitatem eius donationis suiipsius, quæ Deo fit: Est aliquid, exemptum esse seruitute & fallacijs creaturarum; plus est, esse in quiete admiranda, & stabili; sed gaudium inde proueniens, quòd quis Deo adhæreat, & intimè gratiam beneuolentiámque illius acquisiuerit, nullo studio ad eam occupandam omisso, incredibile est, præstátque gaudijs omnibus, quæ pos-

sent

ſent hîc in terris obtineri. Tale gaudium fuit B. Angelæ de Fulginio, quo ſic affi-ciebatur, vt diceret ſe non permutatu-ram cum omnibus vel licitis, vel illicitis voluptatibus omnium creaturarum; ad-debátque, etſi anima illius capax foret triſtitiæ (vti in hac mortali vita fieri neceſſe eſt) ſe nihilominùs illic con-claue gaudiorum habere, dum ſe Dei fi-liam ancillámque reputaret. Magnum diſcrimen eſt inter gaudia Mundano-rum, & gaudia filiorum Dei: illorum gaudia ficta ſunt, & ſpeciem tantùm habent gaudiorum, internos animi do-lores, & vulnera diſſimulantium; at fi-liorum Dei ſolida ſunt, interna, & con-tinua, & ita illis propria, vt ſolis conue-niant, nullâ eorum ſpe alijs relicta; & quamquam ſubiecta ſint quibuſdam tri-ſtitiæ motibus, illa tamen ſic ab affluen-tia gaudij temperatur, vt vix triſtitia dici debeat, quod S. Paulus his verbis diuinè innuit: *Quaſi triſtes, ſemper autem gau-dentes*, in quæ ſic D. Auguſtinus: *Tri-ſtitia noſtra habet quaſi, gaudium noſtrum*

non habet quasi, quia in te spes certa est; & non dicit Apostolus, quasi gaudentes: a id est, Serui Dei capaces non sunt veræ tristitiæ, sunt autem solidi gaudij, cùm ab ijs gaudij fons, qui est à Deo, & in Deo solo, auferri non possit.

An non sentis, Hagiophila, aliquem huius gaudij appetitum? vis illud obtinere? affige te Deo: *Vis habere gaudium sempiternum*, inquit Augustinus, *adhære illi, qui sempiternus est.* Mundum mundanis relinque, pars tua sit Deus, cui te melius quàm antehac consigna, si istud nunc obtinere abs te possis, reperies in illo quietem tuam, tuam salutem, tua gaudia, & quandam omnium bonorum complexionem: hoc pretio hunc amicum repudiabis?

Si Lectio hæc non sufficit, aut non arridet, prosequere ea de Conformitate in Rodericio, quæ manè designaui, saltem quatuor aut quinq; capita, ad quæ perueneras. Aut lege cap. 37. & 59. lib. 3. de Imitatione Christi.

Sequitur Examen.

EXA-

a *In Psal.* 48.

EXAMEN CIRCA TEMPErantiam, & Sobrietatem.

HInc cognoſces, an habeas in Sobrietate perfectionem.

Primò, *Duas duntaxat in die refectiones ſumere, niſi neceſſitas aliud exigeret: quam in rem dicere ſolitus erat S. Petrus Luxemburgenſis, non comedere, eſſe Angelicum; ſemel in die comedere, eſſe Sanctorum; duplicem refectionem ſumere, eſſe hominum, & ſæpius id ſi fiat Brutorum eſſe.* Secundò, *Inordinarijs refectionibus, neceſſitatis modum non excedere.* Tertiò, *Nunquam comedere ad ſaturitatem, aut tantum, vt ad ſtudia, ad lectionem, ad orationem aliáque exercitia reddaris ineptus.* Quartò, *Aliquantulum ſe mortificare, tum quoad ciborum qualitatem, tum quoad quantitatē.* Quintò, *Non ita cibis immergi, vt non attendamus aut lectioni, quæ ad menſam fit, aut ſermonibus aliorū, aut pijs conſiderationibus, quas habere nos oportet, dum ſoli ſumus, vel ab alijs ſiletur.* Sextò, *Non vorare, neque tantâ auiditate comedere, vt cibus non rectè maſticetur.*

Septimò, *Non appetere delicatiora, neque in victu, neque in potu.* Octauò, *Vinum moderatè diluere.* Nonò, *Non bibere vltra necessitatem.* Decimò, *Sine eâdem, extra consuetum refectionis tempus non manducare, nisi permissum sit, ne sensualitati, aut inepta aliorum consuetudini obsequaris.* Vndecimò, *Non indulgere gulæ comedendo fructus, dulciaria aliásque cupedias siue priuatim & furtim, siue publicè, & cum alijs.* Duodecimò, *Diebus ieiunij nō excedere in sumenda collatione.* Decimò tertiò, *Non plus idcircò sumere, quòd sequenti die ieiunandum sit.* Decimò quartò, *Diebus esurialibus, non ita se in prandio ingurgitare, vt cœna, etiam quouis alio die, valetudinis causa omitti posset.* Decimò quintò, *Parcè cœnare.* Decimò sextò, *De victu nunquam queri.* Decimò septimò, *Non loqui de bonitate vini, ciborum, aliarúmque lautitiarum.* Decimò octauò, *Interdiu de cibis non cogitare.* Decimò nonò, *Conuiuia declinare, & abstinere ab escis calidioribus, quæ aliquod castitati detrimentum adferre possent.*

Sequi-

Sequitur tempus ad aliquam partem Officij diuini, aut alterius Orationis vocalis, quam excipit Consideratio.

CONSIDERATIO.

I. QVanta felicitas, exemptum esse tyrannide insatiabilium desideriorum, quæ sola nos reddunt infelices! desideria desiderijs crescunt, & vno expleto, quatuor, vel plura alia subitò enascuntur. Vnicum est desiderium rebus omnibus pretiosius præstantiúsque, scilicet, nihil aliud velle, neque desiderare, quàm facere Dei voluntatem.

II. Placeat hominibus, quisquis volet, ego nolo alteri placere quàm Deo; cùm certus sim, me eius famulitio indignum, si cupiam placere creaturis. Maiorem mihi arrogare gratiam non possum, quàm Paulus qui dicebat: *Si hominibus placerem, Christi seruus non essem.* Quid præstat, an Christo placere, an homini? quisque pro se iudicet, ego, quid mihi agendum sit, noui.

III. Tota vita mundanorum nihil aliud est, quàm quædam compositio

vultûs affectata: nunquam risum & lætitiam magis simulant, quàm quando cor lacrymis diffluit. Forment effigantque, quantum voluerint, nunquam peruenient ad lætitiam eius animæ, quæ nihil præter Deum quærit, quæ rectà in illum tendit, quæque aliud non vult, quàm obsequi eius diuinis voluntatibus.

IV. Nescio, quo spectet eorum gloriosorum ambitio, qui cuperent esse eximij, & à nemine dependere; facessat hæc insania: si mihi optio daretur, vt vel à me vno penderem, vel in omnibus, & per omnia à Deo, facilè deligerem: gloriosum mihi foret ab eo dependere, & infelicissimum, si meæ voluntatis dominus & arbiter esse permitterer: cessit mihi istud semper pessimè. Volo, & placet, vt Deus sit vnicus mei rerùmque mearum moderator.

V. Accidat quidquid euenire potest, pestilentia, bellum, fames, infamia, vituperium, calumnia, iactura bonorum, valetudinis, vitæ: plus oculis meis ista diligam, quòd illic reperiam diuinam volun-

voluntatem; inopiam oſcularer, ſi me adiret, amplecterer ambabus vlnis omnes Cruces vniuerſi, ſi eas Deus imponere dignaretur; poſtquam didici, nihil citra diuinam voluntatem, in tota rerum natura, accidere, quamquam caro obluctetur, moleſtéque ferat, animo tamen læto alacrique excipio omnia, & complector.

VI. Sumne maior Dominus quàm Chriſtus IESVS? ſumne dignior Princeps quàm Seraphini? ſumne Monarcha excelſior, quàm omnes ij Reges Regni cælorum? at hi omnes non alio nomine magni, digni, excelſique ſunt, quàm ob magnam ſubmiſſionem, qua ſe omnibus Dei voluntatibus ſubiecerunt. Dixere: Tua voluntas fiat, ô Deus! hac ſemper vſi, in hac omne ſtudium ſuum, omnemque gloriam collocarunt. Quæ iſthæc foret impudentia, vt aliter facere velit terræ vermiculus, & ex æquo cum diuina, ſuaque voluntate paciſci! nihil ſapientiùs, quàm ſapientes imitari.

Hora relaxandi animum, deinde Officij diuini, aut aliarum Precum vocalium, Visitationis Venerabilis Sacramenti, tum præparationis ad sequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De exemplis Sanctorum in hac Conformitate.

Oratio præparatoria solita.

P*Ralud.* I. Propone tibi animas nonnullas ad tantam gloriam euectas, vt inter Seraphinos consideant, easque interroga, qua ratione illum gloriæ gradum sint consecutæ. Respondebunt: conformando voluntatem nostram cũ diuina: quemadmodum aliquæ responderunt aliquando B. Stephanæ de Soncino, in quadam illi facta reuelatione.

II. *Prælud.* Pete gratiam, vt sanctorum exemplo stimuleris ad nihil volendum, nisi quod vult Deus.

I. *Punctum.* Considera primò, optimi Isaaci Resignationem, qui etsi præuide-

uideret paterni animi decretum, posset-que fugâ sese eripere, vti iam perfecta ætate & viginti quinque annorum vir, acquieuit tamen omnibus modis, & flexis genibus Parentis gladio caput subiecit. Secundò Dauidis, dicentis Deo: *Vt iumentum factus sum apud te*, quæ est aptissima similitudo ad veram Indifferentiam significandam. Iumentum enim obsequio promptum est, nulla habita temporis, aut loci, aut vectoris, aut oneris ratione. Tertiò Iesv Christi, cui nihil intererat, seu in Nazareth fabri officio & colligendis lignorum sarmentis exerceretur, seu Concionibus per Iudæam habendis, patrandisque miraculis insudaret. O insignem superbiam meam! qui semper id volo, quod honorificum est, quasi aliquid dignius nobiliusque sit eo, quod est secundum Dei voluntatem!

II. *Punctum.* Attende primò ad Resignationem alicuius Angeli, cui cura miserrimi homuncionis commissa est: sit improbus, sit deformis, sit monstrum homi-

hominis: cum curat Angelus per totos quadraginta, quinquaginta & plures annos, eâ promptitudine & voluptate, atque si foret sanctus quispiam, aut aliquis ex terræ moderatoribus. Secundò ad illam excellentis istius serui Dei, qui dicebat; malle se ex Dei voluntate, vt vermiculum, repere per terram, quàm ex sua, inter Seraphinos considere. Ad illam S. Gertrudis, de qua Dei filius aliquando Mechtildi reuelauit, illam adeò promptè solitam consentire omni nutui diuinæ voluntatis, vt magis membra cum corde non conspirarent. Quid ad hæc cor meum! nonne istæ lectiones sunt, quibus omne meritò studium operamque impendas?

III. *Punctum.* Expende primò Conformitatem, quam habuit cum diuina voluntate Catharina Genuensis, exclamare solita: volo quidquid Deus vult, & serio animi decreto optarem, vt pars illa mei, quæ Deo vel in minimis contradiceret, in puluerem redacta ventis traderetur, aut annihilaretur potiùs. Secun-

cundò illam huius Religiosi, de quo meminit Cæsarius, dicentis, quòd si Deus condemnare illum vellet, nihil se refragaturum, imò ne impediturum quidem, etsi id posset vnica Oratione Dominica recitata: Id dumtaxat postulaturum, vt nullam tota æternitate cogitationem contrariam diuinis dispositionibus admitteret. Tertiò. Et hanc viri illius Deo deuoti, qui, teste Salmerone, loco precationum decursis Alphabeti litteris, Deum rogabat, vt cùm sciret omnem illarum litterarum collectionem combinationemque; id ex ijs colligeret, quod foret ad ipsius arbitrium & voluntatem; nihil aliud se velle, quàm quod esset illi consentaneum. O Deus consentientium amator voluntatum! cur non in mentem mihi veniunt similes sententiæ, & inuentiones, quibus approbem in omnibus, & per omnia, diuinæ voluntatis tuæ dispositiones?

Colloquium ad sanctos, vt tibi donum huius sanctæ Conformitatis obtineant, Pater, Aue.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis. Rosarium. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Cœna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Præparatio Meditationis crastinæ. Examen. Quies, sed prius triplici genuum flexione honora imaginem B. Virginis, quæ in cubiculo tuo exposita est. Cultus ille magis tibi proderit, quàm existimas: delectatur eo Deipara, & mirum in modum compensat.

DECIMVS DIES.

De Amore erga Venerabile Sacramentum.

PRoximè ad metam consistis, Hagiophila & in tertio die Viæ vnitiuæ. Et quamuis non ignorem, Orationem, Exercitium Præsentiæ Dei, & deuotionem erga Virginem Matrem, esse media efficacissima ad nos Deo vniendos; quia tamen omnia, spatio octo vel decem dierum tractari non possunt, & certissimum sit, nulla re facilius hanc internam cum Deo communicationem, & quam prosequimur in hac vita, vnionem cum summo nostro bono acquiri, quàm consideratione, Amore & frequentatione diuinæ Eucharistiæ, quæ merito nomine Communio, tanquam vnio hominis cum Deo appellatur, hodiernum diem illi concedemus; fructus, quem inde hauries, clariùs patefaciet rationem instituti mei.

Visitatio Venerab. Eucharistiæ. Et præparatio ad meditandum.

I. ME-

I. MEDITATIO.

De Amore, quem Deus in Venerabili Sacramento nobis testatur.

Oratio præparatoria consueta.

PRalud. I. Repræsentabo mihi visionem illam, S. Catharinæ Senensi perquàm familiarem. Intuens sacram Hostiam in manibus Sacerdotis, videre sibi videbatur fornacem ardentem, ad inflammandos omnes illos, qui propius accessissent, idoneam.

II. *Pralud.* Vtinam accendar hoc igne amoris, qui est in diuinissimo Sacramento! quandoquidem illic Deus se collocauerit, vt eum amarem.

I. *Punctum.* Quantum fieri potest, Amicus Amico præsens esse desiderat, idque vnum est Amicitiæ argumentum. Omnia Deus excogitauit, egitque, vt suum erga homines Amorem testaretur; cumulauit illos beneficijs, contulit naturam vitæ, sensûs, rationis participem, illam ipse suis manibus ad imaginem & similitudinem suam efformauit: dedit

dedit illis cor procliue propensumque ad Amorem, addidit præterea seuerissimum mandatum, vt toto illum corde diligerent: & vt nihil omitteret (ne obijci ab hominibus posset, rem esse arduam, illum amare, qui sub aspectum non caderet) oculis nostris & sensibus visibilem palpabilemque se præbuit sua Incarnatione: *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, vt*, Teste, Augustino, *Familiarius diligeretur ab homine*, & quia hoc tantùm erat ad triginta tres años, vt se futuris quoq; sæculis præsentem sisteret, abdidit se sub speciebus panis & vini, vt indicaret se eos amare, quibuscum esse continuò volebat; idque modo tam admirabili, vt non sit in vno dumtaxat Orbis loco, vti dum viueret, sed in omnibus regionibus, quacumque terra hominibus culta se porrigit, vt præsentiam suam omnibus indulgeat; illudque beneficium vsque ad mundi interitum prorogabit. O Deus hominum amantissime! quis te vicissim non amet! meritò te Filium homi-

nis

nis indigitabas, cum tanto in hominem amore rapereris. Qua in re animum meum, & ingenium occupo, si non excogito modos, quibus testificer me diligere te, nihilque mihi esse æquè in votis, quàm vt semper sim tecum?

II. *Punctum.* Amico non sufficit præsentia, sed quoad fieri potest, coniungi vnirique desiderat. Vbi vera amicitia est, ibi vnum cor, vna voluntas, vna res est. IESVS in hac vnione excessit omnes amantes, vt sciremus, quanto nos diligeret affectu. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.* En vnionem, cui par esse alia non potest; maior est, inquit Cyrillus, quàm si duæ ceræ liquefactæ in vnam commisceantur. Hac vnione vitam Dei viuimus. *Qui enim manducat me, & ipse viuet propter me*, Ita vt susceptum Christi corpus idem in animabus nostris operetur, quod in corpore cibus alius in stomachum demissus: hinc nobis vitam gratiæ conseruat. *Ego sum panis vitæ, qui de cælo descendi.* Quis

vnquam aliàs audijt ſimilem vnionem? tales amores? nunquam Amicus ſubſtantiam ſuam, ſeu totum ſe dedit, vt nutriret ſuſtentaretque Amicum. O eximie in Amore! nunquam te tantùm amabo, quantùm amare te vellem. Vellem ſi fieri poſſet, me tibi ita vniri, vt in permiſtione huius tam amabilis vnionis, me ipſe perderem, neque ampliùs eſſem, niſi in te!

III. *Punctum.* Tandem Amicus dat omnia ſua & cum Amico facit communia. Facit id Iesvs in Sacramento, tam mirabili, quàm amabili profuſione. Dat nobis corpus, animam, vitam, ſanguinem, quo nihil in rerum natura præſtantius eſt, cùm ſit pretij inæſtimabilis. Dat diuinitatem ſuam, veniens cum Patre & Spiritu Sancto; participes nos facit ſuæ gratiæ, & virtutum nobis neceſſarium, iuxta diſpoſitionem, qua ad hoc Sacramentum accedimus. Venit etiam inſtructus ſuis perfectionibus: nam Amor illius, illius Clementia, Patientia, Humilitas, Omnipotentia mi-

rum

rum in modum se produnt in hâc diuinissima Eucharistia. Maiorine Amore communicare se quis potest? O DEVS liberalitatis infinitæ! desidero te amare plusquàm vlla vnquam Creatura te amauit: imò Amore infinito opus foret, vt Amorem rependerem Amori.

Colloquium ad tres Personas SS. Trinitatis de tanto collato beneficio. Admirando, Obstupescendo, Amando. Pater, Aue.

Recollectio Meditationis, Electio Tesseræ, apta erit hæc ex D. Augustino: *Vbi est absconditus pulcher, quem desidero?* aut illa sancti Bernardi: *Valde auarus est, cui Deus non sufficit.*

Lege partem Officij, aut alterius Orationis vocalis. Audi sacrum, deinde vaca lectioni spirituali.

DISSERTATIO MATVTINA.

De Communione.

PRomisi tibi, Hagiophila aliquem de Communione sermonem, & opinio mihi pridem infixa, quòd origo nostrarum imperfectionum, & fructûs exigui,

quem

quem in vita ſpirituali colligimus, æquè à Communionibus tepidè, & ex conſuetudine ſuſceptis, atque à malè inſtitutis Confeſſionibus oriatur, facit, vt in re tanti momenti & quàm maximè velim tibi impreſſam; ſtem promiſſo, dictique mei fidem exequar. *a* Sumo exordium à facto memorabili, quod Cini Ferrarienſi accidit: traduxerat ille adoleſcentiam in magnis difficultatibus pudicitiæ ſuæ, imò ad probroſos lapſus, atque inordinatam viuendi licentiam deuenerat; nihilominus deſiderium ſalutis magnos in anima ſtimulos, & metum damnationis æternæ excitabat; vnde conſilij gratia adijt Confeſſarium ſuum, petijtque, qua tandem ratione poſſet ab hac miſeria, & iſtis peſſimæ conſuetudinis occaſionibus emergere: Viam, inquit Sacerdos, compendioſiorem non video, quàm vt vxorem ducas, duc & modò illa non abutaris, in ſaluo es. Obtemperauit conſilio, vxorem duxit, & conſcientiæ pace fruitus eſt. Verùm, quia Matrimonia æterna non ſunt,

a In ſtimulo virtut.

ſunt, intra annos aliquot vxor fatis concessit; & en veteres rediere molestiæ, eademque, vt olim, carnis pugna; itur ergo in antiquam ſiluam, & nouæ infameſque libidines magis, quàm antehac, animum ipſius lancinabant. Quare iterum ſtatuit virum Religioſum conſulere, vt animæ remedium inueniret; rationem præteritorum illi reddit, & exiguo ſe teneri deſiderio nouæ ducendæ vxoris, ne in malam incideret, & ne iiſdem rurſus periculis exponeretur, quæ iacturam ſalutis adferrent. Optimâ fortunâ Pater hic, aliud omninò à priori, medium ſuggeſſit: Domine mi, inquit, ſi aliquid tribuis fidei meæ, frequenta ſacram ſynaxim, ſæpiùs ad hanc menſam accede, octauo quoque die ſume hunc panem Angelorum, & intra pauculas ſeptimanas ab hiſce tentationibus liberaberis, nullaque inter virtutes omnes tibi charior erit, caſtitate. Acceptiſſimum illi fuit iſtud conſilium, eóque vſus per aliquod temporis interuallum, ita ſe leuatum

ſen-

ſenſit ab eo Amoris appetitu, omnibuſque carnis rebellionibus, vt in nouo quodam ſolatiorum orbe viuere ſibi videretur, diceretque identidem: heu! cur vnquam vxorem duxi! ah cur in primis meis difficultatibus homo non occurrit, qui mihi frequentationem Sacramentorum ſuaderet! non perijſſem, nunquam matrimonio me copulaſſem, & per cupiditatum mearum moderationem reddidiſſem me parem Angelis. Vtinam reperiſſem tum temporis Confeſſarium, qui talem ægro mihi medicinam propinaſſet! viuerem nunc hominum fortunatiſſimus; non tamen omninò miſer ſum, quandoquidem poſt tot toleratas miſerias iam caſtum me, & ex animi voto, continentem experior.

Ab hac hiſtoria tranſeamus ad inſolitum ſtuporem, quo ſæpe defigor. Veriſſimum eſt, & hac proximâ experientia luculenter comprobatum, idcircò mundanos homines diu in ſordibus ſcelerum ſuorum volutari, ſemperque

que in peius ruere, quòd Sacramentorum & maximè Euchariſtiæ frequenti vſu abſtineant: a *Aruit cor meum, quia oblitus ſum comedere panem meum.* Panis eſt vitæ (*Ego ſum panis vitæ*) animam nutriens & vitam gratiæ conſeruans, & corroborans aduerſus tentationes. Reipſa experimur, etiam ſceleratiſſimos, aliquot diebus, poſt huius ſacratiſſimi cibi ſumptionem, à peccatis ſe continere, non aliunde quàm ab efficacia huius Sacramenti recens vſurpati, quod animos illorum aduerſus hoſtiles impetus obfirmat. Extra dubium eſt, quin maxima hominum pars defectu frequentis Communionis, in ditionem peccati dæmoniſque redigatur. At vnde euenit (atque id me tenet attonitum) quòd plures & in ſæculo & in domibus Religioſis, qui diuina hac eſca ſæpiſſime fruuntur, tam parum in virtute promoueant, poſt centenas & ſexcentas Communiones, æquè ac antè ſuperbi, æquè maledici, ambitioſi, vani, impatientes, æquè ſen-

a *Pſ. 101. Ioan. 6.*

suum suorum cupiditatibus obsequentes, & post plures annos ijsdem; imò grauioribus imperfectionibus obnoxij sint? quis huius mali fons? quandoquidem hic panis Angelorum fit panis benedictionis, qui omnia gratiarum fauorumque genera continet? Sistere is potest belluinam passionem Amoris, & emendare effrenem vitam hominis dissoluti, quòd octauo quoq; die per tempus aliquod sumptus sit; & curare nequit morbos spirituales minoris momenti in pluribus Religiosis, qui eundem bis terue in hebdomada, & fortassis quotidie, aut in anno centies vsurpant. Hic ignis Amoris non consumit illam linguæ licentiam, illum affectum vanitatis, illum humorem propriæ æstimationis, illum contemptum Regularum, obedientiæ, minimarumque rerum, neque inordinatas illas libertates, à quibus in vita tepida negligentique continentur? Diuinissimum hoc Sacramentum, quod tam admiranda alibi, vbi animæ recipiendis illius affectibus minùs aptæ videntur, operatur, quidni

eadem ſimili ratione patrat in ijs, quæ meliorem præ ſe ferunt diſpoſitionem? hoc profectò demiror vehementiſſimè, neque ſatis colligere me poſſum, neque promptè aliquod huius rei argumentum reperire.

Tamen omnibus maturè diſcuſſis, atque perpenſis, exiſtimo eò tendendum eſſe, vt dicamus cauſam huius exigui profectus, qui ex tot Communionibus percipitur, ſiue à ſæcularibus, ſiue à Religioſis, non prouenire aliunde, quàm ab indeuotione & modico feruore, quo ad ſacrum hoc conuiuium acceditur. Non præmittitur debita præparatio, in ipſo actu communionis torpet tepetque animus; gratiarum actio, aut prorſus omittitur, aut perfunctoriè negligenterque fit; atque hæc vnica eſt omnium, quæ recenſui, incommodorum ratio. Vt verò ijs occurras, author tibi ſum, chara Hagiophila, vt modum, quem præſcribam, adhibeas tribus illis partibus, ne tepiditate tua dedecores hoc adorandum Sacramentum, & ne adnumereris ijs perſonis, quæ inutiliter

liter & ſine fructu illud ſumentes, vix effugere poterunt vindicem manum Dei omnipotentis, qui maiorem in hac ſacra menſa, quàm vſquam alibi, fidelitatem, honorem atque reuerentiam meritò requirit.

Fac igitur vt præparatio tua ſit, qualem eſſe oportet, id eſt primò Feruens, per magna ardentiàque communicandi deſideria, cùm veriſſimum ſit D. Auguſtini aſſertum: *Deſiderando capax efficeris, vt implearis.* Omnes huius ſacerrimi panis amantes fuêre in ſimilibus deſiderijs admirandi: Beata Agatha de Cruce hinc, incredibilem in modum, languebat, & Sancta Catharina Senenſis, tam inſolitam illius famem patiebatur, vt ſi quando cogeretur abſtinere, linqueretur animo, morique videretur. An non fas eſſet, pro amabiliſsimo Iesv, quem excipere volumus, imitari ardores languoreſque eorum, qui Creaturas amant? quique ad ſolum rei amatę aſpectùm continuò ſuſpirant & languent? Lectorine ruborem incutiam, an potius cor illius in-

hunc panem Angelorum inflammabo, narratione eius, quod puellæ Communionis desiderio accensæ euenit? Monumenta Ordinis D. Dominici produnt: Beatam Imeldam Bonnoniensem non nisi annorum circiter vndecim, sed iam sacro habitu indutam, hoc modo atque hac occasione obijsse. A reliquis sororibus optimè instructa de bono Communionis, tanto eius fruendæ voto, affectúque rapiebatur, vt moram omnem dilationemque tolli enixissimè postularet. Verùm, quæ illi præerant, non rebantur id tantillæ ætati concedendum. Itaque cùm aliquando cæteræ sacram mensam accederent, hæsit illa in chori angulo lacrymis indulgens, deploransque, quòd capax tanti beneficij non foret. Lacrymæ tantoperè diuinæ bonitati placuerunt, vt miraculo obtinuerint illud, quod superiorum gratiâ non potuerant adipisci; dum enim sic affligitur, sacra hostia videntibus omnibus è Tabernaculo egrediens, in aëre suspensa, supra caput paruulæ Imeldæ consistit. Quo prodigio attonitæ sorores monent

Sacer-

Sacerdotem illicò, qui accessit & hostiã priùs patenæ imposuit, deinde diuino instinctu monitus, tandem Imeldæ porrexit. Hæc, vt erat flexis genibus, dum tam singulare, tantisque votis & ardoribus exoptatum beneficium capere animo non potest, subito exspirauit, non sine maxima Religiosarũ, aliorúmque, ad quos breui fama dimanauit, admiratione. En quid sit magno teneri Communionis desiderio! Sed præter desideria, etiam considerationes & industriæ adhibendæ sunt: quibus in rebus Beatus Aloysius Gonzaga non deerat, cùm se tribus ante diebus per preces, per pœnitentias, & per pium colloquium de Venerabili Sacramento pridie, quàm communicaret, institutum, disponeret. Beata Agatha de Cruce, Religiosa Sancti Dominici, præparabat se noctu, triplici corporis diuerberatione, & prece prolixâ, ad cuius finem humi prostrata extensisque brachijs in crucis formam, suorum veniam peccatorum postulabat. Non aio fieri tantundem debere, & probè

cauero, quis enim crederet? conor tamen efficere, vt appareat, nulli parcendum esse labori, quo quis diuino hoc conuiuio dignum se præstet. Imprimis maior eo die in surgendo diligentia adhibenda est, imo prodesset solito citiùs è lectulo se tum proripere: fertur Ioanna Antillonia eiusdem Ordinis, summo mane surgere solita, vt diutiùs orationi vacaret, quando illi erat ad sacram synaxim accedendum. Secundò, præparatoria sit Pura per nitorem Conscientiæ, non solùm à peccatis mortalibus, verùm etiam venialibus, ita vt saltem nulli illorum simus affecti, imò ne ipsis quidem occasionibus, quæ ad ea deducere nos possent. Vnde instituenda est exacta Confessio, aut sincerus actus Contritionis exercendus, si simus solis peccatis venialibus infecti. Deus ipsa puritas est, an non ergo iure meritissimo maxima conscientiæ puritate adiri debet? hanc ob rem olim in Ecclesiâ, priusquam Communio distribueretur, clara voce clamabat Diaconus: *Sancta sanctis.* Et IE-

SVS

ſus ipſe ſeruator noſter, qui in ſtabulo natus erat, & poſitus in ſordido præſepi, quique mori ſtatuerat in Monte Caluariæ, fœtoribus ſpurcitijſque referto, quando voluit inſtituere pretioſi ſui Corporis Sacramentum, mandauit vt id fieret in Cænaculo locoque apto, nitido, ſtrato & benè diſpoſito. a Tertiò, ſit Libera, id eſt, abſtracta ab affectu Creaturarum. Omnes enim paſsiones affectioneſque captiuam detinent animam, atque impediunt, ne dignè & cum fructu ſuſcipiatur Dei filius, qui cor ab omni re creata vacuum eſſe deſiderat, vt ſeipſo replere poſsit: eadem animarum noſtrarum ratio eſt, quæ ſtomachi laborantis, aut vitioſis humoribus oppleti: fruſtra bonum alimentum illi ſuppeditas, parùm aut nihil proficitur; fruſtra etiam Chriſtum ſumis, illum vitæ panem, niſi prius peccantes illos humores, illas erga te & alios affectiones immoderatas expellis; nihil hic excellentibus proderit. Imò vnicus talis affectus ſufficit ad impedi-

a *Marc.* 14.

endum omnem mille Communionum fructum, bonamque animæ sanitatem. Quid prodest Aquilæ, Aui Regiæ in altum eniti, vt solito volatu solem proximè contingat; si exiguo se sentit funiculo irretitam? Anima misera! quantumuis Regia sis Deique filia, vnico minutulo affectu impedire detinerique potes! paruum istud vinculum capax est, vt non solum accessum, sed etiam ipsum solis tui aspectum tibi eripiat. Indubitatum id est, quisquis voluerit ex Communione fructum & solatium reportare, is animum ab omni re terrena euacuet, necesse est. Ipse IESVS duo in rem præsentem B. Agathæ (cuius non semel ante memini) tradidit: primum, vt ab omni creaturâ se abstraheret; alterum vt diuinæ prouidentiæ se penitùs committeret; post hanc instructionem meliùs se præparet, qui potest.

Quod attinet ad Comunionem, complectendo etiam sacrum, quod priùs auditur, ipsa quoque tribus conditionibus

sti-

ſtipanda eſt. Primò, Humilitatis & annihilationis ſuiipſius, vt quis indignum ſe hoc incomparabili fauore reputet, per conſiderationes ad hunc affectum opportunas, tum vitæ præteritæ, tum præſentium imperfectionum, tum aliorum, qui meliorem animi diſpoſitionem ad hanc menſam adferunt, & rerum ſimilium. Secundò, Attentionis, amore & reuerentiâ pleniſſimæ, exercendo actus Amoris, & Fidei circa hoc Auguſtiſſimum Sacramentum, qui miram in nobis attentionem excitabunt, cùm æquiſſimum ſit, eam hîc eſſe magis ſingularem maiorémque, quàm in quouis alio negotio, ſiue ob Maieſtatem Dei viuentis, quem ſumus excepturi, ſiue ob beneficia & gratias, quas ab hoc amantiſſimo Patre expectamus. Circa quod notandum eſt, plures Theologos in eam ſententiam conſpirare, a quod defectus deuotionis & attẽtionis actualis in ipſa Communione, & peccata venialia, quæ committuntur ſumendo il-

a *Vide Suarez in 3. p. tom. 3. diſt. 64. ſect. 4.*

Iam cum animi euagationibus & tepiditate, impediant, quo minùs in anima effectum suum producat, & ne vllum gratiæ gradum illi communicet, ob excellentiam huius Sacramenti dignissimi, & exigentis quodam iure suo, vt homo se totis viribus illi applicet. Tertiò, precum & magnarum postulationum ab hoc supremo Rege, & munificentissimo benefactore, qui maximè præstandis beneficijs delectatur, & qui seipsum nobis donans, cætera quæ petemus, recusare non volet, modo sint ad ipsius gloriam spiritualémque animæ nostræ profectum. Præcipuè verò postulabimus tum, & sanctâ quidem importunitate vrgebimus id, quod potissimùm desideramus. B. Maria de S. Benedicto, Ordinis D. Dominici non omittebat quotidie, & maximè tum, cùm communicabat, petere, vt sibi statim à Comunione mori liceret, & voti compos facta est. Vtilissimum etiam erit eo tempore, rogare Iesum, vt benedictionem suam nobis impertiat. Si visibiliter in domum aut cellulam nostram ingredere-

deretur, ſubitò ad illius pedes proiecti, illum adoraremus, & vt nobis benediceret, precaremur. Idem præſtemus, quoties oculis fidei cernimus illum accedentem, & iam hoſpitio pectoris excepimus. Vidit aliquando B. Carita eiuſdem Ordinis, Chriſtum ab Ara benedicentem ſororibus, quæ ſumpta Communione recedebant.

Supereſt gratiarum actio, quam perficient hæc tria: Primò Perſeuerantia, vt illi minimum horæ quadrans impendatur: tum grates agendo diuino huic hoſpiti, tum compellando Angelos tantæ Maieſtatis ſtipatores, tum è Sanctis ſtipem ſpiritualem corrogando, ab hoc virtutem aliquam, ab altero nouam gratiam: citius opinione noſtrâ quadrans abſoluetur. Sancti, qui rite huius beneficij excellentiam conceperunt, fuêre in ſtudio gratitudinis, recolendâque beneficij memoria admirandi. B. Agatha de Cruce nunquam à Communione templum ſine mœrore deſerebat, & abiens, de via, identidē reſpectabat locum, vbi Venerabile aſſeruabatur, vt relicto adoraret,

raret, & deinde totum diem referendis gratijs consumebat. Secundò Fiducia, vt cum Christo, tanquam cum sponso animæ nostræ amantissimo, loquamur, repetendo & rursus proponendo omnes modicas & magnas nostras, tum corporis, tum animæ necessitates. S. Teresia asserit, tempus istud esse negotijs nostris cum illo pertractandis opportunissimum. Tertiò liberalitas ex parte nostra: vt conferamus præsentemúsque munus aliquod in grati animi testimonium. Exempli gratia, tolerantiam verborum aculeatorum, propositum nunquam de vllâ re murmurandi, victoriam alicuius passionis, & similia, quæ Christo scimus esse accepta.

Ad hunc modum, Hagiophila, Communiones instituendæ sunt, sic accede, aut etiam meliùs; nullam neglige, quin vsurpa, quàm potes, frequentissimè; neque vllius rei dolor te magis affligat, quàm si aliquam omiseris: *Vnus sit dolor, hâc escâ priuari*, ait D. Ioannes Chrysostomus. Tuus omnis profectus, & emolumentum pendet à modo, quo

huc ſacræ menſæ accumbes. P. Balthaſar Aluarez vir eximiæ ſanctitatis, cùm quodam die aliquid boni operis peregiſſet, poſtridie ſub Oratione matutina vidit Chriſtum plenis vlnis ferentem dona, & quaſi pondere opprimeretur, ſubleuari poſtulantem: Imaginare ſic eſſe in Venerabili Euchariſtia, nihílque aliud ab illo deſiderari, quàm vt te beneficijs cumulet; accipies, modò, vti par eſt, accedas.

Adde huic Lectioni, ſi placet, aliquot Capita Tractatûs octaui, ſecundæ Partis Rodericij, aut aliquot ex Libro quarto de Chriſti Imitatione, in his omnibus reperies, quæ deuotionem tuam erga Venerabile Sacramentum inflamment.

A Lectione renoua eandem deuotionem. Ad quam nonnulla ſuggero in meo *ſancto Fauore apud* IESVM deuotione ſecundâ, & octauâ Capitis octaui.

Sequitur præparatio Meditationis ſequentis.

II. MEDITATIO.

De Amore, quem nos Venerabile Sacramento debemus.

Oratio præparatoria solita.

I. P*Ræludium.* Proposito tibi Deo Seruatore, audi illum dicentem: Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi vt accendatur? vt nimirum ex parte nostra, illi accendendo, non desimus.

II. *Prælud.* Pete à Deo gratiam, vt agnoscere possis, quantum debeas Dei Filio, quòd se in Sacramento Amoris tanto Amore tibi dederit: & vt accendat in te illum ignem Amoris, quem luculenter accensum desiderat.

I. *Punctum.* Fideles amantes semper desiderijs pleni sunt. Et cui rei meliùs impendere possemus desideria nostra, quamdiu hanc miseram vitã degimus, quàm anhelando ad Iesum in Altari præsentem, quàm desiderando ad illum adire, salutare, recipere? Iesus est *desiderium collium æternorum*, etiam desiderium

rium eſt vallis miſeriarum, præcipuè in Altari ſepoſitus. Sponſa illum vocat *totum deſiderabilem*, imò deſideria, & omnium noſtrorum votorum ſcopum. Etiam videmus Sanctos incredibili huius deſiderio arſiſſe, quod vtile eſt conſiderare, & laudabili quâdam impatientiâ languiſſe, quod mirari nos oportet. Abbas Paſtor affirmat, Religioſos ſuos (cùm inſtaret dies Communionis) ſic anhelaſſe ad cæleſtem hunc cibum, vt ceruis, fontes aquarum deſiderantibus, ſimiles eſſe viderentur. S. Catharina Senenſis tanto ardebat Communionis, & ſe Sponſo ſuo Ieſu vniendi deſiderio, vt palàm areſceret, & animo linqueretur. Eadem deſideria ſic S. Tereſiam ſtimulabant, vt nullis neque aëris incommodis, aut tempeſtatibus, neque periculis, ab illo adeundo, poſſet impediri. S Catharina Genuenſis etiã, Communioni proxima admirandam impatientiam, languorémque incredibilem patiebatur: citò, citò, deſcende Ieſu in cor meum, aiebat. O cor meum! cor

omni

omni glacie frigidius! quo tandem ista hiems animi tui erga hunc cibum Angelorum, postquam horum amantium ardores didicisti? declinare Communionem, procrastinare, alios ab illa auertere, ita miser ero, vt heu audeam? Ignosce, Domine, & spondeo deinceps te fore dilectum cordis mei, & desideratissimum animæ meæ.

II. *Punctum.* Qui amat Filium Dei, Primò, illum frequenter recipit per Communionem Sacramentalem. Ille Sponsus est animarum nostrarum, an non igitur decet, vt illi sæpius vniamur, quo testificemur nos penitùs ad illum pertinere? Secundò, sæpenumero spiritualiter communicat, vt compenset Communionem Sacramentalem, quâ toties vti non potest. Affirmabat B. Ioanna de Cruce, se ita communicantem ijsdem gratijs à Deo cumulari solitam, quas in reali Sacramenti vsurpatione acceperat. O præclaram, addebat, communicandi methodum! in qua neque Confessario, neque Superiorum facultate, neque vllius alloquio opus, præter-

terquàm tuo, ô Deus meus! Tertiò, dat operam, vt illum videat, visitetque sæpius in die, non alia quàm salutandi, adorandi, aue & vale dicendi, rogandi, grates agendi, & affectum demonstrandi gratia. Amici hoc inter se officio, & erga Principem Aulici funguntur. Considera, quid in hisce tribus facias, & quid facere deinceps velis. Deprecatio, Propositum, Feruor in tribus istis Amoris argumentis.

III. *Punctum.* Qui Filium Dei, vti par est, diligit, accedit ad illum maximâ, quâ potest, animi puritate, cum Amore, cum humilitate, cum reuerentia, cum fide, cum optima denique mentis corporísque dispositione. Hinc olim communicaturis acclamabatur: *Accedite cum fide, tremore, & dilectione.* Si adeundus, aut salutandus est Princeps, maxima cura attentióneq. in ornando corpore adhibetur: quid facere illum conuenit, qui hospitio suo excepturus est Regem cæli, & terræ? an non omni sanctitate animus instruendus exornandúsque est? hinc etiam olim Diaconus dice-

dicebat ijs, qui corpus Saluatoris recipiebant: *Sancta sanctis*. Vide, an eâ ratione istísque virtutibus instructus accedas. Pudor, Confusio, Desiderium puritatis Conscientiæ, & Victoriæ de Passionibus obtinendæ.

Colloquium cum Filio Dei; ô amabilissime & desideratissime omnium Amicorum meorum! toties dico, quòd te amem, cur non igitur aliquo indicio prodo Amorem meum! qui benè amat, id solùm cogitat, quod amat; & quomodo illi placeat. Nónne hîc opprimere me dolor deberet, quòd videam tam exiguo me ferri in te Amore! Creatura aliqua sese ingerit in animum meum, cámq; depereo: & cunctabor te amare, te sæpius excipere, Altaribus tuis adesse? ad eum modum ego te? te qui omnibus cæli terræque Amoribus dignissimus es! ô probrum mihi! Cui ea gratia est, vt recensear inter seruos tuos & in numero amantium tuorum! Pater. Aue.

Recollectio. Visitatio Venerabilis Sacramenti per Orationem illam: ANIMA CHRISTI SANCTIFICA ME, quæ in

simili

simili Visitatione deberet esse familiarissima, Examen, Prandium, Recreatio, Tempus scribendi; denique legendi, aut id quod sequitur, aut aliud.

DISSERTATIO POMERIDIANA.

De desiderijs ad sanctitatem, & profectum spiritalem aspirantium.

FAtendum est, fuisse Sanctos, qui actiones, externâ specie, & in oculis hominum, admodùm stultas exercuerint: quin eædem fuerint in oculis Dei sapientissimæ, non dubito; nil tamen obstat, vt non illas insanissimas, homines iudicârint. Meæ opinioni accedet D. Bernardus: *Vis audire insaniam? inquit, ecce illam. Optabã anathema esse pro fratribus meis. Nonne insania est, pro Christo, velle anathema esse à Christo?* velle ne alij pereant, perire; cùm primam sui rationem habeat charitas? pergit S. Abbas: *Vis aliam? audi Moysen: si non dimittis, dele me de libro vitæ.* Quæ insania propter Deum, aduersum Deum insurgere, vel-

velléque adigere ad decretorum suorum retractionem? deinde; *Quæ insania est hæc, quâ insani erant Martyres inter tormenta ridentes?* moriuntur, patiuntur, & cruciatus suos irrident; dum ipsi carnifices horrore plumbi liquati, rotarum, ignis, bullientis olei, aliorúmque suppliciorum, quæ inferunt, concutiuntur: illi sine metu sunt, quibus inferuntur, & nuptialibus delitijs videntur interesse. An non illæ sunt insaniæ? imò verò, sed sanctæ insaniæ, hoc est, summæ sapientiæ molitiones. Et, si scrutari velimus reliquorum Sanctorum monumenta, & res gestas, plurimas tales insanias reperiemus, vnde meritò S. Paulus: *Nos stulti propter Christum.* Conijcit se B. Iacoponus in locum, quem audire nolint honestæ aures, cúmque Christus diceret, eum insanire, quòd istic conside-ret reponere ausus est; illum longè magis insaniuisse, quando infamem in cruce mortem subierat, idque nudus coram innumera multitudine, & pleno meridie propter Iacoponum, cæterósque homines. S. Catherina Senensis planè se-

mè feriò ſic Deum compellabat: O Amor mi! quàm ſentirem me tibi deuinctam, ſi me ancillam tuam in aditu inferni collocares, portæque vices fungerer, ne vlla deinceps anima poſſet eò penetrare, ſoláque pro omnibus luerem! actus illi & mille ſimiles in Annalibus Æternitatis conſcripti, quibus Sanctorum vita emicuit, an non actus ſtultitiæ mundanis videntur, quamquam diuinâ æſtimatione ſint ſapientiſſimi? vnicus erit inſtar omnium, quem etiam omnibus vnà acceptis æquiualere iu- dico, eſtque S. Pauli aſſerentis: *In quo quis audet, in inſipientia dico, audeo & ego.* a Stultè loquor, nil refert, quidquid aggredi potuêre alij, eo animo ſum, vt æquè auſim. Cui vnquam Sancto vox erupit fidentior? & ſi Sanctorum actiones ſtultæ cenſentur, an non hæc, quæ omnes illas complectitur, erit coram hominibus omnium ſtultiſsima, & ſapientiſsima omnium, coram Deo? neſcio ſanè, an excogitari poſsit animus hoc excelſior. Quid Paule? vis ergo

a 2. Corinth. 11.

ergo manum & affectum extendere ad omnia, per quæ hactenus tot egregij & magnanimitate pollentes viri iêre, ibúntque imposterum? *In quo quis audet, audeo & ego.* Quid? ergo paratus es, cum Abrahamo, caput illi personæ amputare, quæ tibi est charissima, vt illam Deo immoles? ergo promptus es subire tormenta & cruciatus omnes, quos generosi Christi Athletæ sustinuerunt, & ad finem Mundi sustinebunt? excoriari, lapidibus opprimi, torreri, in rotam agi, suspendi, comburi, membratim secari, equis distrahi, & quoduis aliud supplicij genus pati, eousque, vt etiam, cum D. Bonauentura, optes tot crudelissimas mortes oppetere, quot animæ hactenus conditæ sunt, vt omnium saluti cautum sit? Expeditus ergo es conficere & exequi, quidquid eximij & nobiles Dei serui suscepêre, aut tolerauêre, aut saltem ob amorem Magistri & Domini sui desiderauêre? Imò verò, inquit Paulus, non ista tantùm omnia, sed si liceat, etiam maiora; desipere quidem videor, eò tamen Amor meus me rapit: *In quo*

quis

quis audet, in insipientia dico, audeo & ego. O sanctum & inflammatum Amorem! vltráne tendere aliquis posset? non arbitror: sed neque miror amplius, hunc Paulum à B. Petro Damiano filium Solis, & cor Amoris appellari: in hoc enim vnico actu gloriosæ magnanimitatis suæ, splendet vt sol, similísque est Cordi Amoris, quandoquidem nemini cedere vult in Amore.

Occasione huius eximiæ magnanimitatis & rari Amoris D. Pauli statuo, Hagiophila (quandoquidem proximè in meta es tuorum exercitiorum) reuocare tibi in memoriam duas luculentas virtutes, quæ plurimùm in anima tua efficient, quæque te ad magna & sublimia proficiendi desideria (qui magnus nostrarum solitudinum fructus est) excitabunt. Ordior ab ea, quæ creditu facilior est. Non nocet, imò verò iuuat plurimùm, desiderare & conari suis viribus maiora. Valdè honorificum est, animæ Dei amore flagranti, vt cogitationes suas & desideria extēdat vltra id,

quod

quod vnquam factura est; & vt facere velis, quidquid alij fecêre. Ea mens erat S. Apostoli: *In quo quis audet, audeo & ego.* At conatus illi, inquies, temerarij sunt, sunt improuidi excessus: Illos, inquam: exigit diuinus Amor. *Amorem viuere excessibus*, iam olim S. Dionysius affirmauit. At stultum est appetere, quæ obtineri non possint: hoc verò ipsum est, quod requiritur in tesseram sinceri Amoris: *Amorem insaniam sanctam esse*, ait D. Bernardus. Veniamus ad rationes, & hanc virtutem illustremus. Tria potissimùm argumenta reperio, propter quæ viribus nostris maiora aggredi, tentaréque debeamus. Primum, quia hæc Amoris natura est, quæ iubet, vt sic ametur: *Quod fieri non potest, hoc facere vult Amor*, inquit post Platonem D. Bonauentura. Et Regius Propheta: *Beatus vir, qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis. Nimis*, commentante Richardo de S. Victore, *quia etsi plus posse suo, non tamen velle suo.* Quisquis Deum amat, sic agit: plus

vult

vult quàm posſit, & quod fieri non potest, illi posſibile, adeóque facile videtur, dicítque cum Paulo? *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Et cum Dauide: *Vult nimis.* Et ſi carpere illum volueris, reſpondebit: *Amorem viuere exceſſibus.* Et, *Quod fieri non poteſt, hoc facere velle amorem.* Volo humilitate cæteros omnes homines ſuperare, aiebat B. Franciſcus Borgia, fortaſſe tamen non ſuperauit, & certum eſt, illum procul ab humilitate Filij Dei, & Deiparæ abfuiſſe. Cur ergo tam profundam humilitatem ſibi proponebat? *Quod fieri non poteſt, hoc facere voluit Amor.* Sancti Anſelmi vox fuit: *Ego do me tibi totum, Domine, & pluſquam me totum, & ex toto corde meo, & pluſquam toto:* at qui, pluſquam ſe totum, & pluſquam ex toto corde? fieri nequit; Tamen *quod fieri non poteſt, hoc facere vult Amor.* Non prætereamus noſtrum Apoſtolum, illud cor Amoris: facere non poterat, quidquid fecerant alij, facturíque erant, nihilominus cogitatione & affectu eò

contendebat; *Quod fieri non poteſt, hoc fieri vult Amor.* Si diceres hodierno die, Hagiophila, ſeriò te velle impoſterùm orare ſine vllis animi euagationibus; nolle te ampliùs affici, aut adhæreſcere illi perſonæ, quam noſti, quæque continuò menti tuæ obuerſatur; te in familiari colloquio, dumtaxat de Deo diuiníſque rebus locuturam; te ex amore pudicitiæ cohibituram omnem tactum cuiuſuis perſonæ, & quidem iocoſum & leuem; te tota vita fore candidam apertámque ijs, quibus oportebit; te nunquam, neque de perſonis, neque de iniurijs tibi illatis conqueſturam; non magnoperè admirarer, etſi ſcirem illa omnia vix à te obſeruanda, aut omninò non: cùm enim inflammato iam ſis in Deum amore, non dubito, quin deſideres aggredi omnia, quantumuis ardua ſint, & ſpeciem etiam aliquam præferant impoſſibilitatis: *Quod fieri non poteſt, hoc facere vult Amor.* Alterum argumentum eſt, quod magna hæc deſideria, etſi de eorum effectu non conſtet, nutri-

triant animam, ſtabiliántque in Amore Dei, qui iſtis vehementer delectantur. Et verò *Nuntij ſunt Amoris intimi* erga Deum, vt loquitur D. Bonauentura & parui Chriſti Sagittarij, vt vult S. Clara, qui rectà in diuinum cor collimant. Et non vides ea cohoneſtaſſe Danielem, magnifico hoc titulo, *Viri deſideriorum?* Deus, inquit eximius rerum ſpiritualiũ Magiſter, (a) *nõ minus ſancto deſiderio lætatur, quàm ſi tota anima amore, & deuotione liqueſiat.* Quantillum operæ erit, Hagiophila, ſi dicas: Volo tam exacta eſſe, atque Beatus Aloyſius, qui nihil vnquam ſine facultate faciebat, adeò vt ſine illa, ne folium quidem chartæ alteri commodaret. Volo in paupertate imitari ſanctum Xauerium, qui, præter veſtem & Breuiarium, nihil ſuperflui apud ſe retinebat. Volo contendere ad puritatem Religioſiſſimi Alfonſi Rodericij, & per totos quadraginta annos, ſi Deus vitam eouſque prorogeт, oculos non defigere in vllius perſonæ faciem, quæ à ſexu meo ſit aliena. Volo

a *Bloſius.*

frangere curiositatem ad exemplum S. Ignatij, & in focum abijcere litteras adhuc obsignatas, quas iudicabo præter Aulicum verborum ambitum nihil continere. Volo Sanctorum vestigijs insistere, eorum more virtutibus omnibus incumbere: hoc animam meam aptabit ad sanctitatem, optimis cogitationibus instruet, reddétque acceptam diuinæ Maiestati. *Deus, non minus sancto desiderio lætatur, quàm si tota anima amore & deuotione liquefiat.* Tertij argumenti loco sit, quòd qui scopum, præsertim remotum, attingere feriréque vult, debeat paulò altiùs collimare: hæc vehementia desideria, etiam vires excedentia, quasi quædam collimationes sunt, quæ proinde attolli necesse est. Et cùm deceat nos Dei causa facere, quidquid fieri potest, vti mox dicam, sequitur nobis, vt eò pertingamus, altiùs esse collimandum, tentandúmque supra id, quod possumus: *Iniquum petas, vt æquum obtineas*, iubet vetus parœmia; & familiaris vsus est Mercatorum, qui pro re-

vena-

venali, decem aureos exigent, vt aufe-
rant quatuor. Esto Mercator industrius
in negotio salutis tuæ, multum desidera,
vt saltem aliquid assequaris; maiora vi-
ribus aggredere, vt peruenias ad id, quod
vires ferunt. Ad eum modum Deus nos
adhortatur, inquit Augustinus, quando
præcipit: *Diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex
omnibus viribus tuis*: Fieri istud in hac
vita mortali non potest, interpellatio-
nes obstant creaturarum: ista perfectio
(ex Theologorum sententia) spectat ad
vitam beatam, cælestémque: nihilomi-
nus illam à nobis Deus exigit,, nimirum
vt studio contentionéque nostra, saltem
hoc assequamur, vt tantùm diligamus,
quantùm vitæ fragilitas permittit. Eius-
dem rationis est istud. *Estote perfecti, sicut
Pater cælestis perfectus est*. Quis queat
hanc summam incomprehensibilémque
perfectionem consequi? nullis humanis
ea viribus obtineri potest; si tamen vires
omnes tuas impenderis imitando cæle-
sti Patri, iam Deo fecisti satis, & pluri-

mum es consecuta. Magnis igitur incumbe desiderijs, Hagiophila: si aspirans ad magna, eò non pertingis, pertinges tamen eò, quò Deus te vocauit, & vbi te esse desiderat, & totidem tui erga Deum amoris præbebis argumenta, quot desiderijs æstuabis: *Signum veræ charitatis, sunt altissima desideria.* Sunt etiam vitæ currentis & finientis suprema solatia. Moriens Bernardus eò potissimũ se solabatur, quòd longè maiora desiderasset, quàm reipsa fuisset executus. Quæstum ex his collige, & cogita, quibus solatijs velles, illa hora terribili, & anxietatibus plenâ, deliniri.

Tempus est, vt transeamus ad alteram veritatem, videamúsque parùm hæc ingentia desideria prodesse, nisi prodeant in actum, reddantúrque efficacia in ijs, quæ sunt in nostra potestate. *Filioli, non diligamus verbo, neq; linguâ, sed opere, & veritate.* Et, *nunquam Dei Amor est otiosus, operatur enim magna, si est, si verò operari renuit, Amor non est.* Probatio Amoris est exhibitio operis, non linguæ. Etsi

asse-

aſſeueres te ex toto corde diligere Deum, ſi tamen actiones humilitatis, charitatis, mortificationis tuorum ſenſuum, & Amoris proprij; Temperantiæ, Imitationis Chriſti, accurationis in rebus minimis, diligentiæ in omnibus, etiam in promptè ſurgendo, reſignationis in omnem Dei diſpoſitionem, & continuæ de tuis paſſionibus victoriæ, non conſequantur, non induces me, vt Deum credam à te amari. Quod ſi eſt, non abludis à loquaculis illis, qui continuâ garrulitate aures aliorum offendunt: Moliebantur Athenienſes illuſtre aliquod ædificium, eámque in rem, duos totius Græciæ præcipuos Architectos in ſenatum euocârunt. Prior, ſtupendam habuit orationem, quâ plurimas elegantiſſimorum ædificiorum formas propoſuit, artis ſuæ oſtentatione fucum Auditoribus faciens: Alter pauciſſimis perorans, Patres, inquit, quæcumque ab illo dicta ſunt, eadem me facturum polliceor, capitis periculum libens aditurus, niſi fecero. Itaque huic commiſſum

eſt opus, reiectúſque alter, qui tanto verborum apparatu, & pulchris idearum formis, ſenatum pauerat. Facit Loquutuleius ille, vt meminerim eorum, qui inter meditandum, in ſpirituali exercitiorum ſeceſſu, & dum annua Confeſſio inſtituenda eſt, abundant multis emendandæ vitæ propoſitis, præclariſ-que deſiderijs: quæ plurimùm oblectant Patrem ſpiritualem, faciúntque vt illum impenſæ operæ non pœniteat; verùm quando venitur ad opus & vſum horum propoſitorum & deſideriorum, ecce miſeri languent, tepéntque, vt antè. Vnicus aſpectus, vnicum ſcomma deridiculum, ipſum ceruical, ipſe occurſus aliorum, ſimiléſque occaſiones, illos abripiunt in veterem licentiam; & cùm delinquere cœperint, laxant vitijs habenas, parùm referre exiſtmantes, paucane, an multa confiteantur; adiri quóque poſſe alium confeſſionis cauſa, ne ab ordinario illis ignauia, tepórque exprobretur: Ita ſemper in peius ruitur, proximis quidem exercitijs rurſus

ocu-

oculos aperiunt, ſed ad paucula s ſepti-
manas; & vt præcedentium annorum
conſuetudinem teneant. Atque iſta vi-
uendi ratio (quod ſanguineis lacrymis
deplorandum foret) ad mortem vſque
propagatur. Auertat à nobis Deus &
ſanctiſſima Mater hanc loquendi vani-
tatem. Longè facta verbis præſtant &
excellentius eſt benè agere, quàm benè
loqui; & quidem ad eum modum agere
quem nos docet Sapiens: *Quodcumque
poteſt manus tua, inſtanter operare.* San-
ctus Paulus ſolis deſiderijs & verbis non
acquieuit, neque tantùm dixit: *in quo
quis audet, audeo & ego.* Non, profectò
non, quidquid poterat, inſtanter opera-
batur: *Vnus omnium officia & perſonas
Paulus exercebat.* Vnus, omnibus fiebat
omnia, Apoſtolus, Virgo, Martyr, Soli-
tarius, Dominus, Seruus, Opifex; in cam-
pis, in vrbibus, mari, terra, noctu, inter-
diu, vbique & ſemper *vnus omnium offi-
cia & perſonas Paulus exercebat.* O ho-
minem eximium! ô præclaram inſtru-
ctionem, quam delicatulis illis & ſenſua-
libus

libus proponit, qui vni officio, vni rei ſic adhæreſcunt, vt, vix Cenſuris Eccleſiaſticis, ad aliquid agendum aliud compelli queant, malentes in hoc otio vitam traducere, quàm miranda laudandáque operari; & tamen hi profitebuntur, ſe ex toto corde Deum diligere: ſcilicet, credat Iudæus Apella, non ego; verus amor opere & veritate, non lingua & verbo demonſtratur.

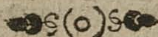
Concludamus, Hagiophila, hanc diſſertationem, & reliquas omnes dicto Sapientis. a *Cogitationes robuſti ſemper in abundantia*: quod dictum propriè ad te ſpectat, alia enim verſio ſic habet: *Cogitationes collecti ſemper in abundantia.* Quaſi diceret: cogitationes & bona deſideria eius, qui eſt in virtute robuſtus, quique ſpirituali ſeceſſu ſeſe collegit, ſunt abundantia, & numero, & omni genere. Interpretor autem hunc locum non de deſiderijs tantùm, verùm etiam operibus, vt ſciat is, qui à ſeceſſu & collectione egreditur, ſeſe & his, & illis debe-

a *Prouerb.21.30.*

debere abundare, quemadmodum hîc duarum illarum veritatum propositione ostendere sum conatus. Habeamus, habeamus magna desideria, aspiremus contendamúsque ad sublimia. Vt molestum sit, non refert, etiamsi sanguinem tuum impenderes: *Sanguis tuus, est tota clauis Paradisi*, inquit Tertullianus. Rideare, ludibrio habeatur ista vitæ tuæ mutatio, stultitiæ nomine proscindatur; quid tum, si Deus sapere te existimet? quam dicere posse cum Apostolo: *Nos stulti propter Christum?* ô felicem, sapientémque stultitiam! ah vtinam sim ex his sapienter stultis, vt sim æternum sapiens & felix!

Si videatur, prosequere ea, quæ matutinis horis in Rodericio, aut Thoma de Kempis cœpisti, optione capitum & materiarum tibi relictâ.

Peractâ verò lectione aggredieris hoc Examen.

EXAMEN CIRCA MODESTIAM.

REferunt nonnulli ad defectum modestię actiones quasdam, quæ potiùs sunt imperfectiones à natura, vel malâ consuetudine comparatæ, quàm veræ immodestiæ; potiùs ciuilitati & decoro, quàm modestiæ, quâ iam Hagiophilam adornare studeo, aduersantur. Tamen vt illa omnibus attendat, paratus sum aliquam etiam harum facere enumerationem. Hauriri ex omnibus vtilitas potest, emendando quidquid aliquam speciem habet immodestiæ.

Erunt, qui in communi consessu tibias decussabunt; qui genu alterum alteri imponent; qui spuent, aut tussient indecorè ad nauseam aliorum, qui idem verbum centies iterabunt; qui tricies in die veterem fabellam, aut quod audierint, recantabunt; qui continuò & sine causa ridebunt; qui cæcorum instar vociferabuntur; qui quartâ horæ parte duodecies oscitabunt, nullo formato Crucis signo; qui artus diducent more

vitu-

vitulorum; qui pruritu quodam ſua ſenſa manifeſtandi, aliorum ſermonem interpellabunt, garriéntque continuò; qui vngues dentibus demordebunt; qui nares emungent digitis, & ſine ſtrophiolo, aut inepte mucum conſiderabunt, quaſi de excluſo vnione ſolliciti; qui perpetuò manum habebunt naſo, aut mento admotam, vt ſordes, aut barbam vellicent; qui res dictáque ſua ſemper exaggerabunt; qui os audientibus tam prope admouebunt, quaſi oſculaturi, aut halitum afflaturi; qui ſemper erunt tremuli labijs & inquietis manibus, quas ad ſtabilem decentémque geſtum firmare non poſſunt.

Reperies alios, quibus ſit aſtricta frons, & moroſa vultûs compoſitio, qui omnium dictis factíſque obtrectabunt; qui vbique cantillabunt, qui ſecum loquentur, qui tam fixo obtutu in vultum tuum intuebuntur, vt terrorem incutere poſſint; qui ſupercilia indecorè demittent: qui pedibus reptabunt, veluti de ſepulchro ſolliciti ſenes; qui ita gradum

ſuſpendent, quaſi Matri, ouis incubanti, inſidiarentur; qui ſic properabunt, quaſi accenſa domus feſtinato illorum ſubſidio indigeret; qui ſemper circumferent oculos, etiam inter bibendum; qui cubitis innixi comedent, & horrendum dentibus ſtridorem excitabunt.

Quando, Hagiophila, aſſero inſtituendum eſſe de modeſtia examen, non intendo, vt in has inurbanitatis actiones oculos conijcias: ſcio enim ab illis plurimúm abeſſe mores tuos, id ſolùm volo, vt ad ſequentes modeſtiæ notas te diſcutias.

Primò, *Non huc illúcque leuiter caput iactare.* Secundò, *Continere oculos ſuos, & demiſſos potiùs, quàm alto ſitu.* Tertiò, *Obtutum in eos non defigere, cum quibus loquimur.* Quartò, *Sereno eſſe vultu, non verò frontẽ, aut naſum corrugare.* Quintò, *Labia nec nimis comprimere, nec nimis diducere.* Sextò, *Manuum geſtus neque vaſti ſint neq; affectati.* Septimò, *Inceſſus ſit moderatus, niſi neceſſitas aut charitas aliquam feſtinationem poſtulet.* Octa-

uò, Tota corporis compositio grauis sit & decora. Nonò, *Sermo modestus & humilis.* Decimò, *Ita quoq; incumbendum est, vt maxima decori ratio habeatur, ac proinde non sine indusio, sed sic, vt qui nos obseruaret, nullam aliam partem corporis quàm faciem oculis expositam videret, & eo situ, vt non supini, aut proni, sed lateri incubantes simus, tum amore pudicitiæ, tum modestiæ, vbiq; obseruandæ, gratia.*

Sequitur tempus Officij, aut alterius Orationis vocalis, tum huius Considerationis.

CONSIDERATIO.

I. FRustra aspiras ad vnionem cum Deo, intimósque illius fauores, nisi Oratio tibi cordi sit. Frustra, inquam, sine hac, quæ familiare cum illo est colloquium, & gratiosa communicatio; quæ clauis est cælestium donorum, omniúmque quæ desiderare, aut sperare possumus; quæ thesaurus est, quem tanto affectu sancti quæsiuere, vt propter hunc abdicauerint sese omni humanâ conuersatione, aut in deserta loca se abden-

dendo, aut noctes diéſque conſumendo, vt cum tanta Maieſtate tractarent. Verum, ſi nos capit aliquod huius exercitij deſiderium, nihil meliùs promptiúſque eſt, quàm adire Venerabile: hic enim rogantibus, adorantibus, ſuſcipientibus, & ſæpe viſitantibus, ea orandi ars inſtillatur. Et fateor me nunquam vidiſſe hominem Orationi deditum, qui non deuotiſſimè huic Auguſtiſſimo Sacramento afficeretur; neque affectum huic Amoris compendio, qui non intimè per Amorem Deo coniungeretur.

II. Dei aſſertum eſt, ad perfectionem requiri, vt quis coram Deo, atque in eius præſentia ambulet. O Deus! poſſúmne ad votum meum te magis habere præſentem, quàm ſi adſim tuis altaribus, & ad adorandas illas ſpecies accedam? aut hîc, aut nullibi diuinæ præſentiæ exercitium diſci poteſt.

III. Inculcatur mihi, vt ſæpe Angeli mei Tutelaris meminerim, & quòd ſi amplectar affectu illos, qui nos cuſtodiunt, inflammandus quoque ſim amo-

re Domini Angelorum: ah! istud est, quod animitùs postulo; volo igitur colere Angelum meum, volo constanter illius habere memoriam, illum alloqui, cum illo familiariter conuersari; minùs facere non poterit, quàm vt me reddat Amantem mei Iesu, & famelicum panis Angelici; occultis me stimulis excitabit, vt salutatum eam ea loca, in quibus quiescit, eò se mihi comitem adiunget, & intereà dum aget cum cæteris Angelis, qui adorandam hanc Aram turmatim stipant, patietur, vt cum eo salutis meæ negotia pertractem.

IV. Ne quidquam laboras te Deo tradere, frustra ad illum rectà tendis, nisi priùs Mariam diligas, illius Matrem. Hoc vnicum & supremum arcanum est ad deuinciendum sibi Iesum. Repudiat Deus, neque vult nostros Amores, si eorundem non est particeps Maria. Et nunquam filium aliquem agnouit Maria, quin eundem quoque Iesus in filium adoptârit. Et quò maior est in Matrem amor, eò erit etiam in Filium ardentior.

Tan-

Tantùm dilige Mariam, & illicò sentiès inflammari te amore eius, quem ipsa vnicè diligit; & quia statim in cælum euadere non potes, vbi legitimis ardoribus tuis satisfacias, poteris difficulter ab Altaribus auelli, vbi illius Filius, & vnicus amor, depositus est.

V. Nil magnum, nihil admirandum in hoc Mundo est; quidquid ego æstimo, quidquid admiror, est adorandus ille Orbis locus, vbi in Aris nostris Iesus absconditus requiescit. Sæpius audiui, sublimes animos nihil admodùm magni reperire, extra Deum: & perplacet, quod nihil magnum sit, nihil dignum animis affectibúsque nostris, nisi ille.

VI. In vita deuota, & spirituali, tam exiguum nihil est, quod non mereatur incrementum gratiæ, quódque in cælo inæstimabili gloriæ pretio non compensetur; vnicum suspirium, vnicus in cælum aspectus, vnica oculi propter Dei amorem à creatura auersio, ah quid tandem erit! quanta igitur merces actuum amoris, adorationis, fidei, spei & obse-

quio-

quiorum Deo, ſub panis ſpeciebus abſcondito, oblatorum, & cultus ipſius perſonæ exhibiti? profectò, nunquam adibo illum quin tales actus, magno numero cumulatos, illi exhibeam, atque præſentem.

Hora quietis & relaxationis animi. Officij diuini, aut alterius Orationis vocalis. Viſitationis Venerabilis Sacramenti. Et tandem præparationis ad ſequentem Meditationem.

III. MEDITATIO.

De tribus admirandis qualitatibus Venerabilis Sacramenti, quæ nobis illud reddunt amabile.

Oratio præparatoria conſueta.

I. P*Ralud.* Proponam animo meo, Filium Dei eſſe in Venerabili Sacramento, & in ſacra theca, veluti Captiuum amoris, ſimili omnino ratione, quà ſanctus Ioannes Chryſoſtomus dicit: Chriſtum eſſe obſidem à Deo Patre nobis datum.

II. *Præ-*

II. *Prælud.* Postulabo à Iesu gratiam benè agnoscendi, quid illum in hoc Amoris carcere reddat amabilem.

I. *Punctum.* Hoc diuinissimum Sacramentum totum ex Amore compositum est, nihil in eo manifestiùs apparet, quàm Dei erga homines Amor: vnde S. Thomas illud, Sacramentum Amoris, appellat. Et S. Bernardus: Amorem Amorum, dulcedinem omnium dulcedinum. Et non ita pridem Dæmon ipse, ex ore possessi hominis, coram sacra Hostia confessus est; illic ignem esse Amoris pro nobis, & pro illis ignem iustitiæ Et reuerà, illic sinceri Amoris scaturigo est: illic hauritur Amor in Deum, illic à Deo Amor propinatur. Et fortassis inde est, quod nonnulli Iesum dixerint *esse mammillam Dei Patris.* Qui enim hinc sugunt, nisi obicem aliquem obijciant, vehementissimo amore accenduntur, & tanquam Leonem ignem spirantes, & facti hostibus terribiles ab hac mensa, ab hac, inquam, mammilla recedunt. Neque raró accidit, vt ab hoc

Amo-

Amoris igne tantum animo robur aduersus tentationes accrescat, vt non eo solùm die, quo recipimus, sed pluribus etiam posteà inuicti incolumésque conseruemur. O Iesu plusquam amabilis! post tantum Amorem non amabo te? aut non amabo te intensiùs, quàm aliqua tuarum creaturarum: imò, in testificationem huius amoris, vellem omnes excederem te amando! vnde non inuideo Seraphinis gradum illum gloriæ, quem in cælis obtinent, sed quòd, plusquam ego, te diligant, hoc demum inuideo, & doleo.

II. *Punctum*. IESVS in sacratissima Eucharistia est admirabilis, imò iuxta Damascenum *est admiratio*. Miraculum est, portentum est, admiratio est hominum, & Angelorum. Primò, ob admiranda, quæ isthic reperiuntur: Corpus in spatio tam exiguo; Corpus in locis pluribus constitutum, Corpus quod totum est in tota hostia, & totum in parte qualibet, pluráque alia. Secundò, ob Deificationem, vt, sic dicam, carnis no-

stræ,

ſtræ, quæ quodammodò, per hanc manducationem, diuina efficitur: *Manducabis me, nec tu me mutabis in te*, ait Christus ore S. Auguſtini, *ſed tu mutaberis in me*. Tertiò, ob Epitomen & Anacephalæoſin omnium beneficiorum à Deo in nos collatorum, omniûmque admirandorum: *Memoriam fecit mirabilium ſuorum*, inquit Dauid, *eſcam dedit timentibus ſe*. Et aſſerit S. Irenæus, IESVM *eſſe recapitulationem omnium bonorum, quæ à Deo facta ſunt*; idem aſſerere poſſum de Venerabili Sacramento, vbi Ieſus cum nouis, & ante inauditis, miraculis eſt. O Deus! qui creaturas omnes tuas ob exceſſum Amoris tui admiratione, ſtuporéque defigis. Nihil deinceps admirari volo, quàm tua inuenta Amoris, niſi fortaſſe cogar obſtupeſcere frigus meum, & modicum illud Amoris, quo in te feror!

III *Punctum*. Venerabile Sacramentum eſt Paradiſus terreſtris, eo nomine Ieſus appellatur à Petro Damiani, quidni etiam in Sacramento exiſtens? illic

verus eſt Adam; illic gaudium eſt & quies animæ: idcircò Chriſtus hoc Sacramentum veſpere & in cæna inſtituit: nam à ientaculo itur ad prandium, à prandio ad cænam, cæna verò non aliò ſpectat, quàm ad quietem & ſomnum. Et, quo maiore quis curâ diligentiáque ſe diſpoſuerit, eò maiori quiete, & ſolatio cumulatur. Teſtantur id S. Catharina Senenſis, & tot aliæ felices animæ, quæ ab illius aſpectu aut ſumptione delicijs incredibilibus perfundebantur. O Deus totius conſolationis! non erit imposterùm grauis illa mora, quâ te facie ad faciem videam in cælis, cùm te ſępius adire, excipere, & in te conquieſcere, poſſim in terris. *Etenim paſſer inuenit ſibi domum, & turtur nidum ſibi, vbi reponat pullos ſuos: Altaria tua Domine* vbi tu es, nidulus meus erit, huc ſecedam, vt leuem faſtidia mea, conſolérque me in omnibus, quæ paterna tua prouidentia mihi voluerit euenire.

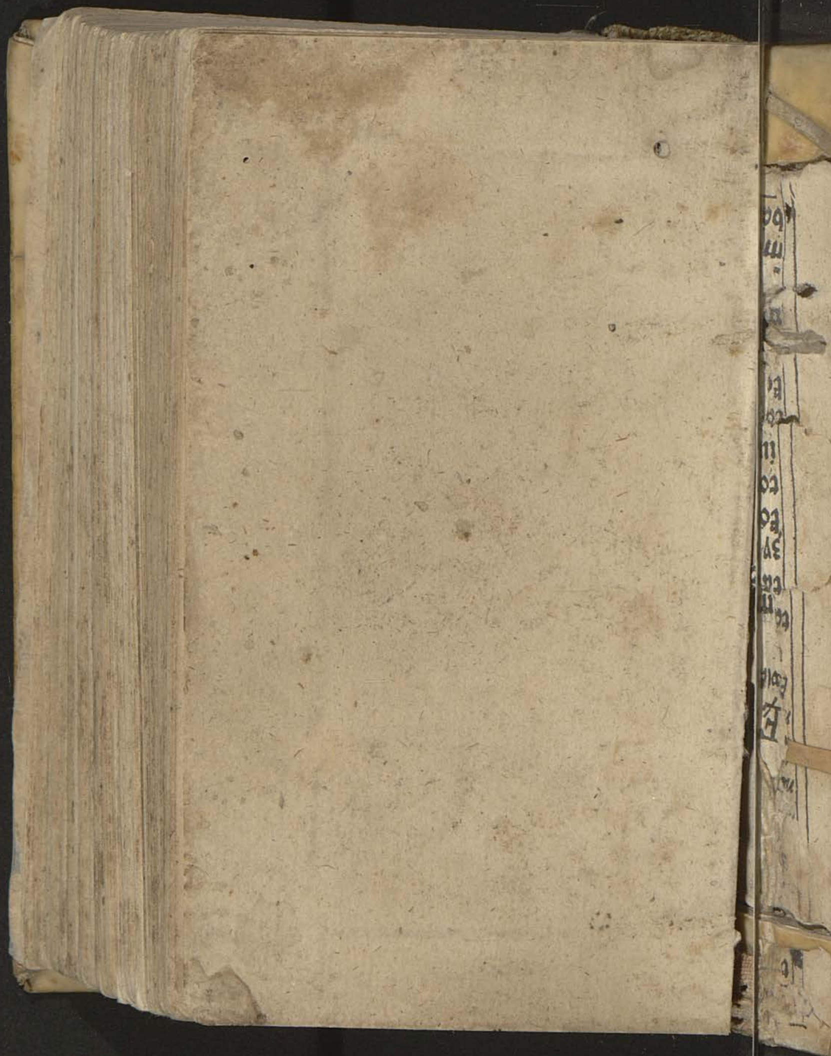
Colloquium. O Deus infiniti Amoris! nunquam debitâ gratitudine alle-

que-

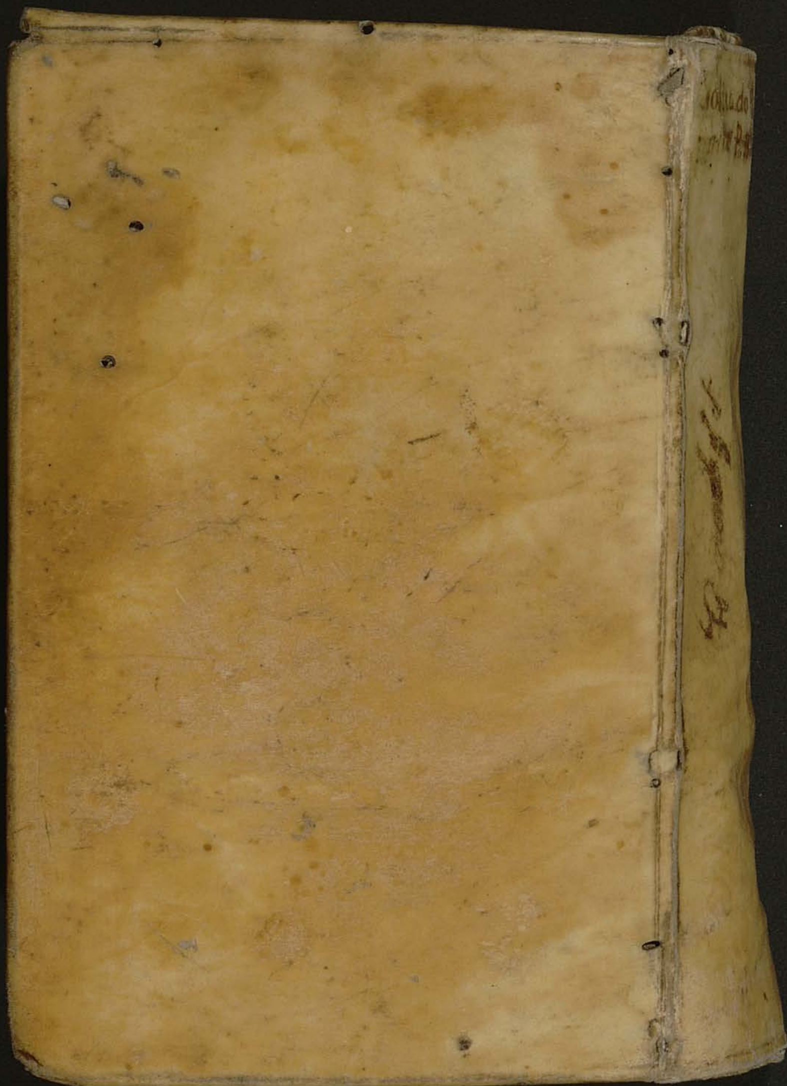
quemur magnitudinem beneficiorum tuorum: fieri non potest, vt satis te laudemus, vt parem meritis tuis gratiarum actionem referamus, etiamsi officio isti totam impenderemus æternitatem. Sufficiat igitur bonitati tuæ hæc imparis adeóque ingrati animi confessio nostra, eáque debitæ laudis & gratiarum actionis vices fungatur, illóque nomine sit diuino tuo Amori accepta gratáque.

Recollectio. Lectio Thomæ de Kempis libello temerè aperto. Rosarium. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Cœna. Recreatio. Litaniæ Sanctorum cum Hymno, Te Deum Laudamus, ad referendas Deo gratias pro felici Exercitiorum successu. Visitatio Venerabilis Sacramenti. Examen conscientiæ. Quies. Hîc te valere iubeo, & abeo, post annum rediturus, vt videam num constanter optimis tuis propositis decretísque inhæseris. Author intereà sum, vt eadem singulis mensibus à Communione semel perlegas, eorúmque recordationem tibi inculces.

Omnia ad maiorem DEI *gloriam.*

olliu do Hagi
ntte P. Barri